

Eurolife ERB

INSURANCE GROUP

A FAIRFAX Company

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Για τη χρήση που έληξε την

31 Δεκεμβρίου 2016

Ελ. Βενιζέλου (Πανεπιστημίου) 33-35 & Κοραή 6-10, 10564 Αθήνα
www.eurolife.gr , Τηλ. 2111873540
Αρ. Γ.Ε.ΜΗ 131910001000

Περιεχόμενα

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ EUROLIFE ERB INSURANCE GROUP	4
ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΛΟΓΙΣΤΗ	11
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ.....	13
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	14
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ.....	15
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	16
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ.....	18
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	19
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	20
2.1 Πλαίσιο κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων	20
2.2 Ενοποίηση.....	27
2.3. Ξένο νόμισμα.....	28
2.4 Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία.....	28
2.5 Επενδύσεις σε ακίνητα	29
2.6 Άυλα περιουσιακά στοιχεία.....	29
2.7 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις.....	30
2.8 Επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρηματοοικονομικών μέσων	31
2.9 Απομείωση χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.....	32
2.10 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα.....	33
2.11 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων	35
2.12 Τρέχουσα και αναβαλλόμενη φορολογία	35
2.13 Παροχές στο προσωπικό	35
2.14 Ασφαλιστήρια και επενδυτικά συμβόλαια.....	36
2.15 Αντασφαλιστικές συμβάσεις	40
2.16 Μισθώσεις	41
2.17 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	41
2.18 Μετοχικό κεφάλαιο	41
2.19 Μερίσματα	41
2.20 Προβλέψεις –Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις	42
2.21 Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	42
2.22 Αναγνώριση εσόδων	42
2.23 Επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες	43
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ	43
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	45
4.1 Πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων.....	45
4.2 Ασφαλιστικός κίνδυνος.....	46
4.3 Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι.....	59
4.4 Λειτουργικός κίνδυνος	71
4.5 Κεφαλαιακή επάρκεια.....	72
4.6 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων	72
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: ΕΝΣΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	74
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΑΚΙΝΗΤΑ	76
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: ΑΥΛΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	77
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΚΤΗΣΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ ΕΠΟΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ (Μ.Ε.Π.)	78
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	79
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ.....	79
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΦΕΡΟΥΝ ΤΟΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ (Unit Linked).....	81
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ	81
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΗ	82
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΚΡΑΤΟΥΜΕΝΑ ΩΣ ΤΗ ΛΗΞΗ	83
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΤΑΣΣΟΜΕΝΑ ΩΣ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	84
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ	84
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	85
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΑΝΤΑΣΦΑΛΙΣΤΕΣ	85
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: ΤΑΜΕΙΑΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΚΑΙ ΙΣΟΔΥΝΑΜΑ	85
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	86
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ.....	86
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	88
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ	91
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 24: ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	91
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 25: ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	92
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 26: ΚΑΘΑΡΑ ΔΕΔΟΥΛΕΥΜΕΝΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΑ	93
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 27: ΛΟΙΠΑ ΣΥΝΑΦΗ ΕΣΟΔΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ.....	94
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 28: ΕΣΟΔΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	94
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 29: ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ	94
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 30: ΚΕΡΔΗ/(ΖΗΜΙΕΣ) ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	95
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 31: ΚΕΡΔΗ / (ΖΗΜΙΕΣ) ΑΠΟ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	95

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 32: ΚΕΡΔΗ / (ΖΗΜΙΕΣ) ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ	96
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 33: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ	96
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 34: ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΠΡΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ	97
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 35: ΑΜΕΣΑ ΕΞΟΔΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	97
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 36: ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	98
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 37: ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	98
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 38: ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΑ ΜΕΡΗ	99
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 39: ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	101
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 40: ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	102
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 41: ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	102

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ Eurolife ERB Insurance Group

Το Διοικητικό Συμβούλιο παρουσιάζει την Έκθεση Διαχείρισης και τις Ετήσιες Ατομικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2016.

Εξέλιξη της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς το 2016

Το 2016 ήταν η έβδομη χρονιά στασιμότητας της οικονομικής δραστηριότητας, από την υλοποίηση του πρώτου προγράμματος διάσωσης της Ελληνικής οικονομίας (2010). Η επιτυχής ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης του Τρίτου Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής οδήγησε στα πρώτα σημάδια σταθεροποίησης, παρά την διατήρηση των περιορισμών στην κίνηση των κεφαλαίων, οι οποίοι παρεμποδίζουν σοβαρά την οικονομική δραστηριότητα.

Ωστόσο η σταθεροποίηση του οικονομικού περιβάλλοντος και η εκτιμώμενη επιστροφή της χώρας σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης το 2017 συνδέονται άμεσα με την ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης του Τρίτου Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής, η οποία καθυστερεί και δημιουργεί ανησυχίες ότι οι μακροοικονομικοί στόχοι δεν θα επιτευχθούν, οδηγώντας σε πιθανό Τέταρτο Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής με αρνητικές επιπτώσεις τόσο στο πολιτικό όσο και στο οικονομικό περιβάλλον.

Παρά το γεγονός ότι η ελληνική ασφαλιστική αγορά επηρεάστηκε από τις μακροοικονομικές εξελίξεις, η ανάκαμψη της αγοράς ήταν βραδεία και εύθραυστη. Μετά από έξι συνεχόμενα χρόνια μείωσης του κύκλου εργασιών, το 2016 ήταν μία χρονιά σταθεροποίησης της ασφαλιστικής αγοράς. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία και εκτιμήσεις⁽¹⁾, η συνολική παραγωγή ασφαλιστρών ανέρχεται στη χρήση 2016 σε € 3,8 δις. (2015: € 3,7 δις. ⁽²⁾), εκ των οποίων € 1,9 δις. αφορούν σε γενικές ασφαλίσεις και € 1,9 δις. σε ασφαλίσεις ζωής. Σε σχέση με το 2015, η παραγωγή ασφαλιστρών στην τρέχουσα χρήση παρουσιάζεται αυξημένη κατά 4,6% περίπου (2015: -5,8%), ενώ ειδικότερα το ποσοστό αύξησης των γενικών ασφαλίσεων ανέρχεται σε 3,1% (2015: -7,6%) και το ποσοστό αύξησης των ασφαλίσεων ζωής ανέρχεται σε 6,1% (2015: -3,9%). Η αύξηση της συνολικής παραγωγής ασφαλιστρών οφειλόταν κυρίως στην εδραιωμένη αντίληψη του κοινού ότι το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ουσιαστικά καταρρέει, οδηγώντας τον γενικό πληθυσμό να προνοήσει για την σύνταξη του ή την κάλυψη της υγειονομικής του περίθαλψης. Από τους κλάδους ασφάλισης κατά ζημιών οι κλάδοι ασφάλισης πλην αυτοκινήτων καταγράφουν αύξηση της τάξης του 13,3% περίπου σε σχέση με το 2015, η οποία οφείλεται κυρίως στην αυξημένη ζήτηση των ετησίως ανανεούμενων συμβολαίων υγείας και ατυχημάτων με παράλληλη μετατόπιση της εγγεγραμμένης παραγωγής μεταξύ των κλάδων ασφαλίσεων ζωής και γενικών ασφαλίσεων σε ορισμένες εταιρείες. Ο κλάδος ασφάλισης αυτοκινήτων καταγράφει μείωση της τάξης του -9,7% περίπου, κυρίως λόγω του έντονου ανταγωνισμού που διατήρησε τα ασφάλιστρα υπό τεράστια πίεση. Από τους κλάδους ασφάλισης ζωής, οι παραδοσιακές ασφαλίσεις ζωής και η διαχείριση συλλογικών συνταξιοδοτικών κεφαλαίων κατέγραψαν μεγάλη αύξηση κατά 19,2% και 35,7% αντίστοιχα, ενώ ο κλάδος ασφαλίσεων ζωής συνδεδεμένων με επενδύσεις παρουσίασε σημαντική κάμψη κατά -16,8% λόγω της επιβολής των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων.

Επιπρόσθετα, το 2016 χαρακτηρίστηκε από την εφαρμογή του νέου απαιτητικού ευρωπαϊκού νομοθετικού καθεστώτος, Φερεγγυότητα II, το οποίο τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2016. Η συμβολή των νέων ελέγχων και της υποστήριξης της Διεύθυνσης Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΔΕΙΑ) ήταν πολύ σημαντική, καθώς με την εποπτική της δράση ενίσχυσε τις προσπάθειες των ασφαλιστικών επιχειρήσεων για την εφαρμογή του νέου καθεστώτος. Αναμφίβολα, το εποπτικό πλαίσιο Φερεγγυότητα II συνιστά ένα άκρως σύνθετο και απαιτητικό περιβάλλον για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, αυξάνοντας τα πρότυπα τόσο για το σύστημα διακυβέρνησης όσο και για τις κεφαλαιακές ανάγκες, αλλά συγχρόνως διασφαλίζει τη φερεγγυότητα του ασφαλιστικού τομέα και λειτουργεί ως εγγύηση αξιοπιστίας που έχει σαφώς θετικό αντίκτυπο στην αγορά.

⁽¹⁾ Βάσει της 93ης Οικονομικής Μελέτης - Φεβρουάριος 2017 που δημοσιεύτηκε από την Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος («Ε.Α.Ε.Ε.») η οποία περιλαμβάνει στοιχεία μόνο για ασφαλιστικές εταιρείες που είναι μέλη της Ε.Α.Ε.Ε.

(www.eaee.gr/cms/basic-page/148/oikonomikes-meletes)

⁽²⁾ Βάσει της Ετήσιας Στατιστικής Έκθεσης 2015 που δημοσιεύτηκε από την Ε.Α.Ε.Ε. η οποία περιλαμβάνει στοιχεία για όλες τις Ελληνικές ασφαλιστικές εταιρείες (<http://www.eaee.gr/cms/etisia-statistiki-ekthesi>)

Πορεία Εργασιών - Συνοπτικά Μεγέθη
A.Συνοπτικά Μεγέθη Ομίλου

Ενάντια σε αυτό το αβέβαιο περιβάλλον, η Eurolife ERB Insurance Group ("ο Όμιλος") έχει αποδείξει ότι έχουμε τη σωστή στρατηγική, την διοικητική ομάδα και την επιχειρηματική διαφοροποίηση να πετύχουμε. Οι ισχυρές διαδικασίες διακυβέρνησης και λήψης αποφάσεων μας επέτρεψαν να αντιδράσουμε γρήγορα στις εξωτερικές προκλήσεις.

Με σημαντική αύξηση μεγεθών, και μεριδίου αγοράς ολοκλήρωσε ο Όμιλος τον πρώτο χρόνο του ως μέλος του Διεθνούς Επενδυτικού Ομίλου Fairfax, επιβεβαιώνοντας την ηγετική θέση που κατέχει στην ασφαλιστική αγορά.

Στη χρήση 2016, ο Όμιλος παρουσίασε αύξηση 61,8% στο σύνολο παραγωγής ασφαλιστρών σε σχέση με το 2015, αγγίζοντας τα € 495,9 εκατ. Συγκεκριμένα, η παραγωγή ασφαλιστρών ζωής στην Ελλάδα το 2016 παρουσίασε αύξηση κατά 82,9% σε σχέση με το 2015, κυρίως λόγω της δυνατότητας του Ομίλου να προσθέσει μεγαλύτερη αξία στους πελάτες του σε περιόδους αβεβαιότητας. Η παραγωγή ασφαλιστρών του κλάδου αστικής ευθύνης αυτοκινήτων στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 16,2% σε σχέση με το 2015 ως αποτέλεσμα της στρατηγικής επιλογής του Ομίλου για την αύξηση του μεριδίου αγοράς στο συγκεκριμένο κλάδο ασφάλισης. Στο σύνολο των υπόλοιπων κλάδων στην Ελλάδα υπήρξε μείωση της παραγωγής ασφαλιστρών της τάξης του 2,3% σε σχέση με το 2015, κυρίως λόγω του έντονου ανταγωνισμού.

Σε επίπεδο μεριδίων αγοράς, οι ελληνικές ασφαλιστικές θυγατρικές [Eurolife ERB A.E.A.Z. και Eurolife ERB A.E.Γ.A] συγκέντρωσαν το 2016 το 13%⁽¹⁾ του συνόλου της αγοράς, επιβεβαιώνοντας την ηγετική θέση του Ομίλου και την αναπτυξιακή του πορεία. Ειδικότερα, το μερίδιο αγοράς της Eurolife ERB A.E.A.Z ανήλθε το 2016 σε 22%⁽¹⁾, καταγράφοντας αύξηση σχεδόν 80% σε σχέση με το 2015 και της Eurolife ERB A.E.Γ.A. σε 3,2%⁽¹⁾.

Σημαντική αύξηση κατέγραψε το 2016 ο Όμιλος και σε επίπεδο κερδοφορίας, σημειώνοντας αύξηση 55,5% στα κέρδη προ φόρων, τα οποία ανήλθαν σε € 106,2 εκατ. (2015: €68,3 εκατ.) και αύξηση 43,0 % στα κέρδη χρήσης που διαμορφώθηκαν στα € 69,1 εκατ. (2015: €48,3 εκατ.).

(ποσά σε € εκατ.)

	2016	2015
Ακαθάριστα Εγγεγραμμένα Ασφάλιστρα (ΔΠΧΑ)	495,9	306,5
Κέρδη προ φόρων	106,2	68,3
Κέρδη χρήσης	69,1	48,3
Σύνολο Ενεργητικού	2.337,4	2.242,8
Ίδια Κεφάλαια	400,3	427,9
Μαθηματικά Αποθέματα, Λοιπές Ασφαλιστικές Προβλέψεις και Υποχρεώσεις για Unit Linked προϊόντα ⁽²⁾	1.864,7	1.745,6
Μέσος Όρος Υπαλλήλων	342	331

⁽¹⁾ Βάσει της 93ης Οικονομικής Μελέτης - Φεβρουάριος 2017 που δημοσιεύτηκε από την Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος («Ε.Α.Ε.Ε.») η οποία περιλαμβάνει στοιχεία μόνο για ασφαλιστικές εταιρείες που είναι μέλη της Ε.Α.Ε.Ε.

(www.eaee.gr/cms/basic-page/148/oikonomikes-meletes)

⁽²⁾ Μαθηματικά αποθέματα, λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις, ασφαλιστικές προβλέψεις που οι ασφαλισμένοι φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked) και επενδυτικές συμβάσεις (Unit Linked)

Η παραγωγή ασφαλιστρών ανά κλάδο αναλύεται ως εξής:

Κλάδος	2016	2015
	% Ασφαλιστρών	% Ασφαλιστρών
Προϊόντα προστασίας	12,2	19,9
Προϊόντα αποταμίευσης	75,5	60,5
Αυτοκινήτου	4,4	5,9
Περιουσίας	7,3	12,7
Λοιποί Γενικοί	0,6	1,0
Σύνολο	100	100

B. Συνοπτικά Μεγέθη Εταιρείας

Η Εταιρεία παρουσίασε κέρδη προ φόρων και κέρδη χρήσης ύψους €38,8 εκατ. το 2016 (2015: € 36,1 εκατ.).

(ποσά σε € εκατ.)	2016	2015
Έσοδα από Θυγατρικές	38,7	35,9
Κέρδη προ φόρων	38,8	36,1
Κέρδη χρήσης	38,8	36,1
Σύνολο Ενεργητικού	392,8	388,0
Ίδια Κεφάλαια	392,7	387,9

Στις 27 Μαΐου 2016, η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Εταιρείας αποφάσισε τη διανομή μερίσματος ποσού € 34,0 εκατ. Η διανομή του μερίσματος προήλθε από τα κέρδη της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015. Το ποσό καταβλήθηκε στο μέτοχο Τράπεζα Eurobank Ergasias A.E. στις 7 Ιουνίου 2016.

Μετοχικό Κεφάλαιο - Ίδια Κεφάλαια - Βασικοί Μέτοχοι

Το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας την 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχεται σε € 350.000 χιλ., διαιρούμενο σε 100.000.000 κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας €3,5 έκαστη. Το σύνολο των κοινών ονομαστικών μετοχών έχει εκδοθεί και το μετοχικό κεφάλαιο είναι ολοσχερώς καταβλημένο. Η Εταιρεία είναι θυγατρική της Costa Luxembourg Holding S.à r.l. η οποία κατέχει το 80% του μετοχικού της κεφαλαίου.

Στις 22 Δεκεμβρίου 2015, επιτεύχθηκε συμφωνία μεταξύ της Τράπεζας Eurobank Ergasias A.E. («Eurobank») και της Fairfax Financial Holdings Limited για την πώληση του 80% της συμμετοχής της Eurobank στην Εταιρεία (η «Συναλλαγή»), ακολουθώντας μια ανταγωνιστική διαδικασία πώλησης με τη συμμετοχή διεθνών επενδυτών. Σε συνέχεια λήψης όλων των απαιτούμενων εγκρίσεων από τις αρμόδιες εποπτικές και ρυθμιστικές αρχές, στις 4 Αυγούστου 2016 ολοκληρώθηκε η πώληση του 80% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας στην Costa Luxembourg Holding S.à r.l. η οποία εδρεύει στο Λουξεμβούργο.

Μετά την ολοκλήρωση της Συναλλαγής, ο έλεγχος της Εταιρείας μεταφέρθηκε στην Costa Luxembourg Holding S.à r.l., η οποία ελέγχεται από κοινού από την Colonnade Finance S.à r.l., μέλος του Ομίλου Fairfax, και την OPG Commercial Holdings (Lux) S.à r.l. ενώ η Eurobank διατήρησε το υπόλοιπο 20% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας και παραμένει συνδεδεμένο μέρος.

Τα Ίδια Κεφάλαια της Εταιρείας την 31 Δεκεμβρίου 2016 ανήλθαν σε € 392,7 εκ. έναντι € 387,9 εκ. το 2015 και του Ομίλου σε € 400,3 εκ. (2015: €427,9 εκατ.).

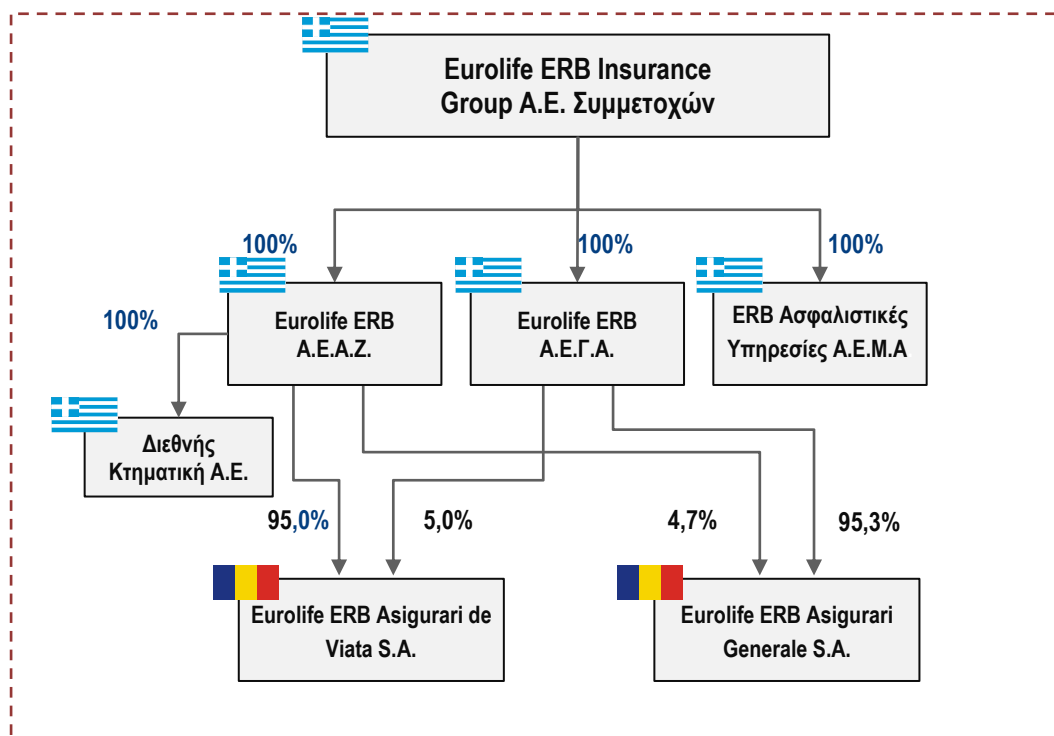
Έσοδα από Θυγατρικές

Στις 30 Ιουνίου 2016, οι Τακτικές Γενικές Συνελεύσεις των θυγατρικών Eurolife ERB ΑΕΑΖ, Eurolife ERB ΑΕΓΑ και Eurolife ERB ΑΕΜΑ ενέκριναν τη διανομή μερίσματος ποσού €12.800 χιλ., €18.200 χιλ. και €500 χιλ. αντίστοιχα. Οι διανομές μερισμάτων προήλθαν από τα κέρδη της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015. Τα ποσά καταβλήθηκαν στην Εταιρεία στις 15 Ιουλίου 2016.

Επιπρόσθετα, στις 17 Αυγούστου 2016, οι Έκτακτες Γενικές Συνελεύσεις των θυγατρικών Eurolife ERB ΑΕΑΖ, Eurolife ERB ΑΕΓΑ και Eurolife ERB ΑΕΜΑ ενέκριναν τη διανομή μερίσματος ποσού €4.781 χιλ., 1.949 χιλ., και €486 χιλ. αντίστοιχα. Οι διανομές μερισμάτων προήλθαν από φορολογημένα αποθεματικά και κέρδη εις νέον σχηματισθέντα σε προηγούμενες του 2015 χρήσεις. Τα ποσά καταβλήθηκαν στην Εταιρεία στις 23 Αυγούστου 2016.

Θυγατρικές Εταιρείες

Η Εταιρεία έχει τέσσερις θυγατρικές στην Ελλάδα και δύο θυγατρικές στην Ρουμανία. Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται η σύνθεση του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2016:

Συνοπτικά, οι ασφαλιστικές δραστηριότητες (συμπεριλαμβανομένου και τις υπηρεσίες μεσιτείας ασφαλίσεων) του Ομίλου στην Ελλάδα και την Ρουμανία έχουν ως ακολούθως:

31 Δεκεμβρίου 2016

(ποσά σε € εκατ.)

Ακαθάριστα Εγγεγραμμένα Ασφάλιστρα (ΔΠΧΑ)

Λοιπά συναφή έσοδα ασφαλιστικών εργασιών

Κέρδη προ φόρων

Κέρδη χρήσης

Eurolife ERB Α.Ε.Α.Ζ.	Eurolife ERB Α.Ε.Γ.Α.	ERB Ασφαλιστικές Υπηρεσίες Α.Ε.Μ.Α.	Eurolife ERB Asigurari de Viata	Eurolife ERB Asigurari Generale
422,9	60,0	-	12,9	1,4
7,0	0,9	3,0	0,3	0,3
72,7	31,4	1,1	0,1	0,3
45,8	21,6	0,8	0,1	0,2

31 Δεκεμβρίου 2015

(ποσά σε € εκατ.)

	Eurolife ERB A.E.A.Z.	Eurolife ERB A.E.Γ.A.	ERB Ασφαλιστικές Υπηρεσίες A.E.M.A.	Eurolife ERB Asigurari de Viata	Eurolife ERB Asigurari Generale
Ακαθάριστα Εγγεγραμμένα Ασφάλιστρα (ΔΠΧΑ)	231,1	59,0	-	16,4	1,8
Λοιπά συναφή έσοδα ασφαλιστικών εργασιών	8,7	1,3	3	0,3	0,3
Κέρδη προ φόρων	30,1	35,7	1,1	0,7	0,6
Κέρδη χρήσης	21,2	25,2	0,8	0,6	0,5

Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων

Η ύπαρξη ενός αποτελεσματικού πλαισίου διαχείρισης των κινδύνων θεωρείται από τον Όμιλο βασικός παράγοντας για τον περιορισμό τους και την προστασία τόσο των ασφαλισμένων όσο και των μετόχων. Οι ακολουθούμενες πρακτικές και μεθοδολογίες αποσαφηνίζουν το πλαίσιο υιοθετώντας παράλληλα τις απαιτήσεις της Εποπτικής Αρχής.

Το πλαίσιο διαχείρισης των κινδύνων αξιολογείται και εξελίσσεται διαρκώς λαμβάνοντας υπόψη τη βάση ιστορικών δεδομένων του Ομίλου, τη δυναμική των αγορών και την εναρμόνιση του με τις εποπτικές απαιτήσεις. Σε αυτό το πλαίσιο έχει συγκροτηθεί Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, Ενεργητικού-Παθητικού και Επενδύσεων η οποία εποπτεύει και καθοδηγεί όλες τις δραστηριότητες διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου σε στενή συνεργασία με την Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων.

Το σύστημα διαχείρισης κινδύνων περιλαμβάνει το σύστημα διακυβέρνησης, τη στρατηγική όπου προσδιορίζεται η διάθεση ανάληψης κινδύνων καθώς και το πλαίσιο διαχείρισης υποστηριζόμενο από τη μεθοδολογία και τις διαδικασίες εντοπισμού, μέτρησης, παρακολούθησης, ελέγχου και αναφοράς των κινδύνων. Το πλαίσιο διαχείρισης των κινδύνων υπηρετούν όλες οι οργανωτικές μονάδες του Ομίλου που εντάσσονται στην πρώτη γραμμή άμυνας (1st line of defense), η Αναλογιστική Λειτουργία και η Λειτουργία της Κανονιστικής Συμμόρφωσης που εντάσσονται στη δεύτερη γραμμή άμυνας (2nd line of defense), καθώς και η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου (3rd line of defense).

Κεφαλαιακή επάρκεια

Η στρατηγική διαχείρισης κεφαλαίων που εφαρμόζεται από τον Όμιλο έχει ως πρωταρχικό στόχο αφενός, να εξασφαλίσει ότι ο Όμιλος και οι ασφαλιστικές θυγατρικές έχουν επαρκή κεφαλαιοποίηση (συμπεριλαμβανομένων των κατάλληλων αποθεματικών ασφαλείας) σε συνεχή βάση σύμφωνα με το εποπτικό πλαίσιο της Φερεγγυότητας II, και αφετέρου, εντός αυτού του πλαισίου να μεγιστοποιήσει την απόδοση στους μετόχους χωρίς να παραβιάζονται τα συνολικά όρια ανοχής κινδύνων του Ομίλου καθώς και η διάθεση για ανάληψη κινδύνων των μετόχων.

Ο υπολογισμός της Κεφαλαιακής Απαιτήσης Φερεγγυότητας (SCR), της Ελάχιστης Κεφαλαιακής Απαιτήσης (MCR) καθώς και των επιλέξιμων ιδίων κεφαλαίων του Ομίλου και των ασφαλιστικών θυγατρικών πραγματοποιούνται σε τριμηνιαία βάση και τα αποτελέσματα των υπολογισμών αυτών υποβάλλονται στην Εποπτική Αρχή. Επιπλέον, για τις δύο ελληνικές ασφαλιστικές οντότητες έχει αναπτυχθεί μια εσωτερική διαδικασία υπολογισμού «έγκαιρης προειδοποίησης» όπου η κεφαλαιακή επάρκεια SCR εκτιμάται σε καθημερινή βάση, λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματικά δεδομένα της αγοράς για την αξιολόγηση του δείκτη κάλυψης φερεγγυότητας. Ο βασικός στόχος είναι να εξασφαλιστεί η έγκαιρη δράση της Διοίκησης όποτε κρίνεται απαραίτητο.

Σημειώνεται ότι κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 31 Δεκεμβρίου 2015 τα επιλέξιμα ίδια κεφάλαια του Ομίλου υπερκαλύπτουν την Κεφαλαιακή Απαιτήση Φερεγγυότητας (SCR).

Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Στις 7 Φεβρουαρίου 2017, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της ασφαλιστικής θυγατρικής Eurolife ERB A.E.Γ.A., αποφάσισε την διανομή μερίσματος στην Εταιρεία ποσού € 13.943 χιλ. Η διανομή του μερίσματος προήλθε από τα μη διανεμηθέντα κέρδη παρελθουσών χρήσεων μέχρι και την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014. Το ποσό καταβλήθηκε στην Εταιρεία στις 13 Φεβρουαρίου 2017.

Στις 19 Φεβρουαρίου 2017, ο Όμιλος, μέσω της ασφαλιστικής θυγατρικής Eurolife ERB A.E.A.Z. συμμετείχε ως στρατηγικός επενδυτής στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Grivalia Hospitality S.A. (η «GH»), με έδρα στο

Λουξεμβούργο. Συγκεκριμένα, το μετοχικό κεφάλαιο της GH αυξήθηκε κατά € 58,0 εκατ. εκ των οποίων €30,0 εκατ. καταβλήθηκαν από τον Όμιλο και €28 εκατ. καταβλήθηκαν από την Grivalia Properties ΑΕΑΑΠ (η «Grivalia»). Μετά την ολοκλήρωση της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου, το μετοχικό κεφάλαιο της GH ανέρχεται σε € 60,0 εκατ. με ισόποση συμμετοχή του Ομίλου και της Grivalia. Σημειώνεται ότι η GH ιδρύθηκε από την Grivalia στις 26 Ιουνίου 2015 με αρχικό καταβληθέν μετοχικό κεφάλαιο ποσού €2,0 εκατ.

Σημειώνεται ότι με βάση την υπ' αριθμόν 103 συνεδρίαση του Διοικητικού συμβουλίου του TEA-ΕΑΠΑΕ της 16ης Μαΐου 2016, το TEA-ΕΑΠΑΕ καταλόγισε προς την ασφαλιστική θυγατρική ζωής Eurolife ERB Α.Ε.Α.Ζ. οφειλή ύψους €8.474 χιλ. η οποία οφείλεται σε μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές για το χρονικό διάστημα από 1 Ιανουαρίου 2007 έως 31 Δεκεμβρίου 2013 πλέον προσαυξήσεις και πρόστιμα υπερημερίας. Η αναγνωρισμένη στις 31 Δεκεμβρίου 2016 πρόβλεψη λαμβάνοντας υπόψη την πράξη καταλογισμού του TEA-ΕΑΠΑΕ, ανέρχεται σε ποσό €8,5 εκατ.

Στις 19 Ιανουαρίου 2017 επήλθε συμφωνία μεταξύ της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος («ΕΑΕΕ») και της Ομοσπονδίας Ασφαλιστικών Συλλόγων Ελλάδος («ΟΑΣΕ»), με την οποία μεταξύ άλλων συμφωνήθηκε και η εξώδικη επίλυση των διαφορών που είχαν ανακύψει μεταξύ του TEA-ΕΑΠΑΕ και των ασφαλιστικών εταιρειών, στις οποίες ανήκει και η Eurolife ERB Α.Ε.Α.Ζ., αναφορικά με τον καταλογισμό προηγούμενων χρήσεων. Εν συνεχεία, στις 25 Ιανουαρίου 2017 το Διοικητικό Συμβούλιο του TEA-ΕΑΠΑΕ αποδέχτηκε την από 19/1/2017 συμφωνία μεταξύ της ΕΑΕΕ και της ΟΑΣΕ και στις 2 Φεβρουαρίου 2017 το Γενικό Συμβούλιο του TEA-ΕΑΠΑΕ ενέκρινε την παραπάνω απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου. Έως την ημερομηνία δημοσίευσης των εν λόγω οικονομικών καταστάσεων εκκρεμεί η έκδοση και δημοσίευση στο ΦΕΚ της απόφασης του Υπουργού Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης που θα εγκρίνει την τροποποίηση των καταστατικών διατάξεων του TEA-ΕΑΠΑΕ.

Δεν υφίστανται λοιπά σημαντικά οφισγενή γεγονότα που να απαιτείται η αναφορά τους.

Εξωτερικοί Ελεγκτές

Το Διοικητικό Συμβούλιο αφού εξετάσει το θέμα του διορισμού των εξωτερικών ελεγκτών, για τη χρήση 2017 θα προτείνει ελεγκτική Εταιρεία στην επερχόμενη Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση του 2017. Η Γενική Συνέλευση θα αποφασίσει για την επιλογή της ελεγκτικής Εταιρείας και θα καθορίσει την αμοιβή της.

Προοπτικές για το 2017

Οι προβλέψεις για την ελληνική οικονομία αναμένουν θετική αύξηση του ΑΕΠ κατά το 2017. Ωστόσο, οι καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης του Τρίτου Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής έχουν ήδη προκαλέσει επιβράδυνση της δυναμικής προς αυτήν την κατεύθυνση. Η ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης και η έγκαιρη υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων αποτελούν θεμελιώδη προϋπόθεση για την εδραίωση των κύριων συνθηκών για την οικονομική ανάκαμψη, καθώς και για την ταυτόχρονη επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων του 2017 και την συμμετοχή της Ελλάδας στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Οι εξελίξεις αυτές αναμένεται να οδηγήσουν σταδιακά στην επάνοδο του Ελληνικού Δημοσίου στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης προς την ελληνική οικονομία και στην επιτάχυνση της άρσης των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων.

Στη χρήση 2017, ο Όμιλος εκτιμάται ότι θα συνεχίσει να λειτουργεί με θετικές προοπτικές παρά τις συνθήκες αβεβαιότητας. Επιπρόσθετα, η μετάβαση του Ομίλου, σε έναν από τους κορυφαίους διεθνείς ομίλους, τον Όμιλο της Fairfax, αναμένεται να προσδώσει μία νέα δυναμική η οποία θα συντελέσει στην παρουσίαση νέων προϊόντων και στην εξέλιξη των ήδη υπαρχόντων, αξιοποιώντας στο έπακρο την τεχνογνωσία που παρέχεται από τον νέο μέτοχο καθώς και την σημαντική αναβάθμιση των συστημάτων και των υπηρεσιών που παρέχονται στους πελάτες.

Το 2016, ο Όμιλος έθεσε τις βάσεις για την εφαρμογή ενός δυναμικού προγράμματος ψηφιακού μετασχηματισμού, το ονομαζόμενο «Eurolife 2.0.». Για το 2017, με την αποτελεσματική αξιοποίηση των νέων διαθέσιμων τεχνολογιών και πρακτικών που ανατρέπουν την παραδοσιακή ασφαλιστική αγορά, ο Όμιλος έχει θέσει ως στόχο την πλήρη αναβάθμιση του συνόλου των εργασιών του, την καλύτερη εξυπηρέτηση των ασφαλισμένων και των συνεργατών με απώτερο σκοπό να παρέχει ουσιαστική και αποτελεσματική ασφάλεια στους πελάτες σε περιόδους γενικευμένης αβεβαιότητας.

Ο Όμιλος αναμένεται να επωφεληθεί περαιτέρω και από τις σημαντικές διαρθρωτικές τάσεις που εκτιμάται ότι θα επικρατήσουν στην αγορά, οι οποίες σχετίζονται άμεσα αφενός με τον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης και την ανάπτυξη της ασφαλιστικής συνείδησης του κοινού και αφετέρου με τις νέες κανονιστικές απαιτήσεις που απορρέουν

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

από το νέο εποπτικό πλαίσιο Φερεγγυότητα II. Οι διαθέσιμες παροχές κοινωνικής ασφάλισης αναμένεται να συνεχίσουν να φθίνουν λόγω των δημοσιονομικών πιέσεων που επιβάλλει ο κρατικός προϋπολογισμός, γεγονός το οποίο αναμένεται να προκαλέσει μεγαλύτερη ζήτηση για ιδιωτική ασφάλιση και ανάπτυξη της ασφαλιστικής συνείδησης στο καταναλωτικό κοινό. Παράλληλα, οι αυξημένες απαιτήσεις του νέου εποπτικού πλαισίου θα επηρεάσουν την ζήτηση των ασφαλισμένων, οι οποίοι τείνουν να στραφούν προς τις οικονομικά ισχυρές, αξιόπιστες και φερέγγυες εταιρείες από τις οποίες θα μπορούν να λάβουν παροχές υψηλού επιπέδου.

Παρόλο που το πλαίσιο Φερεγγυότητα II έχει ήδη εφαρμοστεί, ενισχύοντας την αποτελεσματική διακυβέρνηση και αξιοπιστία των ασφαλιστικών εταιρειών, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις εξακολουθούν να εξετάζονται, με αβέβαιες θετικές επιπτώσεις στην ελληνική αγορά τουλάχιστον για το 2017.

Τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου

Αλέξανδρος Σαρρηγεωργίου	Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος
Θεόδωρος Καλαντώνης	Αντιπρόεδρος, μη Εκτελεστικό Μέλος
Άγγελος Ανδρουλιδάκης	Ανεξάρτητο, μη Εκτελεστικό Μέλος
Alberto Lotti	Ανεξάρτητο, μη Εκτελεστικό Μέλος
Irena Germanoviciute	Μη Εκτελεστικό μέλος
Wade Sebastian Burton	Μη Εκτελεστικό Μέλος
Νικόλαος Δελένδας	Εκτελεστικό Μέλος
Αμαλία Μόφορη	Εκτελεστικό Μέλος
Βασίλειος Νικηφοράκης	Εκτελεστικό Μέλος

Αθήνα, 8 Μαΐου 2017

Ο Πρόεδρος του Δ. Σ. & Διευθύνων Σύμβουλος

Αλέξανδρος Σαρρηγεωργίου

Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Εταιρείας «Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών»

Έκθεση Ελέγχου επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες εταιρικές και τις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας «Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών» (η «Εταιρεία») και των θυγατρικών της (ο «Όμιλος»), οι οποίες αποτελούνται από τον εταιρικό και ενοποιημένο ισολογισμό της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2016, τις εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων και συνολικών εσόδων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλείδες, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία (ΦΕΚ/Β'/2848/23.10.2012). Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις εταιρικές και τις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλείδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλείδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίασης των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας και των θυγατρικών αυτής κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2016, τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έμφαση Θέματος

Χωρίς να διατυπώνουμε επιφύλαξη στη γνώμη μας, εφιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση 2.1 των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων όπου γίνεται αναφορά στις ουσιώδεις αβεβαιότητες που απορρέουν από τις υφιστάμενες οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα και τις τρέχουσες εξελίξεις οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά την αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 2 (μέρος Β) του Ν. 4336/2015, σημειώνουμε ότι:

- α) Κατά τη γνώμη μας η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις του άρθρου 43α του Κωδ. Ν. 2190/1920 και το περιεχόμενο αυτής αντιστοιχεί με τις συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2016.
- β) Με βάση τη γνώση που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχό μας, για την Εταιρεία «Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών» και το περιβάλλον της, δεν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού της Συμβουλίου.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

(ποσά σε € χιλ.)

(ποσά σε € χιλ.)	Σημ.	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
		31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία	5	16.502	15.756	1	1
Επενδύσεις σε ακίνητα	6	119	159	-	-
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	7	24.362	24.007	30	2
Προμήθειες και έξοδα πρόσκτησης ασφαλιστηρίων συμβολαίων επομένων χρήσεων (Μ.Ε.Π.)	8	21.168	20.032	-	-
Συμμετοχές σε Θυγατρικές Εταιρείες	9	-	-	346.301	346.301
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενη φορολογία	10	1.291	526	84	101
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:					
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα		1	-	-	-
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	11	232.952	421.416	-	-
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	12	576.018	148.930	-	-
Χρηματοοικονομικά στοιχεία Διαθέσιμα προς Πώληση	13	1.300.253	1.452.039	-	-
Χρηματοοικονομικά στοιχεία Διακρατούμενα ως τη Λήξη	14	19.446	19.295	-	-
Χρηματοοικονομικά στοιχεία κατατασσόμενα ως Δάνεια και Απαιτήσεις	15	-	23.365	-	-
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος		457	974	51	64
Χρεώστες ασφαλιστρων	16	8.125	7.895	-	-
Λοιπές απαιτήσεις	17	7.077	4.529	85	8
Απαιτήσεις από αντασφαλιστές	18	26.955	28.137	-	-
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	19	102.674	75.753	46.253	41.510
Σύνολο Ενεργητικού		2.337.402	2.242.814	392.804	387.987
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ					
Μετοχικό κεφάλαιο	20	350.000	350.000	350.000	350.000
Διαφορά Ενοποίησης	21	(235.058)	(235.058)	-	-
Αποθεματικά	21	216.245	264.664	3.922	1.849
Αποτελέσματα εις νέον		69.120	48.323	38.768	36.083
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων		400.307	427.929	392.690	387.932
Μαθηματικά αποθέματα και λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις	22	1.846.011	1.640.403	-	-
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα		67	6	-	-
- Υποχρεώσεις από επενδυτικές συμβάσεις	23	18.661	105.156	-	-
Υποχρεώσεις παροχών στο προσωπικό	24	913	756	-	-
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενη φορολογία	10	3.271	28.936	-	-
Εμπορικές και λοιπές υποχρεώσεις	25	46.570	37.989	113	55
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος		21.603	1.639	-	-
Σύνολο Υποχρεώσεων		1.937.096	1.814.885	113	55
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων και Υποχρεώσεων		2.337.402	2.242.814	392.804	387.987

Αθήνα, 8 Μαΐου 2017

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ
Δ.Σ. & ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣΤΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ. & ΓΕΝΙΚΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & MISΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝΗ ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΗ
ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Π.
ΣΑΡΡΗΓΕΩΡΓΙΟΥ
Α.Δ.Τ. ΑΜ644393ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ν.
ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ
Α.Δ.Τ. ΑΜ245236ΧΡΗΣΤΟΣ Κ.
ΤΖΟΥΒΕΛΕΚΗΣ
ΑΡ. ΑΔ. 0025315ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ Δ.
ΤΖΟΥΡΑΛΗ
ΑΡ. ΑΔ. 0099260

Οι σημειώσεις στις σελίδες 19 έως 102 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

(ποσά σε € χιλ.)

	Σημ.	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
		Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2015	Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2015
Ακαθάριστα εγγεγραμμένα ασφάλιστρα	26	495.922	306.540	-	-
Μεταβολή αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών	26	(1.184)	3.764	-	-
Ακαθάριστα δεδουλευμένα ασφάλιστρα		494.738	310.303	-	-
Μείον: Εκχωρηθέντα ασφάλιστρα	26	(22.017)	(25.305)	-	-
Καθαρά δεδουλευμένα ασφάλιστρα		472.721	284.998	-	-
Λοιπά συναφή έσοδα ασφαλιστικών εργασιών	27	9.287	10.907	-	-
Έσοδα επενδύσεων	28	68.735	47.556	339	416
Έσοδα από θυγατρικές	29	-	-	38.715	35.900
Κέρδη / (Ζημιές) από πώληση επενδύσεων	30	120.130	46.511	-	-
Κέρδη / (Ζημιές) από αποτίμηση επενδύσεων	31	12.164	(43.727)	-	-
Κέρδη / (Ζημιές) παραγώγων	32	(16.028)	(33)	-	-
Λοιπά έσοδα		60	66	-	-
Σύνολο εσόδων		667.069	346.278	39.055	36.316
Μεταβολή μαθηματικών αποθεμάτων και λοιπών ασφαλιστικών προβλέψεων	33	(211.201)	(59.203)	-	-
Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές προς ασφαλισμένους	34	(289.177)	(164.242)	-	-
Σύνολο ασφαλιστικών προβλέψεων και αποζημιώσεων		(500.378)	(223.445)	-	-
Άμεσα έξοδα παραγωγής	35	(29.082)	(25.313)	-	-
Λοιπά λειτουργικά έξοδα	36	(31.433)	(29.235)	(279)	(181)
Κέρδη προ φόρων		106.176	68.285	38.776	36.135
Φόρος εισοδήματος	37	(37.056)	(19.963)	(8)	(52)
Κέρδη χρήσης		69.120	48.323	38.768	36.083

Αθήνα, 8 Μαΐου 2017

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ
Δ.Σ. & ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣΤΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ. & ΓΕΝΙΚΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & MISΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝΗ ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΗ
ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Π.
ΣΑΡΡΗΓΕΩΡΓΙΟΥ
Α.Δ.Τ. ΑΜ644393ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ν.
ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ
Α.Δ.Τ. ΑΜ245236ΧΡΗΣΤΟΣ Κ.
ΤΖΟΥΒΕΛΕΚΗΣ
ΑΡ. ΑΔ. 0025315ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ Δ.
ΤΖΟΥΡΑΛΗ
ΑΡ. ΑΔ. 0099260

Οι σημειώσεις στις σελίδες 19 έως 102 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ				ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
	Από 01/01 έως 31/12/2016		Από 01/01 έως 31/12/2015		Από 01/01 έως 31/12/2016		Από 01/01 έως 31/12/2015	
Κέρδη χρήσης	69.120		48.323		38.768		36.083	
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια								
<i>Ποσά που αναταξινομήθηκαν ή ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων:</i>								
Χρηματοοικονομικά στοιχεία Διαθέσιμα προς Πώληση								
- Μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	(62.578)		13.434		-		-	
- Μεταφορά στα αποτελέσματα λόγω απομείωσης, μετά από φόρους	-	(62.578)	4.264	17.699	-	-	-	-
Συναλλαγματικές διαφορές								
Μεταβολή στις συναλλαγματικές διαφορές, μετά από φόρους	(45)	(45)	(125)	(125)	-	-	-	-
<i>Ποσά που δεν θα αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων:</i>								
Επανεκτίμηση της υποχρέωσης παροχών στο προσωπικό, μετά από φόρους	(67)	(67)	162	162	-	-	-	-
Λοιπά αποτελέσματα	(62.691)		17.736		-		-	
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρους	6.429		66.058		38.768		36.083	

Αθήνα, 8 Μαΐου 2017

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ
Δ.Σ. & ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣΤΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ. & ΓΕΝΙΚΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & MISΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝΗ ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΗ
ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Π.
ΣΑΡΡΗΓΕΩΡΓΙΟΥ
Α.Δ.Τ. ΑΜ644393ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ν.
ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ
Α.Δ.Τ. ΑΜ245236ΧΡΗΣΤΟΣ Κ.
ΤΖΟΥΒΕΛΕΚΗΣ
ΑΡ. ΑΔ. 0025315ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ Δ.
ΤΖΟΥΡΑΛΗ
ΑΡ. ΑΔ. 0099260

Οι σημειώσεις στις σελίδες 19 έως 102 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015

Μεταβολή αποθεματικού αποτίμησης
χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθεσίμων προς
Πώληση λόγω αποτίμησης, μετά από φόρους
Μεταβολή αποθεματικού αποτίμησης
χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθεσίμων προς
Πώληση λόγω απομείωσης, μετά από φόρους
Επανεκτίμηση της υποχρέωσης παροχών στο
προσωπικό, μετά από φόρους
Συναλλαγματικές διαφορές

Λοιπά αποτελέσματα μετά από φόρο

Κέρδη χρήσης

Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο

Μεταφορά σε αποθεματικά αδιανέμητων κερδών
προηγούμενων χρήσεων
Διανομή μερίσματος σε μετόχους
Κόστος αύξησης μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικών
Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση
Διαφορά αποθεματικών προηγούμενων χρήσεων

Σύνολο συναλλαγών με μετόχους

Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015

ΟΜΙΛΟΣ				
Μετοχικό Κεφάλαιο	Διαφορές ενοποίησης	Αποθεματικά	Αποτελέσματα εις νέον	Σύνολο
350.000	(235.058)	226.399	58.152	399.492
-	-	13.434	-	13.434
-	-	4.264	-	4.264
-	-	162	-	162
-	-	(125)	-	(125)
-	-	17.736	-	17.736
-	-	-	48.323	48.323
-	-	17.736	48.323	66.058
-	-	58.152	(58.152)	-
-	-	(37.700)	-	(37.700)
-	-	(30)	-	(30)
-	-	89	-	89
-	-	19	-	19
-	-	20.530	(58.152)	(37.622)
350.000	(235.058)	264.664	48.323	427.929

Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016

Μεταβολή αποθεματικού αποτίμησης
χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθεσίμων προς
Πώληση λόγω αποτίμησης, μετά από φόρους
Επανεκτίμηση της υποχρέωσης στο προσωπικό, μετά
από φόρους
Συναλλαγματικές διαφορές

Λοιπά αποτελέσματα μετά από φόρο

Κέρδη χρήσης

Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο

Μεταφορά σε αποθεματικά αδιανέμητων κερδών
προηγούμενων χρήσεων
Διανομή μερίσματος σε μετόχους
Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση
Διαφορά αποθεματικών προηγούμενων χρήσεων

Σύνολο συναλλαγών με μετόχους

Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016

350.000	(235.058)	264.664	48.323	427.929
-	-	(62.578)	-	(62.578)
-	-	(67)	-	(67)
-	-	(45)	-	(45)
-	-	(62.691)	-	(62.691)
-	-	-	69.120	69.120
-	-	(62.691)	69.120	6.429
-	-	48.323	(48.323)	-
-	-	(34.000)	-	(34.000)
-	-	(10)	-	(10)
-	-	(41)	-	(41)
-	-	14.271	(48.323)	(34.052)
350.000	(235.058)	216.245	69.120	400.307

Οι σημειώσεις στις σελίδες 19 έως 102 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

(ποσά σε € χιλ.)

Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015

Κέρδη χρήσης

Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο

Μεταφορά σε αποθεματικά αδιανέμητων κερδών προηγούμενων χρήσεων

Διανομή μερίσματος σε μετόχους

Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση

Σύνολο συναλλαγών με μετόχους

Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015

Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016

Κέρδη χρήσης

Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο

Μεταφορά σε αποθεματικά αδιανέμητων κερδών προηγούμενων χρήσεων

Διανομή μερίσματος σε μετόχους

Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση

Σύνολο συναλλαγών με μετόχους

Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016

ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
Μετοχικό Κεφάλαιο	Αποθεματικά	Αποτελέσματα εις νέον	Σύνολο
350.000	(350)	39.810	389.460
-	-	36.083	36.083
-	-	36.083	36.083
-	39.810	(39.810)	-
-	(37.700)	-	(37.700)
-	89	-	89
-	2.199	(39.810)	(37.611)
350.000	1.849	36.083	387.932
350.000	1.849	36.083	387.932
-	-	38.768	38.768
-	-	38.768	38.768
-	36.083	(36.083)	-
-	(34.000)	-	(34.000)
-	(10)	-	(10)
-	2.073	(36.083)	(34.010)
350.000	3.922	38.768	392.690

Οι σημειώσεις στις σελίδες 19 έως 102 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

(ποσά σε € χιλ.)

Σημ	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	Από 01/01/2016 έως 31/12/2016	Από 01/01/2015 έως 31/12/2015	Από 01/01/2016 έως 31/12/2016	Από 01/01/2015 έως 31/12/2015
Ταμειακές Ροές από Λειτουργικές Δραστηριότητες				
Κέρδη προ φόρων	106.176	68.285	38.776	36.135
Προσαρμογές για μη ταμειακά στοιχεία:				
Αποσβέσεις επενδυτικών ακινήτων, ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων	1.332	1.172	2	1
Λοιπές προβλέψεις	3.675	3.247	-	-
Προβλέψεις για υποχρεώσεις παροχών στο προσωπικό	36	57	-	-
(Κέρδη)/Ζημίες από αποτίμηση/απομείωση επενδύσεων	31,32	(12.095)	-	-
Ασφαλιστικές προβλέψεις και μεταβολή στα αναπόσβεστα έξοδα πρόσκτησης	209.017	62.728	-	-
(Κέρδη)/Ζημίες από πώληση επενδύσεων	30	(120.130)	-	-
Έσοδα και έξοδα από τόκους, αποσβέσεις ομολόγων, μερίσματα και λοιπά έσοδα επενδύσεων	(68.669)	(47.556)	(339)	(416)
(Κέρδη)/Ζημίες παραγώγων	32	15.959	-	-
(Κέρδη)/Ζημίες από διαγραφή περιουσιακών στοιχείων	2	65	-	-
Μερίσματα από θυγατρικές	29	-	(38.715)	(35.900)
Προσαρμογές για μεταβολές λογαριασμών που σχετίζονται με τις Λειτουργικές Δραστηριότητες:				
(Αγορές)/Πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων	(82.035)	158.857	-	-
Μεταβολή στις λοιπές απαιτήσεις και χρεώστες ασφαλίσεων	105.418	(137.947)	(66)	(67)
Μεταβολή στις εμπορικές και λοιπές υποχρεώσεις, επενδυτικές συμβάσεις και ασφαλιστικές προβλέψεις	(85.322)	(75.569)	59	(49)
Καταβολή Φόρου Εισοδήματος	(21.697)	(8.374)	-	-
Τόκοι εισπραχθέντες και καταβληθέντες	27.650	41.064	341	416
Εισπραχθέντα κέρδη /(πληρωθείσες ζημίες) παραγώγων	32	(15.959)	-	-
Καθαρές Εισροές/ (Εκροές) από Λειτουργικές Δραστηριότητες	63.381	63.185	57	120
Ταμειακές Ροές από Επενδυτικές Δραστηριότητες				
Πωλήσεις ενσώματων περιουσιακών στοιχείων	-	0	-	-
Αγορές ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων	(2.459)	(15.058)	(29)	(3)
Μερίσματα που εισπράχθηκαν από θυγατρικές	29	-	38.715	35.900
Καθαρές Εισροές/ (Εκροές) από Επενδυτικές Δραστηριότητες	(2.459)	(15.057)	38.687	35.897
Ταμειακές Ροές από Χρηματοδοτικές Δραστηριότητες				
Μερίσματα καταβληθέντα	40	(34.000)	(34.000)	(37.700)
Καθαρές Εισροές/ (Εκροές) από Χρηματοδοτικές Δραστηριότητες	(34.000)	(37.700)	(34.000)	(37.700)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα χρήσης	26.922	10.428	4.743	(1.683)
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσης	19	75.753	41.510	43.193
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσης	19	102.674	46.253	41.510

Οι σημειώσεις στις σελίδες 19 έως 102 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Η «EUROLIFE ERB INSURANCE GROUP ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ» (εφεξής η «Εταιρεία») με τον διακριτικό τίτλο «EUROLIFE ERB INSURANCE GROUP» έχει έδρα στην Ελλάδα και ιδρύθηκε την 26 Σεπτεμβρίου 2014.

Η Εταιρεία δραστηριοποιείται ως ανώνυμη εταιρεία συμμετοχών σύμφωνα με όσα ορίζονται από τον Νόμο 2190/1920 περί ανωνύμων εταιριών και έχει ως κύρια δραστηριότητα την άμεση και έμμεση συμμετοχή σε ελληνικές ή/και σε αλλοδαπές εταιρείες και επιχειρήσεις που έχουν συσταθεί ή θα συσταθούν, οποιασδήποτε μορφής και σκοπού. Τα κεντρικά γραφεία της Εταιρείας βρίσκονται στην Αθήνα, Πανεπιστημίου 33-35 και Κοραή 6-10, ΤΚ 105 64, (Αρ. Γ.Ε.ΜΗ 131910001000), τηλ. (+30) 2111873540, www.eurolife.gr. Η Εταιρεία έχει τέσσερις θυγατρικές στην Ελλάδα και δύο θυγατρικές στην Ρουμανία.

Οι παρούσες οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν τις Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας και τις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας και των θυγατρικών της (μαζί ο «Όμιλος») για την χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου είναι η εξής:

Ονοματεπώνυμο	Ιδιότητα
Αλέξανδρος Σαρρηγεωργίου	Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος
Θεόδωρος Καλαντώνης	Αντιπρόεδρος, μη Εκτελεστικό Μέλος
Άγγελος Ανδρουλιδάκης	Ανεξάρτητο, μη Εκτελεστικό Μέλος
Alberto Lotti	Ανεξάρτητο, μη Εκτελεστικό Μέλος
Irena Germanoviciute	Μη Εκτελεστικό μέλος
Wade Sebastian Burton	Μη Εκτελεστικό Μέλος
Νικόλαος Δελένδας	Εκτελεστικό Μέλος
Αμαλία Μόφορη	Εκτελεστικό Μέλος
Βασίλειος Νικηφοράκης	Εκτελεστικό Μέλος

Οι παρούσες οικονομικές καταστάσεις εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο την 8 Μαΐου 2017 και τελούν υπό την έγκριση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Διάθεση του 80% της συμμετοχής της Eurobank στο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας

Στις 22 Δεκεμβρίου 2015, επιτεύχθηκε συμφωνία μεταξύ της Τράπεζας Eurobank Ergasias A.E. (εφεξής «Eurobank») και της Fairfax Financial Holdings Limited (εφεξής «Fairfax») για την πώληση του 80% της συμμετοχής της Eurobank στην Εταιρεία (η «Συναλλαγή»), ακολουθώντας μια ανταγωνιστική διαδικασία πώλησης με τη συμμετοχή διεθνών επενδυτών. Σε συνέχεια λήψης όλων των απαιτούμενων εγκρίσεων από τις αρμόδιες εποπτικές και ρυθμιστικές αρχές, στις 4 Αυγούστου 2016 ολοκληρώθηκε η πώληση του 80% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας στην Costa Luxembourg Holding S.à r.l. η οποία εδρεύει στο Λουξεμβούργο.

Μετά την ολοκλήρωση της Συναλλαγής, ο έλεγχος της Εταιρείας μεταφέρθηκε στην Costa Luxembourg Holding S.à r.l., η οποία ελέγχεται από κοινού από την Colonnade Finance S.à r.l., μέλος του Ομίλου Fairfax και την OPG Commercial Holdings (Lux) S.à r.l., ενώ η Eurobank διατήρησε το υπόλοιπο 20% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας και παραμένει συνδεδεμένο μέρος.

Δραστηριότητες του Ομίλου

Οι κύριες δραστηριότητες του Ομίλου επικεντρώνονται στους ακόλουθους τρεις κλάδους:

Ασφαλίσεις Ζωής: Ο Όμιλος προσφέρει ένα ευρύ φάσμα προϊόντων ασφαλιστηρίων ζωής στην Ελλάδα και στην Ρουμανία μέσω της Ελληνικής Θυγατρικής Ζωής (Eurolife ERB A.E. Ασφαλίσεων Ζωής) και της Ρουμάνικης Θυγατρικής Ζωής (Eurolife ERB Asigurari de Viata), αντίστοιχα. Ο κλάδος ασφαλίσεων ζωής του Ομίλου είναι οργανωμένος σε δύο βασικές κατηγορίες ασφαλιστικών προϊόντων ζωής: προστασία και αποταμιεύσεις. Τα προσφερόμενα προϊόντα προστασίας περιλαμβάνουν ασφάλιση ζωής, ασφάλιση για ορισμένο χρονικό διάστημα, ασφάλιση προσωπικού ατυχήματος, υγείας, ανικανότητας και ασφαλιστικά προϊόντα δανειολήπτη

(ζωής/ανικανότητας). Τα προσφερόμενα προϊόντα αποταμίευσης περιλαμβάνουν προϊόντα ετησίων προσόδων, προϊόντα συνδεδεμένα με επενδύσεις, παραδοσιακά ασφαλιστήρια μικτής ασφάλισης ζωής και ομαδικά προϊόντα συνταξιοδότησης. Τα προσφερόμενα προϊόντα ασφαλίσεων ζωής διανέμονται τόσο μέσω του τραπεζικού δικτύου της Eurobank, όσο και μέσω των καναλιών διανομής των συνεργατών διαμεσολαβητών.

Γενικές Ασφαλίσεις: Ο Όμιλος προσφέρει ένα ευρύ φάσμα προϊόντων γενικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα και στην Ρουμανία μέσω της Ελληνικής Γενικών Ασφαλίσεων (Eurolife ERB A.E. Γενικών Ασφαλίσεων) και της Ρουμάνικης Θυγατρικής Γενικών Ασφαλίσεων (Eurolife ERB Asigurari Generale), αντίστοιχα. Ο κλάδος γενικών ασφαλίσεων είναι οργανωμένος σε τρεις κατηγορίες ασφαλιστικών προϊόντων: περιουσία, οχήματα και λοιπά προϊόντα γενικών ασφαλίσεων. Όσον αφορά την ασφάλιση των περιουσιακών στοιχείων, οι θυγατρικές ασφαλιστικές εταιρείες γενικών ασφαλίσεων, προσφέρουν σε πελάτες νοικοκυριών και μικρών εταιρειών διάφορα πακέτα κάλυψης, καθώς και, σε μικρότερο βαθμό, πακέτα για την κάλυψη μεγάλων εμπορικών και βιομηχανικών κινδύνων. Ο κλάδος αυτοκινήτου περιλαμβάνει πακέτα ασφαλιστικών προϊόντων που κυμαίνονται από την υποχρεωτική αστική ευθύνη έναντι τρίτων καθώς την μερική και πλήρη ασφάλιση. Τα λοιπά προϊόντα γενικών ασφαλίσεων είναι προϊόντα όπως: (i) δημόσια (γενική αστική ευθύνη) ασφάλιση αστικής ευθύνης και ασφάλιση αστικής ευθύνης εργοδοτών (ii) την ασφάλιση φορτίου μηχανών (Κατασκευές Παντός Κινδύνου («CAR»)) και παντός κινδύνου ("EAR") ασφάλιση για όλους τους τύπους των έργων κατασκευής (iii) την ασφάλιση προσωπικού ατυχήματος (iv) ασφάλιση αστικής ευθύνης σκαφών και (v) επαγγελματική ευθύνη για ορισμένες κατηγορίες επαγγελματιών. Τα προσφερόμενα προϊόντα γενικών ασφαλίσεων διανέμονται τόσο μέσω του τραπεζικού δικτύου της Eurobank, όσο και μέσω των καναλιών διανομής των συνεργατών διαμεσολαβητών.

Μεσιτείες Ασφαλίσεων: Η θυγατρική εταιρεία μεσιτείας ασφαλίσεων (ERB Ασφαλιστικές Υπηρεσίες ΑΕΜΑ) παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες διαμεσολάβησης κυρίως για εμπορικούς και βιομηχανικούς κινδύνους, καλύπτει τις σύνθετες ανάγκες εταιρικών πελατών και ιδιωτών με μεγάλη περιουσία, ερευνώντας την ασφαλιστική αγορά και αναπτύσσοντας ειδικά προσαρμοσμένες ασφαλιστικές λύσεις, καθώς επίσης οργανώνει και συντονίζει συνασφαλιστικά προγράμματα πολλαπλών ασφαλίσεων με τη συμμετοχή όλων των μεγάλων ελληνικών ασφαλιστικών εταιρειών προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αυξημένες ανάγκες των πελατών.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Οι βασικές λογιστικές αρχές που εφαρμόστηκαν κατά την σύνταξη αυτών των οικονομικών καταστάσεων περιγράφονται παρακάτω.

2.1 Πλαίσιο κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων

Οι ενοποιημένες και ατομικές οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (εφεξής «Δ.Π.Χ.Α.») όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση τα χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση και τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις (συμπεριλαμβανομένων των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων) τα οποία επιμετρούνται στην εύλογη αξία.

Εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά, οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ (€) και έχουν στρογγυλοποιηθεί στην πλησιέστερη χιλιάδα.

Οι αρχές που παρουσιάζονται παρακάτω έχουν εφαρμοστεί με συνέπεια στις χρήσεις που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015, αντίστοιχα.

Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern), η οποία κρίθηκε κατάλληλη από το Διοικητικό Συμβούλιο, αξιολογώντας τα ακόλουθα:

Μακροοικονομικό Περιβάλλον

Τον Ιούνιο του 2016, η Ελλάδα, με την υλοποίηση ενός αριθμού βασικών προαπαιτούμενων δράσεων, ολοκλήρωσε επιτυχώς την πρώτη αξιολόγηση του Τρίτου Προγράμματος Οικονομικής Σταθεροποίησης (ΤΠΟΣ), η οποία οδήγησε στην τμηματική εκταμίευση σε δύο υποδόσεις της δεύτερης δόσης του δανείου από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ) ύψους € 10,3 δις. Οι εν λόγω εκταμιεύσεις επέτρεψαν την εξυπηρέτηση του χρέους του Ελληνικού Δημοσίου και την εξόφληση μέρους των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου τομέα προς τον ιδιωτικό τομέα. Ακολούθως, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), αναγνωρίζοντας την προσήλωση της Ελληνικής

κυβέρνησης στην εφαρμογή του μακροοικονομικού προγράμματος σταθεροποίησης, αποφάσισε την επαναφορά της εξαίρεσης των χρεογράφων που έχει εκδώσει το Ελληνικό Δημόσιο από τα κριτήρια επιλεξιμότητας και τη βελτίωση των όρων χρηματοδότησης από το Ευρωσύστημα μέσω των ομολόγων με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου (Pillar II). Επιπλέον, η ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης οδήγησε στη θετική απόφαση του ΕΜΣ σχετικά με την εφαρμογή των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους μετά από την 20 Ιανουαρίου 2017. Τα εν λόγω μέτρα στοχεύουν στη μείωση του επιτοκιακού κινδύνου για την Ελλάδα, και στη διευκόλυνση αποπληρωμής του χρέους της.

Το επόμενο σημαντικό σημείο - ορόσημο για την Ελλάδα είναι η έγκαιρη και επιτυχής ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης του ΤΠΟΣ, που βρίσκεται σε εξέλιξη, η οποία θα βοηθούσε στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των καταθετών και κατά συνέπεια στην επιτάχυνση της επιστροφής των καταθέσεων, θα διευκόλυνε την ταχύτερη χαλάρωση των μέτρων περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων (capital controls), και θα επέτρεπε τη συμμετοχή στο πρόγραμμα Ποσοτικής Χαλάρωσης της ΕΚΤ, σε συνάρτηση με τις αποφάσεις των Θεσμών σχετικά με το πλάνο υλοποίησης των μεσοπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους. Επιπλέον, η μείωση της αβεβαιότητας βραχυπρόθεσμα μαζί με την αποφασιστική εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος του ΕΜΣ και η κινητοποίηση της χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) για τη στήριξη των εγχώριων επενδύσεων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, θα διευκόλυναν την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στις προοπτικές της Ελληνικής οικονομίας και την περαιτέρω σταθεροποίηση του εγχώριου οικονομικού περιβάλλοντος, που αποτελούν απαραίτητους παράγοντες για την επιστροφή της χώρας σε πορεία βιώσιμης ανάπτυξης.

Οι κύριοι κίνδυνοι και οι παράγοντες αβεβαιότητας απορρέουν από το τρέχον μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα και τις περαιτέρω καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης του ΤΠΟΣ. Συγκεκριμένα οι κίνδυνοι περιλαμβάνουν (α) τις πιθανές καθυστερήσεις στην εφαρμογή των ήδη συμφωνηθεισών μεταρρυθμίσεων για να επιτευχθούν οι επόμενοι στόχοι και τα ορόσημα του ΤΠΟΣ, οι οποίες με τη σειρά τους θα οδηγήσουν στην καθυστερημένη εκταμίευση της τρίτης δόσης του δανείου από τον ΕΜΣ των € 6,1 δις, (β) την επίδραση στην οικονομική δραστηριότητα της αβεβαιότητας για το χρόνο ολοκλήρωσης της δεύτερης αξιολόγησης του ΤΠΟΣ, (γ) την επίδραση στην οικονομική δραστηριότητα των πρόσθετων δημοσιονομικών μέτρων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο της πρώτης αξιολόγησης του ΤΠΟΣ, (δ) το χρονοδιάγραμμα μέχρι την πλήρη άρση των περιορισμών στην ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων και τη συνεπαγόμενη επίδραση στην οικονομική δραστηριότητα, (ε) μια πιθανή επιδείνωση της προσφυγικής κρίσης και την επίδρασή της στην εγχώρια οικονομία και (στ) τις γεωπολιτικές συνθήκες στην ευρύτερη περιοχή και τους εξωτερικούς κλυδωνισμούς από μια επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας.

Θέση Ομίλου

Η Διοίκηση παρακολουθεί συστηματικά την κεφαλαιακή επάρκεια των ασφαλιστικών εταιρειών σύμφωνα με την Φερεγγυότητα II που τέθηκε σε ισχύ από 1 Ιανουαρίου 2016 και προσαρμόζει ανάλογα την επενδυτική της στρατηγική με στόχο την αποτελεσματική διαχείριση των κεφαλαίων και των κινδύνων. Με βάση τους υπολογισμούς που έγιναν με τα οικονομικά στοιχεία 31 Δεκεμβρίου 2016, οι ασφαλιστικές εταιρείες του Ομίλου καλύπτουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις σύμφωνα με την Φερεγγυότητα II (βλέπε σημείωση 4.5).

Εκτίμηση για τη συνέχιση της δραστηριότητας

Παρά τις υφιστάμενες αβεβαιότητες για την ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης του τρέχοντος οικονομικού προγράμματος και τις τρέχουσες εξελίξεις στην Ελλάδα, το Διοικητικό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη τους παραπάνω παράγοντες που σχετίζονται με την επάρκεια της κεφαλαιακής θέσης του Ομίλου, θεωρεί ότι οι οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου μπορούν να συνταχθούν με βάση την αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

2.1.1 Υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α)

Τροποποιήσεις σε πρότυπα και νέες διερμηνείες που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο και την Εταιρεία

Οι ακόλουθες τροποποιήσεις σε πρότυπα και νέες διερμηνείες, όπως εκδόθηκαν από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) και την Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΕΔΔΠΧΑ), και υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), είναι σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2016:

ΔΛΠ 1, Τροποποίηση - Γνωστοποιήσεις

Η τροποποίηση διευκρινίζει τις οδηγίες του ΔΛΠ 1 σχετικά με τις έννοιες της σημαντικότητας και της ομαδοποίησης, την παρουσίαση των μερικών αθροισμάτων, τη δομή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και τις γνωστοποιήσεις των λογιστικών αρχών. Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

ΔΛΠ 16 και ΔΛΠ 38, Τροποποιήσεις- Διευκρίνιση των Επιτρεπτών Μεθόδων Απόσβεσης

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι η χρήση μεθόδων βασισμένων στα έσοδα δεν είναι κατάλληλη για τον υπολογισμό της απόσβεσης ενός περιουσιακού στοιχείου και επίσης διευκρινίζουν πως τα έσοδα δεν θεωρούνται γενικότερα κατάλληλη βάση επιμέτρησης για την ανάλυση των οικονομικών οφελών που ενσωματώνονται σε ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο. Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

ΔΛΠ 19, Αναθεωρημένο – Παροχές σε Εργαζομένους

Η τροποποίηση διευκρινίζει τη λογιστική αντιμετώπιση για προγράμματα παροχών προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, σύμφωνα με τα οποία οι εργαζόμενοι ή τρίτοι απαιτείται να προβαίνουν σε εισφορές που είναι ανεξάρτητες από τον αριθμό των ετών που παρέχεται η εργασία, για παράδειγμα, εισφορές εργαζομένων που υπολογίζονται βάσει ενός σταθερού ποσοστού επί του μισθού τους. Η τροποποίηση επιτρέπει, οι εισφορές αυτές να αφαιρούνται από το κόστος υπηρεσίας, στη χρήση που η σχετική υπηρεσία παρέχεται από τον εργαζόμενο, αντί της κατανομής τους στα έτη υπηρεσίας του. Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

ΔΛΠ 27, Τροποποίηση – Μέθοδος της καθαρής θέσης στις Ατομικές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Αυτή η τροποποίηση επιτρέπει στις χρηματοοικονομικές οντότητες να χρησιμοποιούν τη μέθοδο της καθαρής θέσης προκειμένου να λογιστικοποιήσουν τις επενδύσεις σε θυγατρικές, κοινοπραξίες και συγγενείς επιχειρήσεις στις ατομικές τους χρηματοοικονομικές καταστάσεις, και επίσης αποσαφηνίζει τον ορισμό των ατομικών χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Συγκεκριμένα, οι ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι εκείνες που καταρτίζονται συμπληρωματικά των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή συμπληρωματικά των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ενός επενδυτή που δεν έχει επενδύσεις σε θυγατρικές αλλά έχει επενδύσεις σε συγγενείς ή κοινοπραξίες, οι οποίες απαιτείται βάσει του ΔΛΠ 28 Επενδύσεις σε Συγγενείς επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες, να λογιστικοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας.

ΔΠΧΑ 11, Τροποποίηση - Από κοινού Συμφωνίες

Αυτή η τροποποίηση απαιτεί από έναν επενδυτή να εφαρμόσει τη μέθοδο της εξαγοράς όταν αποκτά συμμετοχή σε μία από κοινού δραστηριότητα, η οποία αποτελεί μία 'επιχείρηση'. Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

ΔΠΧΑ 10, ΔΠΧΑ 12 και ΔΛΠ 28, , Τροποποιήσεις - Εταιρείες επενδύσεων: Εφαρμογή της απαλλαγής από την υποχρέωση ενοποίησης

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν την εφαρμογή της απαλλαγής όσον αφορά την ενοποίηση των θυγατρικών εταιρειών από τις εταιρείες επενδύσεων. Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2010-2012

Οι τροποποιήσεις εισάγουν σημαντικές αλλαγές σε επτά ΔΠΧΑ ως επακόλουθο της δημοσίευσης των αποτελεσμάτων του κύκλου 2010-2012 του ετήσιου προγράμματος βελτιώσεων του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Τα θέματα που επηρεάζονται από τις τροποποιήσεις αυτές είναι τα ακόλουθα:

- Ορισμός της προϋπόθεσης κατοχύρωσης στο ΔΠΧΑ 2 «Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών»,
- Λογιστικός χειρισμός ενδεχόμενου τιμήματος σε μια συνένωση επιχειρήσεων στο ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις επιχειρήσεων»,
- Συνάθροιση των λειτουργικών τομέων και συμφωνία του συνόλου των στοιχείων ενεργητικού των τομέων προς αναφορά με τα στοιχεία ενεργητικού της οικονομικής οντότητας στο ΔΠΧΑ 8 «Λειτουργικοί τομείς»,
- Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις στο ΔΠΧΑ 13 «Επιμέτρηση εύλογης αξίας»,
- Μέθοδος αναπροσαρμογής – αναλογική αναμόρφωση των συσσωρευμένων αποσβέσεων στο ΔΛΠ 16 «Ενσώματα πάγια» και ΔΛΠ 38 «Άυλα περιουσιακά στοιχεία»,
- Βασικά μέλη της Διοίκησης στο ΔΛΠ 24 «Γνωστοποιήσεις συνδεδεμένων μερών».

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2012-2014

Οι τροποποιήσεις εισάγουν σημαντικές αλλαγές σε τέσσερα ΔΠΧΑ ως επακόλουθο της δημοσίευσης των αποτελεσμάτων του κύκλου 2012-2014 του ετήσιου προγράμματος βελτιώσεων του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Τα θέματα που επηρεάζονται από τις τροποποιήσεις αυτές είναι τα ακόλουθα:

-Διευκρίνιση στο ΔΠΧΑ 5 «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία διακρατούμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες» ότι η περίπτωση αναταξινόμησης ενός περιουσιακού στοιχείου (ή ομάδα στοιχείων) από «διακρατούμενο προς πώληση» σε «διακρατούμενο προς διανομή», ή το αντίθετο, δεν αποτελεί αλλαγή στο σχέδιο για πώληση ή διανομή και δεν πρέπει να λογιστικοποιείται ως αλλαγή.

-Προσθήκη στο ΔΠΧΑ 7 «Χρηματοοικονομικά μέσα: Γνωστοποιήσεις» συγκεκριμένων οδηγιών προκειμένου να βοηθήσει τη Διοίκηση να προσδιορίσει εάν οι όροι μίας συμφωνίας για την εξυπηρέτηση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου το οποίο έχει μεταβιβαστεί συνιστούν συνεχιζόμενη ανάμειξη. Επιπλέον, διευκρινίζει πως οι επιπρόσθετες γνωστοποιήσεις που απαιτούνται βάσει της τροποποίησης του ΔΠΧΑ 7 «Γνωστοποιήσεις – Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων» δεν απαιτούνται για όλες τις ενδιάμεσες περιόδους, εκτός εάν απαιτείται από το ΔΛΠ 34.

-Διευκρίνιση στο ΔΛΠ 19 «Παροχές σε εργαζομένους» ότι όταν προσδιορίζεται το επιτόκιο προεξόφλησης για τις υποχρεώσεις παροχών προσωπικού μετά την έξοδο από την υπηρεσία, το σημαντικό είναι το νόμισμα στο οποίο παρουσιάζονται οι υποχρεώσεις και όχι η χώρα στην οποία αυτές προκύπτουν.

-Διευκρίνιση στο ΔΛΠ 34 «Ενδιάμεση χρηματοοικονομική αναφορά» της έννοιας «πληροφόρηση που γνωστοποιείται οπουδήποτε αλλού στην ενδιάμεση χρηματοοικονομική αναφορά» που αναφέρεται στο πρότυπο.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και νέες διερμηνείες που δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από τον Όμιλο και την Εταιρεία

Ένα πλήθος νέων προτύπων και τροποποιήσεων σε υπάρχοντα πρότυπα θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2016, δεδομένου ότι δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί για χρήση στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή ο Όμιλος δεν τα έχει υιοθετήσει νωρίτερα από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής τους. Αυτά που ενδέχεται να είναι σχετικά με τον Όμιλο έχουν ως ακολούθως:

ΔΛΠ 7, Τροποποίηση – Γνωστοποιήσεις (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2017, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Η τροποποίηση απαιτεί τη γνωστοποίηση πληροφοριών που επιτρέπουν στους χρήστες χρηματοοικονομικών καταστάσεων να αξιολογήσουν μεταβολές στις υποχρεώσεις προερχόμενες από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων τόσο των αλλαγών από ταμειακές ροές όσο και μη ταμειακές μεταβολές. Οι απαιτήσεις για γνωστοποιήσεις επιπρόσθετως ισχύουν για μεταβολές σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, όπως περιουσιακά στοιχεία που αντισταθμίζουν υποχρεώσεις προερχόμενες από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, εάν οι ταμειακές ροές από αυτά τα περιουσιακά στοιχεία είχαν συμπεριληφθεί ή οι μελλοντικές ταμειακές ροές αυτών θα συμπεριληφθούν στις ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες. Οι τροποποιήσεις περιλαμβάνουν παραδείγματα που παρουσιάζουν πώς μία εταιρεία μπορεί να πληροί τον σκοπό των υποχρεώσεων για γνωστοποιήσεις. Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

ΔΛΠ 12, Τροποποίηση - Αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων για μη πραγματοποιηθείσες ζημιές (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2017, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι (α) οι μη πραγματοποιηθείσες ζημιές χρεωστικών τίτλων που επιμετρούνται στην εύλογη αξία στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και σε κόστος για σκοπούς φορολογικούς μπορούν να επιφέρουν εκπεστέες προσωρινές διαφορές, ανεξαρτήτως εάν η εταιρεία πρόκειται να ανακτήσει την λογιστική αξία του χρεωστικού τίτλου μέσω πώλησης ή χρήσης (β) οι εκτιμήσεις για τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη εξαιρούν τις φορολογικές εκπτώσεις προερχόμενες από τον αντιλογισμό αυτών των εκπεστέων προσωρινών διαφορών (γ) η εκτίμηση των πιθανών μελλοντικών φορολογητέων κερδών μπορεί να περιλαμβάνει την ανάκτηση ενός στοιχείου ενεργητικού για ποσό μεγαλύτερο από την λογιστική του αξία, εάν υπάρχουν επαρκείς αποδείξεις ότι είναι πιθανό ότι αυτή θα πραγματοποιηθεί από την εταιρεία και (δ) μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση εξετάζεται σε συνδυασμό με όλες τις άλλες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, όταν ο φορολογικός νόμος δεν περιορίζει τις πηγές των φορολογητέων κερδών από τις οποίες εκπεστέες προσωρινές φορολογικές διαφορές που ανακτώνται μπορούν να εκπέσουν. Όπου υφίστανται περιορισμοί, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις εξετάζονται σε

συνδυασμό μόνο με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις του ίδιου τύπου. Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

ΔΛΠ 40, Τροποποίηση – Μεταφορές Επενδυτικές Ακινήτων (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Η τροποποίηση αποσαφηνίζει ότι η μεταφορά ενός ακινήτου, συμπεριλαμβανομένου ενός ακινήτου υπό κατασκευή ή ανάπτυξη, εντός ή εκτός των επενδύσεων σε ακίνητα, θα πρέπει να πραγματοποιείται μόνο όταν συντελείται αλλαγή στην χρήση του ακινήτου. Αυτή η αλλαγή στην χρήση πραγματοποιείται όταν το ακίνητο πληροί ή παύει να πληροί τον ορισμό των επενδύσεων σε ακίνητα και θα πρέπει να τεκμηριώνεται καταλλήλως. Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

ΔΠΧΑ 2, Τροποποίηση – Ταξινόμηση και επιμέτρηση συναλλαγών που αφορούν παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Η τροποποίηση αναφέρεται α) στην επιμέτρηση παροχών που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών και διακανονίζονται σε μετρητά β) την λογιστική τροποποιήσεων παροχών που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών και διακανονίζονται σε μετρητά σε παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών και διακανονίζονται με συμμετοχικούς τίτλους γ) την ταξινόμηση παροχών που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών και διακανονίζονται καθαρά από φορολογικές κρατήσεις.

Συγκεκριμένα, η τροποποίηση διευκρινίζει ότι μία παροχή που εξαρτάται από την αξία μετοχών και διακανονίζεται σε μετρητά επιμετράται χρησιμοποιώντας την ίδια προσέγγιση με τις παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών και διακανονίζονται με συμμετοχικούς τίτλους, συνεπώς κατά την επιμέτρηση της υποχρέωσης, οι συνθήκες αγοράς και οι προϋποθέσεις μη κατοχύρωσης λαμβάνονται υπόψη στην επιμέτρηση της 'εύλογης αξίας', αλλά συνθήκες που δεν αφορούν στην αγορά και προϋποθέσεις υπηρεσίας αντανακλώνται στην εκτίμηση του αριθμού των χορηγούμενων παροχών που αναμένεται να κατοχυρωθεί. Επιπροσθέτως, διευκρινίζει ότι όταν μία παροχή που εξαρτάται από την αξία μετοχών και διακανονίζεται σε μετρητά, τροποποιείται σε παροχή που εξαρτάται από την αξία των μετοχών και διακανονίζεται με συμμετοχικούς τίτλους, ως αποτέλεσμα αλλαγών στους όρους και στις συνθήκες του, η υποχρέωση από το αρχική παροχή που εξαρτάται από την αξία μετοχών και διακανονίζεται σε μετρητά αποαναγνωρίζεται και η παροχή που εξαρτάται από την αξία των μετοχών και διακανονίζεται με συμμετοχικούς τίτλους αναγνωρίζεται στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία τροποποίησης, και αναγνωρίζεται στον βαθμό που τα αγαθά ή οι υπηρεσίες έχουν παρασχεθεί έως εκείνη την ημέρα. Όποια διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας της υποχρέωσης που αποαναγνωρίστηκε και του ποσού που αναγνωρίστηκε στα ίδια κεφάλαια την εν λόγω ημέρα, αναγνωρίζεται απευθείας στα αποτελέσματα.

Μία παροχή που εξαρτάται από την αξία μετοχών, την οποία η οικονομική οντότητα επιτρέπεται ή είναι υποχρεωμένη να την διακανονίσει καθαρά, μετά από παρακράτηση ενός μέρους των μετοχών, προκειμένου να εκπληρώσει την υποχρέωση για παρακράτηση φόρου εκ μέρους του εργαζομένου (καθαρός διακανονισμός) ταξινομείται ως παροχή που εξαρτάται από την αξία των μετοχών και διακανονίζεται με συμμετοχικούς τίτλους, στο σύνολό της, υπό την προϋπόθεση ότι η παροχή θα είχε ούτως ή άλλως ταξινομηθεί έτσι εάν δεν περιελάμβανε το στοιχείο του καθαρού διακανονισμού. Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

ΔΠΧΑ 9, Χρηματοοικονομικά μέσα και μεταγενέστερες τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 9 και ΔΠΧΑ 7(σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Τον Ιούλιο του 2014, το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) εξέδωσε στην τελική του μορφή το πρότυπο ΔΠΧΑ 9 το οποίο αντικαθιστά το ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα». Το ΔΠΧΑ 9 καθορίζει τις αναθεωρημένες απαιτήσεις αναφορικά με την ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, αναφέρεται στην αναγνώριση της μεταβολής της εύλογης αξίας του ίδιου χρέους που αποτιμάται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, αντικαθιστά το υφιστάμενο μοντέλο το οποίο χρησιμοποιείται για την απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού βάσει των πραγματοποιηθέντων ζημιών με ένα μοντέλο που βασίζεται στις αναμενόμενες ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο και, τέλος, ενσωματώνει αλλαγές σε ότι αφορά την λογιστική αντιστάθμιση κινδύνων.

Το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) σε προηγούμενες εκδόσεις του ΔΠΧΑ 9 εισήγαγε νέες απαιτήσεις ταξινόμησης και επιμέτρησης (το 2009 και 2010) καθώς και ένα νέο λογιστικό μοντέλο αντιστάθμισης κινδύνων (το 2013). Η έκδοση του Ιουλίου του 2014 αποτελεί την τελική μορφή του προτύπου, αντικαθιστά την προηγούμενες εκδόσεις του και σηματοδοτεί την ολοκλήρωση του έργου του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για την αντικατάσταση του ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση».

Ταξινόμηση και Επιμέτρηση

Το ΔΠΧΑ 9 υιοθετεί μια ενιαία προσέγγιση για την ταξινόμηση όλων των κατηγοριών των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού, σύμφωνα με την οποία η ταξινόμηση και επιμέτρηση τους βασίζεται στο επιχειρησιακό μοντέλο το οποίο χρησιμοποιεί η εταιρεία για τη διαχείριση των στοιχείων αυτών και στα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών των εν λόγω χρηματοοικονομικών στοιχείων. Το επιχειρησιακό μοντέλο αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο η επιχείρηση διαχειρίζεται τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού της με σκοπό τη δημιουργία ταμειακών ροών δια μέσου της συλλογής συμβατικών ταμειακών ροών ή της πώλησης στοιχείων ενεργητικού ή και τον συνδυασμό αυτών. Κατόπιν αξιολόγησης, κάθε χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού ταξινομείται σε μια από τις τρεις ακόλουθες κατηγορίες: σε εκείνη στην οποία η επιμέτρηση γίνεται στο αναπόσβεστο κόστος, σε εκείνη στην οποία η αποτίμηση γίνεται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και σε εκείνη στην οποία η αποτίμηση γίνεται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων τα οποία καταχωρούνται απευθείας στην καθαρή θέση.

Σε ότι αφορά στις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, ο χειρισμός που ακολουθείται στο ΔΛΠ 39 μεταφέρεται στο ΔΠΧΑ 9, ουσιαστικά αμετάβλητος. Ωστόσο, σύμφωνα με τις νέες απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9, οι μεταβολές στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και αποδίδονται στον πιστωτικό κίνδυνο του εκδότη ('own credit risk') θα πρέπει να καταχωρούνται στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης απευθείας στην καθαρή θέση κι όχι στα αποτελέσματα υπό τον όρο ότι αυτό δεν θα είχε ως αποτέλεσμα μία ανακολουθία στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση («λογιστική ασυμμετρία»).

Απομείωση των Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, το ίδιο μοντέλο απομείωσης εφαρμόζεται σε όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία υπόκεινται σε λογιστική απομείωση.

Το νέο μοντέλο απομείωσης εστιάζει στις μελλοντικές ζημιές και απαιτεί την αναγνώριση των αναμενόμενων ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο, σε αντιδιαστολή με το ΔΛΠ 39, το οποίο απαιτούσε την αναγνώριση ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο μόνον μετά την επέλευση ενός ζημιογόνου γεγονότος. Το ΔΠΧΑ 9 περιλαμβάνει μία προσέγγιση «τριών σταδίων» η οποία βασίζεται στην μεταβολή της πιστωτικής ποιότητας των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού από την αρχική τους αναγνώριση. Ως εκ τούτου, κατά την αρχική εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, για τα μη απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία για τα οποία δεν έχει παρατηρηθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού τους κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση, οι σχετικές ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο θα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα βάσει αυτών που αναμένονται σε χρονικό ορίζοντα 12-μηνου ('12-month expected credit losses'). Αν, ωστόσο, ο πιστωτικός κίνδυνος των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού αυξηθεί σημαντικά σε σχέση με αυτόν κατά την αρχική τους αναγνώριση, τότε απαιτείται ο σχηματισμός πρόβλεψης για αναμενόμενες ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο για την εναπομένουσα διάρκεια τους ('lifetime expected losses').

Για χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία, κατά την αρχική τους αναγνώριση, είναι απομειωμένα απαιτείται ο σχηματισμός πρόβλεψης για αναμενόμενες ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο για την εναπομένουσα διάρκεια τους ('lifetime expected losses').

Για την επιμέτρηση των αναμενόμενων ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο, πληροφορίες για παρελθοντικά γεγονότα, τρέχουσες συνθήκες και προβλέψεις σχετικά με τις μελλοντικές συνθήκες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

Λογιστική Αντιστάθμισης

Το ΔΠΧΑ 9 εισάγει ένα αναθεωρημένο μοντέλο λογιστικής αντιστάθμισης, το οποίο στοχεύει να ευθυγραμμίσει την λογιστική αντιστάθμιση με τις δραστηριότητες διαχείρισης κινδύνων από τη διοίκηση έτσι ώστε αυτές να αντικατοπτρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις της οικονομικής οντότητας. Σύμφωνα με το νέο μοντέλο, εφαρμόζονται νέες απαιτήσεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης, η διακοπή της λογιστικής αντιστάθμισης είναι επιτρεπτή μόνο υπό ορισμένες προϋποθέσεις και διευρύνεται, σε σχέση με το ΔΛΠ 39, ο αριθμός των στοιχείων που μπορούν να συμμετάσχουν σε μια σχέση αντιστάθμισης είτε ως μέσα αντιστάθμισης είτε ως αντισταθμιζόμενα στοιχεία.

Ο Όμιλος επί του παρόντος εξετάζει την επίπτωση του ΔΠΧΑ 9 στις οικονομικές καταστάσεις, η οποία δεν μπορεί να ποσοτικοποιηθεί κατά την ημερομηνία δημοσίευσης αυτών των οικονομικών καταστάσεων. Ο Όμιλος σχεδιάζει να υιοθετήσει το ΔΠΧΑ 9 κατά την ημερομηνία που αυτό θα τεθεί σε υποχρεωτική ισχύ.

ΔΠΧΑ 4, Τροποποιήσεις-Εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά μέσα στο ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια συμβόλαια-(σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Οι τροποποιήσεις εισάγουν δύο προσεγγίσεις. Το τροποποιημένο πρότυπο θα α) παρέχει την επιλογή σε όλες τις οντότητες που εκδίδουν ασφαλιστήρια συμβόλαια να αναγνωρίζουν στα λοιπά συνολικά εισοδήματα και όχι στην

κατάσταση αποτελεσμάτων τις τυχόν αποκλίσεις που θα προκύψουν λόγω της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 πριν την έκδοση του νέου προτύπου για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια, και β) παρέχει στις οντότητες, οι δραστηριότητες των οποίων αφορούν κυρίως τον κλάδο των ασφαλίσεων, την επιλογή για προσωρινή απαλλαγή από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 έως το 2021. Οι οντότητες οι οποίες θα αναβάλουν την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, θα συνεχίσουν να εφαρμόζουν το υπάρχον πρότυπο ΔΛΠ 39 για τα χρηματοοικονομικά μέσα.

Ο Όμιλος επί του παρόντος εξετάζει την επίπτωση των ανωτέρω τροποποιήσεων στις οικονομικές καταστάσεις, η οποία δεν μπορεί να ποσοτικοποιηθεί κατά την ημερομηνία δημοσίευσης αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΔΠΧΑ 15, Έσοδα από Συμβόλαια με Πελάτες (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Το ΔΠΧΑ 15 θεσπίζει ένα ενιαίο, ολοκληρωμένο υπόδειγμα αναγνώρισης εσόδων με σκοπό την συστηματική εφαρμογή του σε όλες τις συμβάσεις πελατών, προσδιορίζει το χρόνο και το ύψος αναγνώρισης του εσόδου, πλην όμως, δεν επηρεάζει την αναγνώριση εσόδων από χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία υπόκεινται στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 και ΔΛΠ 39. Επιπροσθέτως, το ΔΠΧΑ 15 αντικαθιστά τα προγενέστερα πρότυπα ΔΛΠ 18 «Έσοδα» και ΔΛΠ 11 «Συμβάσεις Κατασκευής» μαζί με συναφείς διερμηνείες σε ότι αφορά την αναγνώριση εσόδων.

Ο Όμιλος θεωρεί ότι η εφαρμογή του εν λόγω προτύπου στο μέλλον δεν θα έχει σημαντική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις του. Ωστόσο επί του παρόντος εξετάζει την επίπτωση του ΔΠΧΑ 15 στις οικονομικές καταστάσεις, η οποία δεν μπορεί να ποσοτικοποιηθεί κατά την ημερομηνία δημοσίευσης αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΔΠΧΑ 16, Μισθώσεις (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16, το οποίο αντικαθιστά το ΔΛΠ 17 και τις σχετικές διερμηνείες, η ταξινόμηση των μισθώσεων από την πλευρά του μισθωτή, ως λειτουργικές ή χρηματοδοτικές μισθώσεις, καταργείται και όλες οι μισθώσεις αντιμετωπίζονται παρόμοια με τις χρηματοδοτικές μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 17. Το νέο πρότυπο προβλέπει την αναγνώριση του 'δικαιώματος χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού' (right of use asset) και της 'υποχρέωσης από μισθώσεις', στην παρούσα αξία των πληρωτέων μισθωμάτων κατά την διάρκεια της περιόδου μίσθωσης, σε περίπτωση που υπάρχει συμβόλαιο ή μέρος συμβολαίου που αποδίδει στον μισθωτή το δικαίωμα χρήσης ενός περιουσιακού στοιχείου για μία χρονική περίοδο έναντι τιμήματος. Κατά συνέπεια, η σταθερή μέθοδος αναγνώρισης του εξόδου από λειτουργικές μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 αντικαθίσταται από την απόσβεση του 'δικαιώματος χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού' και τον τόκο-έξοδο της 'υποχρέωσης από μισθώσεις'. Η αναγνώριση των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων από τους μισθωτές, όπως περιγράφεται ανωτέρω, δεν απαιτείται για ορισμένες βραχυπρόθεσμης διάρκειας μισθώσεις και μισθώσεις στοιχείων ενεργητικού χαμηλής αξίας. Επιπροσθέτως, ο λογιστικός χειρισμός για τους εκμισθωτές δεν επηρεάζεται ουσιαστικά από τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16. Ο Όμιλος εξετάζει επί του παρόντος τις επιπτώσεις του ΔΠΧΑ 16 στις οικονομικές καταστάσεις.

ΕΔΔΠΧΑ 22, Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και προκαταβολές (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Το ΕΔΔΠΧΑ 22 παρέχει τις απαιτήσεις αναφορικά με το ποιά συναλλαγματική ισοτιμία θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την απεικόνιση συναλλαγών σε ξένο νόμισμα που περιλαμβάνουν προκαταβολές. Η διερμηνεία αποσαφηνίζει ότι σε αυτή την περίπτωση η ημερομηνία συναλλαγής για τον καθορισμό της συναλλαγματικής ισοτιμίας που πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την αρχική αναγνώριση του σχετικού στοιχείου ενεργητικού, εξόδου ή εσόδου είναι η ημερομηνία της προκαταβολής, δηλαδή η ημερομηνία που η οικονομική οντότητα αρχικά αναγνώρισε το μη χρηματικό στοιχείο ενεργητικού (έξοδο επόμενων χρήσεων) ή το μη χρηματικό στοιχείο υποχρεώσεων (έσοδο επόμενων χρήσεων) που προέκυψε από την προκαταβολή του τιμήματος. Εάν υπάρχουν πολυάριθμες καταβολές ή πληρωμές εκ των προτέρων, η οικονομική οντότητα θα πρέπει να προσδιορίσει μία ημερομηνία συναλλαγής για κάθε καταβολή ή είσπραξη. Η υιοθέτηση της διερμηνείας αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2014 – 2016 (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2017 και 1 Ιανουαρίου 2018, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Οι τροποποιήσεις εισάγουν σημαντικές αλλαγές σε δύο πρότυπα, σε συνέχεια της δημοσίευσης των αποτελεσμάτων του κύκλου των ετήσιων βελτιώσεων 2014-2016 του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Τα θέματα στα οποία εστιάζουν οι εν λόγω τροποποιήσεις έχουν ως ακολούθως:

Διευκρινίζουν στο ΔΠΧΑ 12 'Γνωστοποίηση συμμετοχής σε άλλες οικονομικές οντότητες' ότι οι απαιτήσεις γνωστοποιήσεων που αυτό ορίζει, έχουν εφαρμογή στην συμμετοχή μιας οικονομικής οντότητας σε θυγατρική, κοινοπραξία ή συγγενή επιχείρηση ταξινομημένη ως κατεχόμενη προς πώληση εκτός από την απαίτηση για

συνοπτική οικονομική πληροφόρηση. Η τροποποίηση ισχύει για ετήσιες περιόδους από ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2017.

Διευκρινίζουν στο ΔΛΠ 28 'Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες' ότι αμοιβαία κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών, αμοιβαία κεφάλαια και παρόμοιες εταιρείες μπορούν να επιλέξουν να επιμετρήσουν τις συμμετοχές τους σε συγγενείς εταιρίες ή κοινοπραξίες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και αυτή η επιλογή θα πρέπει να γίνει χωριστά για κάθε συγγενή ή κοινοπραξία κατά την αρχική αναγνώριση. Η τροποποίηση ισχύει για ετήσιες περιόδους από ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2018.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

2.2 Ενοποίηση

(α) Θυγατρικές

Θυγατρικές είναι οι εταιρείες στις οποίες ο Όμιλος, ασκεί άμεσα ή έμμεσα έλεγχο. Ο Όμιλος ελέγχει μια οικονομική οντότητα όταν είναι εκτεθειμένος, ή έχει δικαιώματα σε κυμαινόμενες αποδόσεις στο πλαίσιο της συμμετοχής του στην εκδότρια και έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τις αποδόσεις αυτές μέσω της εξουσίας του επί της εκδότριας. Οι θυγατρικές ενοποιούνται πλήρως από την ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος ασκεί έλεγχο επί της θυγατρικής και παύουν να ενοποιούνται την ημέρα που ο Όμιλος παύει να έχει δικαίωμα ελέγχου. Το σύνολο των συνολικών εσόδων λογίζεται κατ' αναλογία στους ιδιοκτήτες της μητρικής και στα δικαιώματα τρίτων, ακόμη και αν το υπόλοιπο που αναλογεί στα δικαιώματα τρίτων είναι χρεωστικό.

Ενδοομιλικές συναλλαγές, ενδοομιλικά υπόλοιπα και ενδοομιλικά κέρδη, που προκύπτουν από συναλλαγές μεταξύ εταιρειών του Ομίλου απαλείφονται, όπως επίσης απαλείφονται και οι ενδοομιλικές ζημιές, εκτός αν η εν λόγω συναλλαγή παρέχει ενδείξεις απομείωσης του μεταβιβασθέντος περιουσιακού στοιχείου.

Οι λογιστικές αρχές των θυγατρικών εταιρειών έχουν αναπροσαρμοστεί ώστε να συνάδουν με τις λογιστικές αρχές του Ομίλου, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Οι θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου παρατίθενται στην σημείωση 9.

(β) Συνενώσεις επιχειρήσεων που αφορούν οντότητες που τελούν υπό κοινό έλεγχο

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 "Λογιστικές Πολιτικές, Μεταβολές των Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη», και δεδομένου ότι συνενώσεις επιχειρήσεων μεταξύ οντοτήτων που τελούν υπό κοινό έλεγχο εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 3 "Συνενώσεις Επιχειρήσεων", οι εν λόγω συναλλαγές λογιστικοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου με την μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων (επίσης γνωστή ως λογιστική συγχωνεύσεων), λαμβάνοντας υπόψη τις πιο πρόσφατες εκδόσεις άλλων φορέων θέσπισης λογιστικών προτύπων, οι οποίοι χρησιμοποιούν παρόμοιο εννοιολογικό πλαίσιο και συμμορφώνονται με τις γενικές αρχές που διέπουν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, καθώς και τις αποδεκτές πρακτικές του κλάδου.

Στο πλαίσιο της μεθόδου συνένωσης συμφερόντων, ο Όμιλος αναγνωρίζει τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις των θυγατρικών στις λογιστικές τους αξίες προ συνένωσης, χωρίς οποιαδήποτε αναπροσαρμογή σε εύλογες αξίες και χωρίς αναγνώριση υπεραξίας (Goodwill). Ενδεχόμενη διαφορά μεταξύ του κόστους της συναλλαγής και της λογιστικής αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτώνται λογιστικοποιείται στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου.

Τα ενοποιημένα ίδια κεφάλαια αποτελούνται από τα ακόλουθα:

Μετοχικό Κεφάλαιο:

Το μετοχικό κεφάλαιο αποτελείται από την ονομαστική αξία των κοινών μετοχών που έχουν εκδοθεί από την Εταιρεία.

Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον:

Στα αποθεματικά και τα αποτελέσματα εις νέον του Ομίλου αναγνωρίζονται τα αποθεματικά και τα αποτελέσματα εις νέον των θυγατρικών και της Εταιρείας, μετά την απαλοιφή των ενδοομιλικών συναλλαγών.

Διαφορά Ενοποίησης:

Η διαφορά μεταξύ των επενδύσεων σε θυγατρικές (άμεσες και έμμεσες) της Εταιρείας και του μετοχικού κεφαλαίου καθώς και των διαφορών υπέρ το άρτιο των θυγατρικών εταιρειών κατά την ημερομηνία της Σύστασης της Εταιρείας αναγνωρίζονται και παρουσιάζονται ξεχωριστά στα ίδια κεφάλαια ως «Διαφορά ενοποίησης».

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν τα αποτελέσματα των λειτουργιών, σαν η μεταβίβαση των μετοχικών μεριδίων να είχε πραγματοποιηθεί στην αρχή της παλαιότερης συγκριτικής περιόδου που παρουσιάζεται. Οι επιδράσεις των ενδοομιλικών συναλλαγών του Ομίλου επί των περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων, αποτελεσμάτων καθώς και των αποτελεσμάτων εις νέον έχουν απαλειφθεί.

2.3. Ξένο νόμισμα

(α) Αποτίμηση ξένων θυγατρικών εταιριών

Στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, τα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων των θυγατρικών εταιριών εξωτερικού μετατρέπονται στο συναλλακτικό νόμισμα του Ομίλου με βάση την τιμή συναλλάγματος που ισχύει κατά την ημερομηνία ισολογισμού. Τα έσοδα και έξοδα μετατρέπονται με βάση τη μέση τιμή συναλλάγματος για την περίοδο αναφοράς.

Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη μετατροπή της καθαρής επένδυσης σε θυγατρικές εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων των νομισματικών απαιτήσεων ή υποχρεώσεων από θυγατρικές, οι οποίες δε σχεδιάζεται ή δεν αναμένεται να τακτοποιηθούν και αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης σε θυγατρικές εξωτερικού, αναγνωρίζονται στην «Κατάσταση συνολικών εσόδων». Οι συναλλαγματικές διαφορές μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την πώληση της θυγατρικής. Όσον αφορά τις συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τα νομισματικά στοιχεία που αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης στη θυγατρική, αυτές μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την αποπληρωμή τους ή όταν αναμένεται να τακτοποιηθούν.

(β) Συναλλαγές και υπόλοιπα σε ξένο νόμισμα

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα καταχωρούνται με βάση τις τιμές συναλλάγματος που ισχύουν κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Οι συναλλαγματικές διαφορές (κέρδη/ζημιές) που προκύπτουν κατά το διακανονισμό των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που είναι σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα με βάση την τιμή συναλλάγματος που ισχύει κατά την ημερομηνία του ισολογισμού και οι συναλλαγματικές διαφορές αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από εκείνες που προκύπτουν από τη μετατροπή υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα που αντισταθμίζουν την καθαρή επένδυση σε θυγατρικές εξωτερικού ή τις ταμειακές ροές σε ξένο νόμισμα, οι οποίες μεταφέρονται στα ίδια κεφάλαια.

Τα μη χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης, εκτός από τα μη χρηματικά στοιχεία σε ξένο νόμισμα που αποτιμώνται σε εύλογη αξία και τα οποία μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία που προσδιορίστηκε η εύλογη αξία. Στην περίπτωση αυτή οι συναλλαγματικές διαφορές αποτελούν μέρος του κέρδους ή της ζημιάς από τη μεταβολή της εύλογης αξίας και αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή απευθείας σε αποθεματικό στα ίδια κεφάλαια, βάσει της κατηγοριοποίησης του μη χρηματικού στοιχείου.

2.4 Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία

Τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία περιλαμβάνουν ακίνητα, βελτιώσεις σε μισθωμένα ακίνητα, έπιπλα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές και λοιπό εξοπλισμό καθώς και μεταφορικά μέσα και παρουσιάζονται στο ιστορικό κόστος κτήσεως μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης.

Το κόστος κτήσης περιλαμβάνει έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την απόκτηση των περιουσιακών στοιχείων αυτών. Έξοδα μεταγενέστερα της απόκτησης ενός ενσώματου περιουσιακού στοιχείου, κεφαλαιοποιούνται μόνο όταν θεωρείται πιθανό ότι θα αποφέρουν στο μέλλον πρόσθετα οικονομικά οφέλη στον Όμιλο και το κόστος τους μπορεί να μετρηθεί αξιόπιστα. Όταν προκύπτουν έξοδα επισκευών και συντήρησης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων, προκειμένου να μειωθεί το κόστος κτήσης των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων στην τελική υπολειπόμενη αξία τους ως ακολούθως:

Γήπεδα:	Μηδενική απόσβεση
Κτίρια:	40 έως 50 έτη
Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων:	Η χαμηλότερη μεταξύ της διάρκειας του συμβολαίου εκμίσθωσης ή της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής του.
Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές:	4 έως 7 έτη
Λοιπά έπιπλα και Εξοπλισμός:	4 έως 12 έτη
Μεταφορικά Μέσα:	5 έως 7 έτη

Τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία αξιολογούνται περιοδικά για απομείωση, και οποιαδήποτε ζημία απομείωσης αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ειδικώς, τα ακίνητα εξετάζονται ετησίως από εξωτερικούς εκτιμητές, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν υφίσταται πιθανή απομείωση της αξίας τους.

Το κόστος κτήσης και οι συσσωρευμένες αποσβέσεις των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων που πωλούνται ή αποσύρονται μεταφέρονται από τους αντίστοιχους λογαριασμούς τη στιγμή της πώλησης ή απόσυρσης και οποιοδήποτε κέρδος ή ζημία προκύπτει καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.5 Επενδύσεις σε ακίνητα

Ως επενδύσεις σε ακίνητα, καταχωρούνται τα ακίνητα που κατέχονται για αποδόσεις ενοικίων και/ή κεφαλαιουχικές ανατιμήσεις. Οι επενδύσεις σε ακίνητα αρχικά αναγνωρίζονται στο κόστος κτήσης προσαυξημένο με τα έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την απόκτηση των περιουσιακών στοιχείων αυτών. Μεταγενέστερα, οι επενδύσεις σε ακίνητα, παρουσιάζονται στο κόστος κτήσεως μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής των επενδύσεων σε ακίνητα, προκειμένου να μειωθεί το κόστος κτήσης των επενδύσεων σε ακίνητα στην τελική υπολειπόμενη αξία τους ως ακολούθως:

Γήπεδα:	Μηδενική απόσβεση
Κτίρια:	40 έως 50 έτη

Οι επενδύσεις σε ακίνητα εξετάζονται ετησίως από εξωτερικούς εκτιμητές, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν υφίσταται πιθανή απομείωση της αξίας τους.

2.6 Άυλα περιουσιακά στοιχεία

(α) Υπεραξία

Η υπεραξία αντιπροσωπεύει το υπερβάλλον της εύλογης αξίας του συνόλου του μεταφερθέντος ανταλλάγματος κατά την ημερομηνία εξαγοράς, επί της εύλογης αξίας του μεριδίου του Ομίλου επί των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων που αποκτηθήκαν ή αναλήφθηκαν, αντίστοιχα. Η υπεραξία που προκύπτει από την εξαγορά θυγατρικών εταιρειών περιλαμβάνεται στα «άυλα περιουσιακά στοιχεία».

Η υπεραξία κατά την εξαγορά θυγατρικών δεν αποσβένεται, αλλά ελέγχεται για απομείωση σε ετήσια βάση ή συχνότερα, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις ότι έχει προκύψει απομείωση. Ο έλεγχος απομείωσης του Ομίλου διενεργείται στο τέλος κάθε χρήσης. Ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη εξωτερική πληροφόρηση όπως δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, συνεχή ύφεση στις χρηματοοικονομικές αγορές, αστάθεια στις αγορές και μεταβολές στα επίπεδα του κινδύνου αγοράς και του συναλλαγματικού κινδύνου, μια μη αναμενόμενη πτώση στην εμπορική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή αγοραία αξία κεφαλαιοποίησης μικρότερη της λογιστικής αξίας της καθαρής θέσης, μαζί με μια επιδείνωση σε εσωτερικούς δείκτες απόδοσης, προκειμένου να εκτιμηθεί αν υπάρχει κάποια ένδειξη απομείωσης.

Η υπεραξία λογίζεται στο κόστος μείον σωρευτικές ζημιές απομείωσης. Όταν επανεξετάζεται για απομείωση, η υπεραξία που αποκτήθηκε σε μια συνένωση επιχειρήσεων κατανέμεται σε εκείνες τις μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδες μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών, οι οποίες αναμένεται να έχουν οφέλη από τις συνέργειες της συνένωσης επιχειρήσεων. Κάθε μονάδα ή ομάδα μονάδων στις οποίες έχει κατανεμηθεί υπεραξία αντιπροσωπεύει το χαμηλότερο επίπεδο εντός του Ομίλου στο οποίο παρακολουθείται η υπεραξία για σκοπούς εσωτερικής διοίκησης.

Το μοντέλο ελέγχου απομείωσης που χρησιμοποιεί ο Όμιλος συγκρίνει τη λογιστική αξία μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδας μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών με το ανακτήσιμο ποσό της. Η λογιστική αξία μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών βασίζεται στα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού κάθε μονάδας δημιουργίας

ταμειακών ροών. Το ανακτήσιμο ποσό καθορίζεται με βάση την αξία λόγω χρήσης (value-in-use) η οποία είναι η παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να αντληθούν από μια μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδα μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών. Οι εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους χρησιμοποιώντας ένα προεξοφλητικό επιτόκιο προ φόρων που αντιπροσωπεύει τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς σχετικά με την διαχρονική αξία του χρήματος και τους κινδύνους που είναι συναφείς με το περιουσιακό στοιχείο ή τη μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών και τις χώρες όπου δραστηριοποιούνται οι μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών.

Μια ζημιά απομείωσης προκύπτει αν η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του και αναγνωρίζεται αμέσως ως έξοδο στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι ζημιές απομείωσης δεν αντιλογίζονται μεταγενέστερα. Ο υπολογισμός των κερδών και των ζημιών από την πώληση μιας εταιρείας, περιλαμβάνει και τη λογιστική αξία της υπεραξίας που αντιστοιχεί στην εταιρεία που πωλείται.

(β) Λογισμικά προγράμματα

Κόστη που σχετίζονται με τη συντήρηση υφιστάμενων λογισμικών προγραμμάτων, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όταν προκύπτουν. Κόστη πληρωτέα σε τρίτους, που σχετίζονται με την ανάπτυξη και εφαρμογή νέων λογισμικών προγραμμάτων, αναγνωρίζονται ως κεφαλαιουχικές βελτιώσεις, προστίθενται στο κόστος νέων λογισμικών προγραμμάτων, και αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο. Τα άυλα στοιχεία παρουσιάζονται στο κόστος κτήσεως μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης. Τα άυλα στοιχεία αξιολογούνται περιοδικά για απομείωση και οποιαδήποτε ζημιά απομείωσης αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με βάση τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής τους ως ακολούθως:

Λογισμικά προγράμματα : 4-7 έτη

2.7 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις

2.7.1 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, καταχωρούνται, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39, στις ακόλουθες κατηγορίες:

i) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ii) δάνεια και απαιτήσεις, iii) διακρατούμενα μέχρι τη λήξη τους και iv) διαθέσιμα προς πώληση. Η απόφαση για την κατηγοριοποίηση λαμβάνεται από την Διοίκηση κατά την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων.

i) Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει δύο υποκατηγορίες, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση, και αυτά που προσδιορίστηκαν ως επενδύσεις σε εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων, κατά την αρχική αναγνώριση. Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο καταχωρείται ως προοριζόμενο για εμπορική εκμετάλλευση όταν αποκτάται κυρίως με σκοπό βραχυπρόθεσμης πώλησης ή βραχυπρόθεσμης επαναγοράς ή όταν αποτελεί μέρος χαρτοφυλακίου εξατομικευμένων χρηματοοικονομικών μέσων που έχουν κοινή διαχείριση και για τα οποία υπάρχουν τεκμηριωμένες ενδείξεις πρόσφατου σχεδίου βραχυπρόθεσμης αποκόμισης κερδών. Επίσης σε αυτήν την κατηγορία καταχωρούνται τα παράγωγα μέσα που προορίζονται για εμπορική εκμετάλλευση, εκτός αν προσδιορίζονται και είναι αποτελεσματικά ως μέσα αντιστάθμισης.

Ο Όμιλος προσδιορίζει κατά την αρχική αναγνώρισή τους ορισμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, όταν οποιοδήποτε από τα παρακάτω ισχύει:

- (α) απαλείφει ή μειώνει αισθητά μία ανακολουθία στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση, ή
- (β) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις μοιράζονται τους ίδιους κινδύνους και οι κίνδυνοι αυτοί αντιμετωπίζονται και εκτιμώνται με βάση την εύλογη αξία, ή
- (γ) σύνθετα προϊόντα περιλαμβάνουν ενσωματωμένα παράγωγα που θα μπορούσαν να μεταβάλλουν σημαντικά τις ταμειακές ροές του κύριου συμβολαίου.

ii) Δάνεια και απαιτήσεις

Τα δάνεια και οι απαιτήσεις είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με πάγιες ή προσδιορισμένες πληρωμές που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, εκτός εκείνων που κατά την αρχική αναγνώριση προσδιορίστηκαν από τον Όμιλο ως επενδύσεις σε εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων ή

ως διαθέσιμα προς πώληση. Τα δάνεια και λοιπές απαιτήσεις από συνεργάτες τα οποία περιλαμβάνονται στο λογαριασμό «Λοιπές απαιτήσεις» ανήκουν επίσης σε αυτήν την κατηγορία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και αντιμετωπίζονται με τις ίδιες λογιστικές αρχές που διέπουν τα δάνεια και απαιτήσεις όπως περιγράφονται παρακάτω.

iii) Επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη τους

Οι διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με συγκεκριμένη λήξη, με πάγιες ή προσδιορισμένες πληρωμές και για τις οποίες η Διοίκηση του Ομίλου έχει τη θετική πρόθεση και δυνατότητα να διακρατήσει μέχρι τη λήξη τους.

iv) Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση

Διαθέσιμες προς πώληση επενδύσεις, είναι οι επενδύσεις που αποκτώνται για ακαθόριστο χρονικό διάστημα, οι οποίες μπορεί να πωληθούν, λόγω ανάγκης ρευστότητας, ή αλλαγών στα επιτόκια, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, ή στις τιμές των μετοχών.

2.7.2 Αναγνώριση, λογιστικός χειρισμός και υπολογισμός

Οι αγορές και πωλήσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων καταχωρούνται κατά την ημερομηνία συναλλαγής, δηλαδή την ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν παρουσιάζονται σε εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία πλέον των εξόδων συναλλαγής. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που παρουσιάζονται σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους και τα έξοδα συναλλαγής επιβαρύνουν την κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και στις μεταγενέστερες περιόδους αποτιμώνται και παρουσιάζονται στην εύλογη αξία. Τα δάνεια και οι απαιτήσεις από πελάτες, καθώς και οι διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, παρουσιάζονται στο αναπόσβεστο κόστος με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Κέρδη και ζημιές από μεταβολές στην εύλογη αξία της κατηγορίας «Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων», περιλαμβάνονται, κατά την περίοδο που προκύπτουν, στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Κέρδη και ζημιές από μεταβολές στην εύλογη αξία διαθέσιμων προς πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων καταχωρούνται απευθείας στα ίδια κεφάλαια, μέχρι το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο να αποαναγνωριστεί ή να υποστεί απομείωση, οπότε, το συσσωρευμένο κέρδος ή η ζημιά που αναγνωρίστηκαν προηγουμένως στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο λογιστικός χειρισμός των εσόδων από τόκους και των εσόδων από μερίσματα από τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία περιγράφεται στην σημείωση 2.22.

2.7.3 Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο αποαναγνωρίζεται όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές του στοιχείου λήγουν ή ο Όμιλος μεταφέρει τα δικαιώματά του να εισπράξει αυτές τις ροές με μια άμεση πώληση με την οποία ουσιαστικά όλοι οι κίνδυνοι και τα οφέλη της κυριότητας του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου έχουν μεταφερθεί.

2.7.4 Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει δύο υποκατηγορίες, τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις προοριζόμενες για εμπορική εκμετάλλευση, και αυτές που προσδιορίστηκαν ως υποχρεώσεις σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, κατά την αρχική αναγνώριση. Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις του Ομίλου περιλαμβάνουν τα επενδυτικά συμβόλαια (Unit Linked προϊόντα) και τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Οι λογιστικές αρχές των ανωτέρω χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων περιγράφονται στις σημειώσεις 2.14 (γ) και 2.10, αντίστοιχα.

2.8 Επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρηματοοικονομικών μέσων

Εύλογη αξία είναι η τιμή που θα λαμβανόταν κατά την πώληση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή κατά τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης, σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων, στην κύρια, ή, ελλείψει αυτής, στην πλέον συμφέρουσα αγορά όπου ο Όμιλος έχει πρόσβαση, κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Η εύλογη αξία μιας υποχρέωσης αντανάκλα τον κίνδυνο μη εκπλήρωσης υποχρεώσεων.

Ο Όμιλος επιμετράει την εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου, χρησιμοποιώντας την επίσημη χρηματιστηριακή τιμή σε μία ενεργό αγορά για το χρηματοοικονομικό αυτό μέσο, όταν αυτή είναι διαθέσιμη. Μία αγορά θεωρείται ενεργός εάν οι συναλλαγές για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση λαμβάνουν χώρα με

επαρκή συχνότητα και όγκο ώστε να παρέχονται συνεχώς πληροφορίες τιμολόγησης. Όταν δεν υπάρχει διαθέσιμη επίσημη χρηματιστηριακή τιμή, σε μία ενεργό αγορά, τότε ο Όμιλος χρησιμοποιεί τεχνικές αποτίμησης που μεγιστοποιούν την χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιούν τη χρήση μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Η επιλεγμένη τεχνική αποτίμησης περιλαμβάνει όλους τους παράγοντες που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη για την τιμολόγηση μία συναλλαγής.

Ο Όμιλος έχει επιλέξει να χρησιμοποιεί μέσες τιμές αγοράς ως ένα πρακτικό μέσο επιμέτρησης της εύλογης αξίας εντός του περιθωρίου ζήτησης-προσφοράς.

Η βέλτιστη απόδειξη της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού μέσου κατά την αρχική αναγνώριση είναι συνήθως η τιμή συναλλαγής ήτοι η εύλογη αξία του δοθέντος ή ληφθέντος ανταλλάγματος, εκτός εάν ο Όμιλος θεωρεί ότι η εύλογη αξία, κατά την αρχική αναγνώριση αποδεικνύεται από επίσημη χρηματιστηριακή τιμή σε ενεργό αγορά για πανομοιότυπο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση ή βάσει μιας τεχνικής αποτίμησης που χρησιμοποιεί μόνο δεδομένα από παρατηρήσιμες αγορές.

Όλα τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις, των οποίων η εύλογη αξία επιμετράται ή γνωστοποιείται στις οικονομικές καταστάσεις, κατηγοριοποιούνται εντός της ιεραρχίας εύλογης αξίας, με βάση το κατώτερο επίπεδο δεδομένων που είναι σημαντικά για την συνολική επίτευξη της επιμέτρησης (βλέπε σημείωση 4.6).

2.9 Απομείωση χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

2.9.1 Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Ο Όμιλος, σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων, εξετάζει κατά πόσο υπάρχει αντικειμενική ένδειξη ότι ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, που δεν επιμετρούνται με την μέθοδο της εύλογης αξίας, έχουν υποστεί απομείωση. Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων υπόκεινται σε απομείωση όταν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης, ως αποτέλεσμα ενός ή περισσοτέρων γεγονότων που συνέβησαν μετά την αρχική αναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου («ζημιογόνο γεγονός»), και το ζημιογόνο γεγονός (ή γεγονότα) έχει επίδραση στις αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή ομάδας χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, και μπορεί να υπολογιστεί αξιόπιστα.

Αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης της αξίας των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων θεωρούνται από τον Όμιλο τα εξής:

- Σημαντική οικονομική δυσχέρεια του εκδότη ή οφειλέτη
- Αθέτηση ενός συμβολαίου, όπως ανεξόφλητα υπόλοιπα ή υπερημερία τόκων ή αρχικών πληρωμών
- Ο δανειολήπτης δύναται να προχωρήσει σε πτώχευση ή άλλη οικονομική αναδιοργάνωση
- Η μη ύπαρξη ενεργής αγοράς για το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο εξαιτίας οικονομικών δυσκολιών.
- Εμφανή στοιχεία που υποδεικνύουν ότι υπάρχει μία αξιόλογη μείωση στις υπολογισμένες ταμειακές ροές από ένα χαρτοφυλάκιο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων καθώς η αρχική αναγνώριση αυτών των στοιχείων, παρά το γεγονός ότι η μείωση δεν μπορεί να προσδιοριστεί σε ξεχωριστά οικονομικά στοιχεία του χαρτοφυλακίου, περιλαμβάνει:
 - αρνητικές αλλαγές στην κατάσταση εξόφλησης των δανειοληπτών σε ένα χαρτοφυλάκιο, και
 - εθνικές ή τοπικές οικονομικές συνθήκες που συσχετίζονται με αδυναμία εξόφλησης των στοιχείων ενός χαρτοφυλακίου.
- σημαντική υποβάθμιση του εσωτερικού ή εξωτερικού βαθμού φερεγγυότητας των χρηματοοικονομικών μέσων του πιστούχου όταν εξετάζονται με άλλες πληροφορίες.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην αναπόσβεστη αξία κτήσης

Αξιολόγηση απομείωσης

Ο Όμιλος αρχικά αξιολογεί κατά πόσο υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης ξεχωριστά στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που είναι από μόνα τους σημαντικά. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν είναι από μόνα τους σημαντικά, αξιολογούνται είτε ξεχωριστά είτε ομαδικά. Αν ο Όμιλος αποφασίσει ότι δεν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης για κάποιο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο που αξιολογήθηκε ξεχωριστά, είτε είναι σημαντικό είτε όχι, το συμπεριλαμβάνει σε ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, και τα αξιολογεί ομαδικά για απομείωση. Περιουσιακά στοιχεία που αξιολογούνται για απομείωση ξεχωριστά και για τα οποία υπάρχει και συνεχίζει να αναγνωρίζεται ζημία απομείωσης, δεν συμπεριλαμβάνονται στην ομαδική αξιολόγηση για απομείωση.

Επιμέτρηση απομείωσης

Αν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που παρουσιάζονται στην αναπόσβεστη αξία κτήσης τους, το ποσό της ζημίας απομείωσης υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ρών (εξαιρουμένων των μελλοντικών ζημιών από πιστωτικούς κινδύνους που δεν έχουν πραγματοποιηθεί) προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Το τρέχον ποσό του περιουσιακού στοιχείου μειώνεται και το ποσό της ζημίας αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Αν ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, φέρει κυμαινόμενο επιτόκιο, το προεξοφλητικό επιτόκιο για τον υπολογισμό της ζημίας απομείωσης, είναι το τρέχον πραγματικό επιτόκιο που καθορίζεται στο συμβόλαιο. Στην πράξη, ο Όμιλος μπορεί να υπολογίζει την απομείωση βάσει της εύλογης αξίας του μέσου χρησιμοποιώντας τις τρέχουσες τιμές αγοράς.

Για σκοπούς ομαδικής αξιολόγησης για απομείωση, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ομαδοποιούνται βάσει παρόμοιων χαρακτηριστικών πιστωτικού κινδύνου (δηλαδή βάσει της μεθόδου αξιολόγησης του Ομίλου, που λαμβάνει υπόψη τον τύπο του στοιχείου ενεργητικού, τον επιχειρηματικό τομέα, τη γεωγραφική θέση, τον τύπο της εξασφάλισης, προηγούμενο καθεστώς αποπληρωμής, και τους σχετικούς παράγοντες). Αυτά τα χαρακτηριστικά σχετίζονται με τον υπολογισμό μελλοντικών ταμειακών ρών για ομάδες τέτοιων περιουσιακών στοιχείων, αφού υποδεικνύουν την ικανότητα του χρεώστη να πληρώσει όλα τα ποσά που οφείλονται βάσει των όρων του συμβολαίου των περιουσιακών στοιχείων που αξιολογούνται.

Αντιλογισμός απομείωσης

Αν σε μεταγενέστερη περίοδο, το ποσό της απομείωσης μειωθεί και η μείωση μπορεί αντικειμενικά να συσχετισθεί με περιστατικό που πραγματοποιήθηκε μετά την αναγνώριση της απομείωσης (όπως βελτίωσης στο βαθμό φερεγγυότητας του χρεώστη), η προηγούμενως αναγνωρισθείσα ζημία απομείωσης αντिलογίζεται. Το ποσό που αντिलογίστηκε αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση

Στον υπολογισμό απομείωσης των επενδύσεων σε μετοχικούς και χρεωστικούς τίτλους που έχουν αναγνωριστεί ως διαθέσιμα προς πώληση, λαμβάνεται υπόψη τυχόν σημαντική και παρατεταμένη μείωση της εύλογης αξίας του τίτλου κάτω από το κόστος του. Όπου υπάρχει τέτοια ένδειξη για διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, η συσσωρευμένη ζημία – που υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ του κόστους αγοράς και της τρέχουσας εύλογης αξίας, μείον τις ζημιές απομείωσης του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου που αναγνωρίστηκαν προηγούμενως στην κατάσταση αποτελεσμάτων – μεταφέρεται από τα ίδια κεφάλαια στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ζημιές απομείωσης σε μετοχικούς τίτλους που αναγνωρίστηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων, δεν αντिलογίζονται μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων. Αν σε μεταγενέστερη περίοδο, η εύλογη αξία ενός χρεωστικού τίτλου που αναγνωρίστηκε ως διαθέσιμος προς πώληση αυξηθεί, και η αύξηση αυτή μπορεί αντικειμενικά να συσχετισθεί με περιστατικό που πραγματοποιήθηκε μετά την αναγνώριση της ζημίας απομείωσης στην κατάσταση αποτελεσμάτων, η ζημία απομείωσης αντिलογίζεται μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων.

2.9.2 Απομείωση μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Στοιχεία τα οποία έχουν ωφέλιμη ζωή αορίστου διάρκειας δεν αποτελούν αντικείμενο απόσβεσης και εξετάζονται σε ετήσια βάση για απομείωση. Τα περιουσιακά στοιχεία που αποσβένονται επανεξετάζονται για απομείωση οποτεδήποτε γεγονότα ή μεταβολές σε συνθήκες υποδεικνύουν ότι η λογιστική τους αξία ενδέχεται να μην είναι ανακτήσιμη. Μια ζημία απομείωσης αναγνωρίζεται για το ποσό κατά το οποίο η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία του. Η ανακτήσιμη αξία είναι η υψηλότερη μεταξύ της εύλογης αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου μείον το κόστος πώλησης και της αξίας χρήσης του. Για σκοπούς εκτίμησης της απομείωσης, τα περιουσιακά στοιχεία ομαδοποιούνται στα χαμηλότερα επίπεδα όπου μπορούν να προσδιοριστούν ξεχωριστές ταμειακές ροές (μονάδες δημιουργίας ταμειακών ρών).

2.10 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, περιλαμβάνουν κυρίως συμβάσεις ξένου συναλλάγματος (foreign exchange contracts), προθεσμιακές νομισματικές συμβάσεις (forward currency agreements) και συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης επιτοκίων - που πωλήθηκαν και αγοράστηκαν (interest rate options - written and purchased), ανταλλαγές συναλλάγματος και επιτοκίων (currency and interest rate swaps), και άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Τα παράγωγα, αναγνωρίζονται αρχικά στον ισολογισμό στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία σύναψης του συμβολαίου, και ακολούθως επαναποτιμώνται στην εύλογη αξία τους. Ως εύλογη αξία θεωρείται η αγοραία αξία τους, λαμβάνοντας υπόψη πρόσφατες συναλλαγές στην αγορά, ενώ στις περιπτώσεις όπου

δεν υπάρχει αγοραία αξία, η εύλογη αξία υπολογίζεται βάσει μοντέλων προεξοφλημένων ταμειακών ροών (discounted cash flow models) και αποτίμησης δικαιωμάτων προαίρεσης (options pricing models). Όταν η εύλογη αξία είναι θετική, τα παράγωγα περιλαμβάνονται στο ενεργητικό, ενώ όταν η εύλογη αξία είναι αρνητική περιλαμβάνονται στις υποχρεώσεις. Οι αρχές επιμέτρησης της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, περιγράφονται στις σημειώσεις 2.8. και 4.6.

Κάποια παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε άλλα χρηματοοικονομικά μέσα, αναγνωρίζονται ως ξεχωριστά παράγωγα όταν οι κίνδυνοι και τα χαρακτηριστικά τους δεν είναι στενά συνδεδεμένα με αυτά του κύριου συμβολαίου, και το κύριο συμβόλαιο δε λογίζεται στην εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων. Τα ενσωματωμένα αυτά παράγωγα, παρουσιάζονται στην εύλογη αξία, και οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ο Όμιλος δεν κατείχε ενσωματωμένα παράγωγα σε άλλα χρηματοοικονομικά μέσα στις χρήσεις 2016 και 2015.

Η μέθοδος αναγνώρισης κέρδους ή ζημίας από μεταβολές στην εύλογη αξία, εξαρτάται από το αν το παράγωγο καταχωρείται και πληροί τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστεί ως μέσο αντιστάθμισης. Εφόσον καταχωρείται ως μέσο αντιστάθμισης, η μέθοδος αναγνώρισης καθορίζεται ανάλογα με τη φύση του στοιχείου που αντισταθμίζεται από το παράγωγο αυτό.

Ο Όμιλος καταχωρεί ορισμένα παράγωγα ως:

- 1) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου των μεταβολών εύλογης αξίας αναγνωρισθέντων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων ή μη αναγνωρισθέντων δεσμεύσεων (μέσο αντιστάθμισης εύλογης αξίας),
- 2) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μεταβολής των ταμειακών ροών από αναγνωρισθέντα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις ή από πολύ πιθανές προβλεπόμενες συναλλαγές (μέσο αντιστάθμισης ταμειακών ροών)

Ο Όμιλος, κατά τη σύναψη της συναλλαγής, στοιχειοθετεί τη σχέση μεταξύ των μέσων αντιστάθμισης και των στοιχείων που αντισταθμίζονται, καθώς και το σκοπό και τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου που εξυπηρετείται μέσω της σύναψης διαφόρων συναλλαγών αντιστάθμισης. Επίσης, στοιχειοθετεί την εκτίμησή του, κατά τη σύναψη της αντιστάθμισης και σε συνεχή βάση, για την αποτελεσματικότητα των παραγώγων - που χρησιμοποιούνται σε συναλλαγές αντιστάθμισης - στο να συμψηφίζουν μεταβολές στις εύλογες αξίες ή στις ταμειακές ροές των στοιχείων που αντισταθμίζουν.

i) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Μεταβολές στην εύλογη αξία παραγώγων που προσδιορίζονται ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όπως και οι μεταβολές της εύλογης αξίας των στοιχείων που αντισταθμίζονται, οι οποίες οφείλονται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται. Αν η αντιστάθμιση παύσει να πληροί τα κριτήρια της αντισταθμιστικής λογιστικής, το ποσό της αναπροσαρμογής της λογιστικής αξίας ενός αντισταθμισμένου στοιχείου για το οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου, αποσβένεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου μέχρι τη λήξη του.

ii) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Η αποτελεσματική αναλογία της μεταβολής της εύλογης αξίας των παραγώγων που προσδιορίζονται και πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστούν ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών, αναγνωρίζεται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στα ίδια κεφάλαια. Το κέρδος ή η ζημία της μη αποτελεσματικής αναλογίας, αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ποσά που έχουν συσσωρευθεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων τις περιόδους κατά τις οποίες το αντισταθμισμένο στοιχείο επιδρά στο κέρδος ή τη ζημία (π.χ. όταν πραγματοποιείται η προβλεπόμενη πώληση του στοιχείου που αντισταθμίζεται). Όταν ένα μέσο αντιστάθμισης λήγει ή πωλείται, ή όταν η αντιστάθμιση δεν πληροί πλέον τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική, τα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημιές που υπάρχουν στα ίδια κεφάλαια κατά τη στιγμή εκείνη παραμένουν στα ίδια κεφάλαια και όταν η προβλεπόμενη συναλλαγή αναγνωριστεί, τότε αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Όταν μια προβλεπόμενη συναλλαγή δεν αναμένεται πλέον να πραγματοποιηθεί, το συσσωρευμένο κέρδος ή ζημία που είχε καταχωρηθεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

iii) Παράγωγα που δεν πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμιση

Ορισμένα παράγωγα δεν πληρούν τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική για σκοπούς Δ.Π.Χ.Α., και οι μεταβολές στην εύλογη αξία τους αναγνωρίζονται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι εύλογες αξίες παραγώγων μέσων κρατούνται προς εμπορία και για σκοπούς αντιστάθμισης.

2.11 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων

Τα Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό παρουσιάζεται στον ισολογισμό, όταν και μόνον όταν, ο Όμιλος έχει επί του παρόντος νομικά ισχυρό δικαίωμα συμψηφισμού των αναγνωρισμένων ποσών, και παράλληλα προτίθεται είτε να προβεί σε διακανονισμό του καθαρού υπολοίπου, είτε να εισπράξει το ποσό της απαίτησης του περιουσιακού στοιχείου εξοφλώντας ταυτόχρονα την υποχρέωση.

2.12 Τρέχουσα και αναβαλλόμενη φορολογία

(i) Τρέχουσα φορολογία

Ο φόρος εισοδήματος επί των κερδών υπολογίζεται με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία και αναγνωρίζεται ως έξοδο την περίοδο κατά την οποία προκύπτουν τα κέρδη.

(ii) Αναβαλλόμενη φορολογία

Ο αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος αναγνωρίζεται, χρησιμοποιώντας την μέθοδο της υποχρέωσης, στις προσωρινές διαφορές που προκύπτουν μεταξύ της φορολογικής βάσης των απαιτήσεων και υποχρεώσεων και της λογιστικής αξίας τους στις οικονομικές καταστάσεις. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις επιμετρώνται χρησιμοποιώντας τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή υποχρέωση, λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές (και φορολογικούς νόμους) που έχουν θεσπιστεί ή ουσιαστικά θεσπιστεί, μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού. Οι κυριότερες προσωρινές διαφορές προκύπτουν από την απομείωση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, από τις αποσβέσεις των ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων, από υποχρεώσεις παροχών στο προσωπικό λόγω εξόδου από την υπηρεσία, και από την αποτίμηση ορισμένων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται στην έκταση που είναι πιθανόν ότι θα υπάρχουν μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, έναντι των οποίων οι προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Το λογιστικό υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων εξετάζεται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και μειώνεται στον βαθμό που δεν είναι πλέον πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα ώστε να επιτρέψουν την ανάκτηση ολόκληρης ή μέρους της απαίτησης. Κάθε τέτοια μείωση αντιλογίζεται στο βαθμό που καθίσταται πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα.

Ο αναβαλλόμενος φόρος, που σχετίζεται με τη μεταβολή στην εύλογη αξία των διαθεσίμων προς πώληση επενδύσεων που αναγνωρίζονται στην κατάσταση συνολικών εσόδων, αναγνωρίζεται επίσης στην κατάσταση συνολικών εσόδων και μεταφέρεται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων μαζί με το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημία.

Η Διοίκηση σε τακτά χρονικά διαστήματα αξιολογεί την θέση της σε θέματα που σχετίζονται με τις φορολογικές αρχές και σχηματίζει προβλέψεις όπου απαιτείται για τα ποσά που αναμένονται να πληρωθούν στις φορολογικές αρχές.

2.13 Παροχές στο προσωπικό

i) Προγράμματα παροχών κατά την έξοδο από την υπηρεσία καθορισμένων εισφορών

Ο Όμιλος παρέχει ορισμένα προγράμματα παροχών κατά την έξοδο από την υπηρεσία καθορισμένων εισφορών. Οι ετήσιες εισφορές που καταβάλλει ο Όμιλος επενδύονται και τοποθετούνται σε ειδικές κατηγορίες προϊόντων. Οι υπάλληλοι, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του προγράμματος, συμμετέχουν στην απόδοση των ανωτέρω επενδύσεων. Οι εισφορές του Ομίλου καταχωρούνται ως έξοδο στην χρήση κατά την οποία καταβάλλονται.

ii) Προγράμματα παροχών κατά την έξοδο από την υπηρεσία καθορισμένων παροχών

Σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία, όταν οι υπάλληλοι παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι την συνήθη ηλικία συνταξιοδότησης, δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση η οποία υπολογίζεται με βάση τα χρόνια υπηρεσίας τους και τις απολαβές τους κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης. Ο Όμιλος σχηματίζει πρόβλεψη βάσει αναλογιστικής μελέτης για την αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, το κόστος για αποζημιώσεις εξόδου αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια των χρόνων υπηρεσίας των υπαλλήλων, σύμφωνα με αναλογιστικές αποτιμήσεις που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο.

Η υποχρέωση της αποζημίωσης αποχώρησης υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών, χρησιμοποιώντας τα επιτόκια Ευρωπαϊκών εταιρικών ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης, με όρους λήξης που προσεγγίζουν τους όρους της σχετικής υποχρέωσης (βλέπε σημείωση 24).

Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν από τον υπολογισμό της αποζημίωσης αποχώρησης του προσωπικού αναγνωρίζονται στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα χωρίς τη δυνατότητα αναταξινόμησης μελλοντικά στα αποτελέσματα. Το κόστος παρελθούσας προϋπηρεσίας και το έξοδο τόκου αναγνωρίζονται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι καταβλητέες αποζημιώσεις μετά την πάροδο των 12 μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού, προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους.

iii) Παροχές τερματισμού της απασχόλησης

Παροχές τερματισμού της απασχόλησης πληρώνονται όταν οι εργαζόμενοι αποχωρούν πριν την ημερομηνία συνταξιοδότησεως, ή οποτεδήποτε ένας εργαζόμενος αποδεχτεί εθελοντικά να αποχωρήσει σε αντάλλαγμα για τον οικειοθελή τερματισμό της απασχόλησής του. Ο Όμιλος καταχωρεί αυτές τις παροχές όταν δεσμεύεται, είτε όταν τερματίζει την απασχόληση των υπαλλήλων που ήδη υπάρχουν στον Όμιλο σύμφωνα με ένα λεπτομερές πρόγραμμα για το οποίο δεν υπάρχει πιθανότητα απόσυρσης, είτε όταν προσφέρει αυτές τις παροχές ως κίνητρο για εθελουσία αποχώρηση. Οι καταβλητέες αποζημιώσεις μετά την πάροδο των 12 μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού, προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους.

iv) Παροχές για συμμετοχή στα κέρδη και επιδόματα

Η Διοίκηση περιοδικά και κατά βούληση ανταμείβει με μετρητά (bonus), υπαλλήλους με υψηλή απόδοση. Παροχές σε μετρητά (bonus) οι οποίες απαιτούν έγκριση μόνο από την διοίκηση, αναγνωρίζονται ως δεδουλευμένα έξοδα προσωπικού. Η διανομή κερδών στους υπαλλήλους, για την οποία απαιτείται έγκριση από την Γενική Συνέλευση, αναγνωρίζεται ως έξοδο προσωπικού στη χρήση που εγκρίνεται από τους μετόχους της Εταιρείας.

2.14 Ασφαλιστήρια και επενδυτικά συμβόλαια

Ο Όμιλος διέπεται από τις διατάξεις του Ν.2190/1920 "περί ανωνύμων εταιριών", από τις διατάξεις του Ν. 4364/2016 με τον οποίο ενσωματώθηκε στην Ελληνική νομοθεσία η Ευρωπαϊκή Οδηγία για το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο «Φερεγγυότητα II».

Ο Όμιλος υιοθέτησε το ΔΠΧΑ 4 από 1 Ιανουαρίου 2005 με αναδρομική εφαρμογή από 1 Ιανουαρίου 2004, οπότε και έγινε η ταξινόμηση των συμβολαίων σε ασφαλιστήρια και σε επενδυτικά συμβόλαια και η αξιολόγηση της επάρκειας των ασφαλιστικών προβλέψεων.

Ταξινόμηση συμβολαίων

Ο Όμιλος εκδίδει προϊόντα τα οποία φέρουν ασφαλιστικό ή χρηματοοικονομικό κίνδυνο ή και τα δύο. Ασφαλιστήρια συμβόλαια είναι εκείνα τα συμβόλαια με τα οποία μεταφέρεται σημαντικός ασφαλιστικός κίνδυνος από τον ασφαλιζόμενο στην ασφαλιστική εταιρεία και όπου η ασφαλιστική εταιρεία αποδέχεται να αποζημιώσει τον ασφαλιζόμενο σε περίπτωση επέλευσης καθορισμένου αβέβαιου μελλοντικού συμβάντος. Ο ασφαλιστικός κίνδυνος είναι σημαντικός όταν και μόνον όταν ένα ασφαλιζόμενο συμβάν θα μπορούσε να αναγκάσει την ασφαλιστική εταιρεία να καταβάλει σημαντικές επιπλέον παροχές. Οι επιπλέον παροχές αναφέρονται σε ποσά που υπερβαίνουν εκείνα που θα ήταν καταβλητέα αν ο ασφαλισμένος κίνδυνος δεν είχε επέλθει.

Ένα συμβόλαιο που εκθέτει την ασφαλιστική εταιρεία σε χρηματοοικονομικό κίνδυνο χωρίς σημαντικό ασφαλιστικό κίνδυνο, δεν είναι ασφαλιστήριο συμβόλαιο. Κάποια συμβόλαια εκθέτουν τον Όμιλο σε χρηματοοικονομικό κίνδυνο επιπροσθέτως του σημαντικού ασφαλιστικού κινδύνου.

Υπάρχουν ασφαλιστικά προϊόντα μακροχρόνιας διάρκειας που περιέχουν χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής στα κέρδη. Αυτά τα προϊόντα δίνουν το δικαίωμα στον κάτοχο να λαμβάνει πρόσθετα οφέλη πέραν αυτών που εγγυάται το συμβόλαιο, το ύψος των οποίων έγκειται στην διακριτική ευχέρεια του Ομίλου σε συνδυασμό με τους όρους κάθε συμβολαίου και με την απόδοση των επενδύσεων του Ομίλου που αντιστοιχούν στις ασφαλιστικές προβλέψεις ζωής.

Επενδυτικά προϊόντα είναι αυτά που φέρουν χρηματοοικονομικό κίνδυνο με μη σημαντικό ασφαλιστικό κίνδυνο.

Ο Όμιλος εφαρμόζοντας τις διατάξεις του ΔΠΧΑ 4 διενήργησε διαχωρισμό των συμβολαίων της σε ασφαλιστήρια συμβόλαια και σε επενδυτικά συμβόλαια.

Για τον Όμιλο σημαντικός ασφαλιστικός κίνδυνος είναι εκείνος που το καταβληθέν ποσό σε περίπτωση επέλευσης καθορισμένου αβέβαιου μελλοντικού γεγονότος υπερβαίνει το 10,0% των καταβαλλόμενων ασφαλίσεων.

(α) Ασφαλιστήρια συμβόλαια Ασφαλίσεων Ζωής

Είναι τα συμβόλαια με τα οποία ο Όμιλος ασφαρίζει κινδύνους που σχετίζονται με την ανθρώπινη ζωή. Σε αυτά εντάσσονται καλύψεις θανάτου, επιβίωσης, ισοβίων παροχών, συντάξεων, ανικανότητας, ατυχημάτων, προγραμμάτων ασθένειας τόσο σε ατομική όσο και σε ομαδική βάση. Τα ασφάλιστρα περιοδικών καταβολών αναγνωρίζονται ως έσοδο (δεδουλευμένα ασφάλιστρα) αναλογικά της περιόδου ασφάλισης και εμφανίζονται πριν την αφαίρεση της προμήθειας, ενώ οι παροχές, όταν προκύπτουν, καταχωρούνται ως έξοδο. Σε περίπτωση εφάπαξ καταβολής ασφαλίσεων τα ασφάλιστρα αυτά αναγνωρίζονται ως έσοδο κατά τη καταβολή τους πριν την αφαίρεση της προμήθειας.

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής ταξινομούνται στις κάτωθι κατηγορίες :

(i) Ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής μακράς διάρκειας με ή χωρίς χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής στα κέρδη

Τα συμβόλαια αυτού του τύπου είναι μακροχρόνιας διάρκειας με καλύψεις συνταξιοδότησης, επιβίωσης, μικτές ή ισόβιες, πρόσκαιρης κάλυψης θανάτου ή Unit Linked. Σε αυτά τα συμβόλαια περιλαμβάνονται και οι καλύψεις ατυχήματος, ανικανότητας, ασθένειας που παρέχονται ως συμπληρωματικές των βασικών καλύψεων ζωής. Τα ασφάλιστρα αναγνωρίζονται ως έσοδο όταν καθίστανται πληρωτέα από τον κάτοχο του συμβολαίου. Τα ασφάλιστρα εμφανίζονται πριν την αφαίρεση των προμηθειών. Οι αποζημιώσεις καταχωρούνται ως έξοδα όταν προκύπτουν. Όταν οι παροχές είναι προκαθορισμένες και εγγυημένες, η υποχρέωση, λόγω των συμβατικών παροχών, δημιουργείται για κινδύνους των οποίων τα ασφάλιστρα έχουν καταχωρηθεί ως έσοδο.

Για τις βασικές ασφαλίσεις ζωής η υποχρέωση καθορίζεται ως η αναμενόμενη αναλογιστική παρούσα αξία των παροχών, μείον την αναμενόμενη αναλογιστική παρούσα αξία των ασφαλίσεων που απαιτούνται για τις παροχές αυτές, με βάση τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν κατά την τιμολόγηση. Οι παραδοχές αυτές αφορούν την θνησιμότητα και την απόδοση των επενδύσεων. Η υποχρέωση περιλαμβάνει και τη πρόβλεψη για τη συμμετοχή στην υπεραπόδοση των μαθηματικών αποθεμάτων. Στα συμβόλαια μακροχρόνιας διάρκειας ενιαίου ασφαλίστρου σχηματίζεται επιπλέον πρόβλεψη για τα μελλοντικά έξοδα διαχείρισης των συμβολαίων αυτών.

Για τις συμπληρωματικές καλύψεις ασφαλίσεων ζωής η υποχρέωση αφορά προβλέψεις για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα.

Οι υποχρεώσεις υπολογίζονται κάθε φορά που συντάσσονται οι Οικονομικές Καταστάσεις, βάσει των παραδοχών κάθε συμβολαίου που χρησιμοποιήθηκαν κατά την τιμολόγηση του. Στην περίπτωση των καλύψεων Unit Linked, όπου οι παροχές δεν είναι εγγυημένες η εύλογη αξία της υποχρέωσης προσδιορίζεται από την τρέχουσα τιμή μονάδας που απεικονίζει την εύλογη ανά μονάδα αξία του περιουσιακού στοιχείου που συνδέεται με την υποχρέωση, πολλαπλασιασμένη με τον σύνολο των μονάδων που αποδίδονται στον κάτοχο του συμβολαίου κατά την ημερομηνία σύνταξης των Οικονομικών Καταστάσεων.

Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν επίσης τα συμβόλαια λογαριασμών διαχείρισης κεφαλαίου (Deposit Administration Funds). Τα συμβόλαια λογαριασμών διαχείρισης κεφαλαίου είναι ομαδική ασφάλιση με την οποία συμφωνείται επενδυτική διαχειριστική ασφάλιση (λογαριασμός διαχείρισης κεφαλαίου) χωρίς οι ασφαλισμένοι να φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο, αλλά με ένα ελάχιστο εγγυημένο επιτόκιο ορισμένο για κάθε συμβόλαιο. Η παροχή του ασφαλιστή καταβάλλεται είτε με την, για οποιαδήποτε λόγο, αποχώρηση του ασφαλισμένου-μέλους της ομάδας από την εργασία του, σύμφωνα με τους όρους του κάθε συμβολαίου, είτε με την συμπλήρωση ορισμένης ηλικίας.

Οι αποζημιώσεις και τα έξοδα που σχετίζονται με αυτές καταχωρούνται ως έξοδα βασιζόμενα στην εκτιμώμενη υποχρέωση για αποζημίωση προς τους δικαιούχους των συμβολαίων. Περιλαμβάνουν τα άμεσα και έμμεσα κόστη που προέκυψαν από τους διακανονισμούς των ζημιών και προκύπτουν από συμβάντα που έχουν συμβεί μέχρι την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων ακόμα και αν δεν έχουν δηλωθεί στον Όμιλο. Ο Όμιλος δεν προεξοφλεί τις προβλέψεις για εκκρεμείς ζημιές εκτός από εκείνες που αφορούν απαλλαγής πληρωμής ασφαλίσεων. Οι προβλέψεις για εκκρεμείς ζημιές εκτιμώνται βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών που υπάρχουν στους φακέλους για τις δηλωθείσες ζημιές και βάσει στατιστικής ανάλυσης για τις ζημιές που έχουν συμβεί μέχρι εκείνη την ημερομηνία αλλά δεν έχουν δηλωθεί.

(ii) Ασφαλιστήρια συμβόλαια βραχυχρόνιας διάρκειας

Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται ατομικά ή ομαδικά συμβόλαια πρόσκαιρης κάλυψης θανάτου, ανικανότητας, ατυχήματος ή ασθενειών, βραχείας διάρκειας. Οι παροχές σε περίπτωση συμβάντος μπορούν να είναι

προκαθορισμένες ή να εξαρτώνται από την έκταση του συμβάντος, ανάλογα με τους όρους κάθε συμβολαίου. Δεν υπάρχουν παροχές λήξης και εξαγοράς.

Για όλα αυτά τα συμβόλαια τα ασφάλιστρα αναγνωρίζονται ως έσοδα (δεδουλευμένα ασφάλιστρα) αναλογικά κατά τη διάρκεια της καλυπτόμενης περιόδου. Η αναλογία των ασφαλιστρών που εισπράττονται για τα συμβόλαια εν ισχύ, που αντιστοιχεί σε κινδύνους που δεν έχουν επέλθει, αναφέρεται ως απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών. Τα ασφάλιστρα εμφανίζονται πριν την αφαίρεση των προμηθειών και είναι μικτά (περιλαμβάνουν τους σχετικούς φόρους).

Οι αποζημιώσεις και τα έξοδα που σχετίζονται με αυτές καταχωρούνται ως έξοδο βασιζόμενα στην εκτιμώμενη υποχρέωση για αποζημίωση προς τους δικαιούχους των συμβολαίων. Περιλαμβάνουν τα άμεσα και έμμεσα κόστη που προέκυψαν από τους διακανονισμούς των ζημιών και προκύπτουν από συμβάντα που έχουν συμβεί μέχρι την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων ακόμα και αν δεν έχουν δηλωθεί στον Όμιλο. Οι προβλέψεις για εκκρεμείς ζημιές εκτιμώνται βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών που υπάρχουν στους φακέλους για τις δηλωθείσες ζημιές και βάσει στατιστικής ανάλυσης για τις ζημιές που έχουν συμβεί μέχρι εκείνη την ημερομηνία αλλά δεν έχουν δηλωθεί.

(β) Ασφαλιστήρια συμβόλαια Γενικών Ασφαλίσεων

Ο Όμιλος εκδίδει κυρίως βραχυπρόθεσμα ασφαλιστήρια συμβόλαια σε όλους τους κλάδους ασφάλισης γενικών ζημιών που δραστηριοποιείται, ενώ μακροπρόθεσμα ασφαλιστήρια συμβόλαια συνάπτονται κυρίως στον κλάδο περιουσίας.

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια ατυχημάτων κυρίως καλύπτουν τους πελάτες του Ομίλου από τον κίνδυνο τραυματισμού τους ή ασθένειας ή τον κίνδυνο πρόκλησης ζημιάς σε τρίτους (αστική ευθύνη) κατά τη διάρκεια των νόμιμων δραστηριοτήτων τους. Οι περιπτώσεις που καλύπτονται συμπεριλαμβάνουν συμβατικά και μη γεγονότα. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα συμβόλαια που καλύπτουν τον κίνδυνο της αστικής ευθύνης αυτοκινήτων και της ευθύνης εργοδότη, καθώς επίσης και της γενικής αστικής ευθύνης ιδιωτών και επιχειρήσεων.

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια περιουσίας κυρίως καλύπτουν τους πελάτες του Ομίλου από τον κίνδυνο ζημιάς ή ολικής καταστροφής στις περιουσίες τους και σε ορισμένες περιπτώσεις για απώλεια εσόδων από την αδυναμία χρησιμοποίησης της περιουσίας αυτής.

Τα ασφάλιστρα των συμβολαίων ζημιών αναγνωρίζονται ως έσοδα (δεδουλευμένα ασφάλιστρα) αναλογικά με την περίοδο διάρκειας του ασφαλιστηρίου συμβολαίου. Κατά την ημερομηνία κλεισίματος των οικονομικών καταστάσεων το ποσό των καταχωρηθέντων ασφαλιστρών που αναλογεί στο επόμενο ή στα επόμενα έτη μεταφέρεται στο απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών. Για όλους τους κλάδους ασφάλισης ζημιών, το απόθεμα αυτό υπολογίζεται με βάση την αναλογία χρόνου από την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων μέχρι την λήξη της περιόδου για την οποία έχουν καταχωρηθεί τα ασφάλιστρα και τα δικαιώματα στα μητρώα εκτός από τον κλάδο μεταφορών όπου το απόθεμα υπολογίζεται στο 20,0% των ετήσιων ασφαλιστρών με βάση την ισχύουσα Ελληνική νομοθεσία. Τα ασφάλιστρα αναγνωρίζονται πριν από την αφαίρεση των πληρωτέων προμηθειών.

Οι αποζημιώσεις και τα έξοδα αποζημιώσεων αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, με βάση την εκτιμώμενη υποχρέωση για αποζημίωση στους ασφαλισμένους του Ομίλου ή σε τρίτους που ζημιώθηκαν από ενέργειες ή παραλείψεις πελατών του Ομίλου. Αυτές περιλαμβάνουν καταβληθείσες αποζημιώσεις, καθώς και άμεσα και έμμεσα έξοδα και υπολογίζονται έτσι ώστε να καλύπτουν πλήρως τις υποχρεώσεις από ασφαλιστικούς κινδύνους που έχουν επέλθει μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, ανεξαρτήτως του εάν έχουν ή όχι δηλωθεί στον Όμιλο. Ο Όμιλος δεν προεξοφλεί τις υποχρεώσεις της για εκκρεμείς αποζημιώσεις. Γίνεται πλήρης πρόβλεψη του τελικού κόστους όλων των αποζημιώσεων που εκκρεμούν κατά την ημερομηνία κλεισίματος, με αφαίρεση των ποσών που δικαιούται να ανακτήσει από αντασφαλιστές, χρησιμοποιώντας τις διαθέσιμες πληροφορίες κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων. Επιπλέον οι προβλέψεις για εκκρεμείς αποζημιώσεις περιλαμβάνουν και το απόθεμα για ζημιές που έχουν συμβεί και δεν έχουν αναγγελθεί στον Όμιλο κατά την ημερομηνία κλεισίματος των οικονομικών καταστάσεων (I.B.N.R. – Incurred But Not Reported) καθώς και τα έξοδα διακανονισμού των ζημιών αυτών. Καθυστερήσεις μπορεί να παρατηρηθούν τόσο στην αναγγελία ζημιών όσο και στο διακανονισμό τους, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις ζημιών αστικής ευθύνης. Επομένως απαιτείται η διενέργεια εκτιμήσεων και παραδοχών στον υπολογισμό του αποθέματος εκκρεμών ζημιών, το τελικό κόστος των οποίων δεν είναι γνωστό με ακρίβεια κατά την ημερομηνία κλεισίματος των οικονομικών καταστάσεων.

(γ) Επενδυτικά συμβόλαια

Επενδυτικά συμβόλαια χωρίς χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής στα κέρδη

Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν τα συμβόλαια όπου οι συμβαλλόμενοι φέρουν τον χρηματοοικονομικό κίνδυνο (Unit Linked) με ασήμαντο ασφαλιστικό κίνδυνο. Αυτά τα συμβόλαια είναι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις όπου η

εύλογη αξία τους εξαρτάται από την εύλογη αξία των υποκείμενων χρηματοοικονομικών μέσων. Υπάρχουν συμβόλαια που είναι συνδεδεμένα με εσωτερικά μεταβλητά κεφάλαια και συμβόλαια που είναι συνδεδεμένα με αμοιβαία κεφάλαια της αγοράς.

Για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των εσωτερικών μεταβλητών κεφαλαίων, τόσο στην έναρξη όσο και σε κάθε ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης. Οι τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιεί ο Όμιλος ενσωματώνουν όλους τους παράγοντες εκείνους που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα εξέταζαν και βασίζονται σε ορατά δεδομένα της αγοράς.

Η εύλογη αξία ενός αμοιβαίου κεφαλαίου προκύπτει βάσει της τρέχουσας τιμής πώλησης μονάδας του αμοιβαίου κεφαλαίου. Η εύλογη αξία της υποχρέωσης ενός Unit Linked συμβολαίου, προσδιορίζεται από την τρέχουσα τιμή μονάδας που απεικονίζει την εύλογη ανά μονάδα αξία του περιουσιακού στοιχείου που συνδέεται με την υποχρέωση, πολλαπλασιασμένη με τον σύνολο των μονάδων που αποδίδονται στον κάτοχο του συμβολαίου κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων.

(δ) Απαιτήσεις και υποχρεώσεις που σχετίζονται με ασφαλιστήρια συμβόλαια

Οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις αναγνωρίζονται όταν καταστούν ληξιπρόθεσμες και περιλαμβάνουν ποσά που οφείλονται από και προς συνεργάτες και ασφαλισμένους. Εάν υπάρξει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης των απαιτήσεων από ασφαλιστήρια συμβόλαια, ο Όμιλος μειώνει τη λογιστική τους αξία ανάλογα και αναγνωρίζει τη ζημιά απομείωσης στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ο Όμιλος εξετάζει τις αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης και αναγνωρίζει ζημιές απομείωσης αναφορικά με τις απαιτήσεις από ασφαλιστήρια συμβόλαια ακολουθώντας τις λογιστικές αρχές που περιγράφονται στην σημείωση 2.9.

(ε) Μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης συμβολαίου

Ασφαλίσεις Ζωής:

Οι προμήθειες και τα λοιπά έξοδα πρόσκτησης, που συνδέονται με την έκδοση νέων ασφαλιστηρίων συμβολαίων και την ανανέωση υπαρχόντων ασφαλιστηρίων συμβολαίων, κεφαλαιοποιούνται ως άυλο περιουσιακό στοιχείο του ενεργητικού και περιλαμβάνονται στον λογαριασμό «Μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης». Όλα τα άλλα έξοδα αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, όταν προκύπτουν. Τα μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης αποσβένονται κατά τη διάρκεια του συμβολαίου ως εξής:

- Για τις ασφαλίσεις ζωής μακράς διάρκειας, εξαιρουμένων των ασφαλιστηρίων συμβολαίων εφάπαξ καταβολής, τα μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης αποσβένονται σύμφωνα με το έσοδο των ασφαλιστρών και με τις αντίστοιχες παραδοχές που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της υποχρέωσης για μελλοντικές παροχές του συμβολαίου.
- Για τις ασφαλίσεις ζωής βραχείας διάρκειας τα μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης αποσβένονται αναλογικά με το δεδουλευμένο ασφάλιστρο.

Γενικές Ασφαλίσεις:

Οι μεταφερόμενες προμήθειες και έξοδα πρόσκτησης που σχετίζονται με την εξασφάλιση νέων συμβολαίων και τις ανανεώσεις των υφισταμένων συμβολαίων περιλαμβάνονται στον λογαριασμό «Μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης». Όλα τα άλλα κόστη αναγνωρίζονται ως έξοδα όταν προκύπτουν. Τα μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης αποσβένονται αναλογικά με τα δεδουλευμένα ασφάλιστρα.

(στ) Μαθηματικά αποθέματα και λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις

Ο Όμιλος τηρεί κατάλληλα αποθεματικά με σκοπό την κάλυψη των μελλοντικών υποχρεώσεων του, που απορρέουν από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια. Οι ασφαλιστικές προβλέψεις διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

Μαθηματικά αποθέματα: Περιλαμβάνουν το μαθηματικό απόθεμα των καλύψεων ζωής και είναι η διαφορά που προκύπτει την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων μεταξύ της αναλογιστικής παρούσας αξίας των χρηματικών υποχρεώσεων που έχει αναλάβει η ασφαλιστική εταιρεία για κάθε συμβόλαιο ασφαλίσεως ζωής και της αναλογιστικής παρούσας αξίας των καθαρών ασφαλιστρών που οφείλονται από τον ασφαλισμένο και είναι καταβλητέα στην ασφαλιστική εταιρεία μέσα στα επόμενα έτη. Η διαφορά αυτή υπολογίζεται με αναλογιστικές μεθόδους και σύμφωνα με την Ελληνική και Ρουμανική νομοθεσία. Στα συμβόλαια μακροχρόνιας διάρκειας ενιαίου ασφαλιστρού σχηματίζεται επιπλέον πρόβλεψη για τα μελλοντικά έξοδα διαχείρισης των συμβολαίων αυτών.

Προβλέψεις για συμμετοχή στα κέρδη: Η πρόβλεψη αυτή περιλαμβάνει ποσά τα οποία προορίζονται για τους ασφαλισμένους ή τους αντισυμβαλλόμενους ή τους δικαιούχους ασφαλιστηρίων συμβολαίων υπό την μορφή

συμμετοχής στα τεχνικά κέρδη, στις αποδόσεις, καθώς και στις επιστροφές με βάση τους όρους των ασφαλιστηρίων συμβολαίων.

Προβλέψεις για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα: Αντιπροσωπεύουν το μέρος των εγγεγραμμένων ασφαλιστρών που καλύπτει κατ' αναλογία την περίοδο από την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων μέχρι τη λήξη της περιόδου για την οποία έχουν καταχωρηθεί τα ασφάλιστρα στα αντίστοιχα μητρώα του Ομίλου.

Προβλέψεις για Κινδύνους σε Ισχύ: Αφορά την πρόσθετη πρόβλεψη η οποία σχηματίζεται κατά την ημερομηνία κλεισίματος των Οικονομικών Καταστάσεων όταν εκτιμάται ότι το απόθεμα των μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών και δικαιωμάτων μετά την αφαίρεση των αναλογούντων εξόδων πρόσκτησης δεν επαρκεί για την κάλυψη των προβλεπόμενων ζημιών και εξόδων των ασφαλιστηρίων συμβολαίων σε ισχύ την ημερομηνία αυτή.

Προβλέψεις για ασφαλίσεις που συνδέονται με επενδύσεις: Είναι οι προβλέψεις που προορίζονται για να καλύψουν υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβόλαια που οι παροχές τους είναι συνδεδεμένες με την αξία μεριδίων χρηματοοικονομικών μέσων η απόδοση των οποίων προκύπτει από επενδύσεις.

Προβλέψεις για εκκρεμείς αποζημιώσεις: Είναι εκείνες που σχηματίζονται την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων για την πλήρη κάλυψη των υποχρεώσεων από ασφαλιστικούς κινδύνους, που έχουν επέλθει μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, ανεξαρτήτως του εάν έχουν ή όχι δηλωθεί, για τους οποίους δεν έχουν καταβληθεί τα σχετικά ποσά των ασφαλιστικών αποζημιώσεων και των συναφών εξόδων ή δεν έχει προσδιορισθεί το ακριβές ύψος τους ή αμφισβητείται η έκταση της ευθύνης της ασφαλιστικής εταιρείας. Το ύψος της εκτιμώμενης πρόβλεψης προσδιορίζεται με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων όπως πραγματοποιήσυνες, ιατρικές εκθέσεις, δικαστικές αποφάσεις. Επίσης, οι προβλέψεις για εκκρεμείς αποζημιώσεις περιλαμβάνουν και το απόθεμα για ζημιές που έχουν συμβεί και δεν έχουν αναγγελθεί στην ασφαλιστική εταιρεία κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων (I.B.N.R). Ο υπολογισμός του IBNR γίνεται με βάση την K3-3974/11.10.1999 απόφαση του Υπουργού Εμπορίου.

Πληρωτέες παροχές: Είναι οι ασφαλιστικές παροχές που οφείλονται στους ασφαλισμένους και για διάφορους λόγους δεν έχουν εξοφληθεί μέχρι την ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων.

Η εκτίμηση των ασφαλιστικών προβλέψεων διενεργείται κατά την ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες αρχές και κανόνες αποτίμησης ανά κατηγορία ασφαλιστικής πρόβλεψης με βάση τις διατάξεις του ΔΠΧΑ 4 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια» όσον αφορά την πρώτη φάση εφαρμογής του προτύπου.

Η διαφορά των ασφαλιστικών προβλέψεων (αύξηση / μείωση) σε σχέση με προηγούμενη ημερομηνία αποτίμησής τους, μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όσον αφορά τις αναλογούσες προβλέψεις επί ιδίας κράτησης του Ομίλου, το δε υπόλοιπο ποσό μεταφέρεται σε χρέωση των αντασφαλιστών, σύμφωνα με όσα προβλέπονται από τις αντασφαλιστικές συμβάσεις.

(ζ) Έλεγχος επάρκειας ασφαλιστικών αποθεμάτων

Ο Όμιλος πραγματοποιεί σε κάθε ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων έλεγχο επάρκειας των ασφαλιστικών του αποθεμάτων ("Liability Adequacy Test"), σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 4, χρησιμοποιώντας τρέχουσες εκτιμήσεις των μελλοντικών ταμειακών ροών των ασφαλιστηρίων συμβολαίων της καθώς και των σχετικών εξόδων διαχείρισης. Στην περίπτωση που οι προκύπτουσες υποχρεώσεις από τον έλεγχο επάρκειας υπερβαίνουν τα ασφαλιστικά αποθέματα που έχουν υπολογισθεί βάσει του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου μείον τα μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης, η επιπρόσθετη πρόβλεψη αυξάνει τα αποθεματικά των κλάδων στους οποίους αφορά και επιβαρύνει την κατάσταση αποτελεσμάτων για την χρήση για την οποία διενεργείται ο έλεγχος.

2.15 Αντασφαλιστικές συμβάσεις

Οι αντασφαλιστικές συμβάσεις που συνάπτει ο Όμιλος προκειμένου να αποζημιωθεί για ζημιές ενός ή περισσότερων συμβολαίων που εκδίδονται από αυτόν, πληρούν την προϋπόθεση της κατανομής τους ως ασφαλιστικά προϊόντα και ταξινομούνται ως συμβόλαια αντασφάλισης. Ασφαλιστικά συμβόλαια που συνάπτει ο Όμιλος με συμβαλλόμενο μέρος έναν άλλο ασφαλιστή (αναλήψεις), συμπεριλαμβάνονται στα ασφαλιστικά προϊόντα.

Τα οφέλη του Ομίλου από τις αντασφαλιστικές συμβάσεις, αναγνωρίζονται ως στοιχεία ενεργητικού στον λογαριασμό «Απαιτήσεις από αντασφαλιστές». Οι «Απαιτήσεις από αντασφαλιστές» αφορούν τη συμμετοχή των αντασφαλιστών στα ασφαλιστικά αποθέματα του Ομίλου, βάσει των αντασφαλιστικών συμβάσεων που έχουν συναφθεί. Λοιπές βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις του Ομίλου από τους αντασφαλιστές (κυρίως λόγω της συμμετοχής των αντασφαλιστών στις πληρωθείσες αποζημιώσεις) αναγνωρίζονται ως στοιχείο ενεργητικού στο λογαριασμό «Λοιπές Απαιτήσεις». Οι υποχρεώσεις προς τους αντασφαλιστές αφορούν κυρίως τα οφειλόμενα αντασφάλιστρα τα οποία αναγνωρίζονται ως δαπάνη σε δεδουλευμένη βάση.

Η αντασφάλιση είναι σημαντικό εργαλείο διαχείρισης και περιορισμού της έκθεσης του Ομίλου στον κίνδυνο ζημιών από ασφαλιστήρια συμβόλαια. Όλες οι εκχωρήσεις γίνονται σε αντασφαλιστικές εταιρείες οι οποίες πληρούν τις προδιαγραφές που θέτει η Διοίκηση του Ομίλου. Κατά το σχεδιασμό των αντασφαλιστικών της προγραμμάτων, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη την οικονομική υγεία των αντασφαλιστών του, καθώς επίσης και τα οφέλη και το κόστος της αντασφαλιστικής κάλυψης, ώστε να διασφαλίσει ότι όλοι οι κίνδυνοι έχουν ορθή και επαρκή αντασφαλιστική προστασία.

Ο Όμιλος εξετάζει αν οι απαιτήσεις από αντασφαλιστές έχουν υποστεί απομείωση κατά την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων. Αν υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις ότι μια απαίτηση έχει υποστεί απομείωση, τότε μειώνει τη λογιστική αξία τους αναλόγως και αναγνωρίζει τη ζημία απομείωσης στα αποτελέσματα. Μία απαίτηση από αντασφαλιστή είναι απομειωμένη όταν και μόνον όταν:

1. υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις, ως αποτέλεσμα γεγονότος που συνέβη μετά την αρχική αναγνώριση της απαίτησης, ότι ο Όμιλος ενδέχεται να μην εισπράξει ολόκληρο το ποσό που του αναλογεί σύμφωνα με τους όρους του συμβολαίου και
2. το γεγονός αυτό έχει αξιόπιστα μετρήσιμη επίδραση στα ποσά τα οποία ο Όμιλος θα εισπράξει από τον αντασφαλιστή.

2.16 Μισθώσεις

Ο Όμιλος συμμετέχει ως μισθωτής και ως εκμισθωτής σε λειτουργικές μισθώσεις.

Ο Όμιλος ως εκμισθωτής:

Στοιχεία ενεργητικού που εκμισθώνονται βάσει λειτουργικών μισθώσεων περιλαμβάνονται στα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία και αποσβένονται κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής τους, σύμφωνα με παρόμοια ιδιόκτητα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία. Το έσοδο από ενοίκια (μετά την αφαίρεση των κινήτρων που παραχωρήθηκαν σε μισθωτές) αναγνωρίζεται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της περιόδου μίσθωσης.

Ο Όμιλος ως μισθωτής:

Λειτουργικές μισθώσεις είναι οι μισθώσεις όπου ουσιαστικά οι κίνδυνοι και τα οφέλη ιδιοκτησίας που απορρέουν από τα εκμισθωμένα περιουσιακά στοιχεία παραμένουν στον εκμισθωτή. Πληρωμές που αφορούν λειτουργικές μισθώσεις (μετά την αφαίρεση κινήτρων που εισπράχθηκαν από τον εκμισθωτή), αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

2.17 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Τα συνδεδεμένα μέρη του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- α) την οικονομική οντότητα που ασκεί έλεγχο πάνω στον Όμιλο και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται, ελέγχονται από κοινού ή επηρεάζονται σημαντικά από αυτή την οικονομική οντότητα, καθώς και τα βασικά μέλη της Διοίκησης αυτής και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα,
- β) τα βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου, τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα, και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από τα παραπάνω πρόσωπα,
- γ) τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου, και
- δ) τις συνδεδεμένες εταιρείες.

Όλες οι συναλλαγές που διενεργούνται με συνδεδεμένα μέρη, είναι μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών και γίνονται με καθαρά εμπορικούς όρους.

2.18 Μετοχικό κεφάλαιο

Οι κοινές ονομαστικές μετοχές καταχωρούνται ως ίδια κεφάλαια. Άμεσα κόστη για την έκδοση μετοχών εμφανίζονται καθαρά από φόρους, αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια, ως μείωση του προϊόντος έκδοσης.

2.19 Μερίσματα

Τα μερίσματα που διανέμονται στους μετόχους απεικονίζονται σαν υποχρέωση τη χρονική στιγμή κατά την οποία εγκρίνονται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων του Ομίλου. Τα μερίσματα που αναγνωρίζονται σαν υποχρέωση κατά τις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις εγκρίνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο.

2.20 Προβλέψεις – Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται όταν ο Όμιλος έχει μια υπάρχουσα νομική ή τεκμηριωμένη υποχρέωση ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος και είναι πιθανό να απαιτηθεί εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικό όφελος για τον διακανονισμό της υποχρέωσης το ποσό της οποίας μπορεί να εκτιμηθεί με αξιοπιστία.

Το ποσό που αναγνωρίζεται ως πρόβλεψη αποτελεί την καλύτερη δυνατή εκτίμηση της δαπάνης που απαιτείται, για να διακανονιστεί η παρούσα δέσμευση κατά την ημερομηνία αναφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες που αφορούν το ποσό που αναγνωρίστηκε ως πρόβλεψη. Οι προβλέψεις επανεξετάζονται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και αναπροσαρμόζονται προκειμένου να αντιπροσωπεύουν την καλύτερη δυνατή εκτίμηση. Αν μεταγενέστερα δεν είναι πλέον πιθανό ότι για να διακανονιστεί η δέσμευση θα απαιτηθεί μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη, τότε η πρόβλεψη αντιλογίζεται.

2.21 Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

Τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα περιλαμβάνουν μετρητά στο ταμείο, καταθέσεις όψεως και προθεσμίας σε τράπεζες και άλλες βραχυπρόθεσμες επενδύσεις υψηλής ρευστοποίησης και χαμηλού κινδύνου, με αρχικές ημερομηνίες λήξης τριών ή λιγότερων μηνών.

2.22 Αναγνώριση εσόδων

Έσοδα αναγνωρίζονται όταν είναι πιθανό ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν στον Όμιλο και το ποσό μπορεί να μετρηθεί αξιόπιστα. Η αναγνώριση των εσόδων από ασφαλιστήρια συμβόλαια περιγράφεται στην σημείωση 2.14. Η αναγνώριση των λοιπών εσόδων του Ομίλου έχει ως εξής:

Αμοιβές για την διαχείριση περιουσιακών στοιχείων πελατών

Τα έσοδα προερχόμενα από τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων πελατών και άλλες σχετικές υπηρεσίες που διατίθενται από τον Όμιλο αναγνωρίζονται στην λογιστική περίοδο στην οποία οι υπηρεσίες καθίστανται δεδουλευμένες.

Οι αμοιβές διαχείρισης επενδύσεων προκύπτουν από υπηρεσίες που παρασχέθηκαν σε πελάτες και οι οποίες αφορούν κυρίως στην έκδοση και διαχείριση των επενδυτικών συμβολαίων. Ο Όμιλος διαχειρίζεται ενεργά τις πληρωμές που λαμβάνονται από πελάτες, με σκοπό την επένδυσή τους και την επιστροφή αποδόσεων σύμφωνα με το επενδυτικό προφίλ που ο πελάτης έχει επιλέξει κατά την αρχική αποδοχή των όρων του επενδυτικού προϊόντος.

Αυτές οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν τη διαχείριση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων εμπορικού χαρτοφυλακίου και παραγώγων, προκειμένου να επιτευχθούν οι συμβατικές αποδόσεις τις οποίες οι πελάτες του Ομίλου αναμένουν από την επένδυσή τους. Τέτοιες δραστηριότητες δημιουργούν έσοδα τα οποία αναγνωρίζονται σύμφωνα με το στάδιο της ολοκλήρωσης των συμβατικών υπηρεσιών. Για πρακτικούς σκοπούς, ο Όμιλος αναγνωρίζει αυτές τις αμοιβές κατανέμοντας στην εκτιμώμενη διάρκεια ζωής του συμβολαίου.

Έσοδα από τόκους

Τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε δεδουλευμένη βάση για όλα τα τοκοφόρα μέσα χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Πραγματικό είναι το επιτόκιο που προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εκροές ή εισροές κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου ή σε μικρότερη περίοδο όπου κρίνεται κατάλληλο, στην καθαρή λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

Όταν μία απαίτηση απομειώνεται, η λογιστική αξία αυτής μειώνεται στο ανακτήσιμο ποσό της το οποίο είναι η παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών προεξοφλουμένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο. Στη συνέχεια λογίζονται τόκοι με το ίδιο επιτόκιο επί της απομειωμένης (νέας λογιστικής) αξίας.

Έσοδα από μερίσματα

Τα έσοδα από μερίσματα από τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όταν το δικαίωμα είσπραξης τους εγκριθεί από τους μετόχους.

Έσοδα από διαμεσολάβηση ασφαλίσεων

Τα έσοδα από προμήθειες διαμεσολάβησης αναγνωρίζονται με την σύναψη των ασφαλιστηρίων συμβολαίων, οπότε καθίσταται και απαιτητή η προμήθεια του Ομίλου. Επιπρόσθετα, τα έσοδα από παροχή συμβουλευτικών ασφαλιστικών υπηρεσιών αναγνωρίζονται την περίοδο στην οποία παρέχονται οι υπηρεσίες λαμβάνοντας υπόψη και το στάδιο της ολοκλήρωσης της παρεχόμενης υπηρεσίας.

2.23 Επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες

Οι επενδύσεις στις θυγατρικές και συγγενείς Εταιρείες λογίζονται σε κόστος μείον τυχόν απομειώσεις. Το κόστος είναι η εύλογη αξία του τιμήματος που δόθηκε, ή αν αυτό δεν μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα, η εύλογη αξία του τιμήματος που λήφθηκε, μαζί με τα έξοδα που σχετίζονται άμεσα με τη συναλλαγή.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ

Ο Όμιλος προβαίνει σε εκτιμήσεις και παραδοχές σχετικά με την εξέλιξη των μελλοντικών γεγονότων οι οποίες επηρεάζουν τα ποσά των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Οι εκτιμήσεις αυτές στηρίζονται σε ιστορικά στοιχεία και σε εκτιμήσεις για μελλοντικά γεγονότα που είναι εύλογες στην τρέχουσα κατάσταση. Οι εκτιμήσεις και παραδοχές που έχουν μεγάλη πιθανότητα να προκαλέσουν ουσιώδεις προσαρμογές στις λογιστικές αξίες των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων στην επόμενη οικονομική περίοδο έχουν ως εξής:

α) Εκτιμήσεις μελλοντικών παροχών, πληρωμών και ασφαλιστρών από μακροπρόθεσμα ασφαλιστήρια συμβόλαια και σχετικά μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης

Ο προσδιορισμός των υποχρεώσεων από μακροπρόθεσμα ασφαλιστήρια συμβόλαια εξαρτάται από τις εκτιμήσεις του Ομίλου.

Εκτιμήσεις γίνονται για τον αναμενόμενο αριθμό θανάτων για καθένα από τα έτη για τα οποία ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος στον ασφαλιστικό κίνδυνο. Οι εν λόγω εκτιμήσεις του Ομίλου βασίζονται στους πίνακες θνησιμότητας που ορίζονται από την εθνική ασφαλιστική νομοθεσία. Επίσης, ο Όμιλος χρησιμοποιεί τα εμπειρικά στοιχεία των τελευταίων δέκα ετών για σκοπούς σύγκρισης.

Εκτιμήσεις γίνονται και για τον αναμενόμενο αριθμό ατόμων που θα νοσήσουν καθώς και το αναμενόμενο κόστος ανά ασφαλιστική περίπτωση για τα έτη που ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος στον ασφαλιστικό κίνδυνο. Οι εν λόγω εκτιμήσεις βασίζονται σε ιστορικά στοιχεία του Ομίλου για τα τελευταία χρόνια σε συνδυασμό με στοιχεία από αντασφαλιστές λόγω έλλειψης επαρκούς εμπειρίας.

Οι κύριες πηγές αβεβαιότητας των προαναφερθέντων κινδύνων είναι οι επιδημίες και μια σειρά αλλαγών στον τρόπο ζωής, όπως είναι το κάπνισμα, οι διατροφικές συνήθειες και η άσκηση, οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντική επιδείνωση του μελλοντικού ρυθμού θνησιμότητας και νοσηρότητας σε σχέση με το παρελθόν για τις ηλικιακές ομάδες για τις οποίες ο Όμιλος εκτίθεται σε σημαντικό κίνδυνο θνησιμότητας και νοσηρότητας.

Ο Όμιλος καλύπτεται από αντασφαλιστικά συμβόλαια για τον κίνδυνο θνησιμότητας και νοσηρότητας τόσο με αναλογικές συμβάσεις όσο και με αντασφαλιστικές συμβάσεις προστασίας από καταστροφικά γεγονότα. Επιπλέον η συνεχιζόμενη εξέλιξη της ιατρικής επιστήμης και η βελτίωση των κοινωνικών παροχών μπορούν να οδηγήσουν σε βελτίωση της μακροβιότητας πέραν της εκτιμώμενης από τον πίνακα θνησιμότητας που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των υποχρεώσεων από συμβόλαια που εκτίθενται σε αυτόν τον κίνδυνο (συνταξιοδοτικά συμβόλαια).

Εκτιμήσεις επίσης γίνονται για το μελλοντικό κόστος διατήρησης και διαχείρισης του τρέχοντος χαρτοφυλακίου, οι οποίες βασίζονται σε υποθέσεις για τα επίπεδα εξόδων του Ομίλου που έγιναν κατά την τιμολόγηση των προϊόντων. Η προεξόφληση των μελλοντικών μεγεθών γίνεται με το αντίστοιχο ελάχιστο εγγυημένο τεχνικό επιτόκιο των προϊόντων. Η αβεβαιότητα προκύπτει από τον κίνδυνο η μελλοντική απόδοση των επενδύσεων που καλύπτουν τις αντίστοιχες ασφαλιστικές προβλέψεις να είναι μικρότερη από το αντίστοιχο τεχνικό επιτόκιο.

Οι προμήθειες και τα λοιπά έξοδα πρόσκτησης, που συνδέονται με την έκδοση νέων ασφαλιστηρίων συμβολαίων και την ανανέωση υπάρχοντων ασφαλιστηρίων συμβολαίων, κεφαλαιοποιούνται. Όλα τα άλλα έξοδα αναγνωρίζονται ως έξοδα, όταν προκύπτουν. Για τις ασφαλίσεις ζωής μακράς διάρκειας, τα Μεταφερόμενα Έξοδα Πρόσκτησης αποσβένονται καθ' όλη τη διάρκεια του συμβολαίου σύμφωνα με το έσοδο των ασφαλιστρών με βάση τις αντίστοιχες παραδοχές που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της υποχρέωσης για μελλοντικές παροχές του συμβολαίου.

Ο Όμιλος πραγματοποιεί υποθέσεις για την ακυρωσιμότητα βάσει των ιστορικών στατιστικών δεδομένων στηριζόμενος σε ανάλυση του χαρτοφυλακίου ανά κατηγορία προϊόντων.

Οι μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται χρησιμοποιώντας καμπύλες απόδοσης όπως αυτές διαμορφώνονται στο τέλος της εξεταζόμενης περιόδου λαμβάνοντας υπόψη τις αποδόσεις στη κτήση των στοιχείων του χαρτοφυλακίου επενδύσεων και τις προθεσμιακές καμπύλες απόδοσης (forward yield curve).

(β) Υποχρεώσεις από αποζημιώσεις για ασφαλιστικά συμβόλαια

Η εκτίμηση των εκκρεμών αποζημιώσεων από ασφαλιστικά συμβόλαια αποτελεί επίσης μία σημαντική λογιστική εκτίμηση του Ομίλου. Υπάρχει μια σειρά διαφορετικών πηγών αβεβαιότητας που πρέπει να ληφθούν υπόψη για την εκτίμηση της υποχρέωσης την οποία θα αναλάβει τελικά ο Όμιλος σε σχέση με αυτές τις αποζημιώσεις. Εκτός από το αποθεματικό που υπολογίζεται κατά περίπτωση, ο Όμιλος επίσης σχηματίζει προβλέψεις για ζημιές που έχουν συμβεί αλλά δεν έχουν αναγγελλθεί (IBNR) καθώς και για τα έξοδα διαχείρισης των ζημιών. Η επάρκεια των προβλέψεων για εκκρεμείς αποζημιώσεις εξετάζεται και με στατιστικές μεθόδους. Όταν το αποτέλεσμα των στατιστικών μεθόδων είναι μεγαλύτερο από τις σχηματισμένες τακτικές προβλέψεις, ο Όμιλος αναγνωρίζει επιπλέον προβλέψεις (αξιολόγηση επάρκειας τεχνικών αποθεμάτων - LAT).

(γ) Απομείωση αξίας διαθέσιμων προς πώληση συμμετοχικών τίτλων

Για τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, μία σημαντική ή παρατεταμένη μείωση στην εύλογη αξία των συμμετοχικών τίτλων κάτω του κόστους κτήσης τους είναι αντικειμενική ένδειξη απομείωσης. Προκειμένου να προσδιοριστεί τι θεωρείται σημαντική ή παρατεταμένη μείωση, η διοίκηση του Ομίλου προβαίνει σε εκτιμήσεις. Προκειμένου να εκτιμηθεί η βαρύτητα, η μείωση στην εύλογη αξία συγκρίνεται με την τιμή κτήσης, ενώ μία μείωση στην εύλογη αξία θεωρείται παρατεταμένη βάσει της περιόδου κατά την οποία η χρηματιστηριακή της τιμή είναι χαμηλότερη από την τιμή κτήσης. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Όμιλος θεωρεί μία μείωση ως «σημαντική» όταν η εύλογη αξία υπολείπεται της αξίας κτήσεως κατά 30,0% έως 40,0%, βάσει του χρηματιστηριακού δείκτη μετοχών και ως «παρατεταμένη» την μείωση μίας περιόδου δώδεκα μηνών. Ο Όμιλος επίσης λαμβάνει υπόψη, εκτός των άλλων παραγόντων, την ιστορική μεταβλητότητα της τιμής της μετοχής, την οικονομική κατάσταση της εκδότριας εταιρείας (investee), τον τομέα και κλάδο δραστηριότητας αυτής, τυχόν αλλαγές στην τεχνολογία και τις λειτουργικές και χρηματοδοτικές ταμειακές ροές.

(δ) Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν διακινούνται σε ενεργή αγορά, προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας μεθόδους αποτίμησης. Επιπρόσθετα, για χρηματοοικονομικά μέσα για τα οποία οι συναλλαγές είναι σπάνιες και η τιμολόγησή τους χαρακτηρίζεται από μικρή διαφάνεια, η εύλογη αξία είναι λιγότερο αντικειμενική και απαιτεί κρίση σε διάφορα επίπεδα ανάλογα με την ρευστότητα, τη συγκέντρωση, την αβεβαιότητα σχετικά με τους παράγοντες της αγοράς, τις παραδοχές όσον αφορά την τιμολόγηση και τους λοιπούς κινδύνους που επηρεάζουν το εν λόγω χρηματοοικονομικό μέσο.

Οι τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιούνται περιλαμβάνουν μεθόδους παρούσας αξίας και άλλα μοντέλα που βασίζονται κυρίως σε παρατηρήσιμα δεδομένα και σε μικρότερο βαθμό σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα, προκειμένου να διατηρηθεί η αξιοπιστία της επιμέτρησης των εύλογων αξιών.

Μοντέλα αποτίμησης χρησιμοποιούνται κυρίως για την αποτίμηση εξωχρηματιστηριακών παραγώγων και τίτλων που επιμετρούνται σε εύλογη αξία. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η εύλογη αξία εκτιμάται από παρατηρήσιμα δεδομένα παρόμοιων χρηματοοικονομικών μέσων ή με τη χρήση μοντέλων.

Όπου χρησιμοποιούνται μέθοδοι αποτίμησης για τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών, αυτές επικυρώνονται και εξετάζονται περιοδικά από προσωπικό που διαθέτει τα απαραίτητα προσόντα, ανεξάρτητο από το προσωπικό που πραγματοποίησε την αποτίμηση. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν χρησιμοποιηθούν και προσαρμόζονται έτσι ώστε να διασφαλίζουν ότι τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και τις συγκριτικές τιμές αγοράς. Οι κύριες παραδοχές και εκτιμήσεις που λαμβάνονται υπόψη από την διοίκηση όταν εφαρμόζεται ένα μοντέλο αποτίμησης περιλαμβάνουν:

- (α) την πιθανότητα και την αναμενόμενη χρονική στιγμή των μελλοντικών ταμειακών ροών,
- (β) την επιλογή του κατάλληλου προεξοφλητικού επιτοκίου που βασίζεται στην εκτίμηση ενός συμμετέχοντος στην αγορά για το κατάλληλο περιθώριο επί του επιτοκίου μηδενικού κινδύνου,
- (γ) άσκηση κρίσης στον καθορισμό του μοντέλου που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας.

Όπου είναι δυνατό, τα μοντέλα χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσεις από την αγορά, αλλά σε τομείς όπως ο πιστωτικός κίνδυνος (τόσο του Ομίλου όσο και του αντισυμβαλλόμενου μέρους), απαιτούνται εκτιμήσεις από τη Διοίκηση για παραμέτρους όπως η μεταβλητότητα (volatility) και οι συσχετίσεις (correlations) ώστε να αντανakλούν αβεβαιότητες στην εύλογη αξία, ως αποτέλεσμα της έλλειψης πραγματικών δεδομένων από την αγορά.

Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στις αποτιμήσεις και βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα είναι εξ ορισμού αβέβαια, εξαιτίας του μικρού αριθμού ή μη διαθεσιμότητας πρόσφατων δεδομένων από την αγορά. Εντούτοις, στις περισσότερες περιπτώσεις υπάρχουν ορισμένα ιστορικά δεδομένα στα οποία μπορεί να βασιστεί η επιμέτρηση της

εύλογης αξίας, συνεπώς ακόμη και όταν χρησιμοποιούνται μη παρατηρήσιμα δεδομένα, ορισμένα παρατηρήσιμα δεδομένα λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών.

Οι τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των εύλογων αξιών περιγράφονται στη σημείωση 4.6.

Δεδομένης της αβεβαιότητας και της υποκειμενικότητας που χαρακτηρίζουν τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών των χρηματοοικονομικών μέσων, τυχόν αλλαγές στις παραδοχές και τις εκτιμήσεις της διοίκησης θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις εύλογες αξίες που παρουσιάζονται.

(ε) Έλεγχος απομείωσης υπεραξίας

Ο Όμιλος εξετάζει σε ετήσια βάση κατά πόσον υπάρχει ένδειξη απομείωσης της υπεραξίας, σύμφωνα με τη λογιστική αρχή που παρουσιάζεται στη σημείωση 2.6 (α). Τα ανακτήσιμα ποσά των μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών προσδιορίζονται με βάση την αξία χρήσεώς τους. Ο προσδιορισμός της αξίας λόγω χρήσεως αποτελεί μια εγγενώς υποκειμενική διαδικασία που εμπεριέχει τη χρήση των καλύτερων δυνατών εκτιμήσεων και της κρίσης της διοίκησης, ειδικότερα όσον αφορά τις μελλοντικές ταμειακές ροές των μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών ή των ομάδων μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών και τα κατάλληλα προεξοφλητικά επιτόκια.

Το ανακτήσιμο ποσό των μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών καθορίζεται με βάση το επιχειρηματικό σχέδιο των μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών, το οποίο αντλείται από τους μελλοντικούς πενταετείς προϋπολογισμούς που έχουν εγκριθεί από την διοίκηση, και οι οποίοι προεκτείνονται για μια πρόσθετη πενταετή περίοδο διατηρήσιμης ανάπτυξης που ακολουθείται από μια μακροπρόθεσμη περίοδο ανάπτυξης στο διηνεκές. Οι προϋπολογισμοί και τα επιχειρηματικά σχέδια αντιπροσωπεύουν τις τρέχουσες προσδοκίες της διοίκησης αναφορικά με τις μεταβολές στα μεγέθη, τα περιθώρια και τις κεφαλαιακές απαιτήσεις λαμβάνοντας υπόψη τις εκτιμώμενες συνθήκες της αγοράς, τις δραστηριότητες του ανταγωνισμού και την επίδραση πρόσφατων θεσμικών ή νομοθετικών μεταβολών.

Το προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιείται για την κάθε μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών αντιπροσωπεύει την εκτίμηση του κόστους κεφαλαίου για την μονάδα αυτή. Το "Capital Asset Pricing Model" (CAPM) χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό του προεξοφλητικού επιτοκίου.

Οι σημαντικές εκτιμήσεις για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης και τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν στο μοντέλο που αναφέρεται παραπάνω, καθώς και η επίδραση πιθανών μεταβολών σε σημαντικές μεταβλητές, περιγράφονται στη σημείωση 7 και ενδέχεται να διαφοροποιηθούν καθώς οι οικονομικές συνθήκες και οι συνθήκες της αγοράς μεταβάλλονται.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

4.1 Πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει ένα αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης κινδύνων βάσει ενός πλαισίου το οποίο ορίζει τις γενικές αρχές, τις πολιτικές και τις διαδικασίες που απαιτούνται για τη διαχείριση κινδύνων, ως κύριο συστατικό της αντιμετώπισης των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται, όπως επίσης και έναν μηχανισμό προστασίας των ασφαλισμένων και των μετόχων του.

Λόγω της φύσης των δραστηριοτήτων του, ο Όμιλος εκτίθεται σε ασφαλιστικούς και χρηματοοικονομικούς κινδύνους όπως πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς και κίνδυνο ρευστότητας. Για την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων που ενδέχεται να προκύψουν από αυτούς τους κινδύνους, ο Όμιλος έχει καταρτίσει:

- πλαίσιο το οποίο αντανάκλα τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων
- μεθοδολογία για την αναγνώριση, επιμέτρηση, διαχείριση και αναφορά όλων των κινδύνων στους οποίους ο Όμιλος εκτίθεται ή ενδέχεται να εκτεθεί, και τέλος
- δομή διακυβέρνησης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις που προβλέπονται από το κανονιστικό και το εσωτερικό καθορισμένο πλαίσιο.

Σε αυτό το πλαίσιο, έχει συγκροτηθεί Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, Ενεργητικού – Παθητικού και Επενδύσεων για τις θυγατρικές ασφαλίσεων ζωής και τις θυγατρικές γενικών ασφαλίσεων και Λειτουργία Διαχείρισης Κινδύνων τόσο σε επίπεδο Ομίλου όσο και θυγατρικών.

4.1.1 Επιτροπές Διαχείρισης Κινδύνων, Ενεργητικού – Παθητικού και Επενδύσεων ασφαλιστικών θυγατρικών

Οι Επιτροπές Διαχείρισης Κινδύνων, Ενεργητικού – Παθητικού και Επενδύσεων των ασφαλιστικών θυγατρικών αποτελούν επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου.

Οι Επιτροπές είναι υπεύθυνες για:

- Τη διαμόρφωση της στρατηγικής για τη διαχείριση των κινδύνων και των κεφαλαίων που αντικατοπτρίζουν τους επιχειρηματικούς στόχους, καθώς και την επάρκεια των πόρων του Ομίλου.
- Την ανάπτυξη του εσωτερικού συστήματος διαχείρισης κινδύνων και την ενσωμάτωσή του στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.
- Τη θέσπιση αρχών, σύμφωνα με την εγκριθείσα επιχειρηματική στρατηγική και την επάρκεια των διαθέσιμων πόρων.
- Τη λήψη και αξιολόγηση αναφορών, την παρακολούθηση μέσω αυτών των κεφαλαίων Φερεγγυότητας, τη συμμόρφωση με το εγκεκριμένο επίπεδο διάθεσης ανάληψης κινδύνου και τη συνολική επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων.
- Τη διαβεβαίωση ότι η Εταιρεία έχει μια σαφώς ορισμένη επενδυτική πολιτική και όρια, όπως παρουσιάζονται στην Πολιτική Διαχείρισης Επενδυτικού Κινδύνου. Επιπλέον εξετάζει και εγκρίνει την επενδυτική στρατηγική, τουλάχιστον σε ετήσια βάση.
- Τη διαβεβαίωση ότι η λειτουργία Κανονιστικής Συμμόρφωσης είναι ανεξάρτητη, έχει απεριόριστη πρόσβαση σε κάθε σχετική πληροφορία και λειτουργεί αποδοτικά και αποτελεσματικά.

Για να διασφαλίζουν τη διαρκή συνάφεια των κατευθυντήριων γραμμών, των στόχων, της οικονομικής κατάστασης και των προσδοκιών σε σχέση με τις κεφαλαιαγορές όπως ορίζονται από την επενδυτική πολιτική των θυγατρικών, οι Επιτροπές Διαχείρισης Κινδύνων, Ενεργητικού – Παθητικού και Επενδύσεων θα αναθεωρούν την επενδυτική πολιτική σε ετήσια βάση.

4.1.2 Λειτουργία Διαχείρισης Κινδύνων

Μέσω της Λειτουργίας Διαχείρισης Κινδύνων, επιδιώκεται η θέσπιση του συστήματος διαχείρισης κινδύνου. Τον κύριο ρόλο έχει επωμιστεί η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων σε συνεργασία με τις επιμέρους Διευθύνσεις και την Αναλογιστική Λειτουργία. Πιο συγκεκριμένα:

- προωθεί την ενημέρωση για τους κινδύνους σε όλο τον Όμιλο.
- αναπτύσσει το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων το οποίο περιλαμβάνει τις πολιτικές, διαδικασίες και μεθοδολογίες που συμβάλλουν στην ορθή διαχείριση των κινδύνων, με στόχο την ενσωμάτωση αυτού στη διαδικασία λήψης στρατηγικών αποφάσεων.
- έχει ως στόχο τον καθορισμό συγκεκριμένων ορίων κινδύνου ανά είδος κινδύνου με βάση τη διάθεση ανάληψης κινδύνου και την ανοχή κινδύνου του Ομίλου. Παράλληλα, ορίζονται και δείκτες κινδύνου.
- υποβάλλει εκθέσεις στη διοίκηση και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, Ενεργητικού – Παθητικού και Επενδύσεων παρέχοντας πληροφόρηση για τους σημαντικότερους κινδύνους στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος, όπως επίσης και ενημερώνει για τυχόν αποκλίσεις από τα εγκεκριμένα όρια.
- συμμετέχει στη διεξαγωγή ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων για τους σημαντικότερους κινδύνους που έχουν αναγνωριστεί.
- συντονίζει την άσκηση Αξιολόγησης Ιδίων Κινδύνων και Φερεγγυότητας, η οποία υλοποιείται κατ'ελάχιστο σε ετήσια βάση.

4.2 Ασφαλιστικός κίνδυνος

Ο κίνδυνος που ενυπάρχει σε κάθε ασφαλιστήριο συμβόλαιο συνίσταται στην πιθανότητα να επέλθει το ασφαλισμένο γεγονός και στην αβεβαιότητα του ποσού της επερχόμενης αποζημίωσης. Λόγω της φύσης των ασφαλιστηρίων συμβολαίων, ο ασφαλιστικός κίνδυνος είναι τυχαίος και συνεπώς μη προβλέψιμος.

Σε ένα χαρτοφυλάκιο ασφαλιστηρίων συμβολαίων στο οποίο εφαρμόζεται η θεωρία των πιθανοτήτων όσον αφορά την τιμολόγηση και τον σχηματισμό προβλέψεων, ο βασικός κίνδυνος που αντιμετωπίζει ο Όμιλος από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια είναι το ενδεχόμενο τα πραγματικά ποσά των ζημιών και των αποζημιώσεων να υπερβαίνουν τη λογιστική αξία των ασφαλιστικών υποχρεώσεων. Αυτό μπορεί να συμβεί εάν η συχνότητα ή/και η σφοδρότητα των ζημιών και των αποζημιώσεων υπερβαίνουν τις σχετικές εκτιμήσεις. Τα ασφαλιστικά συμβάντα είναι

τυχαία και ο πραγματικός αριθμός και τα πραγματικά ποσά των ζημιών και των αποζημιώσεων ενδέχεται να διαφέρουν από χρόνο σε χρόνο από το επίπεδο που έχει προσδιοριστεί από στατιστικές τεχνικές.

Η εμπειρία δείχνει ότι όσο μεγαλύτερο είναι ένα χαρτοφυλάκιο όμοιων ασφαλιστηρίων συμβολαίων, τόσο μικρότερη θα είναι η μεταβλητότητα του αναμενόμενου αποτελέσματος. Επίσης, όσο πιο διαφοροποιημένο είναι ένα χαρτοφυλάκιο τόσο λιγότερο πιθανό είναι να επηρεαστεί από μια μεταβολή σε ένα υποσύνολο του χαρτοφυλακίου. Ο Όμιλος έχει αναπτύξει την στρατηγική ανάληψης κινδύνων με στόχο τη διαφοροποίηση των ασφαλιστικών κινδύνων που αναλαμβάνει και την επίτευξη επαρκούς πληθυσμού ασφαλισμένων κινδύνων σε κάθε κατηγορία κινδύνου ώστε να μειώσει τη μεταβλητότητα του αναμενόμενου αποτελέσματος.

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην Ελλάδα και στη Ρουμανία. Η έκθεση του Ομίλου σε ασφαλιστικό κίνδυνο είναι σημαντική κυρίως στην Ελλάδα, καθώς το ασφαλιστικό χαρτοφυλάκιο των θυγατρικών στη Ρουμανία δεν είναι σημαντικό σε επίπεδο Ομίλου. Ως εκ τούτου, οι κατωτέρω γνωστοποιήσεις για τον ασφαλιστικό κίνδυνο αφορούν μόνο την ασφαλιστική δραστηριότητα στην Ελλάδα.

4.2.1 Ασφαλίσεις ζωής

Ο Όμιλος συνάπτει πλήθος ασφαλιστηρίων συμβολαίων τα οποία αποτελούνται από παραδοσιακά ασφαλιστήρια συμβόλαια, συμβόλαια επενδύσεων για λογαριασμό ασφαλισμένων που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked), συμβόλαια λογαριασμών διαχείρισης κεφαλαίου (DAF), συμβόλαια υγείας και ζωής, συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων νοσοκομειακής περίθαλψης και ασφάλισης επί της ζωής δανειοληπτών. Το κύριο κανάλι διανομής για τα ασφαλιστικά προγράμματα ζωής είναι το δίκτυο bancassurance, το οποίο συνιστά το 87% των συνολικών προγραμμάτων (31 Δεκεμβρίου 2015: 80%). Ο Όμιλος, επίσης, διαθέτει ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής μέσω ανεξάρτητων συνεργατών όπως είναι οι ασφαλιστικοί πράκτορες και οι ασφαλειομεσίτες.

Τα ατομικά προγράμματα ζωής περιλαμβάνουν προγράμματα πρόσκαιρης ασφάλισης ζωής, μικτής ασφάλισης και επιβίωσης και ισόβιας ασφάλισης ζωής. Ο Όμιλος επίσης προσφέρει συνταξιοδοτικά προϊόντα με τη μορφή μελλοντικών ετήσιων προσόδων. Ο Όμιλος προσφέρει προγράμματα Unit-Linked τα ασφαλιστήρια των οποίων επενδύονται σε διάφορα κεφάλαια και διαθέτει επίσης, προγράμματα ισόβιας ασφάλισης ζωής και μικτής ασφάλισης τόσο εφάπαξ ασφαλιστρού όσο και τακτικών καταβολών ασφαλιστρού με τη μορφή Unit-Linked προϊόντων. Τα προϊόντα DAF του Ομίλου περιλαμβάνουν ένα ομαδικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα. Υπάρχει ακόμη μια σειρά συμπληρωματικών καλύψεων που μπορούν να προστεθούν στα ασφαλιστικά προγράμματα ζωής του Ομίλου, η πλειονότητα των οποίων είναι αποζημιώσεις υγείας που καλύπτουν νοσοκομειακή περίθαλψη και δαπάνες εγχειρήσεων. Ο Όμιλος έχει και ένα μικρό χαρτοφυλάκιο ομαδικών ασφαλίσεων υγείας που καλύπτουν τον κίνδυνο θανάτου, ασθένειας και ανικανότητας. Τα προγράμματα ασφάλισης επί της ζωής δανειοληπτών κατηγοριοποιούνται στα ομαδικά προγράμματα και αποτελούνται από πρόσκαιρη ασφάλιση ζωής συνδεδεμένη με μικρά επιχειρηματικά δάνεια, υποθήκες, πιστωτικές κάρτες και καταναλωτικά δάνεια.

Η παραγωγή που προέρχεται από τραπεζικά δίκτυα συνίσταται σε αποταμιευτικά/συνταξιοδοτικά προγράμματα εφάπαξ ασφαλιστρού σε ποσοστό 70,86% της συνολικής παραγωγής (31 Δεκεμβρίου 2015: 39,93%), σε προγράμματα Unit Linked εφάπαξ ασφαλιστρού σε ποσοστό 0,40% της συνολικής παραγωγής (31 Δεκεμβρίου 2015: 10,5%), και σε ασφαλιστικά προγράμματα (αποταμιευτικά, συνταξιοδοτικά, ασφαλίσεις προστασίας δανειοληπτών/πρωτοβάθμιας κάλυψης υγείας) περιοδικών καταβολών σε ποσοστό 15,74% της συνολικής παραγωγής (31 Δεκεμβρίου 2015: 29,98%).

Η κατανομή του χαρτοφυλακίου σε όρους εγγεγραμμένων ασφαλιστρών για την τρέχουσα χρήση αποτελείται από ατομικές ασφαλίσεις, προϊόντα Unit Linked, ομαδικές ασφαλίσεις και προϊόντα DAF σε ποσοστό 88,7%, 0,4%, 7,7% και 3,2%, αντίστοιχα.

4.2.1.1 Παραδοσιακά προϊόντα ασφάλισης ζωής και συμβόλαια DAF

α) Συχνότητα και σφοδρότητα ζημιών

Τα παραδοσιακά συμβόλαια ζωής που προσφέρει ο Όμιλος περιλαμβάνουν συμβόλαια μακράς διάρκειας και συμβόλαια που ανανεώνονται σε ετήσια βάση. Ο Όμιλος διαχειρίζεται τους κινδύνους που σχετίζονται με αυτά τα συμβόλαια μέσω της διαφοροποίησης των αναληφθέντων κινδύνων και με τη σύναψη αντασφαλιστικών συμβάσεων.

Οι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος σχετικά με τα συμβόλαια Ζωής είναι:

- **Κίνδυνος θνησιμότητας**

Ο κίνδυνος θνησιμότητας συνίσταται στον κίνδυνο ο πραγματικός αριθμός των θανάτων να είναι υψηλότερος από τον αναμενόμενο αυξάνοντας τις αποζημιώσεις. Η σημαντικότερη έκθεση του Ομίλου σε κίνδυνο θνησιμότητας προέρχεται από τα προγράμματα πρόσκαιρης ασφάλισης ζωής, ισόβιας ασφάλισης ζωής και μικτής ασφάλισης που

αποτελούν τμήμα των ατομικών ασφαλίσεων ζωής καθώς και των ασφαλίσεων επί της ζωής δανειοληπτών (που πωλούνται μέσω του Bancassurance). Ο Όμιλος διαχειρίζεται αυτούς τους κινδύνους μέσω της στρατηγικής ανάληψης κινδύνων που ακολουθεί και της σύναψης των κατάλληλων αντασφαλιστικών συμβάσεων. Ο Όμιλος έχει συνάψει αντασφαλιστικές συμβάσεις υπερβάλλουσας ζημιάς για τις ασφαλίσεις ζωής μακράς διάρκειας με κάλυψη θανάτου, με όριο ίδιας κράτησης για κάθε ασφαλισμένη ζωή.

• Κίνδυνος μακροβιότητας

Ο κίνδυνος μακροβιότητας σχετίζεται με μελλοντικές ζημιές και καταβολή αποζημιώσεων οι οποίες ενδέχεται να διαφέρουν από τις πραγματικές αποζημιώσεις που θα καταστούν πληρωτέες στο μέλλον εάν οι ασφαλισμένοι ζήσουν περισσότερο από το αναμενόμενο. Η μεγαλύτερη έκθεση του Ομίλου σε κίνδυνο μακροβιότητας προέρχεται από το χαρτοφυλάκιο μελλοντικών προσόδων. Ο Όμιλος αντιμετωπίζει τους κινδύνους αυτούς με τις κατάλληλες τιμολογιακές πολιτικές καθώς επίσης και με αναλογιστικές μεθόδους και με τη χρήση ενός επικαιροποιημένου πίνακα θνησιμότητας που αντανάκλα το αυξημένο προσδόκιμο ζωής. Δεδομένου ότι ο κίνδυνος της επιβίωσης δεν αντασφαλίζεται, ο Όμιλος αντιμετωπίζει τον εν λόγω κίνδυνο μέσω της διασποράς των ασφαλισμένων κεφαλαίων.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η συγκέντρωση των κεφαλαίων κινδύνου σε τέσσερις ομάδες ασφαλισμένων κεφαλαίων ανά ασφαλισμένη ζωή. Τα ποσά απεικονίζονται πριν και μετά τη σύναψη συμβάσεων αντασφάλειας. Οι ακόλουθοι πίνακες δεν συμπεριλαμβάνουν τα συμβόλαια μελλοντικών προσόδων, για τα οποία παρέχεται ξεχωριστή ανάλυση παρακάτω.

Ασφαλισμένο κεφάλαιο ανά ασφαλισμένη ζωή την 31 Δεκεμβρίου 2016

	Πριν από αντασφάλεια		Μετά από αντασφάλεια	
	(ποσά σε € εκατ.)	%	(ποσά σε € εκατ.)	%
0-6.000	116,6	2,6	116,4	6,1
6.000-15.000	370,5	8,4	293,6	15,4
15.000-20.000	229,9	5,2	207,4	10,9
>20.000	3.719,0	83,8	1.287,8	67,6
Σύνολο	4.436,0	100,0	1.905,2	100,0

Ασφαλισμένο κεφάλαιο ανά ασφαλισμένη ζωή την 31 Δεκεμβρίου 2015

	Πριν από αντασφάλεια		Μετά από αντασφάλεια	
	(ποσά σε € εκατ.)	%	(ποσά σε € εκατ.)	%
0-6.000	120,7	2,6	120,5	6,1
6.000-15.000	377,8	8,0	303,4	15,4
15.000-20.000	252,9	5,4	228,1	11,5
>20.000	3.948,5	84,0	1.324,2	67,0
Σύνολο	4.700,0	100,0	1.976,1	100,0

Ο κίνδυνος συγκεντρώνεται στις ομάδες με το υψηλότερο κεφάλαιο. Το γεγονός αυτό δεν έχει μεταβληθεί σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Στους ακόλουθους πίνακες απεικονίζεται η συγκέντρωση κινδύνου για τα συμβόλαια μελλοντικών προσόδων σε δέκα ομάδες στις οποίες κατηγοριοποιούνται τα εν λόγω συμβόλαια με βάση τα ετήσια καταβλητέα ποσά, υποθέτοντας ότι η πρόσοδος καταβάλλεται στο τέλος της χρήσης. Ο Όμιλος δεν έχει συνάψει αντασφαλιστικές συμβάσεις για την κάλυψη των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει από αυτά τα συμβόλαια.

Ετήσια πρόσοδος ανά συμβόλαιο την 31 Δεκεμβρίου 2016

	Σύνολο ετησίων προσόδων	
	(ποσά σε € εκατ.)	%
0-500	11,8	22,6
500-1.000	13,7	26,3
1.000-2.000	11,6	22,2
2.000-3.000	4,3	8,2
3.000-4.000	2,9	5,5
4.000-5.000	2,0	3,8
5.000-6.000	1,2	2,2
6.000-8.000	1,8	3,5
8.000-10.000	0,9	1,7
>10.000	2,1	4,0
Σύνολο	52,2	100,0

Ετήσια πρόσδοος ανά συμβόλαιο την 31 Δεκεμβρίου 2015

0-500
 500-1.000
 1.000-2.000
 2.000-3.000
 3.000-4.000
 4.000-5.000
 5.000-6.000
 6.000-8.000
 8.000-10.000
 >10.000

Σύνολο

Σύνολο ετησίων προσόδων	
(ποσά σε € εκατ.)	%
13,2	25,6
14,4	27,8
11,3	21,9
3,8	7,4
2,5	4,8
1,7	3,3
1,0	1,9
1,4	2,8
0,8	1,5
1,6	3,1
51,7	100,0

• **Κίνδυνος ακύρωσης/μη ανανέωσης**

Ο ασφαλιστικός κίνδυνος για τα συμβόλαια ασφάλισης ζωής μακράς διάρκειας επηρεάζεται και από το δικαίωμα των ασφαλισμένων να καταβάλλουν μειωμένα ασφάλιστρα (ή να απαλλαγούν από την καταβολή μελλοντικών ασφαλίσεων) και να ακυρώσουν το συμβόλαιο. Ως εκ τούτου, το μέγεθος του ασφαλιστικού κινδύνου εξαρτάται και από τη συμπεριφορά του ασφαλισμένου η οποία μπορεί να έχει αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο θα διαμορφωθούν οι καταβολές μελλοντικών αποζημιώσεων. Οι συμπεριφορές των ασφαλισμένων επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων και των συνθηκών που επικρατούν στην οικονομία και στις χρηματοοικονομικές αγορές. Για παράδειγμα, εάν ένα ασφαλιστικό προϊόν περιέχει μια ελάχιστη εγγυημένη παροχή (όπως στα παραδοσιακά προϊόντα ασφάλισης ζωής), οι συνθήκες των χρηματοοικονομικών αγορών θα καθορίσουν εάν η εγγυημένη παροχή είναι "in the money", "out of the money" ή "at the money", ανάλογα με το εάν το εγγυημένο ποσό είναι υψηλότερο, χαμηλότερο ή ίσο με την αξία των κεφαλαίων. Το γεγονός αυτό με τη σειρά του ενδέχεται να επηρεάσει την απόφαση του ασφαλισμένου για το αν θα διατηρήσει το πρόγραμμα ή όχι.

• **Κίνδυνος εξόδων**

Η αποτυχία ορθής εκτίμησης του πληθωρισμού και συνυπολογισμού του στην τιμολογιακή πολιτική και στην εκτίμηση των εξόδων και των υποχρεώσεων του Ομίλου θα μπορούσε να έχει σημαντική αρνητική επίδραση στη δραστηριότητα του Ομίλου, στα αποτελέσματα, στην οικονομική του θέση και στις μελλοντικές προοπτικές.

β) Πηγές αβεβαιότητας στην εκτίμηση των μελλοντικών αποζημιώσεων και των εσόδων από ασφάλιστρα

Η αβεβαιότητα στην εκτίμηση των μελλοντικών καταβολών αποζημιώσεων και των εσόδων από ασφάλιστρα όσον αφορά τα συμβόλαια ασφάλισης ζωής μακράς διάρκειας πηγάζει από την αδυναμία πρόβλεψης των μακροπρόθεσμων αλλαγών στα συνολικά επίπεδα θνησιμότητας και στη συμπεριφορά των ασφαλισμένων. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί πρότυπα πινάκων θνησιμότητας ανάλογα με τον τύπο του συμβολαίου που συνάπτεται. Μελέτη των ιστορικών στοιχείων που διαθέτει ο Όμιλος από την εμπειρία των τελευταίων 3 ετών πραγματοποιείται και χρησιμοποιούνται στατιστικές μέθοδοι για την προσαρμογή των ρυθμών θνησιμότητας και τον προσδιορισμό της καλύτερης δυνατής εκτίμησης της αναμενόμενης μελλοντικής θνησιμότητας.

γ) Διαδικασία που χρησιμοποιείται για την πραγματοποίηση υποθέσεων

Για τα ασφαλιστικά συμβόλαια μακράς διάρκειας, κατά την έναρξη του προϊόντος, ο Όμιλος κάνει υποθέσεις για τη θνησιμότητα, τις αποδόσεις των επενδύσεων και τα διαχειριστικά έξοδα. Επιπλέον προσθέτει ένα περιθώριο για να μειώσει την αβεβαιότητα. Οι υποθέσεις αυτές «κλειδώνονται» για όλη τη διάρκεια του συμβολαίου και χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό του μαθηματικού αποθέματος. Επιπλέον καθ' όλη τη διάρκεια του συμβολαίου, ο Όμιλος επανεξετάζει τις υποθέσεις αυτές χρησιμοποιώντας στατιστικές και αναλογιστικές μεθόδους σε συνδυασμό με επιπρόσθετες υποθέσεις που βασίζονται σε παραμέτρους, όπως το ποσοστό διατηρησιμότητας/ακυρωσιμότητας, το ποσοστό άσκησης του δικαιώματος εξαγοράς στην έναρξη της συνταξιοδότησης έναντι της επιλογής σύνταξης (για συνταξιοδοτικές καλύψεις) για την πραγματοποίηση ελέγχου επάρκειας των αποθεμάτων.

Οι βασικότερες παράμετροι που λαμβάνονται υπόψη κατά την εφαρμογή του ελέγχου επάρκειας των αποθεμάτων για τα παραδοσιακά προϊόντα ασφάλισης ζωής είναι οι ακόλουθες:

- **Θνησιμότητα:** Η εκτίμηση των παραμέτρων που εφαρμόζονται στηρίζεται στα ποσοστά των πινάκων θνησιμότητας όπως αυτοί ορίζονται από την Ελληνική Νομοθεσία λαμβάνοντας υπόψη και την εμπειρία του Ομίλου από τον ασφαλισμένο πληθυσμό του.
 - **Ποσοστά ακυρωσιμότητας και εξαγοράς:** Στις ασφαλίσεις ζωής μακράς διάρκειας η σύμβαση ακυρώνεται σε περίπτωση μη καταβολής του ασφαλιστρού. Εάν ωστόσο η ασφάλιση έχει αποκτήσει δικαίωμα εξαγοράς το συμβόλαιο δεν ακυρώνεται και η ασφάλιση μετατρέπεται σε ελεύθερη περαιτέρω καταβολής ασφαλιστρών με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις όπως η αρχική ασφάλιση ζωής, αλλά με μειωμένο ασφάλισμα. Ο αντισυμβαλλόμενος έχει το δικαίωμα να ζητήσει εξαγορά της ασφάλισης ζωής έναντι επιστροφής μέρους του μαθηματικού αποθέματος κατά την στιγμή της αίτησης εξαγοράς. Το έτος του συμβολαίου κατά το οποίο αποκτά το δικαίωμα εξαγοράς καθώς και το ποσό της εξαγοράς καθορίζονται στους σχετικούς πίνακες της σύμβασης. Τα ποσοστά ακυρώσεων – εξαγορών εκτιμώνται ανά ομάδα ομοειδών όσον αφορά τις παροχές προϊόντων λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία του Ομίλου τα τελευταία δέκα χρόνια. Η μελέτη ακυρώσεων και εξαγορών ενημερώνεται σε ετήσια βάση ώστε τα μοντέλα να αντανakλούν την πραγματικότητα. Ο Όμιλος ενδέχεται, σε περιοδική βάση, να χρειαστεί να επικαιροποιεί τις υποθέσεις που έχει κάνει καθώς και τα αναλογιστικά μοντέλα και τα μοντέλα κινδύνων ούτως ώστε να αντανakλούν την πραγματικότητα και τυχόν νέα στοιχεία. Αλλαγές στις υποθέσεις και στα εν λόγω μοντέλα ενδέχεται να οδηγήσουν σε αναθεώρηση και τροποποίηση της τιμολόγησης των ασφαλιστικών προϊόντων, η οποία θα μπορούσε να έχει σημαντική αρνητική επίδραση στη δραστηριότητα, τα αποτελέσματα, την οικονομική θέση και τις προοπτικές του Ομίλου. Οι επιπτώσεις τυχόν αλλαγών στις υποθέσεις του Ομίλου θα αντικατοπτριστεί κατά την υπολειπόμενη διάρκεια των προγραμμάτων μέσω των κερδών.
 - **Έξοδα:** Οι μελλοντικές εκτιμήσεις βασίζονται στα τρέχοντα (κατά την ημερομηνία αποτίμησης) έξοδα του Ομίλου για την διατήρηση και διαχείριση του χαρτοφυλακίου και αναπροσαρμόζονται, για κάθε μελλοντικό έτος, με τον εκτιμώμενο πληθωρισμό.
 - **Ποσοστό άσκησης δικαιώματος εξαγοράς στην έναρξη της συνταξιοδότησης:** Το δικαίωμα αυτό παρέχεται μόνο στα συνταξιοδοτικά προγράμματα. Ο Όμιλος αξιολογεί τις οικονομικές συνέπειες και το γενικότερο οικονομικό περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιείται θεωρώντας ότι ένα ποσοστό των ασφαλισμένων εξασκεί το δικαίωμα συνταξιοδότησης. Ο Όμιλος πιστεύει ότι ένα μικρό ποσοστό των ασφαλισμένων θα ασκήσει τελικά το δικαίωμα συνταξιοδότησης.
 - **Επιτόκια προεξόφλησης:** Η εκτίμηση της επάρκειας των αποθεμάτων στηρίζεται στις μελλοντικές ταμειακές ροές των εσόδων και εξόδων του Ομίλου, συμπεριλαμβάνοντας το μερίδιο της αντασφάλισης. Οι μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται στο τέλος της κάθε εξεταζόμενης περιόδου χρησιμοποιώντας καμπύλες απόδοσης που λαμβάνουν υπόψη τις αποδόσεις του επενδυτικού χαρτοφυλακίου αλλά και προθεσμιακές καμπύλες απόδοσης (forward yield curve).
- Από τον έλεγχο επάρκειας που διενεργήθηκε για το χαρτοφυλάκιο των μακροχρόνιων νοσοκομειακών καλύψεων στο τέλος της τρέχουσας χρήσης προέκυψε επιπλέον απόθεμα ύψους 4,7 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €7,4 εκατ.). Η αύξηση του αποθέματος επάρκειας οφείλεται κυρίως στην νέα μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε κατά την δημιουργία της καμπύλης επιτοκίων. Συγκεκριμένα, οι καμπύλες απόδοσης παράγονται με την χρησιμοποίηση των αναμενόμενων αποδόσεων του επενδυτικού χαρτοφυλακίου που βρίσκεται εν ισχύ την ημερομηνία της αποτίμησης, λαμβάνοντας υπόψη την αναντιστοιχία μεταξύ των μελλοντικών ταμειακών ροών του επενδυτικού χαρτοφυλακίου και των αντίστοιχων υποχρεώσεων, τον πιστωτικό κίνδυνο των επιλεγμένων επενδύσεων και την εξάλειψη της διακύμανσης της αγοράς.
- **Θνησιμότητα:** Η εκτίμηση των παραμέτρων που εφαρμόζονται στηρίζεται στα ποσοστά των πινάκων θνησιμότητας όπως αυτοί ορίζονται από την Ελληνική Νομοθεσία λαμβάνοντας υπόψη και την εμπειρία του Ομίλου από τον ασφαλισμένο πληθυσμό του.
 - **Ποσοστά ακυρωσιμότητας και εξαγοράς:** Στις ασφαλίσεις ζωής μακράς διάρκειας η σύμβαση ακυρώνεται σε περίπτωση μη καταβολής του ασφαλιστρού, ενώ παρέχεται στον αντισυμβαλλόμενο το δικαίωμα εξαγοράς της σύμβασης. Τα ποσοστά μη ανανέωσης – εξαγορών εκτιμώνται ανά ομάδα ομοειδών όσον αφορά τις παροχές προϊόντων λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία του Ομίλου.
 - **Έξοδα:** Οι μελλοντικές εκτιμήσεις βασίζονται στα τρέχοντα (κατά την ημερομηνία αποτίμησης) έξοδα του Ομίλου για την διατήρηση και διαχείριση του χαρτοφυλακίου και αναπροσαρμόζονται, για κάθε μελλοντικό έτος, με τον εκτιμώμενο πληθωρισμό.

Από τον έλεγχο επάρκειας που διενεργήθηκε για το χαρτοφυλάκιο λογαριασμών διαχείρισης κεφαλαίου (DAF) στο τέλος της τρέχουσας χρήσης προέκυψε επιπλέον απόθεμα επάρκειας ύψους €2,1 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015 το επιπλέον απόθεμα ήταν €7,2 εκατ.).

δ) Ανάλυση ευαισθησίας

Στους ακόλουθους πίνακες παρουσιάζεται η ευαισθησία στην επάρκεια των αποθεμάτων στις μεταβολές των παραδοχών που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων για το χαρτοφυλάκιο παραδοσιακών προϊόντων ασφάλισης ζωής.

- Ποσοστά μη ανανέωσης και εξαγοράς: Η αύξηση των ποσοστών ακυρώσεων και εξαγορών κατά 10,0% από τις τρέχουσες εκτιμήσεις επιφέρει αύξηση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €3,8 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €1,9 εκατ.), ενώ η μείωση των ποσοστών ακυρώσεων και εξαγορών κατά 10,0% από τις τρέχουσες εκτιμήσεις επιφέρει μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €4,0 εκατ.
- Έξοδα: Η αύξηση των διαχειριστικών εξόδων κατά 10,0% σε σχέση με τις τρέχουσες εκτιμήσεις θα συνεπαγόταν μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €2,3 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €1,8 εκατ.), ενώ η μείωση των διαχειριστικών εξόδων κατά 10,0% σε σχέση με τις τρέχουσες εκτιμήσεις θα συνεπαγόταν αύξηση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €2,3 εκατ.
- Ποσοστό άσκησης δικαιώματος εξαγοράς συνταξιοδότησης: Η μείωση του ποσοστού των ασφαλισμένων που εξασκούν το δικαίωμα εξαγοράς στη συνταξιοδότηση κατά 10,0% σε σύγκριση με τις τρέχουσες εκτιμήσεις θα συνεπαγόταν μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €12,2 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: € 10,8 εκατ.).
- Αύξηση επιτοκίων: Μια αύξηση στα επιτόκια απόδοσης και στα προεξοφλητικά επιτόκια κατά 0,5% θα επέφερε αύξηση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά € 38,5 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €20,1 εκατ.).
- Μείωση επιτοκίων: Μια μείωση στα επιτόκια απόδοσης και στα προεξοφλητικά επιτόκια κατά 0,5% θα οδηγούσε σε μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά € 41,6 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: € 31,3 εκατ.).

31 Δεκεμβρίου 2016

(ποσά σε € εκατ.)

Αύξηση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών
Μείωση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών
Αύξηση διαχειριστικών εξόδων
Μείωση διαχειριστικών εξόδων
Μείωση ποσοστού εξαγορών κατά την συνταξιοδότηση
Αύξηση επιτοκίων
Μείωση επιτοκίων

Μεταβολή

Επίδραση στην επάρκεια ασφαλιστικών υποχρεώσεων

+10% 3,8
-10% (4,0)
+10% (2,3)
-10% 2,3
-10% (12,2)
+0,5% 38,5
-0,5% (41,6)

31 Δεκεμβρίου 2015

(ποσά σε € εκατ.)

Μεταβολή πίνακα θνησιμότητας
Αύξηση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών
Αύξηση διαχειριστικών εξόδων
Μείωση ποσοστού εξαγορών κατά την συνταξιοδότηση
Αύξηση επιτοκίων
Μείωση επιτοκίων

Μεταβολή

Επίδραση στην επάρκεια ασφαλιστικών υποχρεώσεων

12,7
+10,0% 1,9
+10,0% (1,8)
-10,0% (10,8)
+0,5% 20,1
-0,5% (31,3)

Επίσης, στους ακόλουθους πίνακες παρουσιάζεται η ευαισθησία στην επάρκεια των αποθεμάτων στις μεταβολές των παραδοχών που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων του χαρτοφυλακίου DAF.

- Ποσοστά ακυρωσιμότητας και εξαγοράς: Η αύξηση των ποσοστών ακυρώσεων – εξαγορών κατά 10,0% από τις τρέχουσες εκτιμήσεις θα επέφερε μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €134 χιλ. (31 Δεκεμβρίου

2015: αύξηση €346 χιλ.) ενώ η μείωση αυτών κατά 10,0% θα συνεπαγόταν αύξηση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €143 χιλ. (31 Δεκεμβρίου 2015: μείωση €363 χιλ.).

- Έξοδα: Η αύξηση των διαχειριστικών εξόδων κατά 10,0% από τις τρέχουσες εκτιμήσεις θα οδηγούσε σε μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά € 258 χιλ. (31 Δεκεμβρίου 2015: € 75 χιλ.).
- Αύξηση επιτοκίων: Μια αύξηση στα επιτόκια απόδοσης και στα προεξοφλητικά επιτόκια κατά 0,5% θα επέφερε αύξηση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά € 2,3 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €6,1 εκατ.).
- Μείωση επιτοκίων: Μια μείωση στα επιτόκια απόδοσης και στα προεξοφλητικά επιτόκια κατά 0,5% θα οδηγούσε σε μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά € 4,1 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: € 7,1 εκατ.).

31 Δεκεμβρίου 2016

(ποσά σε € χιλ.)

	Μεταβολή	Επίδραση στην επάρκεια ασφαλιστικών υποχρεώσεων
Αύξηση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών	+10%	(134)
Μείωση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών	-10%	143
Αύξηση διαχειριστικών εξόδων	+10%	(258)
Αύξηση επιτοκίων	+0,5%	2.280
Μείωση επιτοκίων	-0,5%	(4.115)

31 Δεκεμβρίου 2015

(ποσά σε € χιλ.)

	Μεταβολή	Επίδραση στην επάρκεια ασφαλιστικών υποχρεώσεων
Μεταβολή πίνακα θνησιμότητας		(2)
Αύξηση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών	+10,0%	346
Μείωση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών	-10,0%	(363)
Αύξηση διαχειριστικών εξόδων	+10,0%	(75)
Αύξηση επιτοκίων	+0,5%	6.073
Μείωση επιτοκίων	-0,5%	(7.139)

ε) Δικαιώματα εγγυημένων προσόδων

Ο ασφαλιστικός κίνδυνος στα συνταξιοδοτικά συμβόλαια με εγγυημένες προσόδους εξαρτάται επίσης από τον αριθμό των ασφαλισμένων που θα επιλέξουν την σύνταξη αντί για το εφάπαξ ποσό στη λήξη. Αυτό θα εξαρτηθεί σημαντικά από το επενδυτικό και χρηματοοικονομικό περιβάλλον που θα ισχύει κατά τον χρόνο επιλογής.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι το ποσοστό των ασφαλισμένων που επέλεξαν να εισπράξουν το ποσό που δικαιούνταν με μορφή ετήσιας προσόδου αντί εφάπαξ ποσού στη λήξη κατά την διάρκεια της χρήσης ανέρχεται σε 0,7% (31 Δεκεμβρίου 2015: 1,0%).

Όσο χαμηλότερα είναι τα τρέχοντα επιτόκια επενδύσεων σε σχέση με το τεχνικό επιτόκιο των εγγυημένων συντάξεων, τόσο πιο πιθανό είναι οι ασφαλισμένοι να επιλέξουν την σύνταξη. Η συνεχής αύξηση της μακροβιότητας που θα αντανakλάται στην τρέχουσα τιμολόγηση, θα αυξάνει επίσης τον αριθμό των ασφαλισμένων που θα επιλέγουν την σύνταξη και θα αυξάνει την έκθεση του Ομίλου στον ασφαλιστικό κίνδυνο από τα εν λόγω χαρτοφυλάκια.

4.2.1.2 Συμπληρωματικές καλύψεις σε συμβόλαια ασφάλισης ζωής**α) Συχνότητα και σφοδρότητα ζημιών**

Οι συμπληρωματικές καλύψεις παρέχονται σε ατομικά ή ομαδικά προγράμματα και σχετίζονται με αποζημιώσεις που καλύπτουν ιατρικά έξοδα, νοσοκομειακές δαπάνες, δαπάνες εγχείρησης, θάνατο από ατύχημα και ανικανότητα. Ο Όμιλος προσφέρει συμπληρωματικές καλύψεις για τα συμβόλαια μακράς και βραχείας διάρκειας. Για την πλειοψηφία των συμπληρωματικών καλύψεων του χαρτοφυλακίου ο Όμιλος εκτίθεται σε κίνδυνο νοσηρότητας.

Κίνδυνος νοσηρότητας είναι ο κίνδυνος αύξησης της συχνότητας και της σφοδρότητας των αποζημιώσεων για ανικανότητα, ασθένεια και αύξησης του ιατρικού πληθωρισμού.

Η σημαντικότερη έκθεση του Ομίλου στον κίνδυνο νοσηρότητας από τα ομαδικά συμβόλαια σχετίζεται με τα συμβόλαια ασφάλισης επί της ζωής δανειοληπτών. Όσον αφορά τα ατομικά συμβόλαια, ο κίνδυνος νοσηρότητας προκύπτει από τις αποζημιώσεις νοσοκομειακών δαπανών που καταβάλλονται για δαπάνες νοσηλείας.

Για τα ομαδικά ασφαλιστήρια συμβόλαια, ο κίνδυνος επηρεάζεται από τον κλάδο στον οποίο απασχολείται ο ασφαλισμένος. Κατά συνέπεια, ο κίνδυνος θανάτου και ανικανότητας διαφοροποιείται ανά κλάδο δραστηριότητας. Η υπερβολική συγκέντρωση κινδύνου σε συγκεκριμένο κλάδο θα αυξήσει την πιθανότητα της θνησιμότητας, ανικανότητας ή νοσηρότητας των εργαζομένων του συγκεκριμένου κλάδου. Ο Όμιλος προσπαθεί να διαχειριστεί αυτόν τον κίνδυνο μέσω της διαδικασίας ανάληψης κινδύνων, τη διαχείριση των αποζημιώσεων και των αντασφαλιστικών συμβάσεων. Όσον αφορά τα ομαδικά συμβόλαια, ο Όμιλος διατηρεί το δικαίωμα να ανατιμολογήσει τους κινδύνους στην ανανέωση ή να μην προχωρήσει σε ανανέωση. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος καλύπτεται από αναλογική αντασφαλιστική σύμβαση.

Για τα ατομικά συμβόλαια υγείας, ο κίνδυνος διαφοροποιείται ανάλογα με την ηλικία και το φύλο του ασφαλισμένου και επηρεάζεται από ένα πλήθος ανεξάρτητων παραγόντων που επηρεάζουν την υγεία του ασφαλισμένου όπως αλλαγές στον τρόπο ζωής (κάπνισμα), περιβαλλοντική μόλυνση κλπ. Ειδικά για τις νοσοκομειακές καλύψεις, το επίπεδο των αποζημιώσεων που καταβάλλονται επηρεάζεται και από τον ιατρικό πληθωρισμό. Για να αντιμετωπίσει τον κίνδυνο νοσηρότητας του χαρτοφυλακίου ατομικών συμπληρωματικών παροχών που καλύπτουν δαπάνες νοσηλείας (νοσοκομειακές καλύψεις), ο Όμιλος προβλέπει εξαιρέσεις για αποζημιώσεις έως €1.500, €3.000 ή €6.000 όπως και ποσοστό συμμετοχής του ασφαλισμένου στις δαπάνες.

β) Πηγές αβεβαιότητας στην εκτίμηση των μελλοντικών αποζημιώσεων και των εσόδων από ασφαλιστρα

Η αβεβαιότητα στην εκτίμηση των μελλοντικών πληρωμών στα προγράμματα νοσοκομειακής κάλυψης προκύπτει από την εκτίμηση της νοσηρότητας και του ιατρικού πληθωρισμού των επόμενων ετών. Η επίδραση των συνεχών προόδων στην ιατρική επιστήμη, ειδικά στον τομέα της πρόληψης, όπως επίσης και οι μεγάλες αλλαγές στον τρόπο ζωής όπως το κάπνισμα είναι η αιτία για την αβεβαιότητα στις εκτιμήσεις της νοσηρότητας.

Για όλες τις συμπληρωματικές καλύψεις, τα αποθέματα για τις εκκρεμείς αποζημιώσεις περιλαμβάνουν αναγγεληθείσες ζημιές που εκτιμώνται κατά περίπτωση, ζημιές που έχουν συμβεί αλλά δεν έχουν αναγγεληθεί (IBNR) οι οποίες υπολογίζονται βάσει στατιστικής μεθόδου, μη κατανεμημένα έξοδα προσαρμογής ζημιών και ένα επιπλέον απόθεμα που προκύπτει από τη στατιστική μέθοδο αξιολόγησης της επάρκειας των αποθεμάτων.

Χρησιμοποιούνται οι πρότυποι πίνακες ανάρρωσης που έχουν διαμορφωθεί από τους αναλογιστές και λαμβάνεται υπόψη η εμπειρία του Ομίλου. Η επίδραση των οικονομικών συνθηκών στο πραγματικό ποσοστό ανάρρωσης για τα ατομικά συμβόλαια αποτελεί την κύρια πηγή αβεβαιότητας αυτών των εκτιμήσεων.

Για μερικές από τις συμπληρωματικές καλύψεις, ο Όμιλος βασίζεται στις εξειδικευμένες γνώσεις των αντασφαλιστών λόγω της έλλειψης επαρκών στατιστικών στοιχείων.

γ) Διαδικασία που χρησιμοποιείται για την πραγματοποίηση υποθέσεων

Ο Όμιλος αξιολογεί την κερδοφορία που προκύπτει από τις μακροχρόνιες νοσοκομειακές καλύψεις σε τακτική βάση και από τις βραχυχρόνιες νοσοκομειακές καλύψεις σε ετήσια βάση χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές παραμέτρους όπως είναι η θνησιμότητα, η νοσηρότητα, ο δείκτης ζημιών, ο ιατρικός πληθωρισμός, οι ακυρώσεις των ασφαλιστικών καλύψεων, η ετήσια αύξηση των ασφαλιστρών και τα διαχειριστικά έξοδα. Με βάση την ανωτέρω αξιολόγηση, ο Όμιλος διατηρεί το δικαίωμα ανατιμολόγησης των κινδύνων κατά την ανανέωση.

Όσον αφορά τις βραχυχρόνιες νοσοκομειακές καλύψεις, ο Όμιλος αξιολογεί την επάρκεια του ασφαλιστρού με βάση την εμπειρία των προηγούμενων χρόνων. Τα στοιχεία προηγούμενων χρόνων που χρησιμοποιούνται είναι ο δείκτης ζημιών (μικτών και καθαρών), ο μικτός δείκτης ζημιών και εξόδων (combined ratio) και η σφοδρότητα και συχνότητα των ζημιών. Ανάλογα με το αποτέλεσμα της σύγκρισης του ασφαλιστρού με τα στοιχεία προηγούμενων χρόνων, ο Όμιλος διατηρεί το δικαίωμα ανατιμολόγησης των κινδύνων κατά την ανανέωση.

Για τις μακροχρόνιες νοσοκομειακές καλύψεις, ο Όμιλος αξιολογεί τον έλεγχο επάρκειας των μελλοντικών ασφαλιστρών για την κάλυψη μελλοντικών εξόδων (αποζημιώσεις, διαχειριστικά έξοδα, προμήθειες) λαμβάνοντας υπόψη τις ακόλουθες υποθέσεις:

- Θνησιμότητα: Η εκτίμηση των παραμέτρων που εφαρμόζονται στηρίζονται στα ποσοστά των πινάκων θνησιμότητας όπως αυτοί ορίζονται από την Ελληνική Νομοθεσία λαμβάνοντας υπόψη και την εμπειρία του Ομίλου.
- Νοσηρότητα: Η εκτίμηση των μελλοντικών αποζημιώσεων βασίζεται στην πρόσφατη εμπειρία του Ομίλου όσον αφορά τη συχνότητα και τη σφοδρότητα των αποζημιώσεων σε συνδυασμό με δεδομένα από τις αντασφαλιστικές εταιρείες στις περιπτώσεις που ο Όμιλος δεν διαθέτει επαρκή ιστορικά στατιστικά στοιχεία.
- Ποσοστά ακυρωσιμότητας: Στα μακροχρόνια συμβόλαια, οι συμπληρωματικές καλύψεις ακυρώνονται σε περίπτωση μη καταβολής του ασφαλιστρού ή τερματισμού του συμβολαίου. Τα ποσοστά ακυρώσεων – εξαγορών εκτιμώνται ανά ομάδα ομοειδών προϊόντων λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία του Ομίλου.
- Έξοδα: Οι μελλοντικές εκτιμήσεις βασίζονται στα τρέχοντα (κατά την ημερομηνία αποτίμησης) έξοδα του Ομίλου για την διατήρηση και διαχείριση του χαρτοφυλακίου και αναπροσαρμόζονται, για κάθε μελλοντικό έτος, με τον εκτιμώμενο πληθωρισμό.
- Επιτόκια προεξόφλησης: Η εκτίμηση της επάρκειας των αποθεμάτων στηρίζεται στις μελλοντικές ταμειακές ροές των εσόδων και εξόδων του Ομίλου, εξαιρώντας το μερίδιο της αντασφάλισης. Οι μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται στο τέλος της κάθε εξεταζόμενης περιόδου χρησιμοποιώντας καμπύλες απόδοσης που λαμβάνουν υπόψη τις αποδόσεις στο ιστορικό κόστος του επενδυτικού χαρτοφυλακίου αλλά και προθεσμιακές καμπύλες απόδοσης (forward yield curve).

Από τον έλεγχο επάρκειας που διενεργήθηκε για το χαρτοφυλάκιο των μακροχρόνιων νοσοκομειακών καλύψεων στο τέλος της τρέχουσας χρήσης προέκυψε επιπλέον απόθεμα ύψους 4,7 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €7,4 εκατ.).

δ) Ανάλυση ευαισθησίας

Στους ακόλουθους πίνακες παρουσιάζεται η ευαισθησία στην επάρκεια των αποθεμάτων στις μεταβολές των παραδοχών που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων για τις μακροχρόνιες νοσοκομειακές καλύψεις.

- Αύξηση Νοσηρότητας: Η αύξηση της νοσηρότητας κατά 5,0% από τις τρέχουσες εκτιμήσεις θα οδηγούσε σε μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά 2,4 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €3,0 εκατ.).
- Μείωση Νοσηρότητας: Η μείωση της νοσηρότητας κατά 5,0% από τις τρέχουσες εκτιμήσεις θα οδηγούσε σε αύξηση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά 2,4 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €3,0 εκατ.).

31 Δεκεμβρίου 2016

Αύξηση στη νοσηρότητα
Μείωση στη νοσηρότητα

Μεταβολή

+5.0%
-5.0%

Επίδραση στην επάρκεια ασφαλιστικών υποχρεώσεων

(ποσά σε € εκατ.)
(2,4)
2,4

31 Δεκεμβρίου 2015

Αύξηση στη νοσηρότητα
Μείωση στη νοσηρότητα

Μεταβολή

+5.0%
-5.0%

Επίδραση στην επάρκεια ασφαλιστικών υποχρεώσεων

(ποσά σε € εκατ.)
(3,0)
3,0

Οι ανωτέρω αναλύσεις αναφέρονται στη μεταβολή μιας παραδοχής ενώ οι υπόλοιπες παραδοχές παραμένουν αμετάβλητες.

4.2.2 Γενικές ασφαλίσεις

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται σχεδόν σε όλους τους κλάδους ασφαλίσεων κατά ζημιών. Ο κύριος όγκος των εργασιών προέρχεται από τους ασφαλιστικούς κλάδους Πυρός (συμπεριλαμβάνονται οι κλάδοι Σεισμός και Τεχνικές Ασφαλίσεις), Αστικής Ευθύνης Αυτοκινήτων, Χερσαίων Οχημάτων και Λοιπών Κλάδων, η συμμετοχή των οποίων στα

πρωτασφάλιστρα για την χρήση 2016 ανέρχεται σε 48,8%, 25,1%, 5,6% και 20,5%, αντίστοιχα (2015: 52,3%, 22,0%, 4,7% και 21,0%).

4.2.2.1 Ασφάλιση αστικής ευθύνης αυτοκινήτων

Η διαδικασία ανάληψης κινδύνου αποτελεί πολύ σημαντικό μηχανισμό αντιμετώπισης κινδύνου στον ασφαλιστικό κλάδο. Η εν λόγω διαδικασία συμβάλλει στον προσδιορισμό του κατάλληλου ασφάλιστρου για κάθε ασφαλισμένο. Οι αρμόδιοι της διαδικασίας ανάληψης κινδύνου αντιστοιχίζουν τα εισπραχθέντα ασφάλιστρα με τις καταβληθείσες αποζημιώσεις με στόχο την επίτευξη κερδοφορίας. Ο κίνδυνος που ελλοχεύει στη διαδικασία ανάληψης κινδύνου προέρχεται από το ενδεχόμενο τα ασφάλιστρα που εισπράττονται να μην επαρκούν για την κάλυψη των αποζημιώσεων και συνοδεύεται από πιθανότητα ζημιάς. Τα ασφάλιστρα που χρεώνει ο Όμιλος εμπεριέχουν το ασφάλιστρο ανάληψης κινδύνου που καλύπτει τόσο τις αποζημιώσεις όσο και τις απαιτήσεις κεφαλαίου και φερεγγυότητας.

α) Συχνότητα και σφοδρότητα ζημιών

Η συχνότητα και η σφοδρότητα των ζημιών εξαρτώνται από ένα πλήθος παραγόντων όπως είναι η τιμολόγηση, οι δικλείδες ασφαλείας στη διαδικασία ανάληψης κινδύνων και τα όρια. Ο Όμιλος παρακολουθεί προσεκτικά το χαρτοφυλάκιο ανά κάλυψη και συντελεστή ασφάλιστρου σε μηνιαία βάση. Το ασφάλιστρο ανάληψης κινδύνου επηρεάζεται από παραμέτρους που σχετίζονται με την ηλικία του οδηγού και της άδειας, τα χαρακτηριστικά του οχήματος όπως είναι η χρήση, η φορολογήσιμη ιπποδύναμη και το ασφαλισμένο κεφάλαιο. Η περιοχή στην οποία παρέχεται η ασφάλιση αποτελεί επίσης σημαντική παράμετρο για τον υπολογισμό του ασφάλιστρου κινδύνου. Παράλληλα, ο Όμιλος βρίσκεται σε διαδικασία ανάπτυξης μιας εξελιγμένης τεχνικής τιμολόγησης μέσω της χρήσης πολυπαραμετρικών μοντέλων με στόχο τη μείωση των διαρροών στη διαδικασία ανάληψης κινδύνου.

Η έκθεση στον κίνδυνο κατανέμεται προσεκτικά. Η ανάληψη κινδύνου σε τομείς χαμηλού κινδύνου και η αντιμετώπιση ή η μείωση του κινδύνου σε μη κερδοφόρες περιοχές αποτελούν τους σημαντικότερους παράγοντες που επηρεάζουν τη συχνότητα και τη σφοδρότητα των ζημιών. Ο Όμιλος στοχεύει στη διατήρηση της κερδοφορίας όσον αφορά τα προγράμματα αυτοκινήτων μέσω της ενίσχυσης των δικλείδων ασφαλείας της διαδικασίας ανάληψης κινδύνων και του προσδιορισμού συγκεκριμένων κριτηρίων ανάληψης κινδύνου.

Ο Όμιλος προσφέρει μια γκάμα προϊόντων και μη ατομικών καλύψεων για να διατηρήσει την κερδοφορία και να κερδίσει την προτίμηση των πελατών:

- Βασική (υποχρεωτική) κάλυψη αποτελείται από την Αστική Ευθύνη έναντι Τρίτων, Οδική Βοήθεια, Υλικές Ζημιές από Ανασφάλιστο Όχημα και Προσωπικό Ατύχημα, Θραύση Κρυστάλλων, Νομική Προστασία ως προαιρετικές καλύψεις.
- Μερική κάλυψη που περιλαμβάνει Βασική κάλυψη, Κλοπή, Πυρκαγιά, Προσωπικό Ατύχημα, Θραύση Κρυστάλλων, Φυσικές Καταστροφές και Νομική Προστασία και Οδική Βοήθεια ως προαιρετικές καλύψεις.
- Ολική κάλυψη που περιλαμβάνει Μερική κάλυψη και Ίδιες ζημιές.

Τα όρια της Αστικής Ευθύνης έναντι Τρίτων που προβλέπονται από τον νόμο είναι €1,0 εκατ. για σωματικές βλάβες και €1,0 εκατ. ανά ατύχημα για υλικές ζημιές. Ως αποτέλεσμα της αύξησης των ορίων από €0,5 εκατ. σε €1,0 εκατ. το ασφάλιστρο αυτοκινήτου προσαρμόζεται ανάλογα ώστε να καλύπτει το αυξημένο κόστος των ζημιών.

Επιπλέον, τα όρια και τα ποσά απαλλαγής των καλύψεων οδηγούν σε χαμηλότερο τελικό κόστος ζημιών για τον Όμιλο και αποτελούν αποτρεπτικό παράγοντα για τον πελάτη.

Οι συμφωνίες αντασφάλισης περιλαμβάνουν συμβάσεις υπερβάλλουσας ζημιάς με μέγιστο όριο ανάληψης κινδύνου για τον Όμιλο όσον αφορά την αστική ευθύνη έναντι τρίτων στα προγράμματα αυτοκινήτου που ανέρχεται σε €50 εκατ. ανά συμβάν. Δεν υπάρχουν γνωστές συγκεντρώσεις ασφαλιστικού κινδύνου από ένα και μόνο συμβάν.

Η διαχείριση των αποζημιώσεων αποτελεί επίσης σημαντικό παράγοντα λόγω του γεγονότος ότι οποιαδήποτε διαφοροποίηση στη διαδικασία (λειτουργία αποθεματοποίησης, ρυθμός τακτοποίησης αποζημιώσεων) αντανακλάται στην κερδοφορία του Ομίλου.

β) Πηγές αβεβαιότητας στην εκτίμηση των μελλοντικών αποζημιώσεων

Τα ασφαλιστικά συμβόλαια καλύπτουν ζημιές εφόσον η ημερομηνία συμβάντος είναι μέσα στη διάρκεια ασφάλισης, ακόμα και αν η αναγγελία ή η διαπίστωση της ζημιάς γίνει μετά τη λήξη της ασφάλισης (πάντοτε σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία). Οι ζημιές που συνέβησαν εντός της περιόδου ισχύος του συμβολαίου και αναγγέλθηκαν μετά τη λήξη του συμβολαίου αποτελούν τμήμα των υποχρεώσεων του Ομίλου και χρειάζεται να εκτιμηθούν. Επίσης,

κάποιες από τις αποζημιώσεις που αφορούν αστική ευθύνη αυτοκινήτων οδηγούνται προς δικαστική επίλυση με το ενδεχόμενο οι επίδικες υποθέσεις να παραμείνουν εκκρεμείς για μεγάλο χρονικό διάστημα και να προκαλέσουν αβεβαιότητα για τον Όμιλο όσον αφορά την αποζημίωση που πρόκειται να καταβληθεί.

Το εκτιμώμενο κόστος των αποζημιώσεων περιλαμβάνει και το κόστος διαχείρισης των αποζημιώσεων. Τα αποθέματα για τις εκκρεμείς αποζημιώσεις περιλαμβάνουν αναγγελλθείσες ζημιές που εκτιμώνται κατά περίπτωση, ζημιές που έχουν συμβεί αλλά δεν έχουν αναγγελλθεί (IBNR) οι οποίες υπολογίζονται βάσει στατιστικής μεθόδου, μη κατανεμημένα έξοδα προσαρμογής ζημιάς και ένα επιπλέον απόθεμα που προκύπτει από τη στατιστική μέθοδο αξιολόγησης της επάρκειας των αποθεμάτων.

γ) Διαδικασία που χρησιμοποιείται για την πραγματοποίηση υποθέσεων

Η επιλογή δεικτών με στόχο την αξιολόγηση της επάρκειας των αποθεμάτων και την εκτίμηση των μελλοντικών πληρωμών πραγματοποιείται με βάση τη διαβάθμισή τους και τη συνετή πρόβλεψη.

Δείκτες που αποκλίνουν σημαντικά από τον μέσο όρο εξαιρούνται από την τελική επιλογή ιδιαίτερα αν η εφαρμογή τους οδηγεί σε χαμηλότερες του αναμενόμενου εκτιμήσεις. Παράλληλα, δεν λαμβάνονται υπόψη δείκτες μικρότεροι της μονάδας παλαιότερων ετών δεδομένου ότι ενδέχεται κατά την εφαρμογή τους να οδηγήσουν σε εσφαλμένη εκτίμηση.

Για τον κλάδο Αστικής Ευθύνης Αυτοκινήτων επιλέγεται συγκεκριμένη μέθοδος με στόχο να δημιουργηθούν εκτιμήσεις αποθεματικών όσο το δυνατόν πιο φερέγγυες και αξιόπιστες οι οποίες να προσεγγίζουν την πραγματικότητα.

Ο Όμιλος, στο τέλος κάθε εξαμήνου και στο τέλος κάθε οικονομικής χρήσης, πραγματοποιεί ανάλυση των μικτών αποθεμάτων ζημιών βάσει τύπων καθώς και αναλογιστική ανάλυση χρησιμοποιώντας διάφορες μεθόδους, όπως είναι οι μέθοδοι Chain Ladder, Bomheutter Ferguson και Cape Cod.

Οι εν λόγω μέθοδοι που χρησιμοποιούνται αντανακλούν την εμπειρία των προγενέστερων ετών με σκοπό την εκτίμηση του συνολικού κόστους των αποζημιώσεων ανά έτος συμβάντος. Για τη μείωση της αβεβαιότητας και του πιθανού σφάλματος των εκτιμήσεων η τελική επιλογή στηρίζεται στη χρήση της μεθόδου Mack (εφαρμόζοντας επίπεδο εμπιστοσύνης 75,0%).

Στις ενδιάμεσες περιόδους, όπως είναι το πρώτο και το τρίτο τρίμηνο της οικονομικής χρήσης, ο Όμιλος δεν επαναυπολογίζει το τελικό κόστος των ζημιών για προηγούμενα έτη συμβάντος. Τα τελικά κόστη για τα προηγούμενα έτη συμβάντος αναπροσαρμόζονται μόνο εάν η εμπειρία διαφέρει σημαντικά από τις αρχικές εκτιμήσεις.

Για το τρέχον έτος συμβάντος για το οποίο δεν υπάρχει εμπειρία, η εκτίμηση του συνολικού κόστους στηρίζεται στον δείκτη ζημιών του χαρτοφυλακίου όπως αυτός αναμένεται να διαμορφωθεί λαμβάνοντας υπόψη την τιμολογιακή πολιτική καθώς και το μελλοντικό κόστος διακανονισμού των ζημιών.

Επίσης ο Όμιλος σχηματίζει απόθεμα και για τους κινδύνους εν ισχύ. Για την παραπάνω πρόβλεψη ο Όμιλος στηρίζεται στον δείκτη ζημιών όπως προκύπτει από την εμπειρία όσον αφορά τις αποζημιώσεις τη χρονική στιγμή του υπολογισμού καθώς και στον δείκτη διαχειριστικών εξόδων με βάση την ανάλυση εξόδων του Ομίλου στο τέλος κάθε οικονομικής χρήσης.

δ) Μεταβολές σε εκτιμήσεις και ανάλυση ευαισθησίας

Ο δείκτης εκτίμησης επάρκειας που χρησιμοποιείται προκύπτει από το γινόμενο επιμέρους δεικτών ανάπτυξης οι οποίοι υπόκεινται σε ανάλυση ευαισθησίας. Σε περίπτωση αύξησης του γινομένου των επιμέρους δεικτών ανάπτυξης κατά 10,0% δημιουργείται ανάγκη κάλυψης των αποθεματικών σε ποσοστό της τάξης του 15,51% του συνόλου των αποθεμάτων εκκρεμών ζημιών του κλάδου Αστικής Ευθύνης Αυτοκινήτων (31 Δεκεμβρίου 2015: 17,5%). Σε περίπτωση μείωσης του γινομένου των επιμέρους δεικτών ανάπτυξης κατά 10,0% δημιουργείται πλεόνασμα ίσο με το 2,42% του συνόλου των αποθεμάτων εκκρεμών ζημιών του κλάδου Αστικής Ευθύνης Αυτοκινήτων (31 Δεκεμβρίου 2015: 1,52%).

Σε περίπτωση αύξησης του εκτιμώμενου δείκτη ζημιών κατά 10,0% απαιτείται ο σχηματισμός επιπλέον αποθέματος κινδύνων εν ισχύ €0,3 εκατ., ενώ σε περίπτωση αύξησης του δείκτη διαχειριστικών εξόδων κατά 10,0% απαιτείται σχηματισμός επιπλέον αποθέματος €0,13 εκατ.

4.2.2.2 Ασφάλιση περιουσίας

Ο Όμιλος προσφέρει προϊόντα λιανικής για νοικοκυριά και μικρές επιχειρήσεις καθώς και εξατομικευμένη κάλυψη μεγάλων εμπορικών και βιομηχανικών κινδύνων. Συνήθως τα εν λόγω προγράμματα έχουν ετήσια διάρκεια. Ο Όμιλος διατηρεί το δικαίωμα ανατιμολόγησης των προγραμμάτων κατά την ανανέωση.

Στον σχεδιασμό των προϊόντων του, ο Όμιλος εφαρμόζει μια ολοκληρωμένη διαδικασία αξιολόγησης, βαθμολόγησης, τιμολόγησης και διαχείρισης κινδύνου. Τα ασφαλιστρα που χρεώνει ο Όμιλος εμπεριέχουν το κόστος αντασφάλισης, το ασφάλιστρο ανάληψης κινδύνου που καλύπτει τόσο τις αποζημιώσεις όσο και τις απαιτήσεις κεφαλαίου και ένα εύλογο περιθώριο κέρδους.

α) Συχνότητα και σφοδρότητα ζημιών

Τα προϊόντα λιανικής ποικίλουν από βασικές ασφαλίσεις πυρός έως πλήρη πακέτα που περιλαμβάνουν καλύψεις όπως για πλημμύρα, βραχυκύκλωμα, κακόβουλες ενέργειες, τρομοκρατικές ενέργειες, αποκομιδή συντριμμάτων, λοιπά έξοδα, αστική ευθύνη και σεισμό.

Ο Όμιλος παρακολουθεί σε τακτική βάση το χαρτοφυλάκιο ανά πακέτο με ιδιαίτερη έμφαση στο δείκτη των ζημιών.

Όσον αφορά τους μεγάλους εμπορικούς και βιομηχανικούς κινδύνους, ο Όμιλος προσφέρει κάλυψη για συνδυασμό κινδύνων σε εξατομικευμένη βάση. Εφαρμόζονται κατάλληλες διαδικασίες ανάληψης κινδύνου, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη κριτήρια όπως η φύση του κινδύνου, η ποιότητα του κινδύνου, τα υφιστάμενα μέτρα κατά πυρός και διάρρηξης, η γεωγραφική τοποθεσία, η σεισμογένεια, ο τύπος και το έτος κατασκευής, οι απαλλαγές, τα επιμέρους όρια για ορισμένες κατηγορίες καλύψεων, το ιστορικό ζημιών.

Η διαδικασία ανάληψης κινδύνου του Ομίλου χαρακτηρίζεται από σαφώς καθορισμένη διάθεση ανάληψης κινδύνου και συγκεκριμένη μέθοδο λήψης αποφάσεων.

Η ανάληψη των κινδύνων των ασφαλιστικών προγραμμάτων πραγματοποιείται λαμβάνοντας υπόψη την κατηγορία κινδύνου, το κόστος κατασκευής του περιουσιακού στοιχείου και την αξία αντικατάστασης του περιεχομένου. Τα όρια των αποζημιώσεων λαμβάνονται υπόψη για να οριοθετήσουν το πληρωτέο ποσό σε περίπτωση που συμβεί το ασφαλισμένο γεγονός.

Ο Όμιλος συνάπτει αντασφαλιστικές συμφωνίες με αξιόπιστους αντασφαλιστές για να αντισταθμίσει τους κινδύνους καταστροφών.

Η συχνότητα και το ποσό των αποζημιώσεων εξαρτώνται ως έναν βαθμό και από τους κανόνες ανάληψης κινδύνων. Η εφαρμογή ποσών απαλλαγής σε συγκεκριμένους κινδύνους συμβάλλει στην αντιμετώπιση κυρίως της συχνότητας και δευτερευόντως της σφοδρότητας.

Ειδικά όσον αφορά τα προγράμματα για νοικοκυριά, οι συχνότερες αιτίες αποζημιώσεων είναι το σπάσιμο σωλήνων και η διάρρηξη όμως συνήθως οι εν λόγω αποζημιώσεις δεν είναι σημαντικές.

Οι ζημιές κατατάσσονται σε τρεις κύριες κατηγορίες ως εξής:

Στις μικρές ζημιές, ο Όμιλος παρακολουθεί την εξέλιξη της συχνότητας και του μέσου κόστους και αναπροσαρμόζει το μέσο κόστος με ένα συντελεστή πληθωρισμού.

Στις μεγάλες ζημιές, ο Όμιλος εξετάζει μια πιο μακροπρόθεσμη περίοδο για να υπολογίσει τη συχνότητα.

Στις περιπτώσεις καταστροφών, δηλαδή γεγονότων που ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικό αριθμό ασφαλιστικών συμβολαίων όπως είναι ο σεισμός, ο Όμιλος αναλύει το χαρτοφυλάκιο ώστε να αξιολογήσει το ετήσιο κόστος και να ορίσει το ποσό που θα εκχωρηθεί μέσω των συμφωνιών αντασφάλισης και το ποσό των ασφαλιστρών.

Η διαχείριση των ασφαλιστικών κινδύνων περιλαμβάνει επίσης και τον καθορισμό ανώτατου επιπέδου συσσώρευσης κινδύνου και ανώτατου ποσού ζημιάς ανά κίνδυνο ή συμβάν που θα βαρύνει τα αποτελέσματα του Ομίλου. Τα τυχόν υπερβάλλοντα ποσά αποτελούν και στις δύο περιπτώσεις αντικείμενο αντασφαλιστικής εκχώρησης μέσω συμφωνιών αντασφάλισης ή προαιρετικές εκχωρήσεις.

Στην Ελλάδα, ο σεισμός θεωρείται ο πιο πιθανός καταστροφικός κίνδυνος. Συνεπώς, ο Όμιλος εξετάζει προσεκτικά τη συγκέντρωση κινδύνου, αγοράζει αντασφαλιστική κάλυψη και χρεώνει διαφορετικά ασφαλιστρα ανά σεισμογενή ζώνη.

Στον ακόλουθο πίνακα αναλύεται η συγκέντρωση κινδύνου στο χαρτοφυλάκιο του Ομίλου κατά γεωγραφική περιοχή για την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 (όσον αφορά τον κίνδυνο σεισμού).

Γεωγραφική περιοχή (ποσά σε € χιλ.)	Συνολικά ασφαλισμένα κεφάλαια 31 Δεκεμβρίου 2016 (ΜΙΚΤΑ)	Συνολικά ασφαλισμένα κεφάλαια 31 Δεκεμβρίου 2015 (ΜΙΚΤΑ)
Αττική και Στερεά Ελλάδα	8.748.701	8.553.570
Υπόλοιπη Ελλάδα	8.783.939	8.296.155
Σύνολο	17.532.640	16.849.725

Η Εταιρεία καλύπτεται από αντασφαλιστικές συμβάσεις υπερβάλλουσας ζημιάς για καταστροφικά γεγονότα για το ποσό που υπερβαίνει τα €14 εκατ. ανά ζημιά και μέχρι τα €310 εκατ. Το συνολικό (ανώτατο) όριο δεν έχει μεταβληθεί από τον προηγούμενο χρόνο (2015).

β) Πηγές αβεβαιότητας στην εκτίμηση των μελλοντικών αποζημιώσεων

Οι κυριότεροι παράγοντες αβεβαιότητας στην εκτίμηση των μελλοντικών αποζημιώσεων είναι οι εξής:

- το τελικό κόστος επισκευής ή αντικατάστασης των καταστραφέντων περιουσιακών στοιχείων και/ή η τυχόν υπολειμματική αξία διασωθέντων αντικειμένων (η οποία επηρεάζει την τελική ζημία που θα επιβαρύνει τον Όμιλο).
- σε περίπτωση δικαστικής επίλυσης της διαφοράς, η ερμηνεία των όρων του ασφαλιστηρίου και η εκδοχή περί των πραγματικών περιστατικών που θα υιοθετήσει το δικαστήριο.
- σε περίπτωση δικαστικής επίλυσης της διαφοράς, ο χρόνος μέχρι την καταβολή τυχόν αποζημίωσης που θα επιδικαστεί, για λόγους υπολογισμού των τόκων υπερημερίας.

Το εκτιμώμενο κόστος των αποζημιώσεων περιλαμβάνει και το κόστος διαχείρισης των αποζημιώσεων. Τα αποθέματα για τις εκκρεμείς αποζημιώσεις περιλαμβάνουν αναγγεληθείσες ζημιές που εκτιμώνται κατά περίπτωση, ζημιές που έχουν συμβεί αλλά δεν έχουν αναγγελθεί (IBNR) οι οποίες υπολογίζονται βάσει στατιστικής μεθόδου, μη κατανομημένα έξοδα προσαρμογής ζημιάς και ένα επιπλέον απόθεμα που προκύπτει από τη στατιστική μέθοδο αξιολόγησης της επάρκειας των αποθεμάτων.

γ) Διαδικασία που χρησιμοποιείται για την πραγματοποίηση υποθέσεων

Η επιλογή δεικτών με στόχο την εκτίμηση της επάρκειας των αποθεμάτων και των μελλοντικών πληρωμών γίνεται με κριτήριο την εξομάλυνσή τους και την συνετή εκτίμηση.

Δείκτες που αποκλίνουν σημαντικά από τον μέσο όρο εξαιρούνται από την τελική επιλογή ιδιαίτερα αν η εφαρμογή τους οδηγεί σε χαμηλότερες του αναμενόμενου εκτιμήσεις. Παράλληλα, δεν λαμβάνονται υπόψη δείκτες μικρότεροι της μονάδας παλαιότερων ετών δεδομένου ότι ενδέχεται κατά την εφαρμογή τους να οδηγήσουν σε εσφαλμένη εκτίμηση.

Για τις ασφάλειες περιουσίας επιλέγεται συγκεκριμένη μέθοδος για την πραγματοποίηση αξιόπιστων εκτιμήσεων λαμβάνοντας υπόψη έκτακτα και απρόβλεπτα γεγονότα όπως ήταν οι ταραχές στην Αθήνα στα τέλη του 2008.

Οι μεγάλες ζημιές και η εξέλιξη τους παρακολουθούνται χωριστά από το υπόλοιπο χαρτοφυλάκιο έτσι ώστε οποιαδήποτε θετική εμπειρία όσον αφορά τον διακανονισμό τους να μην επηρεάσει την πρόβλεψη για τις υπόλοιπες προβλέψεις. Ομαδοποιήσεις παρεμφερών κατηγοριών κινδύνου γίνονται σε περίπτωση που δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για την πραγματοποίηση στατιστικής ανάλυσης.

Ο Όμιλος, στο τέλος κάθε εξαμήνου και στο τέλος κάθε οικονομικής χρήσης, πραγματοποιεί ανάλυση των μικτών αποθεμάτων ζημιών η οποία βασίζεται σε τύπους καθώς και αναλογιστική μελέτη χρησιμοποιώντας τη μέθοδο Incurred Chain Ladder. Η εν λόγω μέθοδος αντανάκλα την εμπειρία των προγενέστερων ετών με σκοπό την εκτίμηση του συνολικού κόστους των αποζημιώσεων ανά έτος συμβάντος. Πρέπει να σημειωθεί ότι για αυτές τις κατηγορίες κινδύνου ο Όμιλος έχει θετική εμπειρία και δεν απαιτείται ο σχηματισμός επιπρόσθετου αποθέματος ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης της επάρκειας των ζημιών.

Επίσης ο Όμιλος σχηματίζει απόθεμα και για τους κινδύνους εν ισχύ. Για την παραπάνω πρόβλεψη ο Όμιλος στηρίζεται στον δείκτη ζημιών όπως προκύπτει από την εμπειρία όσον αφορά τις αποζημιώσεις τη χρονική στιγμή του υπολογισμού καθώς και στον δείκτη διαχειριστικών εξόδων με βάση την ανάλυση εξόδων του Ομίλου στο τέλος κάθε οικονομικής χρήσης.

δ) Μεταβολές σε εκτιμήσεις και ανάλυση ευαισθησίας

Ο δείκτης εκτίμησης επάρκειας που χρησιμοποιείται προκύπτει από το γινόμενο επιμέρους δεικτών ανάπτυξης οι οποίοι υπόκεινται σε ανάλυση ευαισθησίας. Σε περίπτωση αύξησης του γινομένου των επιμέρους δεικτών ανάπτυξης κατά 10,0% δε δημιουργείται επιπλέον ανάγκη κάλυψης των αποθεμάτων εκκρεμών ζημιών. Σε περίπτωση μείωσης του γινομένου των επιμέρους δεικτών ανάπτυξης κατά 10,0% δημιουργείται πλεόνασμα ίσο με το 7,97% του συνόλου των αποθεμάτων εκκρεμών ζημιών (31 Δεκεμβρίου 2015: 10,5%).

4.3 Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι

Η διαχείριση των χρηματοοικονομικών κινδύνων αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του πλαισίου διαχείρισης του Ομίλου σε καθημερινή βάση. Η Διοίκηση, έχοντας ως στόχο τη διατήρηση της σταθερότητας και της συνέχειας των δραστηριοτήτων, δίνει μεγάλη προτεραιότητα στο στόχο της εφαρμογής και συνεχούς βελτίωσης ενός αποτελεσματικού πλαισίου διαχείρισης κινδύνων για την ελαχιστοποίηση ενδεχόμενων αρνητικών επιπτώσεων στα οικονομικά αποτελέσματα του Ομίλου.

Ο Όμιλος παρακολουθεί σε συστηματική βάση τους ακόλουθους κινδύνους που προκύπτουν από τη χρήση χρηματοοικονομικών μέσων: πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς και κίνδυνο ρευστότητας.

4.3.1 Πιστωτικός κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος για τον Όμιλο προκύπτει από την πιθανότητα κάποιος αντισυμβαλλόμενος να προκαλέσει οικονομική ζημία λόγω αδυναμίας εκπλήρωσης ως αποτέλεσμα χειροτέρευσης της οικονομικής του κατάστασης. Ο Όμιλος διαχειρίζεται τις ανά κατηγορία εκθέσεις σε πιστωτικό κίνδυνο όπως επίσης και τις συγκεντρώσεις πιστωτικού κινδύνου.

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου

Οι κύριοι αντισυμβαλλόμενοι που συνεπάγονται υψηλή συγκέντρωση κινδύνου για τον Όμιλο είναι οι αντασφαλιστές και οι εκδότες χρεογράφων. Στο πλαίσιο της διαχείρισης κινδύνων ορίζονται συγκεκριμένα πρότυπα πιστωτικής αξιολόγησης για τους αντισυμβαλλομένους καθώς και όρια σχετικά με την συγκέντρωση. Ένα ακόμη είδος συγκέντρωσης κινδύνου που αναγνωρίζει και παρακολουθεί ο Όμιλος σχετίζεται με τις καταθέσεις όψεως και προθεσμίας που διατηρεί.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 η έκθεση του Ομίλου δεν υπερέβαινε τα όρια που ισχύουν για τους αντισυμβαλλόμενους.

Η έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο αφορά κατά κύριο λόγο στοιχεία του ισολογισμού. Υπάρχουν επίσης στοιχεία εκτός ισολογισμού από τα οποία προκύπτει έκθεση σε πιστωτικούς κινδύνους, η οποία όμως δεν κρίνεται σημαντική και αφορά κυρίως εξασφαλίσεις όπως ενέγγυες πιστώσεις. Οι εν λόγω εξασφαλίσεις χρησιμοποιούνται για την προστασία του Ομίλου από την έκθεση σε πιστωτικούς κινδύνους οι οποίοι προέρχονται κυρίως από τις λοιπές απαιτήσεις.

Η μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο μη λαμβανομένων υπόψη τυχόν εξασφαλίσεων και άλλων πιστωτικών εγγυήσεων έχει ως εξής:

Μέγιστη έκθεση (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων				
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα	1	-	-	-
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	232.952	421.416	-	-
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	576.018	148.930	-	-
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	1.300.253	1.452.039	-	-
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	19.446	19.295	-	-
Χρηματοοικονομικά στοιχεία κατατασσόμενα ως δάνεια	-	23.365	-	-
Χρεώστες ασφαλιστρών	8.125	7.895	-	-
Λοιπές απαιτήσεις	7.077	4.529	85	8
Απαιτήσεις από αντασφαλιστές	26.955	28.137	-	-
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	102.674	75.753	46.253	41.510
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών	2.273.503	2.181.360	46.338	41.518

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Οι συμβάσεις επενδύσεων για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο δεν εκθέτουν τον Όμιλο σε πιστωτικό κίνδυνο, καθώς οι ασφαλισμένοι είναι εκείνοι που φέρουν τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς και ρευστότητας όσον αφορά τις εν λόγω επενδύσεις.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016, ο Όμιλος δεν εκτίθεται σε πιστωτικό κίνδυνο από παράγωγα, καθώς δεν είχε πραγματοποιήσει σημαντικές συναλλαγές παραγωγών στο τέλος της χρήσης.

Πιστωτικός κίνδυνος από χρεωστικούς τίτλους:

Οι πιστωτικός κίνδυνος που προκύπτει από τους χρεωστικούς τίτλους συνίσταται στην αδυναμία του εκδότη να εκπληρώσει την υποχρέωσή του να αποπληρώσει την ονομαστική αξία του ομολόγου όταν επέλθει η ωρίμανση και η ημερομηνία εξόφλησης αυτού. Σύμφωνα με το Πλαίσιο Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών Κινδύνων του Ομίλου, οι πιστωτικές αξιολογήσεις που παρέχονται από ανεξάρτητους πιστοποιημένους οίκους αξιολόγησης χρησιμοποιούνται ως πρωταρχικό κριτήριο για την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου που ενέχουν οι επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους. Ο Όμιλος κατ' αρχήν χρησιμοποιεί την πιστοληπτική αξιολόγηση του οίκου Fitch και σε περίπτωση που δεν υπάρχουν διαθέσιμα πρόσφατα στοιχεία χρησιμοποιείται η πιστοληπτική αξιολόγηση της Standard & Poor's ή της Moody's.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο από χρεωστικούς τίτλους συμπεριλαμβανομένων και των δεδουλευμένων τόκων με βάση την αξιολόγηση του εκδότη του τίτλου, τον κλάδο δραστηριότητας και τη γεωγραφική περιοχή:

Κρατικά ομόλογα (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ			
	Αξιολόγηση Fitch	31/12/2016	Αξιολόγηση Fitch	31/12/2015
Ελλάδα	CCC	1.524.835	CCC	517.343
Γερμανία	AAA	161.382	AAA	-
Ισπανία	BBB+	26.719	BBB+	293.570
Ιταλία	BBB+	-	BBB+	360.207
Ιρλανδία	A	61.041	A-	60.007
Πορτογαλία	BB+	-	BB+	127.683
Ρουμανία	BBB-	33.506	BBB-	33.310
Πολωνία	A-	-	A-	39.195
Πολιτεία Καλιφόρνιας (ΗΠΑ)	AA-	47.608	A+	-
Σύνολο		1.855.090		1.431.314

Εταιρικά ομόλογα (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ			
	Αξιολόγηση Fitch	31/12/2016	Αξιολόγηση Fitch	31/12/2015
Χρηματοοικονομικού κλάδου (Τράπεζες)	A	-	A	13.488
	BBB+	3.106	BBB+	12.872
	C	8.074	C	7.838
Εκτός χρηματοοικονομικού κλάδου	BB	2.682	BB	2.522
	CCC	1.040	CCC	957
(Λοιπές εμπορικές εταιρείες)	NR	6.765	NR	6.254
Σύνολο		21.667		43.932

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015, η μεγαλύτερη συγκέντρωση στο χαρτοφυλάκιο χρεωστικών τίτλων του Ομίλου εντοπίζεται στα Ευρωπαϊκά κρατικά ομόλογα που αποτελούν το 96,3% και 97,0% αντίστοιχα του συνολικού χαρτοφυλακίου ομολόγων και το 81,0% και 66,9% αντίστοιχα του συνόλου των χρηματοοικονομικών στοιχείων (συμπεριλαμβανομένων των ταμειακών διαθεσίμων και ισοδύναμων).

Ειδικά για τον κίνδυνο που προκύπτει από τα ελληνικά κρατικά ομόλογα, στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 η έκθεση του Ομίλου ανερχόταν σε € 1.524.835 χιλ. (68,3% του συνόλου των χρηματοοικονομικών στοιχείων) και € 517.343 χιλ. (24,2% του συνόλου των χρηματοοικονομικών στοιχείων), αντίστοιχα.

Πιστωτικός κίνδυνος από απαιτήσεις αντασφάλισης:

Στα πλαίσια της συνολικής στρατηγικής διαχείρισης κινδύνου, ο Όμιλος αντισταθμίζει τον ασφαλιστικό κίνδυνο μέσω αναλογικών, μη αναλογικών και προαιρετικών αντασφαλιστικών συμφωνιών. Παρ' ότι με αυτές τις συμφωνίες αντιμετωπίζεται ο ασφαλιστικός κίνδυνος, οι απαιτήσεις από τους αντασφαλιστές εκθέτουν τον Όμιλο σε ενδεχόμενο πιστωτικό κίνδυνο.

Οι αντασφαλιστικές συμβάσεις αναθεωρούνται από τον Όμιλο σε ετήσια βάση (ή και νωρίτερα, σε εξαιρετικές περιπτώσεις) προκειμένου να διασφαλίζεται ότι το επίπεδο προστασίας είναι επαρκές και ότι οι εν λόγω συμβάσεις υποστηρίζονται από φερέγγυους αντασφαλιστές. Στο πλαίσιο αυτό έχουν θεσπιστεί αυστηρές αρχές για την επιλογή των αντασφαλιστών, οι οποίοι σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να διαθέτουν υψηλό βαθμό αξιολόγησης από αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης.

Ο Όμιλος εφαρμόζει τα ελάχιστα αποδεκτά επίπεδα αξιολόγησης των αντασφαλιστών που υποστηρίζουν τις αντασφαλιστικές συμβάσεις του, και ως εκ τούτου αντασφαλιστές οι οποίοι διαθέτουν αξιολόγηση χαμηλότερη από A- από τον οίκο Standard & Poor's ή αντίστοιχη αξιολόγηση από άλλον αναγνωρισμένο οίκο (AM Best, Fitch) δεν γίνονται αποδεκτοί. Προσωρινή παρέκκλιση από τον κανόνα αυτό μπορεί να γίνει για αντασφαλιστές με τους οποίους ο Όμιλος έχει μακρά επιτυχημένη συνεργασία και οι οποίοι αν και είχαν αξιολόγηση A- ή υψηλότερη κατά τη σύναψη της αντασφαλιστικής σύμβασης, η αξιολόγησή τους μειώθηκε κατά τη διάρκεια της σύμβασης.

Σύμφωνα με τη στρατηγική αντασφάλισης που εφαρμόζει ο Όμιλος, έχει επιλεγεί ο κατάλληλος συνδυασμός αντασφαλιστών ώστε να εξασφαλιστεί το κατάλληλο επίπεδο αντασφαλιστικής κάλυψης. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, ο πιστωτικός κίνδυνος που αναλαμβάνει ο Όμιλος από τις απαιτήσεις αντασφάλισης από τις τρεις μεγαλύτερες αντασφαλιστικές εταιρείες ανέρχεται σε 77,0% (2015: 80,3%). Ωστόσο, δεδομένης της υψηλής αξιολόγησης και της αναγνωρισμένης φερεγγυότητας των αντασφαλιστικών αυτών εταιρειών, η διοίκηση του Ομίλου δεν αναμένει ζημιές από αθέτηση.

Πιστωτικός κίνδυνος από απαιτήσεις ασφαλιστών:

Ο πιστωτικός κίνδυνος που αναλαμβάνει ο Όμιλος σε σχέση με τις απαιτήσεις από ασφάλιστρα προέρχεται κυρίως από ανεξάρτητους πράκτορες, μεσίτες και άλλους διαμεσολαβητές. Ο κίνδυνος υπάρχει όταν εισπράττουν τα ασφάλιστρα από τους πελάτες για να τα αποδώσουν στον Όμιλο. Ο Όμιλος εφαρμόζει πολιτικές και πρότυπα για τη διαχείριση και παρακολούθηση του πιστωτικού κινδύνου από διαμεσολαβητές με έμφαση στην καθημερινή παρακολούθηση των μεγαλύτερων υπολοίπων, παρακολουθώντας ταυτόχρονα και τα όρια αυτών των εκθέσεων σε κίνδυνο. Επίσης, ο Όμιλος έχει ορίσει μια διαδικασία προεπιλογής και αντιμετωπίζει τον κίνδυνο μέσω της προσεκτικής επιλογής των αντισυμβαλλόμενων.

Οι απαιτήσεις που είναι ληξιπρόθεσμες αλλά μη απομειωμένες θεωρούνται μη εξασφαλισμένες, με εξαίρεση ορισμένων που καλύπτονται από εξασφαλίσεις, κυρίως ενέγγυες πιστώσεις. Ο Όμιλος συντάσσει εσωτερικές αναφορές για τις ληξιπρόθεσμες αλλά μη απομειωμένες απαιτήσεις σε επίπεδο Ομίλου και προσπαθεί να διατηρήσει το υπόλοιπο των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων όσο το δυνατόν χαμηλότερο, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη την ικανοποίηση των πελατών.

Η μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο από τις απαιτήσεις από ασφάλιστρα κατά την ημερομηνία του ισολογισμού ανά δίκτυο διανομής ήταν:

Ανάλυση ανά είδος δικτύου (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ	
	31/12/2016	31/12/2015
Δίκτυο Ομίλου	204	201
Ασφαλιστικά προϊόντα μέσω τράπεζας (Bancassurance)	2.406	4.048
Πράκτορες και μεσίτες	5.515	3.645
Σύνολο	8.125	7.895

Το δίκτυο Bancassurance αναφέρεται στις απαιτήσεις από ασφαλισμένους για ασφαλιστήρια συμβόλαια που διατίθενται μέσω του δικτύου υποκαταστημάτων της Eurobank Ergasias AE και της Bancpost, θυγατρικής της Eurobank Ergasias AE στη Ρουμανία. Σύμφωνα με τις εποπτικές απαιτήσεις, οι Τράπεζες δεν έχουν το δικαίωμα είσπραξης ασφαλιστρών για λογαριασμό του Ομίλου, αλλά ο Όμιλος εισπράττει τα ασφάλιστρα χρησιμοποιώντας το δίκτυο υποκαταστημάτων των Τραπεζών. Ως εκ τούτου, ο κίνδυνος αντισυμβαλλόμενου στον οποίο εκτίθεται ο Όμιλος δεν μεταβιβάζεται στις Τράπεζες.

Το δίκτυο πρακτόρων και μεσιτών περιλαμβάνει δύο κατηγορίες: τους διαμεσολαβητές που έχουν δικαίωμα είσπραξης και τους διαμεσολαβητές που δεν έχουν δικαίωμα είσπραξης.

Πιστωτικός κίνδυνος από ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα:

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015, οι τοποθετήσεις ταμειακών διαθεσίμων στον Όμιλο της Eurobank Ergasias AE ανέρχονταν σε € 94.133 χιλ. και €216.705 χιλ. αντίστοιχα.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ανά βαθμίδα πιστωτικής αξιολόγησης την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015:

31 Δεκεμβρίου 2016										
(ποσά σε € χιλ.)										
Rating	Unit Linked	Εμπορικό χαρ/κιο	Διαθέσιμα προς πώληση	Διακρατού- μενα ως τη λήξη	Παρά- γωγα	Χρεώστες ασφαλιστρών	Λοιπές απαιτήσεις	Απαιτήσεις από αντ/λιστές	Ταμειακά διαθέσιμα & ισοδύναμα	Σύνολο
AAA	-	-	161.382	-	-	-	-	-	-	161.382
AA+	-	-	-	-	-	-	-	4.780	-	4.780
AA-	-	-	47.608	-	-	-	-	18.227	-	65.835
A+	-	-	-	-	-	-	12	3.634	-	3.646
A	-	-	61.041	-	-	-	66	232	215	61.553
A-	4.523	-	-	-	-	-	-	32	1.320	5.876
BBB+	-	-	26.719	-	-	-	-	-	-	26.719
BBB-	-	-	14.062	19.446	-	-	-	-	-	33.508
BB	-	-	3.218	-	-	-	-	-	-	3.218
B+	-	-	521	-	-	-	-	-	-	521
B-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
CCC	-	565.421	959.411	-	-	-	-	-	-	1.524.832
C	36.398	9.601	1.578	-	-	-	3	-	100.093	147.674
Non rating	192.031	996	24.712	-	-	8.125	6.996	49	1.046	233.955
Σύνολο	232.952	576.018	1.300.253	19.446	1	8.125	7.077	26.955	102.674	2.273.503

31 Δεκεμβρίου 2015										
(ποσά σε € χιλ.)										
Rating	Unit Linked	Εμπορικό χαρ/κιο	Διαθέσιμα προς πώληση	Διακρατού- μενα ως τη λήξη	Δάνεια & απαιτήσεις	Χρεώστες ασφαλιστρών	Λοιπές απαιτήσεις	Απαιτήσεις από αντ/λιστές	Ταμειακά διαθέσιμα & ισοδύναμα	Σύνολο
AA+	-	-	-	-	-	-	-	5.270	-	5.270
AA-	-	-	-	-	-	-	2	19.328	-	19.330
A+	-	-	-	-	-	-	3	2.844	-	2.847
A	-	-	-	-	13.488	-	31	236	-	13.755
A-	-	-	99.202	-	-	-	-	138	-	99.340
BBB+	-	-	653.777	-	9.877	-	-	-	-	663.654
BBB-	-	-	14.015	19.295	-	-	-	-	-	33.310
BB+	-	-	127.683	-	-	-	-	-	-	127.683
BB	-	-	3.027	-	-	-	-	-	-	3.027
B+	-	-	479	-	-	-	-	-	-	479
CCC	200	128.200	389.143	-	-	-	-	-	-	517.543
C	239.273	9.209	1.624	-	-	-	239	-	75.606	325.951
Non rating	181.944	11.520	163.091	-	-	7.895	4.255	321	147	369.172
Σύνολο	421.416	148.930	1.452.039	19.295	23.365	7.895	4.529	28.137	75.753	2.181.360

Ανάλυση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων:

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά, για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εκτός των Unit-Linked, η λήξη των ληξιπρόθεσμων και μη απομειωμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία που έχουν μεμονωμένα χαρακτηριστεί ως απομειωμένα.

(ποσά σε € χιλ.)	Εμπορικό Χαρ/κιο	Διαθέσιμα προς πώληση	Δάνεια και απαιτήσεις	Διακρα- τούμενα στη λήξη	Απαιτήσεις από ασφάλιστρα	Απαιτήσεις από αντασφαλιστές	Λοιπές Απαιτήσεις	Σύνολο
31 Δεκέμβριος 2016								
Μη ληξιπρόθεσμα και μη απομειωμένα χρημ/κά στοιχεία	576.018	1.287.696	-	19.446	-	26.002	6.725	1.915.886
Ληξιπρόθεσμα αλλά μη απομειωμένα χρημ/κά στοιχεία								
Ληξιπρόθεσμα κατά:								
1 έως 90 ημέρες	-	-	-	-	7.611	954	-	8.565
>90 ημέρες	-	-	-	-	503	-	352	856
Σύνολο	576.018	1.287.696	-	19.446	8.115	26.955	7.077	1.925.307
Χρημ/κά στοιχεία που έχουν υποστεί απομείωση								
Συνολική λογιστική αξία χρημ/κών στοιχείων	-	14.329	-	-	4.066	-	1.153	19.548
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	-	-	-	-	-	-	-	-
Πρόβλεψη απομείωσης για χρημ/κά στοιχεία που έχουν αξιολογηθεί σε ατομική βάση	-	(1.772)	-	-	(4.056)	-	(1.153)	(6.980)
Καθαρή λογιστική αξία χρημ/κών στοιχείων	576.018	1.300.253	-	19.446	8.125	26.955	7.077	1.937.875

(ποσά σε € χιλ.)	Εμπορικό Χαρ/κιο	Διαθέσιμα προς πώληση	Δάνεια και απαιτήσεις	Διακρα- τούμενα στη λήξη	Απαιτήσεις από ασφάλιστρα	Απαιτήσεις από αντασφαλιστές	Λοιπές Απαιτήσεις	Σύνολο
31 Δεκέμβριος 2015								
Μη ληξιπρόθεσμα και μη απομειωμένα χρημ/κά στοιχεία	148.930	1.446.482	23.365	19.295	-	26.859	4.022	1.668.954
Ληξιπρόθεσμα αλλά μη απομειωμένα χρημ/κά στοιχεία								
Ληξιπρόθεσμα κατά:								
1 έως 90 ημέρες	-	-	-	-	7.328	1.278	-	8.606
>90 ημέρες	-	-	-	-	556	-	268	825
Σύνολο	148.930	1.446.482	23.365	19.295	7.884	28.137	4.529	1.678.624
Χρημ/κά στοιχεία που έχουν υποστεί απομείωση								
Συνολική λογιστική αξία χρημ/κών στοιχείων	-	9.232	-	-	4.229	-	1.210	14.670
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	-	-	-	-	-	-	-	-
Πρόβλεψη απομείωσης για χρημ/κά στοιχεία που έχουν αξιολογηθεί σε ατομική βάση	-	(3.674)	-	-	(4.218)	-	(1.210)	(9.103)
Καθαρή λογιστική αξία χρημ/κών στοιχείων	148.930	1.452.039	23.365	19.295	7.895	28.137	4.529	1.684.192

Οι εκτιμήσεις και οι παραδοχές που λήφθηκαν υπόψη κατά τον υπολογισμό της απομείωσης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων γνωστοποιούνται στη σημείωση 3(γ).

4.3.2 Κίνδυνος αγοράς

Κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος που προκύπτει από τα στοιχεία του ισολογισμού ή αξία των οποίων ή οι σχετικές ταμειακές ροές εξαρτώνται από τις χρηματαγορές. Τα στοιχεία που υπόκεινται σε διακυμάνσεις και συνεπάγονται κίνδυνο αγοράς είναι τα επιτόκια, οι τιμές των μετοχών και οι συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Με βάση τη διάρθρωση του χαρτοφυλακίου επενδύσεων του Ομίλου, ο κίνδυνος αγοράς αφορά κυρίως τον κίνδυνο επιτοκίων καθώς και τον κίνδυνο μεταβολής των πιστωτικών περιθωρίων (spreads).

Σημειώνεται ότι για την παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς, ο Όμιλος εφαρμόζει την μεθοδολογία Αξία σε Κίνδυνο (VaR: Value – at – Risk). Παράλληλα, ο Όμιλος υλοποιεί ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, ανάλογα με την υφιστάμενη διάρθρωση χαρτοφυλακίου.

Συγκεκριμένα, οι κίνδυνοι αγοράς στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος είναι οι ακόλουθοι:

(α) Κίνδυνος επιτοκίων

Οι διακυμάνσεις στα ισχύοντα επιτόκια της αγοράς, δυνητικά μπορούν να επηρεάσουν τόσο τις ταμειακές ροές όσο και την εύλογη αξία των επενδύσεων του Ομίλου. Ο κίνδυνος επιτοκίου όσον αφορά τις ταμειακές ροές συνίσταται στο ενδεχόμενο οι μελλοντικές ταμειακές ροές μίας επένδυσης να διακυμανθούν λόγω μεταβολών στα επιτόκια της αγοράς. Αντίστοιχα, ο κίνδυνος επιτοκίου όσον αφορά την εύλογη αξία συνίσταται στο ενδεχόμενο η εύλογη αξία μίας επένδυσης να διακυμανθεί λόγω μεταβολής στα επιτόκια της αγοράς. Τέτοιου είδους μεταβολές στα επιτόκια ενδέχεται να αυξήσουν ή να μειώσουν την απόδοση των επενδύσεων του Ομίλου.

Ανάλυση τοκοφόρων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ανά μέσο πραγματικό επιτόκιο:

31 Δεκεμβρίου 2016 (ποσά σε € χιλ)	ΟΜΙΛΟΣ			
	0 – 3 %	3 – 6 %	6 – 10 %	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:				
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	50.255	-	-	50.255
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	565.421	9.601	-	575.022
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	68.445	1.166.144	48.236	1.282.825
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	-	-	19.446	19.446
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	102.674	-	-	102.674
Σύνολο	786.796	1.175.745	67.682	2.030.223

31 Δεκεμβρίου 2015 (ποσά σε € χιλ)	ΟΜΙΛΟΣ			
	0 – 3 %	3 – 6 %	6 – 10 %	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:				
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	239.472	-	-	239.472
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	128.200	9.209	-	137.410
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	150.753	1.025.269	119.659	1.295.680
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	-	-	19.295	19.295
Χρηματοοικονομικά στοιχεία κατατασσόμενα ως δάνεια και απαιτήσεις	9.877	-	13.488	23.365
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	75.753	-	-	75.753
Σύνολο	604.055	1.034.478	152.442	1.790.975

Επίσης, ο Όμιλος χορηγεί δάνεια στο προσωπικό με σταθερό επιτόκιο 3,0% τα οποία ταξινομεί στις «Λοιπές απαιτήσεις». Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015, τα δάνεια στο προσωπικό ανέρχονταν σε €202 χιλ και €212 χιλ., αντίστοιχα.

Ανάλυση τοκοφόρων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ανά είδος επιτοκίου:

31 Δεκεμβρίου 2016 (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ		
	Σταθερό επιτόκιο	Κυμαινόμενο επιτόκιο	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων			
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	50.255	-	50.255
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	575.022	-	575.022
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	1.282.825	-	1.282.825
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	19.446	-	19.446
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	102.674	-	102.674
Σύνολο	2.030.223	-	2.030.223

31 Δεκεμβρίου 2015 (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ		
	Σταθερό επιτόκιο	Κυμαινόμενο επιτόκιο	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων			
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	239.472	-	239.472
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	137.410	-	137.410
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	1.295.680	-	1.295.680
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	19.295	-	19.295
Χρηματοοικονομικά στοιχεία κατατασσόμενα ως δάνεια και απαιτήσεις	-	23.365	23.365
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	75.753	-	75.753
Σύνολο	1.767.610	23.365	1.790.975

(β) Συναλλαγματικός κίνδυνος

Σύμφωνα με το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου, ο συναλλαγματικός κίνδυνος παρακολουθείται και αντιμετωπίζεται σε συνεχή βάση.

Ο Όμιλος εκτίθεται σε περιορισμένο συναλλαγματικό κίνδυνο, καθώς δεν διεξάγει σημαντικές εμπορικές και επενδυτικές δραστηριότητες σε ξένο νόμισμα. Ωστόσο, ο Όμιλος εκτίθεται σε διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών μέσω των δραστηριοτήτων των θυγατρικών του «Eurolife ERB Asigurari de Viata» και «Eurolife ERB Asigurari Generale» στη Ρουμανία, καθώς το λειτουργικό νόμισμα των ανωτέρω θυγατρικών είναι το Λέου Ρουμανίας (RON) ενώ ο Όμιλος συντάσσει και δημοσιεύει τις οικονομικές του καταστάσεις σε ευρώ. Οι ρουμανικές ασφαλιστικές θυγατρικές χρησιμοποιούν παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα για να αντισταθμίσουν τον συναλλαγματικό κίνδυνο που προκύπτει από τις θέσεις σε ξένο νόμισμα (δηλ. EUR έναντι RON), λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορά μεταξύ των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού του ισολογισμού.

Η συνολική έκθεση των περιουσιακών στοιχείων σε συναλλαγματικό κίνδυνο στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανερχόταν σε 3,7% (31 Δεκεμβρίου 2015: 6,5%) και δε θεωρείται σημαντική.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η έκθεση του Ομίλου σε συναλλαγματικό κίνδυνο στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015, αντίστοιχα. Στον πίνακα παρουσιάζεται η λογιστική αξία των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων του Ομίλου ανά νόμισμα.

Συναλλαγματικός Κίνδυνος

31 Δεκεμβρίου 2016							
(ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ						
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	EUR	USD	RON	CHF	GBP	PLN	Σύνολο
Προμήθειες και μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης (ΜΕΠ)	20.554	-	614	-	-	-	21.168
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:							
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα	-	-	1	-	-	-	1
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	212.304	-	20.648	-	-	-	232.952
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	576.018	-	-	-	-	-	576.018
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	1.239.352	47.608	13.293	-	-	-	1.300.253
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	19.446	-	-	-	-	-	19.446
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	99.605	1.106	1.689	227	1	46	102.674
Χρεώστες ασφαλιστρών	7.998	-	98	29	-	-	8.125
Απαιτήσεις από αντassφαλιστές	26.792	-	163	-	-	-	26.955
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	49.190	-	619	-	-	-	49.808
Σύνολο ενεργητικού	2.251.260	48.715	37.126	255	1	46	2.337.402
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ							
Μαθηματικά αποθέματα και ασφαλιστικές προβλέψεις	1.820.110	6	25.713	181	-	-	1.846.011
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	18.661	-	67	-	-	-	18.728
Λοιπές υποχρεώσεις	71.820	-	536	-	-	-	72.356
Σύνολο υποχρεώσεων	1.910.592	6	26.317	181	-	-	1.937.096
Σύνολο Ίδιων Κεφαλαίων	341.772	47.690	10.799	74	1	46	400.307

31 Δεκεμβρίου 2015							
(ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ						
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	EUR	USD	RON	CHF	GBP	PLN	Σύνολο
Προμήθειες και μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης (ΜΕΠ)	19.425	-	607	-	-	-	20.032
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:							
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	408.911	-	12.505	-	-	-	421.416
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	148.930	-	-	-	-	-	148.930
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	1.322.028	117.476	12.535	-	-	-	1.452.039
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	19.295	-	-	-	-	-	19.295
Χρηματοοικονομικά στοιχεία κατατασσόμενα ως δάνεια και απαιτήσεις	23.365	-	-	-	-	-	23.365
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	74.682	87	891	92	-	-	75.753
Χρεώστες ασφαλιστρών	7.602	1	179	114	-	-	7.895
Απαιτήσεις από αντassφαλιστές	28.027	-	65	45	-	-	28.137
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	45.659	-	292	-	-	-	45.951
Σύνολο ενεργητικού	2.097.924	117.564	27.074	251	-	-	2.242.814
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ							
Μαθηματικά αποθέματα και ασφαλιστικές προβλέψεις	1.624.918	8	15.283	194	-	-	1.640.403
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	105.158	-	4	-	-	-	105.162
Λοιπές υποχρεώσεις	68.569	-	751	-	-	-	69.320
Σύνολο υποχρεώσεων	1.798.545	8	16.039	194	-	-	1.814.885
Σύνολο Ίδιων Κεφαλαίων	299.280	117.556	11.035	57	-	-	427.929

(γ) Κίνδυνος μετοχών

Ο Όμιλος εκτίθεται σε κίνδυνο μετοχών που οφείλεται στις διακυμάνσεις των τιμών των μετοχών που διακρατεί.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας διαχείρισης κινδύνων, ο Όμιλος διαχειρίζεται και παρακολουθεί τον κίνδυνο μετοχών, και εφαρμόζει τα όρια που προβλέπονται στις ισχύουσες πολιτικές. Με βάση το πλαίσιο ορίων που έχει υιοθετηθεί, οι επενδύσεις σε μετοχές (συμπεριλαμβανομένων και των επενδύσεων σε μετοχικά αμοιβαία κεφαλαία) δεν επιτρέπεται

να υπερβαίνουν το 15,0% των συνολικών επενδύσεων. Επενδύσεις σε Ανώνυμες Εταιρείες Εκμετάλλευσης Ακίνητης Περιουσίας Α.Ε.Ε.Α.Π. δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το 10,0% των συνολικών επενδύσεων.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η συνολική έκθεση του Ομίλου σε κίνδυνο μετοχών ως ποσοστό των συνολικών επενδύσεων ανέρχεται σε 0,9% (31 Δεκεμβρίου 2015: 8,7%), και παρουσιάζεται συνοπτικά παρακάτω:

% Επενδυτικού χαρτοφυλακίου υπό διαχείριση	ΟΜΙΛΟΣ	
	31 Δεκεμβρίου 2016	31 Δεκεμβρίου 2015
Κίνδυνος από εισηγμένους τίτλους	0,1%	7,4%
Κίνδυνος από μετοχές ΑΕΕΑΠ	0,8%	1,3%
Συνολική έκθεση στον κίνδυνο μετοχών & Αμοιβαίων Κεφαλαίων	0,9%	8,7%

(δ) Συνοπτική παρουσίαση μεθόδου VaR

Η μεθοδολογία VaR χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση του χρηματοοικονομικού κινδύνου, υπολογίζοντας την πιθανή αρνητική μεταβολή της αγοραίας αξίας ενός χαρτοφυλακίου σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα («περίοδος διακράτησης») και με συγκεκριμένη πιθανότητα εμφάνισης («επίπεδο εμπιστοσύνης»), εάν οι θέσεις παρέμεναν αμετάβλητες για την συγκεκριμένη περίοδο διακράτησης. Το VaR που υπολογίζει ο Όμιλος, χρησιμοποιείται για εσωτερική επιμέτρηση του κινδύνου και σκοπούς ελέγχου, και είναι βασισμένο σε επίπεδο εμπιστοσύνης 99,0% και περίοδο διακράτησης 10 ημερών, υπολογισμένο με τη μέθοδο προσομοίωσης Monte Carlo (ολοκληρωμένη επανανατιμολόγηση).

Τα μοντέλα VaR είναι σχεδιασμένα για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς σε ομαλές συνθήκες. Γίνεται η υπόθεση ότι οι όποιες μεταβολές στους παράγοντες κινδύνου που επηρεάζουν τις ομαλές συνθήκες αγοράς θα ακολουθήσουν κανονική κατανομή. Λαμβάνεται υπόψη ολόκληρη η ιστορικότητα των τιμών των παραγόντων κινδύνου, ενώ η βαρύτητα στις ιστορικές παρατηρήσεις ακολουθεί την μέθοδο του εκθετικά σταθμισμένου κινούμενου μέσου (EWMA).

Επειδή το VaR αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του πλαισίου παρακολούθησης του κινδύνου αγοράς, έχει καθοριστεί αντίστοιχο όριο το οποίο τηρείται. Παρ' όλα αυτά, η χρήση αυτής της μεθόδου δεν αποτρέπει ζημιές που υπερβαίνουν αυτό το όριο σε περίπτωση ακραίων μεταβολών στην αγορά.

VaR περιουσιακών στοιχείων

ΟΜΙΛΟΣ (ποσά σε € εκατ.)	31/12/2016	31/12/2015
Συνολικό VaR	73,5	27,2

Το Monte Carlo VaR και η εφαρμογή αυτής της μεθοδολογίας μέτρησης κινδύνου από τον Όμιλο εγείρουν συγκεκριμένους περιορισμούς, όπως ότι το 99,0% VaR σημαίνει ότι στο 1,0 % των περιπτώσεων η ζημία αναμένεται να είναι μεγαλύτερη από το ποσό του VaR. Το VaR δε δίνει πληροφορίες για το μέγεθος των ζημιών σε αυτό το 1,0 % ούτε για τη μέγιστη δυνατή απώλεια.

Η προσέγγιση του Ομίλου είναι να ενισχύσει το VaR και με άλλες μεθοδολογίες μέτρησης κινδύνου, όπως είναι η προσομοίωση ακραίων καταστάσεων.

4.3.3 Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας σχετίζεται με τη δυνατότητα του Ομίλου να εκπληρώνει τις χρηματοοικονομικές του υποχρεώσεις όταν αυτές γίνονται απαιτητές.

Η διαδικασία διαχείρισης της ρευστότητας του Ομίλου συνίσταται στην παρακολούθηση της χρονικής αντιστοίχιας των ταμειακών εισροών και εκροών, όπως επίσης και στη διασφάλιση επαρκών ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων και χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων με υψηλή εμπορευσιμότητα τα οποία είναι εύκολο να ρευστοποιηθούν για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών. Η παρακολούθηση περιλαμβάνει τη μέτρηση των ταμειακών ροών και την πραγματοποίηση εκτιμήσεων για την επόμενη μέρα, εβδομάδα και μήνα αντίστοιχα, καθώς αυτές είναι οι καίριες χρονικές περίοδοι για τη διαχείριση της ρευστότητας. Το πρώτο βήμα για την πραγματοποίηση

των εν λόγω εκτιμήσεων είναι η ανάλυση των συμβατικών λήξεων των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και των αναμενόμενων ημερομηνιών είσπραξης των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων.

α) Ταμειακές ροές από μη παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται οι αναμενόμενες ταμειακές εκροές του Ομίλου κατά την ημερομηνία του ισολογισμού που αφορούν υποχρεώσεις από μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία, με βάση τις συμβατικές ημερομηνίες λήξης τους. Τα ποσά που αναφέρονται αποτελούν τις συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές, εκτός από τις υποχρεώσεις προς ασφαλισμένους, οι οποίες παρουσιάζονται με τις αντίστοιχες αναμενόμενες ταμειακές τους ροές.

Ο Όμιλος διαχειρίζεται τον κίνδυνο ρευστότητας με βάση τις εκτιμώμενες μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές. Οι υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα έχουν μετατραπεί σε ευρώ χρησιμοποιώντας τις τρέχουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες.

31 Δεκεμβρίου 2016

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

(Ποσά σε € χιλ.)

	Λογιστική αξία	0-1 μήνες	1-3 μήνες	3-12 μήνες	> του έτους	Σύνολο
Υποχρεώσεις σε αντασφαλιστές	2.186	-	41	2.145	-	2.186
Υποχρεώσεις σε αντασφαλιζόμενους	34	-	-	34	-	34
Πράκτορες και ασφαλειομεσίτες	8.538	1.020	7.406	46	67	8.538
Υποχρεώσεις προς ασφαλισμένους από μεσιτείες ασφαλίσεων	133	-	133	-	-	133
Λοιποί πιστωτές	2.747	1.480	1.250	13	4	2.747
Πληρωτέες εξαγορές και διακανονισμένες αποζημιώσεις	9.506	665	25	8.794	22	9.506
Λοιπές υποχρεώσεις	12.847	134	18	8.964	3.732	12.847
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	35.991	3.298	8.873	19.995	3.825	35.991

31 Δεκεμβρίου 2015

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

(Ποσά σε € χιλ.)

	Λογιστική αξία	0-1 μήνες	1-3 μήνες	3-12 μήνες	> του έτους	Σύνολο
Υποχρεώσεις σε αντασφαλιστές	9.034	-	7.186	1.848	-	9.034
Υποχρεώσεις σε αντασφαλιζόμενους	235	-	-	235	-	235
Πράκτορες και ασφαλειομεσίτες	5.516	1.320	3.496	84	615	5.516
Λοιποί πιστωτές	2.889	1.500	1.379	5	4	2.889
Πληρωτέες εξαγορές και διακανονισμένες αποζημιώσεις	5.768	5.368	-	400	-	5.768
Λοιπές υποχρεώσεις	8.460	92	26	257	8.085	8.460
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	31.901	8.280	12.087	2.829	8.705	31.901

Ανάλυση λήξεων μαθηματικών αποθεμάτων και λοιπών ασφαλιστικών προβλέψεων (αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές)

31 Δεκεμβρίου 2016	Λογιστική αξία	0-1 έτη	1 - 3 έτη	3-5 έτη	5-10 έτη	>10 ετών	Σύνολο
(ποσά σε € χιλ.)							
Αποθέματα ασφαλίσεων ζωής							
Εκκρεμείς αποζημιώσεις	54.408	40.303	8.192	5.761	85	68	54.408
Μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	8.897	8.207	-	-	-	-	8.207
Μαθηματικά αποθέματα ασφαλίσεων ζωής & λοιπά αποθέματα	1.397.879	91.806	271.704	304.989	666.110	196.260	1.530.868
Μαθηματικά αποθέματα συντάξεων (D.A.F.)	80.510	(8.155)	(17.197)	(12.942)	(9.298)	208.111	160.519
Unit Linked	214.057	62.495	42.787	19.353	62.180	136	186.951
Συνολικά αποθέματα ασφαλίσεων ζωής	1.755.752	194.656	305.486	317.161	719.077	404.574	1.940.954

Επενδυτικά συμβόλαια

Unit Linked	18.661	11.171	478	478	1.673	4.662	18.462
Σύνολο επενδυτικών συμβολαίων	18.661	11.171	478	478	1.673	4.662	18.462
Σύνολο ασφαλίσεων ζωής	1.774.413	205.827	305.964	317.639	720.750	409.236	1.959.416

Αποθέματα γενικών ασφαλίσεων

Μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	25.444	4.332	4.383	1.087	2.006	-	11.809
Εκκρεμείς αποζημιώσεις	64.815	28.914	15.867	11.114	8.465	-	64.359
Σύνολο γενικών ασφαλίσεων	90.259	33.246	20.250	12.201	10.471	-	76.168

31 Δεκεμβρίου 2015	Λογιστική αξία	0-1 έτη	1 - 3 έτη	3-5 έτη	5-10 έτη	>10 ετών	Σύνολο
<i>(ποσά σε € χιλ.)</i>							
Αποθέματα ασφαλίσεων ζωής							
Εκκρεμείς αποζημιώσεις	59.192	42.320	9.655	7.029	122	98	59.224
Μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	8.558	8.162	(11)	-	-	-	8.151
Μαθηματικά αποθέματα ασφαλίσεων ζωής & λοιπά αποθέματα	1.100.742	114.510	221.267	261.581	429.648	283.633	1.310.638
Μαθηματικά αποθέματα συντάξεων (D.A.F.)	68.343	(9.167)	(18.026)	(13.914)	(14.327)	236.212	180.777
Unit Linked	315.978	51.711	175.855	19.941	69.428	53	316.988
Συνολικά αποθέματα ασφαλίσεων ζωής	1.552.814	207.536	388.740	274.635	484.871	519.996	1.875.778
Επενδυτικά συμβόλαια							
Unit Linked	105.156	57.447	43.064	1.171	4.078	4	105.764
Σύνολο επενδυτικών συμβολαίων	105.156	57.447	43.064	1.171	4.078	4	105.764
Σύνολο ασφαλίσεων ζωής	1.657.969	264.983	431.804	275.808	488.949	520.000	1.981.544
Αποθέματα γενικών ασφαλίσεων							
Μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	24.597	3.012	4.265	845	1.530	-	9.652
Εκκρεμείς αποζημιώσεις	62.993	30.181	13.704	11.072	7.711	-	62.668
Σύνολο γενικών ασφαλίσεων	87.589	33.194	17.969	11.917	9.240	-	72.320

(β) Αντιστοίχιση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων (ALM)

Το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνου του Ομίλου για την παρακολούθηση και διαχείριση των μελλοντικών ταμειακών ροών και της ρευστότητας έχει αναπτυχθεί με στόχο την επίτευξη μακροπρόθεσμων αποδόσεων από επενδύσεις που υπερβαίνουν τις υποχρεώσεις της από ασφαλιστήρια συμβόλαια και επενδυτικές συμφωνίες.

Σε τακτική βάση μια σειρά εκθέσεων όσον αφορά τη σύνθεση των επενδυτικών χαρτοφυλακίων, τις κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων σε επίπεδο ομίλου καταρτίζονται και γνωστοποιούνται σε μέλη Διοίκησης του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων Ενεργητικού – Παθητικού και Επενδύσεων.

Η βασική τεχνική που εφαρμόζει ο Όμιλος για τη διαχείριση των κινδύνων που προκύπτουν από τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις του είναι η συνεχής παρακολούθηση των λήξεων και των αναμενόμενων ταμειακών ροών από περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις και η λήψη των κατάλληλων επενδυτικών αποφάσεων για την αντιμετώπιση τυχόν κινδύνων που προκύπτουν από πιθανή αναντιστοιχία των θέσεων αυτών.

Για τα προϊόντα Unit-Linked, ο Όμιλος αντιστοιχίζει όλα τα περιουσιακά στοιχεία στα οποία βασίζονται οι τιμές των εν λόγω προϊόντων με τα περιουσιακά στοιχεία του χαρτοφυλακίου. Συνεπώς, για αυτά τα συμβόλαια δεν υφίσταται κίνδυνος τιμής ή συναλλαγματικός, πιστωτικός ή επιτοκιακός κίνδυνος.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται συνοπτικά τα εκτιμώμενα ποσά και ο χρονικός ορίζοντας των ταμειακών ροών που προκύπτουν από τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις του Ομίλου, εξαιρουμένων των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων των Unit Linked προϊόντων:

31 Δεκεμβρίου 2016		Ταμειακές ροές συμβολαίων Ζωής (μη - προεξοφλημένες)					
Περιουσιακά στοιχεία	Λογιστική Αξία	0-5 έτη	5-10 έτη	10-15 έτη	15-20 έτη	>20 έτη	Σύνολο
Λογιστική αξία και ταμειακές ροές από περιουσιακά στοιχεία:		<i>(ποσά σε € χιλ.)</i>					
Εμπορικό χαρτοφυλάκιο:							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	843	843	-	-	-	-	843
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	559.888	559.888	-	-	-	-	559.888
Διαθέσιμα προς πώληση:							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	15.401	15.401	-	-	-	-	15.401
Μη εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	456	456	-	-	-	-	456
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	1.127.307	296.270	515.944	495.379	488.436	529.905	2.325.934
Μη εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	33.326	8.542	8.542	8.542	8.542	28.368	62.536
Διακρατούμενα στη λήξη:							
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	19.446	19.446	-	-	-	-	19.446
Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα	1	-	-	-	-	1	1
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	50.239	50.239	-	-	-	-	50.239
Σύνολο	1.806.907	951.085	524.486	503.921	496.978	558.274	3.034.745

Ασφαλιστικές Προβλέψεις	Λογιστική Αξία	0-5 έτη	5-10 έτη	10-15 έτη	15-20 έτη	>20 έτη	Σύνολο
Αναμενόμενες ταμειακές ροές (μη-προεξοφλημένες)							
Ασφαλιστικές προβλέψεις	1.541.695	692.668	656.897	108.380	99.980	201.705	1.759.629

31 Δεκεμβρίου 2015		Ταμειακές ροές συμβολαίων Ζωής (μη - προεξοφλημένες)					
Περιουσιακά στοιχεία	Λογιστική Αξία	0-5 έτη	5-10 έτη	10-15 έτη	15-20 έτη	>20 έτη	Σύνολο
Λογιστική αξία και ταμειακές ροές από περιουσιακά στοιχεία:		<i>(ποσά σε € χιλ.)</i>					
Εμπορικό χαρτοφυλάκιο:							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	11.373	11.373	-	-	-	-	11.373
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	109.802	111.893	-	-	-	-	111.893
Διαθέσιμα προς πώληση:							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	133.438	133.438	-	-	-	-	133.438
Μη εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	372	372	-	-	-	-	372
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	1.209.007	442.673	373.279	394.231	305.347	162.061	1.677.591
Διακρατούμενα στη λήξη:							
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	19.295	22.705	-	-	-	-	22.705
Δάνεια και απαιτήσεις:							
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Μεταβλητού επιτοκίου	13.488	5.029	5.027	15.752	-	-	25.808
Μη εισηγμένα ομόλογα:							
- Μεταβλητού επιτοκίου	9.877	10.549	-	-	-	-	10.549
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	25.004	25.004	-	-	-	-	25.004
Σύνολο	1.531.656	763.036	378.306	409.983	305.347	162.061	2.018.733

Ασφαλιστικές Προβλέψεις	Λογιστική Αξία	0-5 έτη	5-10 έτη	10-15 έτη	15-20 έτη	>20 έτη	Σύνολο
Αναμενόμενες ταμειακές ροές (μη-προεξοφλημένες)							
Ασφαλιστικές προβλέψεις	1.236.836	623.405	415.443	110.034	110.105	299.803	1.272.444

31 Δεκεμβρίου 2016		Ταμειακές ροές συμβολαίων Γενικών (μη-προεξοφλημένες)					
Περιουσιακά στοιχεία	Λογιστική αξία	0-1 έτη	1-2 έτη	2-3 έτη	3-4 έτη	>4 έτη	Σύνολο
Λογιστική αξία και ταμειακές ροές από περιουσιακά στοιχεία :		(ποσά σε € χιλ.)					
Εμπορικό χαρτοφυλάκιο							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	153	153	-	-	-	-	153
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	15.135	12.428	3.128	-	-	-	15.556
Διαθέσιμα προς πώληση:							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	1.237	1.237	-	-	-	-	1.237
Μη εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	333	333	-	-	-	-	333
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	107.910	11.311	4.589	19.680	5.207	150.175	190.961
Μη εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	14.283	732	732	732	732	23.872	26.800
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	2.773	2.773	-	-	-	-	2.773
Σύνολο	141.824	28.967	8.449	20.412	5.939	174.047	237.813

Ασφαλιστικές προβλέψεις	Λογιστική αξία	0-1 έτη	1-2 έτη	2-3 έτη	3-4 έτη	>4 έτη	Σύνολο
Αναμενόμενες ταμειακές ροές (μη-προεξοφλημένες)							
Ασφαλιστικές προβλέψεις	90.259	33.241	11.161	9.089	6.046	16.625	76.162

31 Δεκεμβρίου 2015		Ταμειακές ροές συμβολαίων Γενικών (μη-προεξοφλημένες)					
Περιουσιακά στοιχεία	Λογιστική αξία	0-1 έτη	1-2 έτη	2-3 έτη	3-4 έτη	>4 έτη	Σύνολο
Λογιστική αξία και ταμειακές ροές από περιουσιακά στοιχεία :		(ποσά σε € χιλ.)					
Εμπορικό χαρτοφυλάκιο							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	147	147	-	-	-	-	147
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	27.608	25.128	128	3.128			28.383
Διαθέσιμα προς πώληση:							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	22.257	22.257	-	-	-	-	22.257
Μη εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	292	292	-	-	-	-	292
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	86.674	21.888	7.905	2.902	22.075	51.019	105.788
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	5.589	5.589	-	-	-	-	5.589
Σύνολο	142.773	75.506	8.033	6.029	22.075	51.019	162.662

Ασφαλιστικές προβλέψεις	Λογιστική αξία	0-1 έτη	1-2 έτη	2-3 έτη	3-4 έτη	>4 έτη	Σύνολο
Αναμενόμενες ταμειακές ροές (μη-προεξοφλημένες)							
Ασφαλιστικές προβλέψεις	87.589	33.193	10.306	7.664	6.603	14.554	72.320

Στους ανωτέρω πίνακες δεν έχει γίνει υπόθεση επανεπένδυσης των ταμειακών ροών των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων μετά την λήξη τους. Επιπρόσθετα, οι ταμειακές ροές των μετοχών έχουν περιληφθεί στην πρώτη ομάδα ληκτότητας, δεδομένου ότι οι μετοχές είναι εισηγμένες και μπορούν να ρευστοποιηθούν σε οποιαδήποτε στιγμή.

4.4 Λειτουργικός κίνδυνος

Λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημιάς λόγω ανεπάρκειας ή αποτυχίας εσωτερικών διαδικασιών, ανθρώπων, συστημάτων και/ή εξωτερικών γεγονότων. Είναι εγγενής σε κάθε λειτουργία και επιχειρηματική δραστηριότητα, συνεπώς ένα αποτελεσματικό Σύστημα Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων θα έκανε εφικτή την αναγνώριση του κινδύνου όταν επέλθει, την επιμέτρηση και, εάν απαιτείται, τη μείωση του σε αποδεκτά επίπεδα.

Ο Όμιλος, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση, την κλίμακα και την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων του έχει συγκροτήσει ένα Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων με αρχές και διαδικασίες που

επιτρέπουν την αποτελεσματική αναγνώριση, αξιολόγηση, διαχείριση, παρακολούθηση και αναφορά των λειτουργικών κινδύνων (στους οποίους ενδέχεται να εκτίθεται). Το πλαίσιο έχει ενσωματωθεί στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και στην εταιρική κουλτούρα (Επίγνωση λειτουργικού κινδύνου)

Η Μεθοδολογία Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων του Ομίλου αποτελείται από τη μεθοδολογία Αυτοαξιολόγησης σε θέματα Κινδύνου και Ελέγχου (RCSA), τη μεθοδολογία Αυτοαξιολόγησης σε θέματα Απάτης (FRA), τη μεθοδολογία Διαχείρισης Συμβάντων (λειτουργικές απώλειες) και τις σχετικές με αυτές διαδικασίες.

4.5 Κεφαλαιακή επάρκεια

Η στρατηγική διαχείρισης κεφαλαίων που εφαρμόζεται από τον Όμιλο έχει ως πρωταρχικό στόχο αφενός, να εξασφαλίσει ότι ο Όμιλος και οι ασφαλιστικές θυγατρικές έχουν επαρκή κεφαλαιοποίηση σε συνεχή βάση σύμφωνα με το εποπτικό πλαίσιο της Φερεγγυότητας II (Solvency II), και αφετέρου, να μεγιστοποιήσει την απόδοση των μετόχων χωρίς να παραβιάζονται τα συνολικά όρια ανοχής κινδύνων του Ομίλου καθώς και η διάθεση για ανάληψη κινδύνων.

Η Φερεγγυότητα II αποτελεί από την 1^η Ιανουαρίου 2016 το νέο ενιαίο πλαίσιο λειτουργίας και εποπτείας των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ενιαίο Οικονομικό Χώρο. Οι κανόνες της Φερεγγυότητας II βασίζονται στην οδηγία 2009/138/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2014/51/ΕΕ (Omnibus II). Στην Ελλάδα, η οδηγία 2009/138/ΕΕ ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με το Ν. 4364/05.022016.

Ο Όμιλος εφάρμοσε νωρίτερα τον πρώτο πυλώνα της Φερεγγυότητας II όσον αφορά τους υπολογισμούς της κεφαλαιακής επάρκειας και έχει ολοκληρώσει την υλοποίηση εξειδικευμένης υποδομής πληροφοριακών συστημάτων η οποία θα καλύπτει και τους τρεις πυλώνες του πλαισίου Φερεγγυότητα II για την πλήρη συμμόρφωση με τον εποπτικό κανονισμό.

Το επίπεδο της κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου και των ασφαλιστικών θυγατρικών παρακολουθείται συνεχώς τόσο σύμφωνα με το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο, όσο και με βάση τις εσωτερικές πολιτικές και διαδικασίες που έχουν εγκριθεί αναφορικά με την διαχείριση των κινδύνων, την ίδια αξιολόγηση κινδύνων και φερεγγυότητας (ORSA) και την διαχείριση κεφαλαίων. Στο πλαίσιο της παρακολούθησης της φερεγγυότητας του Ομίλου, η Διοίκηση έχει καθορίσει την επιθυμητή σχέση μεταξύ των ιδίων κεφαλαίων και της κεφαλαιακής απαίτησης φερεγγυότητας (SCR), όπως απορρέει από τη διάθεση για ανάληψη κινδύνων, η οποία ορίζεται ως το μέγιστο αποδεκτό επίπεδο ανάληψης κινδύνου για την επίτευξη των στόχων του Ομίλου.

Ο υπολογισμός της Κεφαλαιακής Απαίτησης Φερεγγυότητας (SCR), της Ελάχιστης Κεφαλαιακής Απαίτησης (MCR) καθώς και των επιλέξιμων ιδίων κεφαλαίων του Ομίλου και των ασφαλιστικών θυγατρικών πραγματοποιούνται σε τριμηνιαία βάση και τα αποτελέσματα των υπολογισμών αυτών υποβάλλονται στην Εποπτική Αρχή σε τριμηνιαία βάση.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος πραγματοποιεί ασκήσεις προσομοίωσης με εναλλακτικά σενάρια που αντικατοπτρίζουν την αρνητική επίδραση από απροσδόκητες αλλαγές αφενός στο μακροοικονομικό περιβάλλον και αφετέρου στο εσωτερικό του, προκειμένου να εκτιμήσει την ανθεκτικότητα της μελλοντικής κατάστασης των διαθέσιμων κεφαλαίων. Τα αποτελέσματα αυτών των ασκήσεων συγκρίνονται με τα εσωτερικά ή κανονιστικά όρια φερεγγυότητας ώστε να εξακριβωθεί εάν χρειάζεται να σχεδιαστούν διορθωτικές ενέργειες.

Σημειώνεται ότι κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 31 Δεκεμβρίου 2015 τα επιλέξιμα ίδια κεφάλαια του Ομίλου υπερκαλύπτουν την Κεφαλαιακή Απαίτηση Φερεγγυότητας (SCR).

4.6 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων

(α) Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που αποτιμώνται στη εύλογη αξία:

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς, παράγωγα και άλλες συναλλαγές που έχουν πραγματοποιηθεί για εμπορικούς σκοπούς, καθώς και χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση και χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων επιμετρώνται στην εύλογη αξία με αναφορά στις χρηματιστηριακές τιμές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Αν δεν υπάρχουν διαθέσιμες χρηματιστηριακές τιμές, τότε οι εύλογες αξίες υπολογίζονται χρησιμοποιώντας μεθόδους αποτίμησης (βλέπε σημείωση 2.8 και 3.δ).

Όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία που αποτιμώνται στην εύλογη αξία κατηγοριοποιούνται στο τέλος κάθε χρήσης σύμφωνα με τα επίπεδα ιεράρχησης εύλογων αξιών που προβλέπονται από το ΔΠΧΑ 13 ανάλογα με το εάν η αποτίμησή τους βασίζεται σε παρατηρήσιμα ή μη παρατηρήσιμα στοιχεία. Τα παρατηρήσιμα στοιχεία είναι στοιχεία

από την αγορά που προέρχονται από ανεξάρτητες πηγές και τα μη παρατηρήσιμα στοιχεία αντανakλούν τις εκτιμήσεις του Ομίλου για την αγορά. Αυτά τα δύο είδη δεδομένων έχουν χρησιμοποιηθεί για τη διαμόρφωση της παρακάτω ιεραρχίας:

I. Επίπεδο 1: Τιμές αγοράς (μη προσαρμοσμένες) ομοίων στοιχείων που ισχύουν σε ενεργές αγορές. Οι τιμές αυτές πρέπει να είναι άμεσα και σε τακτά χρονικά διαστήματα διαθέσιμες από κάποιο χρηματιστήριο ή ενεργό δείκτη/αγορά και να αντιπροσωπεύουν πραγματικές και συχνές συναλλαγές που συμμορφώνονται στην αρχή των ίσων αποστάσεων. Το επίπεδο αυτό περιλαμβάνει εισηγμένους τίτλους και χρεωστικούς τίτλους που διακινούνται σε οργανωμένες αγορές και εμπορεύσιμα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα.

II. Επίπεδο 2: Χρηματοοικονομικά στοιχεία που επιμετρώνται χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης, με τα ακόλουθα δεδομένα: i) επίσημες τιμές για παρεμφερή χρηματοοικονομικά σε ενεργές αγορές, ii) επίσημες τιμές για πανομοιότυπα ή παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε αγορές που δεν είναι ενεργές, iii) δεδομένα, εκτός των επίσημων τιμών, που είναι άμεσα ή έμμεσα παρατηρήσιμα, κυρίως επιτόκια και καμπύλες απόδοσης παρατηρήσιμα σε τακτά χρονικά διαστήματα, επιτόκια προθεσμιακών συμβολαίων ξένου συναλλάγματος, τιμές μετοχών, πιστωτικά περιθώρια και τεκμαρτή μεταβλητότητα που λαμβάνονται από διεθνώς αναγνωρισμένους οργανισμούς που παρέχουν στοιχεία για την αγορά και iv) ενδεχομένως μη παρατηρήσιμα δεδομένα που δεν είναι σημαντικά για τη συνολική επιμέτρηση της εύλογης αξίας.

Οι εν λόγω τεχνικές αποτίμησης μεγιστοποιούν τη χρήση παρατηρήσιμων δεδομένων της αγοράς όπου αυτά είναι διαθέσιμα και στηρίζονται όσο το δυνατόν λιγότερο σε εκτιμήσεις της οικονομικής οντότητας. Εάν όλα τα σημαντικά στοιχεία που απαιτούνται για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού μέσου είναι παρατηρήσιμα, το μέσο αυτό κατατάσσεται στο επίπεδο 2. Εάν ένα ή περισσότερα από τα σημαντικά δεδομένα δεν βασίζονται σε παρατηρήσιμα δεδομένα από την αγορά, το μέσο κατατάσσεται στο Επίπεδο 3. Δεν έχει σημειωθεί καμία αλλαγή στις τεχνικές αποτίμησης σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του επιπέδου 2 περιλαμβάνουν κυρίως εξωχρηματιστηριακά παράγωγα και χρεωστικούς τίτλους χαμηλότερης ρευστοποίησης.

III. Επίπεδο 3: Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα με μεθόδους αποτίμησης που χρησιμοποιούν σημαντικά δεδομένα που είναι μη παρατηρήσιμα. Το επίπεδο αυτό περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε μη εισηγμένες μετοχές.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις του Ομίλου στην εύλογη αξία και η κατάταξή τους με βάση τα επίπεδα ιεραρχίας του ΔΠΧΑ 13.

31 Δεκεμβρίου 2016 (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:				
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο	226.584	6.368	-	232.952
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	566.417	9.601	-	576.018
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	1.250.308	49.188	758	1.300.253
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	2.043.309	65.158	758	2.109.225
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία	-	67	-	67
- Υποχρεώσεις από επενδυτικές συμβάσεις	18.661	-	-	18.661
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	18.661	67	-	18.728

31 Δεκεμβρίου 2015 (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:				
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν	330.263	91.153	-	421.416
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	139.721	9.209	-	148.930
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	1.449.752	1.624	664	1.452.039
Σύνολο χρηματ/κών περιουσιακών στοιχείων	1.919.736	101.986	664	2.022.385

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

- Παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία	-	6	-	6
- Υποχρεώσεις από επενδυτικές συμβάσεις	105.156	-	-	105.156
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	105.156	6	-	105.162

Δεν πραγματοποιήθηκαν ανακατατάξεις μεταξύ των επιπέδων 1 και 2 κατά την χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015, αντίστοιχα.

(β) Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία:

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται οι λογιστικές και οι εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που δεν αποτιμώνται σε εύλογη αξία.

Οι παραδοχές και μεθοδολογίες που διέπουν τον υπολογισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία είναι σύμφωνες με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό των εύλογων αξιών των χρηματοοικονομικών μέσων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που είτε κατατάσσονται ως δάνεια και απαιτήσεις ή ως διακρατούμενα μέχρι την λήξη προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας επίσημες τιμές αγοράς από ενεργές αγορές. Σε περίπτωση που αυτές οι πληροφορίες δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία έχει υπολογιστεί με βάση της τιμές χρεογράφων που έχουν παρόμοια πιστωτικά χαρακτηριστικά, λήξη και απόδοση ή με προεξόφληση ταμειακών ροών.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται, σύμφωνα με τα επίπεδα ιεραρχίας του ΔΠΧΑ 13, η ταξινόμηση των στοιχείων ενεργητικού που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος:

31 Δεκεμβρίου 2016		ΟΜΙΛΟΣ				
(ποσά σε € χιλ.)		Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο εύλογης αξίας	Σύνολο λογιστικής αξίας
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία						
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη		20.886	-	-	20.886	19.446
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων		20.886	-	-	20.886	19.446

31 Δεκεμβρίου 2015		ΟΜΙΛΟΣ				
(ποσά σε € χιλ.)		Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο εύλογης αξίας	Σύνολο λογιστικής αξίας
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία						
Χρηματοοικονομικά στοιχεία κατατασσόμενα ως δάνεια & απαιτήσεις		-	25.670	-	25.670	23.365
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη		22.468	-	-	22.468	19.295
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων		22.468	25.670	-	48.137	42.661

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: ΕΝΣΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ					
	Γήπεδα - Οικόπεδα	Κτίρια	Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων	Μεταφορικά μέσα	Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Σύνολο Ενσώματων Περιουσιακών Στοιχείων
Αξία κτήσεως:						
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2016	7.840	7.416	112	34	2.520	17.923
Αγορές	-	751	-	-	596	1.347
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2016	7.840	8.167	112	34	3.115	19.269
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:						
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2016	-	(286)	(40)	(23)	(1.818)	(2.167)
Αποσβέσεις χρήσεως	-	(268)	(9)	(6)	(318)	(600)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2016	-	(554)	(49)	(29)	(2.135)	(2.767)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2016	7.840	7.613	63	6	980	16.502

(ποσά σε € χιλ.)

Αξία κτήσεως:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2015

Συναλλαγματικές διαφορές

Αγορές

Πωλήσεις και διαγραφές

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015

Συσσωρευμένες αποσβέσεις:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2015

Συναλλαγματικές διαφορές

Πωλήσεις και διαγραφές

Αποσβέσεις χρήσεως

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015

Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2015

Γήπεδα - Οικόπεδα	Κτίρια	Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων	ΟΜΙΛΟΣ			Σύνολο Ενσώματων Περιουσιακών Στοιχείων
			Μεταφορικά μέσα	Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός		
300	735	493	29	2.391		3.948
-	-	-	-	(1)		(1)
7.540	6.681	-	5	251		14.478
-	-	(381)	-	(121)		(502)
7.840	7.416	112	34	2.520		17.923
-	(156)	(320)	(26)	(1.757)		(2.259)
-	-	-	-	1		1
-	-	330	4	107		440
-	(130)	(50)	(1)	(168)		(349)
-	(286)	(40)	(23)	(1.818)		(2.167)
7.840	7.130	72	11	702		15.756

Τον Μάιο του 2015, η θυγατρική Eurolife ERB A.E.A.Z. αγόρασε το ακίνητο που βρίσκεται στην οδό Πανεπιστημίου 33-35 και Κοραή για σκοπούς ίδιας χρήσης, με την απόκτηση του συνόλου των μετοχών της εταιρείας "Διεθνής Κτηματική" (836.105 μετοχές, 100% συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο). Το συνολικό τίμημα ανήλθε στα €12.626 χιλ.

Στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν καθώς και οι υποχρεώσεις που αναλήφθηκαν αναγνωρίστηκαν με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΛΠ 16, ΔΛΠ 37). Σύμφωνα με το ΔΠΧΠ 3 όταν μια οντότητα αποκτά ένα περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα περιουσιακών στοιχείων τα οποία δεν συνιστούν επιχείρηση, θα επιμερίσει το κόστος των στοιχείων αυτών στα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις με βάση την εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία της απόκτησής τους. Κατά την συναλλαγή δεν προέκυψε υπεραξία η οποία πρέπει να αναγνωριστεί.

Την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 δεν υπήρχαν δεσμεύσεις κεφαλαίων για τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία.

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, η εύλογη αξία των ιδιοχρησιμοποιούμενων ακινήτων του Ομίλου όπως εκτιμήθηκε από ανεξάρτητο πιστοποιημένο εκτιμητή έχει ως ακολούθως:

Περιγραφή Ακινήτου	Περιοχή	Λογιστική Αξία	Λογιστική Αξία	Εύλογη Αξία	Εύλογη Αξία
		31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
(ποσά σε χιλ. €)					
Εμπορικό Ακίνητο 8.732 τ.μ.	Αθήνα, Πανεπιστημίου 35 & Κοραή	14.648	14.127	14.650	14.000
Εμπορικό ακίνητο 558 τ.μ.	Αθήνα, Σίνα 2-4	806	843	850	870
Σύνολο		15.454	14.970	15.500	14.870

Οι βασικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα είναι η προσέγγιση βάσει του εισοδήματος (κεφαλαιοποίηση εσόδων / μέθοδος προεξοφλημένων ταμειακών ροών) και η προσέγγιση βάσει της αγοράς (συγκρίσιμων συναλλαγών), οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν και συνδυαστικά, ανάλογα με την κατηγορία του ακινήτου που αποτιμάται.

Η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε εμπορικά ακίνητα. Η εύλογη αξία υπολογίζεται μέσω της εκτίμησης μιας σειράς μελλοντικών ταμειακών ροών, χρησιμοποιώντας συγκεκριμένες υποθέσεις σχετικά με τα οφέλη και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιοκτησία των ακινήτων (λειτουργικά έσοδα και έξοδα, δείκτες κενής θέσης, ανάπτυξη εισοδήματος), συμπεριλαμβανομένης και της υπολειμματικής αξίας που αναμένεται να έχει το ακίνητο στο τέλος της

προεξοφλητικής περιόδου. Για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εν λόγω ταμειακών ροών εφαρμόζεται κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο της αγοράς.

Με την προσέγγιση βάσει εισοδήματος, η οποία χρησιμοποιείται επίσης και για την κατηγορία των επενδύσεων σε εμπορικά ακίνητα, η εύλογη αξία του ακινήτου είναι το αποτέλεσμα από την διαίρεση των καθαρών λειτουργικών εσόδων που παράγονται από το ακίνητο με το επιτόκιο κεφαλαιοποίησης (επιτόκιο απόδοσης).

Η προσέγγιση βάσει της αγοράς χρησιμοποιείται για επενδύσεις σε οικιστικά, εμπορικά ακίνητα και οικόπεδα. Η εύλογη αξία εκτιμάται βάσει δεδομένων για συγκρίσιμες συναλλαγές, είτε αναλύοντας τις πραγματικές συναλλαγές για παρόμοια ακίνητα, είτε χρησιμοποιώντας τις τιμές οι οποίες προκύπτουν μετά την διενέργεια των απαραίτητων προσαρμογών.

Οι εύλογες αξίες των ιδιοχρησιμοποιούμενων ακινήτων του Ομίλου κατηγοριοποιούνται στο επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΑΚΙΝΗΤΑ

(ποσά σε € χιλ.)

Αξία κτήσεως:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2016

Απομειώσεις

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2016

Συσσωρευμένες αποσβέσεις:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2016

Αποσβέσεις χρήσεως

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2016

Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2016

ΟΜΙΛΟΣ		
Επενδύσεις σε Γήπεδα - Οικόπεδα	Επενδύσεις σε Κτίρια	Σύνολο Επενδύσεων σε Ακίνητα
74	111	185
(37)	-	(37)
37	111	148
-	(26)	(26)
-	(3)	(3)
-	(29)	(29)
37	82	119

(ποσά σε € χιλ.)

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2015

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015

Συσσωρευμένες αποσβέσεις:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2015

Αποσβέσεις χρήσεως

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015

Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2015

ΟΜΙΛΟΣ		
Επενδύσεις σε Γήπεδα - Οικόπεδα	Επενδύσεις σε Κτίρια	Σύνολο Επενδύσεων σε Ακίνητα
74	111	185
74	111	185
-	(24)	(24)
-	(3)	(3)
-	(26)	(26)
74	85	159

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015, πραγματοποιήθηκε εκτίμηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα από ανεξάρτητο πιστοποιημένο εκτιμητή.

Κατά την διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016, αναγνωρίστηκε στο λογαριασμό «Εσοδα Επενδύσεων» της κατάστασης αποτελεσμάτων ποσό € 11 χιλ (2014: € 9 χιλ) το οποίο αφορά ενοίκια από επενδύσεις σε ακίνητα. Την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 δεν υπήρχαν δεσμεύσεις κεφαλαίων για επενδύσεις σε ακίνητα.

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, η εύλογη αξία για κάθε κατηγορία επενδύσεων σε ακίνητα παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα. Οι κύριες κατηγορίες επενδύσεων σε ακίνητα έχουν προσδιορισθεί με βάση την φύση, τα χαρακτηριστικά και

τους κινδύνους που ενσωματώνουν τα ακίνητα αυτά. Οι εύλογες αξίες των επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου κατηγοριοποιούνται στο επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας.

Περιγραφή Ακινήτου	Περιοχή	Λογιστική Αξία	Λογιστική Αξία	Εύλογη Αξία	Εύλογη Αξία
		31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
(ποσά σε χιλ. €)					
Οικιστικό ακίνητο 99,47 τ.μ.	Θεσσαλονίκη,Κρήτης 47	62	87	65	70
Εμπορικό ακίνητο 111,68 τ.μ.	Θεσσαλονίκη,Ταντάλου 7	57	71	60	65
Σύνολο		119	158	125	135

Οι βασικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα περιγράφονται αναλυτικά στη σημείωση 5.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: ΑΥΛΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(ποσά σε € χιλ.)

Αξία κτήσεως:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2016

Αγορές

Πωλήσεις και διαγραφές

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2016

Συσσωρευμένες αποσβέσεις:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2016

Πωλήσεις και διαγραφές

Αποσβέσεις χρήσεως

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2016

Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2016

Λογισμικό	Υπεραξία	Λοιπά	Σύνολο Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων
6.077	22.056	11	28.144
1.086	-	-	1.086
(3)	-	-	(3)
7.160	22.056	10	29.227
(4.137)	-	-	(4.137)
1	-	-	1
(728)	-	(1)	(729)
(4.864)	-	(1)	(4.865)
2.297	22.056	9	24.362

(ποσά σε € χιλ.)

Αξία κτήσεως:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2015

Αγορές

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015

Συσσωρευμένες αποσβέσεις:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2015

Αποσβέσεις χρήσεως

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015

Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2015

Λογισμικό	Υπεραξία	Λοιπά	Σύνολο Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων
5.482	22.056	2	27.541
595	-	8	604
6.077	22.056	11	28.144
(3.327)	-	-	(3.327)
(810)	-	(0)	(810)
(4.137)	-	(0)	(4.137)
1.941	22.056	10	24.007

Η υπεραξία αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας του συνόλου του μεταφερθέντος ανταλλάγματος κατά την ημερομηνία εξαγοράς και της εύλογης αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν κατά την εξαγορά και συγχώνευση της εταιρείας Activa Insurance AE από την θυγατρική εταιρεία Eurolife ERB ΑΕΓΑ.

Έλεγχος απομείωσης υπεραξίας

Η υπεραξία που προκύπτει από συνενώσεις επιχειρήσεων κατανέμεται, κατά την ημερομηνία απόκτησης, στις μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών (ΜΔΤΡ), οι οποίες αναμένεται να έχουν οφέλη από την συνένωση. Ο Όμιλος εξετάζει σε ετήσια βάση κατά πόσον υπάρχει ένδειξη απομείωσης της υπεραξίας, σύμφωνα με τη λογιστική αρχή που παρουσιάζεται στη σημείωση 2.6 (α). Τα ανακτήσιμα ποσά των ΜΔΤΡ προσδιορίζονται με βάση υπολογισμούς της αξίας λόγω χρήσης (value in use). Οι υπολογισμοί αυτοί, χρησιμοποιούν εκτιμήσεις ταμειακών ροών, βασιζόμενες σε 5 ετές επιχειρηματικό σχέδιο, εγκεκριμένο από την Διοίκηση. Για τον υπολογισμό των ταμειακών ροών από το έκτο έως και το δέκατο έτος, χρησιμοποιούνται συγκεκριμένες παραδοχές αναφορικά με τη λειτουργική δραστηριότητα και τις συνθήκες αγοράς. Οι ταμειακές ροές μετά την πρώτη 10ετία (στο διηνεκές) έχουν εκτιμηθεί με βάση τους συντελεστές ανάπτυξης που αναφέρονται παρακάτω.

Οι βασικές παραδοχές για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης σχετίζονται με τους συντελεστές προεξόφλησης, τους συντελεστές ανάπτυξης και την εκτίμηση των ταμειακών ροών με βάση την αύξηση των μικτών εγγεγραμμένων ασφαλιστρών. Η Διοίκηση υπολογίζει τις ταμειακές ροές βασιζόμενη στην εμπειρία των προηγούμενων ετών, τις πραγματικές αποδόσεις και προσδοκίες αναφορικά με το ρυθμό ανάπτυξης της αγοράς. Τα επιμέρους στοιχεία για τον υπολογισμό (επιτόκιο άνευ κινδύνου, ασφάλιστρο κινδύνου αγοράς, κίνδυνος χώρας και συντελεστής beta), βασίζονται σε εξωτερικές πηγές πληροφόρησης. Οι συντελεστές ανάπτυξης βασίζονται είτε σε εσωτερικές είτε σε εξωτερικές προβλέψεις και δεν ξεπερνούν τον μέσο μακροπρόθεσμο δείκτη ανάπτυξης για τις σχετικές αγορές.

Οι βασικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης για το 2016 και το 2015 είναι οι ακόλουθες:

	2016	2015
Συντελεστής προεξόφλησης (προ φόρου)	21%	19%
Συντελεστής ανάπτυξης	3%	3%

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΚΤΗΣΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ ΕΠΟΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ (Μ.Ε.Π.)

(ποσά σε € χιλ.)

Προμήθειες και έξοδα πρόσκτησης Επόμενων Χρήσεων – Ζωής
 Προμήθειες και έξοδα πρόσκτησης Επόμενων Χρήσεων – Γενικών

ΟΜΙΛΟΣ	
31/12/2016	31/12/2015
19.083	18.247
2.085	1.785
21.168	20.032

Η μεταβολή των προμηθειών και εξόδων πρόσκτησης επόμενων χρήσεων του κλάδου ζωής απεικονίζεται στον ακόλουθο πίνακα:

(ποσά σε € χιλ.)

Αξία κτήσεως:

Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου

Κεφαλαιοποίηση (+)

Απόσβεση (-)

Υπόλοιπο την περίοδο/χρήση που έληξε

ΟΜΙΛΟΣ					
31/12/2016			31/12/2015		
Μαθηματικό Απόθεμα	Προμήθειες Πρόσκτησης	Σύνολο	Μαθηματικό Απόθεμα	Προμήθειες Πρόσκτησης	Σύνολο
16.318	1.929	18.247	18.081	1.748	19.829
2.076	316	2.392	1.056	400	1.456
(1.368)	(187)	(1.556)	(2.819)	(219)	(3.037)
17.026	2.058	19.083	16.318	1.929	18.247

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Παρακάτω παρατίθενται οι θυγατρικές εταιρείες της Εταιρείας την 31 Δεκεμβρίου 2016:

Επωνυμία εταιρίας	Σημείωση	Ποσοστό συμμετοχής %	Χώρα εγκατάστασης	Τομέας Δραστηριότητας
ERB Ασφαλιστικές Υπηρεσίες Α.Ε.Μ.Α.		100,0	Ελλάδα	Μεσιτεία Ασφαλίσεων
Eurolife ERB Α.Ε.Γ.Α.		100,0	Ελλάδα	Ασφαλιστικές Υπηρεσίες
Eurolife ERB Α.Ε.Α.Ζ.		100,0	Ελλάδα	Ασφαλιστικές Υπηρεσίες
Διεθνής Κτηματικής Α.Ε.		100,0	Ελλάδα	Εκμετάλλευση Ακινήτων
Eurolife ERB Asigurari De Viata S.A.	α	100,0	Ρουμανία	Ασφαλιστικές Υπηρεσίες
Eurolife ERB Asigurari Generale S.A.	β	100,0	Ρουμανία	Ασφαλιστικές Υπηρεσίες

α. Πρόκειται για έμμεση επένδυση της Εταιρείας, καθώς η Eurolife ERB ΑΕΑΖ συμμετέχει στις μετοχές της Eurolife ERB Asigurari de Viata S.A. με ποσοστό 95,0% και η Eurolife ERB ΑΕΓΑ με ποσοστό 5,0%.

β. Πρόκειται για έμμεση επένδυση της Εταιρείας, καθώς η Eurolife ERB ΑΕΓΑ συμμετέχει στις μετοχές της Eurolife ERB Asigurari Generale S.A με ποσοστό 95,3% και η Eurolife ERB ΑΕΑΖ με ποσοστό 4,7%.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

(ποσά σε € χιλ.)

Αποτίμηση Επενδύσεων

Μεταβολές στην εύλογη αξία Χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθεσίμων προς Πώληση

(29.806) - 23.683 (6.123)

Μεταβολές στην εύλογη αξία Χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθεσίμων προς Πώληση λόγω απομείωσης

588 (38) - 549

Μεταβολές στην εύλογη αξία Χρηματοοικονομικών στοιχείων για εμπορικούς σκοπούς

309 (333) - (24)

Μη εκπιπτόμενα έξοδα

Προβλέψεις για παροχές σε προσωπικό λόγω εξόδου από την υπηρεσία

219 18 28 265

Προβλέψεις για μη ληφθείσες άδειες προσωπικού

30 (29) - 1

Προβλέψεις για λοιπές επισφαλείς και επίδικες απαιτήσεις

1.364 (115) - 1.249

Λοιπές προβλέψεις μαθηματικών και λοιπών ασφαλιστικών προβλέψεων

(89) 111 - 22

Λοιπές προσωρινές διαφορές

854 1.464 - 2.318

Ανακτήσιμες φορολογικές ζημιές

Αναβαλλόμενος φόρος ανακτήσιμων ζημιών

13 (8) - 5

Συναλλαγματικές διαφορές χρεογράφων

Μεταβολές σε εύλογη αξία λόγω συναλλαγματικών διαφορών

(1.848) 1.713 - (135)

Ενσώματα και άυλα περιουσιακά στοιχεία

Αναπροσαρμογή αξίας ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων

(134) (52) - (186)

Αναβαλλόμενος φόρος στην καθαρή θέση

Αναβαλλόμενος φόρος στην καθαρή θέση

89 - (10) 79

Σύνολο απαιτήσεων/(υποχρεώσεων) από αναβαλλόμενους φόρους

(28.411) 2.730 23.701 (1.980)

(ποσά σε € χιλ.)

Αποτίμηση Επενδύσεων

Μεταβολές στην εύλογη αξία Χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθεσίμων προς Πώληση

Μεταβολές στην εύλογη αξία Χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθεσίμων προς Πώληση λόγω απομείωσης

Μεταβολές στην εύλογη αξία Χρηματοοικονομικών στοιχείων για εμπορικούς σκοπούς

Διάφορες Προβλέψεις

Προβλέψεις για παροχές σε προσωπικό λόγω εξόδου από την υπηρεσία

Προβλέψεις για μη ληφθείσες άδειες προσωπικού

Προβλέψεις για λοιπές επισφαλείς και επίδικες απαιτήσεις

Λοιπές προβλέψεις μαθηματικών και λοιπών ασφαλιστικών προβλέψεων

Λοιπές προσωρινές διαφορές

Ανακτήσιμες φορολογικές ζημιές

Αναβαλλόμενος φόρος ανακτήσιμων ζημιών

Συναλλαγματικές διαφορές Χρεογράφων

Μεταβολές σε εύλογη αξία λόγω συναλλαγματικών διαφορών

Ενσώματα και άυλα περιουσιακά στοιχεία

Αναπροσαρμογή αξίας ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων

Αναβαλλόμενος φόρος στην καθαρή θέση

Αναβαλλόμενος φόρος στην καθαρή θέση

Σύνολο απαιτήσεων/(υποχρεώσεων) από αναβαλλόμενους φόρους

ΟΜΙΛΟΣ			
Υπόλοιπο έναρξης 01/01/2015	Μεταβολή στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	Μεταβολή στα Ίδια Κεφάλαια	Υπόλοιπο Λήξης 31/12/2015
(20.117)	-	(9.689)	(29.806)
539	49	-	588
293	16	-	309
253	15	(49)	219
138	(108)	-	30
1.285	79	-	1.364
(78)	(11)	-	(89)
1	853	-	854
64	(52)	-	13
(760)	(1.088)	-	(1.848)
55	(189)	-	(134)
-	-	89	89
(18.326)	(436)	(9.649)	(28.411)

Ο αναβαλλόμενος φόρος του Ομίλου αναλύεται ως εξής:

Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις

Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις

Σύνολο απαιτήσεων/(υποχρεώσεων) από αναβαλλόμενους φόρους

ΟΜΙΛΟΣ	
31/12/2016	31/12/2015
1.291	526
(3.271)	(28.936)
(1.980)	(28.411)

(ποσά σε € χιλ.)

Αναβαλλόμενος φόρος ανακτήσιμων ζημιών

Αναβαλλόμενος φόρος στην καθαρή θέση

Σύνολο απαιτήσεων/(υποχρεώσεων) από αναβαλλόμενους φόρους

ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
Υπόλοιπο έναρξης 01/01/2016	Μεταβολή στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	Μεταβολή στα Ίδια Κεφάλαια	Υπόλοιπο Λήξης 31/12/2016
13	(8)	-	5
89	-	(10)	79
101	(8)	(10)	83

(ποσά σε € χιλ.)

Αναβαλλόμενος φόρος ανακτήσιμων ζημιών

Αναβαλλόμενος φόρος στην καθαρή θέση

Σύνολο απαιτήσεων/(υποχρεώσεων) από αναβαλλόμενους φόρους

ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
Υπόλοιπο έναρξης 01/01/2015	Μεταβολή στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	Μεταβολή στα Ίδια Κεφάλαια	Υπόλοιπο Λήξης 31/12/2015
64	(52)	-	13
-	-	89	89
64	(52)	89	101

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΦΕΡΟΥΝ ΤΟΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ (Unit Linked)

(ποσά σε € χιλ.)

Τίτλοι εκδόσεως Δημοσίου:

Κυβερνητικοί εσωτερικού

Υποσύνολο

ΟΜΙΛΟΣ	
31/12/2016	31/12/2015
1.174	200
1.174	200

Τίτλοι εκδόσεως λοιπών οργανισμών:

Τράπεζες

Λοιποί

Υποσύνολο

Σύνολο

45.384	238.592
185.766	181.944
231.150	420.536
232.324	420.735

Εισηγμένοι τίτλοι

Υποσύνολο

232.324	420.735
232.324	420.735

Ομόλογα

Προθεσμιακές καταθέσεις

Μετοχές

Μερίδια Α/Κ

Υποσύνολο

7.542	91.352
42.084	147.439
5.853	1.822
176.844	180.122
232.324	420.735

πλέον

Δεδουλευμένοι τόκοι

Χρηματικά διαθέσιμα

Υποσύνολο

205	94
423	586
629	680

Σύνολο

232.952	421.416
----------------	----------------

Η κίνηση των χρεογράφων έχει ως κάτωθι:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου

Αγορές

Πωλήσεις / Ρευστοποιήσεις

Αποτιμήσεις

Λοιπές μεταβολές

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου

2016	2015
420.735	494.098
13.510	377.720
(218.620)	(370.889)
16.722	(80.004)
(23)	(190)
232.324	420.735

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ

(ποσά σε € χιλ.)

Τίτλοι εκδόσεως Δημοσίου:

Κυβερνητικοί εσωτερικού

Υποσύνολο

ΟΜΙΛΟΣ	
31/12/2016	31/12/2015
565.421	128.200
565.421	128.200

Τίτλοι εκδόσεως λοιπών οργανισμών:

Τράπεζες

Λοιποί

Υποσύνολο

Σύνολο

9.383	8.991
996	11.520
10.378	20.511
575.799	148.712

Εισηγμένοι τίτλοι	575.799	148.712
Υποσύνολο	575.799	148.712
Ομόλογα	9.383	8.991
Έντοκα γραμμάτια	565.421	128.200
Μετοχές	996	4.444
Μερίδια Α/Κ	-	7.077
Υποσύνολο	575.799	148.712
πλέον		
Δεδουλευμένοι τόκοι	219	218
Υποσύνολο	219	218
Σύνολο	576.018	148.930

Η κίνηση των χρεογράφων έχει ως κάτωθι:

	2016	2015
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	148.712	43.475
Αγορές	2.254.292	1.128.136
Πωλήσεις / Ρευστοποιήσεις	(1.841.217)	(1.023.744)
Αποσβέσεις ομολόγων	12.616	297
Αποτιμήσεις χρεωστικών τίτλων	821	314
Αποτιμήσεις συμμετοχικών τίτλων	576	232
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	575.799	148.712

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΗ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ	
	31/12/2016	31/12/2015
Τίτλοι εκδόσεως Δημοσίου:		
Κυβερνητικοί εσωτερικού	924.874	380.045
Κυβερνητικοί εξωτερικού	305.457	881.442
Υποσύνολο	1.230.332	1.261.487
Τίτλοι εκδόσεως λοιπών οργανισμών:		
Τράπεζες	1.547	8.298
Λοιποί	28.279	159.719
Υποσύνολο	29.826	168.017
Σύνολο	1.260.158	1.429.504
Εισηγμένοι τίτλοι	1.245.239	1.428.840
Μη εισηγμένοι τίτλοι	14.918	664
Υποσύνολο	1.260.158	1.429.504
Ομόλογα	1.238.928	1.125.166
Έντοκα γραμμάτια	3.802	147.979
Μετοχές	16.670	5.449
ETFs	-	754
Μερίδια Α/Κ	758	150.156
Υποσύνολο	1.260.158	1.429.504
πλέον		
Δεδουλευμένοι τόκοι	40.095	22.536
Υποσύνολο	40.095	22.536
Σύνολο	1.300.253	1.452.039

Η κίνηση των χρεογράφων έχει ως κάτωθι:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου

Αγορές
 Πωλήσεις / Ρευστοποιήσεις
 Αποσβέσεις ομολόγων και τόκοι Ε.Γ.Ε.Δ.
 Συναλλαγματικές διαφορές
 Αποτιμήσεις χρεωστικών τίτλων
 Αποτιμήσεις συμμετοχικών τίτλων
 Απομειώσεις συμμετοχικών τίτλων (impairment)
 Λοιπές μεταβολές

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου

2016	2015
1.429.504	1.454.713
1.420.492	1.012.602
(1.506.709)	(1.067.207)
10.995	(914)
(5.914)	3.454
(85.162)	17.457
(3.001)	9.635
-	(127)
(47)	(109)
1.260.158	1.429.504

Το 2008, σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του ΔΛΠ 39, ο Όμιλος αναταξινόμησε χρεωστικούς τίτλους από το «Διαθέσιμο προς πώληση» χαρτοφυλάκιο στο «Δάνεια και Απαιτήσεις» χαρτοφυλάκιο και στο «Διακρατούμενα έως την λήξη» χαρτοφυλάκιο που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος.

Οι τόκοι από τους ανωτέρω τίτλους θα συνεχίσουν να αναγνωρίζονται στα έσοδα από τόκους, με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Την 31 Δεκεμβρίου 2016, η λογιστική αξία των τίτλων που έχουν μεταφερθεί στο χαρτοφυλάκιο «Χρηματοοικονομικών στοιχείων διακρατούμενων έως τη λήξη», ανερχόταν σε € 17.886 χιλ. Εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η παραπάνω μεταφορά, η μεταβολή στην εύλογη αξία των μεταφερθέντων τίτλων για την περίοδο από την ημερομηνία μεταφοράς έως την 31 Δεκεμβρίου 2016, θα είχε ως αποτέλεσμα € 2.269 χιλ. κέρδη, μετά από φόρους, τα οποία θα αναγνωρίζονταν στο αποθεματικό αναπροσαρμογής των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΚΡΑΤΟΥΜΕΝΑ ΩΣ ΤΗ ΛΗΞΗ

(ποσά σε € χιλ.)

Τίτλοι εκδόσεως Δημοσίου:

Κυβερνητικοί εξωτερικού

Υποσύνολο

ΟΜΙΛΟΣ	
31/12/2016	31/12/2015
18.783	18.634
18.783	18.634

Εισηγμένοι τίτλοι

Υποσύνολο

18.783	18.634
18.783	18.634

Ομόλογα

Υποσύνολο

18.783	18.634
18.783	18.634

Πλέον

Δεδουλευμένοι τόκοι

Υποσύνολο

663	661
663	661

Σύνολο

19.446	19.295
---------------	---------------

Η κίνηση των χρεογράφων έχει ως κάτωθι:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου

Αποσβέσεις ομολόγων
 Αποσβέσεις αποθεματικού υποτίμησης

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου

2016	2015
18.634	18.486
82	82
66	66
18.783	18.634

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΤΑΣΣΟΜΕΝΑ ΩΣ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

(ποσά σε € χιλ.)

Τίτλοι εκδόσεως λοιπών οργανισμών:

Τράπεζες

Υποσύνολο

Σύνολο

Εισηγμένοι τίτλοι

Μη εισηγμένοι τίτλοι

Υποσύνολο

Ομόλογα

Υποσύνολο

πλέον

Δεδουλευμένοι τόκοι

Υποσύνολο

Σύνολο

ΟΜΙΛΟΣ	
31/12/2016	31/12/2015
-	23.131
-	23.131
-	23.131
-	13.254
-	9.877
-	23.131
-	23.131
-	23.131
-	234
-	234
-	23.365

Οι εισηγμένοι τίτλοι που εμφανίζονται στον ανωτέρω πίνακα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2015 αφορούσαν εταιρικά ομόλογα εκδότη εξωτερικού, τα οποία παρά το γεγονός ότι είναι εισηγμένα, είχαν καταταχθεί ως Δάνεια και Απαιτήσεις λόγω της μη διαπραγματεύσεως τους σε ενεργή αγορά και της χαμηλής εμπορευσιμότητάς τους.

Η κίνηση των χρεογράφων έχει ως κάτωθι:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου

Πωλήσεις / Ρευστοποιήσεις

Αποσβέσεις ομολόγων και τόκοι Ε.Γ.Ε.Δ.

Αποσβέσεις αποθεματικού υποτίμησης

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου

2016	2015
23.131	22.879
(24.980)	-
1	15
1.847	238
-	23.131

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

Χρεώστες ασφαλιστρών έως 30 ημέρες

Χρεώστες ασφαλιστρών μεταξύ 30 έως 90 ημερών

Χρεώστες ασφαλιστρών πέραν των 90 ημερών

Προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων

(μείον) Προκαταβολές ασφαλιστρών

Σύνολο

ΟΜΙΛΟΣ	
31/12/2016	31/12/2015
7.507	6.707
988	1.088
4.543	4.766
(4.056)	(4.218)
(858)	(447)
8.125	7.895

Οι απαιτήσεις από ασφάλιστρα από τις συνδεδεμένες επιχειρήσεις αντιπροσωπεύουν ποσοστό 39,4% (2015: 19,3%) των συνολικών απαιτήσεων. Η διοίκηση δεν αναμένει ζημιές από αδυναμία εξόφλησης οφειλών της μητρικής και των συνδεδεμένων επιχειρήσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΙΑ	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Έξοδα επομένων χρήσεων	1.060	873	23	-
Απαιτήσεις από δεδουλευμένους τόκους	5	4	2	3
Απαιτήσεις από αντασφαλιζομένους (λογ. τρεχούμενοι)	576	279	-	-
Απαιτήσεις από αντασφαλιστές (λογ. τρεχούμενοι)	2.635	502	-	-
Προκαταβολές από Πράκτορες και ασφαλειομεσίτες	1.277	1.213	-	-
Προμήθειες μεσιτείας από ασφαλιστικές εταιρείες	410	380	-	-
Δάνεια σε προσωπικό	202	212	-	-
Λοιπές απαιτήσεις	2.066	2.276	60	5
Προβλέψεις για επισφαλείς λοιπές απαιτήσεις	(1.153)	(1.210)	-	-
Σύνολο	7.077	4.529	85	8

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΑΝΤΑΣΦΑΛΙΣΤΕΣ

31 Δεκεμβρίου 2016

(ποσά σε € χιλ.)

Απαιτήσεις Αποθέματος μη Δεδουλευμένων ασφαλιστρών
Απαιτήσεις Αποθέματος Εκκρεμών ζημιών

Σύνολο

ΟΜΙΛΟΣ		
ΖΩΗΣ	ΓΕΝΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
138	1.366	1.504
19.361	6.091	25.451
19.498	7.457	26.955

31 Δεκεμβρίου 2015

(ποσά σε € χιλ.)

Απαιτήσεις Αποθέματος μη Δεδουλευμένων ασφαλιστρών
Απαιτήσεις Αποθέματος Εκκρεμών ζημιών

Σύνολο

ΟΜΙΛΟΣ		
ΖΩΗΣ	ΓΕΝΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
497	1.043	1.540
20.758	5.839	26.597
21.255	6.883	28.137

Ο πιστωτικός κίνδυνος ως προς τις απαιτήσεις από αντασφαλιστικές συμβάσεις είναι περιορισμένος λόγω της αξιόπιστης πιστοληπτικής ικανότητας των αντασφαλιστών (βλέπε σημείωση 4.3.1).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: ΤΑΜΕΙΑΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΚΑΙ ΙΣΟΔΥΝΑΜΑ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Ταμείο	140	147	-	-
Τράπεζες - Καταθέσεις όψεως	5.171	4.821	53	10
Τράπεζες - Καταθέσεις προθεσμίας	97.204	70.773	46.200	41.500
Τρεχούμενοι λογαριασμοί	-	7	-	-
Λογαριασμοί περιθωρίου για παράγωγα	160	4	-	-
Σύνολο	102.674	75.753	46.253	41.510

Οι προθεσμιακές καταθέσεις δεν ξεπερνούν σε διάρκεια τις 90 ημέρες. Το μεσοσταθμικό αποτελεσματικό επιτόκιο των προθεσμιακών καταθέσεων κατά τη διάρκεια της χρήσης 2016 ήταν 0,8% για τις ελληνικές θυγατρικές (2015: 1,4%), 0,2% για τις ρουμάνικες θυγατρικές (2015: 0,5%) και 0,9% για την Εταιρεία (2015: 1,9%). Υπάρχει σημαντική συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου ως προς τα ταμειακά διαθέσιμα του Ομίλου, τα οποία έχουν κατατεθεί σε λογαριασμούς του Ομίλου Eurobank (βλέπε σημείωση 4.3.1).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Αριθμός Κοινών Μετοχών	100.000.000	100.000.000	100.000.000	100.000.000
Καταβεβλημένο (ποσά σε € χιλ.)	350.000	350.000	350.000	350.000
Μετοχικό Κεφάλαιο	350.000	350.000	350.000	350.000

Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας ανέρχεται σε €350.000 χιλ. και διαιρείται σε 100.000.000 μετοχές, ονομαστικής αξίας €3,5 η κάθε μία.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

(ποσά σε € χιλ.)

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ						
	Τακτικό Αποθεματικό	Αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων	Αποθεματικό Αποτίμησης Επενδύσεων	Αποθεματικό Συναλ/κών Διαφορών	Αποθεματικό παροχών σε προσωπικό	Έκτακτα Αποθεματικά	Σύνολο
Υπόλοιπα 1 Ιανουαρίου 2016	50.512	23.103	77.430	(2.200)	(140)	115.961	264.664
Μεταφορά κερδών προηγούμενης χρήσης	6.093	3.450	-	-	-	38.779	48.323
Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση	-	-	-	-	-	(10)	(10)
Διαφορά αποθεματικών προηγούμενης χρήσης	-	-	-	-	-	(41)	(41)
Διανομή μερίσματος σε μετόχους	-	-	-	-	-	(34.000)	(34.000)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	(45)	-	-	(45)
Επανεκτίμηση της υποχρέωσης στο προσωπικό, μετά από φόρους	-	-	-	-	(67)	-	(67)
Αποτίμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθέσιμα προς Πώληση	-	-	(86.263)	-	-	-	(86.263)
Αναβαλλόμενος φόρος αποτιμήσεων	-	-	23.684	-	-	-	23.684
Υπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 2016	56.605	26.554	14.851	(2.246)	(208)	120.688	216.245

(ποσά σε € χιλ.)

(ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ						
	Τακτικό Αποθεματικό	Αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων	Αποθεματικό Αποτίμησης Επενδύσεων	Αποθεματικό Συναλ/κών Διαφορών	Αποθεματικό παροχών σε προσωπικό	Έκτακτα Αποθεματικά	Σύνολο
Υπόλοιπα 1 Ιανουαρίου 2015	44.456	(3.531)	59.731	(2.075)	(303)	128.125	226.403
Κόστος αύξησης μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικών	-	-	-	-	-	(30)	(30)
Μεταφορά κερδών προηγούμενης χρήσης	6.056	26.635	-	-	-	25.461	58.152
Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση	-	-	-	-	-	89	89
Διαφορά αποθεματικών προηγούμενης χρήσης	-	-	-	-	-	15	15
Διανομή μερίσματος σε μετόχους	-	-	-	-	-	(37.700)	(37.700)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	(125)	-	-	(125)
Επανεκτίμηση της υποχρέωσης στο προσωπικό, μετά από φόρους	-	-	-	-	162	-	162
Αποτίμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθέσιμα προς Πώληση	-	-	27.386	-	-	-	27.386
Αναβαλλόμενος φόρος αποτιμήσεων	-	-	(9.688)	-	-	-	(9.688)
Υπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 2015	50.512	23.103	77.430	(2.200)	(140)	115.961	264.664

Για σκοπούς εύλογης παρουσίασης, κατά την κλειόμενη χρήση αναταξινομήθηκε αποθεματικό αξίας € 1.771 χιλ. από το Αποθεματικό Αποτίμησης Επενδύσεων στα Έκτακτα Αποθεματικά. Το αποθεματικό αυτό πρόέκυψε κατά την συγχώνευση της εταιρείας Activa Insurance AE στη χρήση 2009 από την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών της

στοιχείων σε εύλογη αξία. Επιπρόσθετα, αναταξινομήθηκε αποθεματικό αξίας € 692 χιλ. από τα Αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων στα Έκτακτα Αποθεματικά. Για λόγους συγκρισιμότητας προσαρμόστηκαν και τα αντίστοιχα ποσά της προηγούμενης χρήσης.

(ποσά σε € χιλ.)

Υπόλοιπα 1 Ιανουαρίου, 2016

Μεταφορά κερδών προηγούμενης χρήσης

Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση

Διανομή μερίσματος σε μετόχους

Υπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 2016

ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
Τακτικό Αποθεματικό	Αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων	Έκτακτα Αποθεματικά	Σύνολο
1.991	73	(215)	1.849
1.804	(17)	34.296	36.083
-	-	(10)	(10)
-	-	(34.000)	(34.000)
3.795	56	71	3.922

(ποσά σε € χιλ.)

Υπόλοιπα 1 Ιανουαρίου, 2015

Μεταφορά κερδών προηγούμενης χρήσης

Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση

Διανομή μερίσματος σε μετόχους

Υπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 2015

ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
Τακτικό Αποθεματικό	Αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων	Έκτακτα Αποθεματικά	Σύνολο
-	-	(350)	(350)
1.991	73	37.746	39.810
-	-	89	89
-	-	(37.700)	(37.700)
1.991	73	(215)	1.849

Το τακτικό αποθεματικό έχει σχηματιστεί βάσει διατάξεων νόμων και δεν μπορεί να διανεμηθεί στους μετόχους της εταιρείας.

Το αποθεματικό από την αποτίμηση των επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση μεταφέρονται στην κατάσταση των αποτελεσμάτων με την πώληση των επενδύσεων ή την απομείωση τους. Στο αποθεματικό αυτό περιλαμβάνονται και οι αντίστοιχοι αναβαλλόμενοι φόροι.

Το αποθεματικό παροχών σε προσωπικό περιλαμβάνει αποθεματικά από αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές των υποχρεώσεων στο προσωπικό λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μαζί με τον αντίστοιχο αναβαλλόμενο φόρο. Το αποθεματικό από αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές έχει σχηματιστεί με βάση τις διατάξεις του αναθεωρημένου ΔΛΠ 19 και δεν μπορεί να διανεμηθεί.

Τα αποθεματικά συναλλαγματικών διαφορών προκύπτουν από την ενοποίηση των Ρουμανικών θυγατρικών.

Τα Έκτακτα αποθεματικά έχουν σχηματισθεί από κέρδη προηγούμενων χρήσεων βάσει αποφάσεων Γενικών Συνελεύσεων. Τα αποθεματικά αυτά μπορούν να διανεμηθούν στους μετόχους χωρίς πρόσθετη φορολόγηση.

Τα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων είναι αποθεματικά που έχουν σχηματιστεί βάσει ειδικών διατάξεων και είτε δεν μπορούν να διανεμηθούν ή αναμένεται ότι θα προκύψει φόρος εάν αποφασιστεί η διανομή τους, με τον εκάστοτε συντελεστή φορολογίας εισοδήματος της χρήσης στην οποία θα γίνει η διανομή.

Διαφορά Ενοποίησης

Η διαφορά ενοποίησης αναγνωρίστηκε στην ημερομηνία Σύστασης της Εταιρείας κατά την διαδικασία της αρχικής ενοποίησης του Ομίλου με την μέθοδο της συνένωσης επιχειρήσεων υπό κοινό έλεγχο. Συγκεκριμένα, οι επενδύσεις σε μετοχές των θυγατρικών όπως είχαν αναγνωριστεί από την Εταιρεία, την Eurolife ERB AEAZ και την Eurolife ERB AEFA απαλείφθηκαν έναντι του μετοχικού κεφαλαίου και του αποθεματικού υπέρ το άρτιο όλων των θυγατρικών και οποιαδήποτε εναπομένον κόστος επένδυσης αναγνωρίστηκε απευθείας στα «Ίδια Κεφάλαια». Στις 30 Σεπτεμβρίου 2014, το σύνολο των άμεσων και έμμεσων επενδύσεων σε θυγατρικές της Εταιρείας ανερχόταν σε €355,0 εκατ., ενώ το μετοχικό κεφάλαιο και το αποθεματικό υπέρ το άρτιο των θυγατρικών ανέρχονταν σε €40,9 και €79,0 εκατ. αντίστοιχα, με αποτέλεσμα να αναγνωριστεί στα Ίδια Κεφάλαια του Ομίλου διαφορά ενοποίησης ποσού €235,1 εκατ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

(ποσά σε € χιλ.)

Ασφαλιστικές προβλέψεις ζωής

	ΟΜΙΛΟΣ					
	31/12/2016			31/12/2015		
	Όμιλος	Αντασφα- λιστές	Σύνολο	Όμιλος	Αντασφα- λιστές	Σύνολο
Μαθηματικά αποθέματα ασφαλίσεων ζωής	1.373.355	-	1.373.355	1.072.916	-	1.072.916
Μαθηματικά αποθέματα συντάξεων (D.A.F)	80.510	-	80.510	68.343	-	68.343
Προβλέψεις για συμμετοχές στα κέρδη	19.420	-	19.420	18.851	-	18.851
Προβλέψεις για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	8.759	138	8.897	8.061	497	8.558
Προβλέψεις για εκκρεμείς αποζημιώσεις	35.047	19.361	54.408	38.434	20.758	59.192
Λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις	5.105	-	5.105	8.975	-	8.975
Ασφαλιστικές προβλέψεις συμβολαίων που οι ασφαλισμένοι φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	214.057	-	214.057	315.978	-	315.978
Σύνολο ασφαλιστικών προβλέψεων ζωής	1.736.253	19.498	1.755.752	1.531.559	21.255	1.552.814

Ασφαλιστικές προβλέψεις γενικών

Προβλέψεις για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	23.940	1.366	25.306	23.554	1.043	24.597
Προβλέψεις για εκκρεμείς αποζημιώσεις	58.724	6.091	64.815	57.153	5.839	62.993
Αποθέματα κινδύνου εν ισχύ	138	-	138	-	-	-
Σύνολο ασφαλιστικών προβλέψεων γενικών	82.803	7.457	90.259	80.707	6.883	87.589

Σύνολο μαθηματικών αποθεμάτων και λοιπών ασφαλιστικών προβλέψεων

1.819.056	26.955	1.846.011	1.612.266	28.137	1.640.403
------------------	---------------	------------------	------------------	---------------	------------------

Στα μαθηματικά αποθέματα και λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις του Ομίλου περιλαμβάνονται αποθέματα επάρκειας τα οποία την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 ανέρχονταν ως εξής:

(ποσά σε € χιλ.)

Απόθεμα επάρκειας για παραδοσιακά συμβόλαια ζωής	52.903	-
Απόθεμα επάρκειας για συμβόλαια υγείας	4.730	7.402
Απόθεμα επάρκειας για συντάξεις (D.A.F)	2.093	7.192
Απόθεμα επάρκειας για εκκρεμείς ζημιές ασφαλίσεων ζωής (μέθοδος τριγώνων)	7.905	8.691
Απόθεμα επάρκειας για εκκρεμείς ζημιές γενικών ασφαλίσεων (μέθοδος τριγώνων)	3.693	4.026
Σύνολο πρόσθετων αποθεμάτων	71.324	27.311

Τα μαθηματικά αποθέματα των ασφαλιστικών συμβολαίων ζωής ανήλθαν σε €1.373,4 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 σε σχέση με €1.072,9 εκατ. στην προηγούμενη χρήση, παρουσιάζοντας αύξηση ποσού €300,4 εκατ. Η αύξηση των μαθηματικών αποθεμάτων ζωής οφείλεται κυρίως στην αυξημένη νέα παραγωγή ασφαλίσεων ποσού €364,7 εκατ., στις εξαγορές και λήξεις ασφαλιστήριων συμβολαίων ζωής ποσού € 117,2 εκατ. και στην αύξηση των αποθεμάτων επάρκειας ποσού €52,9 εκατ. Η αύξηση του αποθέματος επάρκειας στο χαρτοφυλάκιο των παραδοσιακών ασφαλιστήριων συμβολαίων ζωής οφείλεται κυρίως στη νέα μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε κατά τη δημιουργία της καμπύλης επιτοκίων. Συγκεκριμένα, οι καμπύλες απόδοσης παράγονται με τη χρησιμοποίηση των αναμενόμενων αποδόσεων του επενδυτικού χαρτοφυλακίου που βρίσκεται εν ισχύ την ημερομηνία της αποτίμησης, λαμβάνοντας υπόψη την αναντιστοιχία μεταξύ των μελλοντικών ταμειακών ροών του επενδυτικού χαρτοφυλακίου και των αντίστοιχων υποχρεώσεων, τον πιστωτικό κίνδυνο των επιλεγμένων επενδύσεων και την εξάλειψη της διακύμανσης της αγοράς.

Οι ασφαλιστικές προβλέψεις συμβολαίων που οι ασφαλισμένοι φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked) ανήλθαν σε €214,1 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 σε σχέση με € 316,0 εκατ. στην προηγούμενη χρήση

παρουσιάζοντας μείωση ποσού €101,9 εκατ. η οποία οφείλεται κυρίως στην λήξη συγκεκριμένων Unit Linked προϊόντων (Profit Lock Gold).

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η μεταβολή των μαθηματικών αποθεμάτων και λοιπών ασφαλιστικών προβλέψεων των ασφαλίσεων ζωής (εκτός των αποθεμάτων για εκκρεμείς ζημιές) για τις χρήσεις που έληξαν 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015:

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ						
	Ζωής	Συντάξεις (DAF)	Συμμετοχών στα κέρδη	Λοιπές Προβλέψεις	Unit Linked	ΑΜΔΑ	
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	1.072.916	68.343	18.851	8.975	315.978	8.558	1.493.621
Νέα παραγωγή, ανανεώσεις	364.720	15.594	513	578	8.514	1.480	391.399
Εξαγορές, λήξεις, θάνατοι κλπ	(117.150)	(5.556)	(6.311)	-	(127.227)	(778)	(257.022)
Πρόσθετα αποθέματα (LAT)	52.903	(5.098)	-	(2.672)	-	-	45.132
Απόδοση επενδύσεων	-	-	-	-	17.068	-	17.068
Υπεραπόδοση μαθηματικού αποθέματος	-	7.228	6.368	-	-	-	13.596
Μεταβολή αποθεμάτων ιδία κράτηση	300.473	12.167	570	(2.094)	(101.644)	702	210.173
Μεταβολή αποθεμάτων αντασφαλιστών	-	-	-	-	-	(359)	(359)
Λοιπές υποχρεώσεις	(34)	-	-	(1.776)	(277)	(4)	(2.091)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	1.373.355	80.510	19.420	5.105	214.057	8.897	1.701.344

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ						
	Ζωής	Συντάξεις (DAF)	Συμμετοχών στα κέρδη	Λοιπές Προβλέψεις	Unit Linked	ΑΜΔΑ	
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	1.023.982	55.544	23.537	9.460	316.153	8.909	1.437.585
Νέα παραγωγή, ανανεώσεις	151.387	13.842	496	1.573	8.020	591	175.909
Εξαγορές, λήξεις, θάνατοι κλπ	(102.444)	(2.212)	(5.186)	-	144	(527)	(110.226)
Πρόσθετα αποθέματα (LAT)	-	911	-	572	-	-	1.483
Απόδοση επενδύσεων	-	-	-	-	(8.199)	-	(8.199)
Υπεραπόδοση μαθηματικού αποθέματος	-	258	3	-	-	-	261
Μεταβολή αποθεμάτων ιδία κράτηση	48.942	12.799	(4.686)	2.145	(35)	59	59.230
Μεταβολή αποθεμάτων αντασφαλιστών	-	-	-	-	-	(412)	(412)
Λοιπές υποχρεώσεις	(8)	-	-	(2.630)	(141)	(3)	(2.782)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	1.072.916	68.343	18.851	8.975	315.978	8.558	1.493.621

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η μεταβολή των αποθεμάτων εκκρεμών ζημιών για τις χρήσεις που έληξαν 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015:

(ποσά σε € χιλ.)

	31/12/2016			31/12/2015		
	Όμιλος	Αντασφαλιστές	Σύνολο	Όμιλος	Αντασφαλιστές	Σύνολο
Μεταβολή εκκρεμών ζημιών ασφαλίσεων ζωής						
Εκκρεμείς ζημιές	27.957	20.758	48.715	21.509	21.205	42.715
Πρόσθετα αποθέματα (LAT / IBNR)	10.478	-	10.478	9.937	-	9.937
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	38.434	20.758	59.192	31.446	21.205	52.652
Μείωση από πληρωθείσες ζημιές	(7.064)	(3.346)	(10.411)	(1.065)	(6.119)	(7.184)
Αύξηση/ (Μείωση) ζημιών χρήσης	9.073	7.072	16.145	9.169	7.750	16.919
Αύξηση/ (Μείωση) ζημιών προγ. χρήσης	(4.839)	(5.123)	(9.963)	(1.657)	(2.078)	(3.736)
Πρόσθετα αποθέματα (LAT / IBNR)	(556)	-	(556)	540	-	540
Μεταβολή Εκκρεμών Ζημιών	(3.387)	(1.397)	(4.784)	6.988	(447)	6.540

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Εκκρεμείς ζημιές	25.126	19.361	44.487	27.957	20.758	48.715
Πρόσθετα αποθέματα (LAT / IBNR)	9.921	-	9.921	10.478	-	10.478
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	35.047	19.361	54.408	38.434	20.758	59.192

(ποσά σε € χιλ.)

	2016			2015		
	Όμιλος	Αντασφα- λιστές	Σύνολο	Όμιλος	Αντασφα- λιστές	Σύνολο
Μεταβολή εκκρεμών ζημιών γενικών ασφαλίσεων						
Εκκρεμείς ζημιές	50.871	5.839	56.710	51.308	6.282	57.590
Πρόσθετα αποθέματα (LAT / IBNR)	6.282	-	6.282	7.394	-	7.394
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	57.153	5.839	62.993	58.702	6.282	64.984
Μείωση από πληρωθείσες ζημιές	(4.529)	(8)	(4.538)	(4.910)	(313)	(5.223)
Αύξηση/ (Μείωση) ζημιών χρήσης	10.545	168	10.713	7.242	114	7.357
Αύξηση/ (Μείωση) ζημιών προγ. χρήσης	(4.052)	92	(3.960)	(2.769)	(244)	(3.013)
Πρόσθετα αποθέματα (LAT / IBNR)	(393)	-	(393)	(1.111)	-	(1.111)
Μεταβολή Εκκρεμών Ζημιών	1.571	251	1.822	(1.549)	(443)	(1.991)
Εκκρεμείς ζημιές	52.835	6.091	58.925	50.871	5.839	56.710
Πρόσθετα αποθέματα (LAT / IBNR)	5.890	-	5.890	6.282	-	6.282
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	58.724	6.091	64.815	57.153	5.839	62.993

Πίνακας εξέλιξης ζημιών γενικών ασφαλίσεων

Έτος συμβάντος	< 2007	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Σύνολο
Εκτίμηση τελικού κόστους ζημιών:												
Έτος ζημιάς		12.813	21.062	14.355	18.086	14.232	19.757	19.132	22.377	10.833	15.496	225.792
μετά από 1 έτος		11.369	21.031	14.050	17.243	13.533	19.682	19.710	23.024	10.904		
μετά από 2 έτη		11.193	20.961	13.186	16.599	13.598	20.395	19.441	22.925			
μετά από 3 έτη		11.284	20.624	13.047	16.413	13.980	20.441	19.301				
μετά από 4 έτη		11.343	20.540	12.951	16.002	13.828	20.339					
μετά από 5 έτη		11.197	20.287	10.819	13.694	11.415						
μετά από 6 έτη		10.770	18.833	10.473	12.338							
μετά από 7 έτη		10.421	18.722	10.263								
μετά από 8 έτη		10.382	18.646									
μετά από 9 έτη		10.131										
Τρέχουσα εκτίμηση συσσωρευμένων ζημιών	46.962	10.131	18.646	10.263	12.338	11.415	20.339	19.301	22.925	10.904	15.496	198.720
Συσσωρευμένες πληρωμές	45.676	9.644	16.987	9.847	11.626	9.268	10.218	10.360	10.967	5.444	4.790	144.826
Ποσό πρόβλεψης	1.286	487	1.659	416	712	2.147	10.121	8.942	11.958	5.460	10.706	53.894
Απόθεμα για προηγούμενες χρήσεις												788
Απόθεμα Αναλήψεων κλάδων Αυτοκινήτου												4.207
Επιπλέον Αποθέματα με στατιστική μέθοδο												5.141
Έμμεσα Έξοδα Διακανονισμού												736
Σύνολο αποθεμάτων εκκρεμών ζημιών (Ελλάδα)	1.286	487	1.659	416	712	2.147	10.121	8.942	11.958	5.460	10.706	64.767
Απόθεμα αποθεμάτων εκκρεμών ζημιών (Ρουμανία)												48
Σύνολο αποθεμάτων εκκρεμών ζημιών – ΟΜΙΛΟΣ												64.815

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

(ποσά σε € χιλ.)

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου

Εισφορές
Ρευστοποιήσεις
Κέρδη / (Ζημίες) από πωλήσεις
Έσοδα από τόκους
Έξοδα διαχείρισης
Προμήθειες διαχείρισης
(Ζημίες) / Κέρδη Αποτιμήσεων

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου

ΟΜΙΛΟΣ	
2016	2015
105.156	178.040
1.690	1.122
(89.124)	(70.984)
(13)	35.365
241	81
(1)	(220)
(128)	(1.611)
839	(36.636)
18.661	105.156

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 24: ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Ο Όμιλος υπολογίζει πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω συνταξιοδότησης για τους υπαλλήλους του στην Ελλάδα (δεν υπάρχει σχετική απαίτηση νόμου για τη Ρουμανία), οι οποίοι έχουν δικαίωμα στην πληρωμή ενός εφάπαξ ποσού με βάση τον αριθμό των ετών υπηρεσίας και του επιπέδου αμοιβής κατά την ημερομηνία της συνταξιοδότησης, αν αυτοί παραμείνουν στην απασχόληση του Ομίλου μέχρι την προβλεπόμενη ηλικία συνταξιοδότησης, σύμφωνα με την εργατική νομοθεσία στην Ελλάδα. Οι υποχρεώσεις αποζημίωσης λόγω συνταξιοδότησης συνήθως εκθέτουν τον Όμιλο σε αναλογιστικούς κινδύνους, όπως ο κίνδυνος επιτοκίου και ο κίνδυνος μισθού. Ως εκ τούτου, μία μείωση στο προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών ή μια αύξηση σε μελλοντικούς μισθούς θα αυξήσουν τις υποχρεώσεις αποζημίωσης λόγω συνταξιοδότησης του προσωπικού του Ομίλου.

(ποσά σε € χιλ.)

Μεταβολή στην πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου

Παροχές που πληρώθηκαν από τον εργοδότη
Σύνολο δαπάνης που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων
Αναλογιστικά (κέρδη)/ ζημίες που αναγνωρίστηκαν στα Ιδία Κεφάλαια

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου

ΟΜΙΛΟΣ	
2016	2015
756	974
(109)	(389)
172	382
95	(211)
913	756

(ποσά σε € χιλ.)

Ποσά αναγνωρισμένα στην κατάσταση αποτελεσμάτων

Κόστος τρέχουσας απασχόλησης
Καθαροί τόκοι
Κόστος περικοπών/ διακανονισμών / τερματισμού υπηρεσίας

Συνολικό έξοδο / (έσοδο) στην κατάσταση αποτελεσμάτων

ΟΜΙΛΟΣ	
01/01- 31/12/2016	01/01- 31/12/2015
73	87
17	24
82	271
172	382

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων προς το προσωπικό για συνταξιοδότηση εξαρτάται από παράγοντες που καθορίζονται σε αναλογιστική βάση χρησιμοποιώντας μια σειρά από υποθέσεις όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Οι βασικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό του καθαρού κόστους των υποχρεώσεων συνταξιοδοτικών παροχών προς το προσωπικό περιλαμβάνουν το προεξοφλητικό επιτόκιο και τις μελλοντικές αυξήσεις των μισθών. Τυχόν αλλαγές στις παραδοχές αυτές θα επηρεάσουν τη λογιστική αξία της υποχρέωσης.

Ο Όμιλος καθορίζει το κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων υποχρεώσεων συνταξιοδότησης στο τέλος κάθε έτους. Κατά τον καθορισμό του κατάλληλου προεξοφλητικού επιτοκίου, ο Όμιλος χρησιμοποιεί τα επιτόκια ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Το

νόμισμα και οι όροι λήξης των ομολόγων που χρησιμοποιούνται είναι συμβατά με το νόμισμα και την εκτιμώμενη διάρκεια των υποχρεώσεων για παροχές συνταξιοδότησης. Η παραδοχή για το ποσοστό της αύξησης του μισθού καθορίζεται με την αξιολόγηση των μισθολογικών αυξήσεων του Ομίλου κάθε χρόνο.

Οι λοιπές παραδοχές των υποχρεώσεων συνταξιοδοτικών παροχών, όπως αλλαγές στο ποσοστό του πληθωρισμού, βασίζονται εν μέρει στις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς

Αναλογιστικές παραδοχές

Προεξοφλητικό επιτόκιο
Μελλοντικές αυξήσεις μισθών

Πληθωρισμός

Αναμενόμενη εναπομένουσα εργασιακή ζωή (έτη)

ΟΜΙΛΟΣ	
31/12/2016	31/12/2015
1,75%	2,58%
0,0% έως 4,0%	0,25% έως 2,6%
1,4%	1,6%
16,6	16,1

Η ανάλυση ευαισθησίας βάσει λογικών αλλαγών στις σημαντικές αναλογιστικές παραδοχές την 31 Δεκεμβρίου 2016, έχει ως εξής:

- Μία αύξηση/(μείωση) του επιτοκίου προεξόφλησης κατά 0,5% /(0,5%) θα οδηγούσε σε μια (μείωση)/αύξηση των υποχρεώσεων συνταξιοδότησης προσωπικού κατά (€68,5) χιλ / €75,8 χιλ.
- Μία αύξηση / (μείωση) των μελλοντικών αυξήσεων των μισθών κατά 0,5% /(0,5%) θα είχε ως αποτέλεσμα (μείωση) / αύξηση των υποχρεώσεων συνταξιοδότησης προσωπικού κατά €68,5 χιλ /(€75,8) χιλ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 25: ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΙΑ	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Αντασφαλιστές -λογ. Τρεχούμενοι	2.186	9.034	-	-
Αντασφαλιζόμενοι- λογ. Τρεχούμενοι	34	235	-	-
Πράκτορες και ασφαλειομεσίτες	8.538	5.516	-	-
Υποχρεώσεις προς ασφαλισμένους από μεσσιτείες ασφαλίσεων	133	-	-	-
Φόροι- Τέλη	7.852	5.100	6	2
Ασφαλιστικοί Οργανισμοί	2.726	987	-	-
Πιστωτές Διάφοροι	2.747	2.889	107	53
Πληρωτέες εξαγορές και διακανονισμένες αποζημιώσεις	9.506	5.768	-	-
Λοιπές Υποχρεώσεις	12.847	8.460	-	-
Σύνολο	46.570	37.989	113	55

Οι λοιπές υποχρεώσεις ποσού €12.847 χιλ. την 31 Δεκεμβρίου 2016 (2015: €8.460 χιλ) περιλαμβάνουν κυρίως: i) πρόβλεψη ποσού € 8.547 χιλ. για ασφαλιστικές εισφορές και πρόστιμα-τόκους υπερημερίας προς το Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης – Επικούρησης Ασφαλιστών και Προσωπικού Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων («ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ»), και ii) πρόβλεψη για τις φορολογικά ανέλεγκτες χρήσεις καθώς και λοιπές σχηματισθείσες προβλέψεις εκμετάλλευσης.

Με βάση την υπ' αριθμόν 103 συνεδρίαση του Διοικητικού συμβουλίου του ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ της 16ης Μαΐου 2016, το ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ καταλόγισε προς την ασφαλιστική θυγατρική Eurolife ERB A.E.A.Z. οφειλή ύψους €8.474 χιλ. η οποία οφείλεται κατά το ποσό €4.834 χιλ. σε μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές για το χρονικό διάστημα από 1 Ιανουαρίου 2007 έως 31 Δεκεμβρίου 2013 και κατά το ποσό €3.640 χιλ. σε προσαυξήσεις και πρόστιμα υπερημερίας, βάσει ελέγχου που διενέργησαν οι ορκωτοί ελεγκτές του ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ. Η αναγνωρισμένη στις 31 Δεκεμβρίου 2016 πρόβλεψη λαμβάνοντας υπόψη την πράξη καταλογισμού του ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ, ανέρχεται σε ποσό €8.547 χιλ. η οποία αποτελείται από την συνολική βεβαιωμένη οφειλή του ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ, πλέον τόκους υπερημερίας μέχρι το τέλος της χρήσης.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 26: ΚΑΘΑΡΑ ΔΕΔΟΥΛΕΥΜΕΝΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΑ

Από την 1 Ιανουαρίου έως την 31 Δεκεμβρίου 2016

(ποσά σε € χιλ.)

Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα από πρωτασφαλίσεις

Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα
Δικαιώματα ασφαλιστικών συμβολαίων

Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα από αναλήψεις

Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα

Σύνολο Ακαθάριστων Εγγεγραμμένων Ασφαλιστρών

Μεταβολή αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών

Σύνολο Ακαθάριστων Δεδουλευμένων Ασφαλιστρών

Εκχωρηθέντα ασφάλιστρα σε αντασφαλιστές
Μεταβολή αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών -
αναλογία αντασφαλιστών

Σύνολο Εκχωρηθέντων Δεδουλευμένων Ασφαλιστρών

Σύνολο Καθαρών Δεδουλευμένων Ασφαλιστρών

ΟΜΙΛΟΣ			
Ζωής	Αυτοκίνητο	Περιουσία & Λοιποί Κλάδοι	Σύνολο
434.913	12.033	37.665	484.611
129	3.009	7.444	10.581
435.042	15.042	45.108	495.192
-	-	730	730
-	-	730	730
435.042	15.042	45.839	495.922
(343)	(1.055)	214	(1.184)
434.699	13.987	46.053	494.738
(12.844)	(167)	(8.970)	(21.981)
(359)	-	323	(36)
(13.203)	(167)	(8.647)	(22.017)
421.496	13.820	37.406	472.721

Από την 1 Ιανουαρίου έως την 31 Δεκεμβρίου 2015

(ποσά σε € χιλ.)

Δεδουλευμένα ασφάλιστρα από πρωτασφαλίσεις

Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα
Δικαιώματα ασφαλιστικών συμβολαίων

Δεδουλευμένα ασφάλιστρα από αναλήψεις

Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα

Σύνολο Ακαθάριστων Εγγεγραμμένων Ασφαλιστρών

Μεταβολή αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών

Σύνολο Ακαθάριστων Δεδουλευμένων Ασφαλιστρών

Εκχωρηθέντα ασφάλιστρα σε αντασφαλιστές
Μεταβολή αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών -
αναλογία αντασφαλιστών

Σύνολο Εκχωρηθέντων Δεδουλευμένων Ασφαλιστρών

Σύνολο Καθαρών Δεδουλευμένων Ασφαλιστρών

ΟΜΙΛΟΣ			
Ζωής	Αυτοκίνητο	Περιουσία & Λοιποί Κλάδοι	Σύνολο
246.339	10.357	38.539	295.235
98	2.589	7.470	10.157
246.438	12.946	46.009	305.392
-	1	1.146	1.147
-	1	1.146	1.147
246.438	12.947	47.155	306.540
346	2.249	1.169	3.764
246.783	15.196	48.324	310.303
(16.002)	(178)	(8.851)	(25.032)
(412)	-	138	(274)
(16.414)	(178)	(8.713)	(25.305)
230.369	15.018	39.611	284.998

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 27: ΛΟΙΠΑ ΣΥΝΑΦΗ ΕΣΟΔΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ	
	Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2015
Προμήθειες επί αντασφαλιστικών εργασιών	5.835	4.447
Προμήθειες επί εργασιών Unit Linked ασφαλιστικών προϊόντων	1.934	3.208
Προμήθειες ρευστοποίησης και ρήτρες Unit Linked ασφαλιστικών προϊόντων	6	140
Προμήθειες επί εργασιών Unit Linked επενδυτικών προϊόντων	131	1.640
Προμήθειες ρευστοποίησης και ρήτρες Unit Linked επενδυτικών προϊόντων	-	82
Προμήθειες από διαμεσολάβηση ασφαλίσεων	1.381	1.391
Σύνολο Λοιπών συναφή εσόδων ασφαλιστικών εργασιών	9.287	10.907

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 28: ΕΣΟΔΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2015	Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2015
Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο				
Μερίσματα μετοχών	41	44	-	-
Μερίσματα ETFs	-	-	-	-
Τόκοι χρεογράφων	13.041	968	-	-
Πιστωτικοί τόκοι καταθέσεων	791	2.486	339	416
Υποσύνολο	13.874	3.498	339	416
Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)				
Πιστωτικοί τόκοι ομολόγων	102	-	-	-
Πιστωτικοί τόκοι καταθέσεων	506	92	-	-
	608	92	-	-
Χαρτοφυλάκιο Διαθεσίμων προς πώληση				
Μερίσματα μετοχών	160	1.207	-	-
Τόκοι χρεογράφων	52.211	39.990	-	-
Μερίσματα ETFs	-	21	-	-
Υποσύνολο	52.370	41.219	-	-
Χαρτοφυλάκιο Διακρατούμενων στη Λήξη				
Τόκοι χρεογράφων	1.319	1.315	-	-
Υποσύνολο	1.319	1.315	-	-
Χαρτοφυλάκιο Δανείων και Απαιτήσεων				
Τόκοι χρεογράφων	520	1.401	-	-
Υποσύνολο	520	1.401	-	-
Λοιπά Έσοδα Επενδύσεων				
Έσοδα από Ενοίκια	11	9	-	-
Πιστωτικοί τόκοι από αποθεματικό αντασφαλίσεων	16	22	-	-
Λοιπά	17	-	-	-
Υποσύνολο	44	31	-	-
Σύνολο εσόδων επενδύσεων	68.735	47.556	339	416

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 29: ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ

Στις 30 Ιουνίου 2016, οι Τακτικές Γενικές Συνελεύσεις των θυγατρικών Eurolife ERB ΑΕΑΖ, Eurolife ERB ΑΕΓΑ και Eurolife ERB ΑΕΜΑ ενέκριναν τη διανομή μερίσματος ποσού €12.800 χιλ., €18.200 χιλ. και €500 χιλ. αντίστοιχα. Οι διανομές μερισμάτων προήλθαν από τα κέρδη της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015. Τα ποσά καταβλήθηκαν στην Εταιρεία στις 15 Ιουλίου 2016.

Επιπρόσθετα, στις 17 Αυγούστου 2016, οι Έκτακτες Γενικές Συνελεύσεις των θυγατρικών Eurolife ERB ΑΕΑΖ, Eurolife ERB ΑΕΓΑ και Eurolife ERB ΑΕΜΑ ενέκριναν τη διανομή μερίσματος ποσού €4.781 χιλ., 1.949 χιλ., και €486 χιλ. αντίστοιχα. Οι διανομές μερισμάτων προήλθαν από φορολογημένα αποθεματικά και κέρδη εις νέον σχηματισθέντα σε προηγούμενες του 2015 χρήσεις. Τα ποσά καταβλήθηκαν στην Εταιρεία στις 23 Αυγούστου 2016.

Στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις τα ενδοομιλικά μερίσματα απαλείφονται.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 30: ΚΕΡΔΗ/(ΖΗΜΙΕΣ) ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο

Ζημιές από πώληση μετοχών

Κέρδη / (Ζημιές) από πώληση Ομολόγων

Ζημιές από πώληση Αμοιβαίων Κεφαλαίων

Ζημιές από πώληση ETF's

Υποσύνολο

Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)

Κέρδη από πώληση Ομολόγων

Υποσύνολο

Χαρτοφυλάκιο Διαθεσίμων προς Πώληση

Κέρδη / (Ζημιές) από πώληση μετοχών

Κέρδη από πώληση Ομολόγων

Κέρδη / (Ζημιές) από πώληση Αμοιβαίων Κεφαλαίων

Ζημιές από πώληση ETF's

Υποσύνολο

Χαρτοφυλάκιο Δανείων και Απαιτήσεων

Ζημιές από πώληση Ομολόγων

Υποσύνολο

Σύνολο κερδών / (ζημιών) από πώληση επενδύσεων

ΟΜΙΛΟΣ	
Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2015
(1.957)	(706)
(15)	209
(384)	-
(1)	-
(2.357)	(496)
-	36.713
-	36.713
156	(6.038)
132.875	9.286
(10.428)	7.081
(62)	(34)
122.541	10.294
(55)	-
(55)	-
120.130	46.511

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 31: ΚΕΡΔΗ / (ΖΗΜΙΕΣ) ΑΠΟ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο

Κέρδη / (Ζημιές) από αποτίμηση μετοχών

Κέρδη από αποτίμηση Ομολόγων

Κέρδη από αποτίμηση Αμοιβαίων Κεφαλαίων

Υποσύνολο

Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)

Μη ρευστοποιηθείσες υπεραξίες επενδύσεων Unit Linked

Υποσύνολο

ΟΜΙΛΟΣ	
Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2015
453	(244)
821	305
123	486
1.397	547
16.740	(43.514)
16.740	(43.514)

Χαρτοφυλάκιο Διαθεσίμων προς Πώληση

Απομείωση αξίας μετοχών	-	(4.265)
Απομείωση αξίας Αμοιβαίων Κεφαλαίων	-	(23)
Κέρδη / (Ζημιές) από συναλλαγματικές διαφορές	(5.936)	3.529
Υποσύνολο	(5.936)	(759)
Λοιπές επενδύσεις		
Απομείωση επενδύσεων σε ακίνητα	(37)	-
Σύνολο κερδών / (ζημιών) από αποτίμηση επενδύσεων	12.164	(43.727)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 32: ΚΕΡΔΗ / (ΖΗΜΙΕΣ) ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

Ζημιές παραγώγων από προθεσμιακά συμβόλαια
 Ζημιές παραγώγων από δικαιώματα προαίρεσης
 Ζημιές από αποτίμηση θέσεων παραγώγων
Σύνολο κερδών / (ζημιών) από παράγωγα

ΟΜΙΛΟΣ	
Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2015
(3.222)	(23)
(12.737)	-
(69)	(10)
(16.028)	(33)

Στις 23 Ιουνίου 2016 διενεργήθηκε μία συμφωνία δικαιώματος προαίρεσης αγοράς ομολόγων σε προσυμφωνημένη τιμή («Call option agreement») μεταξύ του Ομίλου και της Fairfax Financial Holdings Limited (ο «Αγοραστής»). Βάσει της συμφωνίας, ο Αγοραστής είχε το δικαίωμα να αγοράσει συγκεκριμένα ομόλογα σε προσυμφωνημένη τιμή κατά την διάρκεια της περιόδου από την 23 Ιουνίου 2016 έως την 2 Σεπτεμβρίου 2016, έναντι προμήθειας ποσού € 3,5 εκατ. Αντίστοιχα, ο Όμιλος, ο οποίος είχε στην κατοχή του τα συγκεκριμένα ομόλογα, είχε την υποχρέωση να πωλήσει τα ομόλογα στον Αγοραστή, εφόσον ζητούσε την εξάσκηση του δικαιώματος του. Τα ομόλογα που ήταν αντικείμενο της εν λόγω σύμβασης αποτελούνταν από Κυβερνητικά Ομόλογα της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας. Στις 5 Αυγούστου 2016, ο Αγοραστής δήλωσε την επιθυμία του να εξασκήσει το δικαίωμα αγοράς και ο Όμιλος αναγνώρισε κέρδη από την πώληση των Ευρωπαϊκών Κυβερνητικών Ομολόγων ποσού € 74,8 εκατ. (συμπεριλαμβάνονται στην σημ. 30) και καθαρή ζημιά από την εξάσκηση του παραγώγου ποσού € 12,7 εκατ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 33: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

(ποσά σε χιλ €)

Μεταβολή σε μαθηματικά αποθέματα ασφαλίσεων ζωής
 Μεταβολή σε μαθηματικά αποθέματα συντάξεων (D.A.F)
 Μεταβολή σε προβλέψεις για συμμετοχές στα κέρδη
 Μεταβολή σε λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις
 Πλέον: Φόροι υπεραπόδοσης
 Λοιπές μεταβολές
 Μεταβολή προβλέψεων ασφαλίσεων ζωής που οι ασφαλισμένοι φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)
Σύνολο μεταβολής μαθηματικών αποθεμάτων και λοιπών ασφαλιστικών προβλέψεων

ΟΜΙΛΟΣ	
Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2015
(300.473)	(48.935)
(12.173)	(12.799)
(563)	4.686
2.094	(2.144)
(1.730)	(36)
-	200
101.644	(175)
(211.201)	(59.203)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 34: ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΠΡΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ

Από την 1 Ιανουαρίου έως την 31 Δεκεμβρίου 2016

(ποσά σε € χιλ.)

Ακαθάριστες Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές
 Πληρωθείσες εξαγορές ατομικών/ομαδικών συμβολαίων κλάδου Ζωής
 Πληρωθείσες εξαγορές συμβολαίων κλάδου Unit Linked
 Πληρωθείσες αποζημιώσεις
 Μεταβολή αποθέματος εκκρεμών ζημιών
Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές – Σύνολο
Συμμετοχή αντασφαλιστών
 Πληρωθείσες αποζημιώσεις
 Μεταβολή αποθέματος εκκρεμών ζημιών
Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές – Συμμετοχή Αντασφαλιστών
Καθαρές Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές

ΟΜΙΛΟΣ			
Ζωής	Αυτοκίνητο	Περιουσία & Λοιποί Κλάδοι	Σύνολο
(124.087)	-	-	(124.087)
(127.129)	-	-	(127.129)
(37.496)	(6.242)	(3.100)	(46.838)
4.781	(2.430)	600	2.951
(283.930)	(8.672)	(2.500)	(295.102)
7.038	2	27	7.067
(1.396)	(2)	256	(1.142)
5.643	(1)	283	5.925
(278.287)	(8.673)	(2.217)	(289.177)

Από την 1 Ιανουαρίου έως την 31 Δεκεμβρίου 2015

(ποσά σε € χιλ.)

Ακαθάριστες Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές
 Πληρωθείσες εξαγορές ατομικών/ομαδικών συμβολαίων κλάδου Ζωής
 Πληρωθείσες εξαγορές συμβολαίων κλάδου Unit Linked
 Πληρωθείσες αποζημιώσεις
 Μεταβολή αποθέματος εκκρεμών ζημιών
Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές – Σύνολο
Συμμετοχή αντασφαλιστών
 Πληρωθείσες αποζημιώσεις
 Εξαγορά χαρτοφυλακίου
 Μεταβολή αποθέματος εκκρεμών ζημιών
Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές – Συμμετοχή Αντασφαλιστών
Καθαρές Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές

ΟΜΙΛΟΣ			
Ζωής	Αυτοκίνητο	Περιουσία & Λοιποί Κλάδοι	Σύνολο
(105.574)	-	-	(105.574)
(26.742)	-	-	(26.742)
(31.050)	(6.725)	(2.601)	(40.376)
(6.540)	923	1.054	(4.563)
(169.906)	(5.802)	(1.547)	(177.255)
10.473	13	323	10.809
2.516	510	78	3.104
(447)	(105)	(349)	(901)
12.542	418	53	13.013
(157.364)	(5.385)	(1.494)	(164.242)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 35: ΑΜΕΣΑ ΕΞΟΔΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

(ποσά σε € χιλ.)

Προμήθειες & υπερπρομήθειες παραγωγής
 Λοιπές προμήθειες και έξοδα παραγωγής
 Προμήθειες σε αντασφαλισμένους

ΟΜΙΛΟΣ	
Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2015
(16.629)	(14.181)
(7.697)	(3.666)
(169)	(259)
(24.496)	(18.107)
2.019	(1.802)
(5.386)	(3.799)
(1.193)	(1.332)
10	39
(37)	(313)
(6.605)	(5.404)

Αποσβέσεις εξόδων πρόσκτησης

Υποχρεωτικές εισφορές επί παραγωγής
 Άμεσα κόστη μεσιτείας ασφαλίσεων
 Μείωση / (αύξηση) προβλέψεων επισφαλών απαιτήσεων
 Χρεωστικοί τόκοι αποθεμάτων αντασφαλιστών

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 36: ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2015	Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2015
Δαπάνες προσωπικού	(15.136)	(13.095)	(88)	(25)
Διοικητικά έξοδα	(9.021)	(8.321)	(65)	(82)
Φόροι τέλη	(218)	(208)	(1)	(1)
Αποσβέσεις	(1.318)	(1.046)	(2)	(1)
Προβλέψεις	(3.691)	(3.446)	-	-
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	(1.529)	(2.435)	(123)	(71)
Διάφορα έξοδα	(521)	(685)	(0)	-
Σύνολο διοικητικών εξόδων	(31.433)	(29.235)	(279)	(181)
Μισθοί και επιδόματα	(10.734)	(10.546)		
Λοιπές αμοιβές	(1.435)	(124)		
Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	(2.183)	(2.119)	-	-
Προβλέψεις παροχών προσωπικού	(57)	14	-	-
Καθορισμένες παροχές και λοιπές δαπάνες	(727)	(320)	(88)	(25)
Δαπάνες Προσωπικού	(15.136)	(13.095)	(88)	(25)
Μέσος όρος προσωπικού	342	331	-	-

Ο Όμιλος ως εργοδότης θέλοντας να εξομαλύνει την μετάβαση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων του κατά την συνταξιοδότηση τους, παρέχει στους εργαζόμενους ορισμένα προγράμματα καθορισμένων εισφορών. Τα προγράμματα καθορισμένων εισφορών στοχεύουν στην δημιουργία Κεφαλαίου Συνταξιοδότησης που επιτυγχάνεται με τη συστηματική καταβολή καθορισμένων εισφορών από πλευράς τους εργοδότη και την αποτελεσματική μακροχρόνια επένδυσή τους. Παράλληλα δίνεται και η δυνατότητα στον εργαζόμενο μέσω εθελοντικών εισφορών να συμμετάσχει και ο ίδιος περαιτέρω για την σύνταξή του ενισχύοντας τα ποσά των καθορισμένων εισφορών. Οι τελικές παροχές καταβάλλονται εφάπαξ κατά τον χρόνο εξόδου του εργαζομένου από την υπηρεσία.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 37: ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Τρέχων φόρος				
Τρέχων φόρος επί κερδών χρήσεως	(39.533)	(19.326)	-	-
Προσαρμογή από φόρο προηγούμενων χρήσεων	(253)	(199)	-	-
Σύνολο φόρου εισοδήματος	(39.786)	(19.525)	-	-
Αναβαλλόμενος φόρος				
Αύξηση/(Μείωση) αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης	836	656	(8)	(52)
Μείωση/(Αύξηση) αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης	1.894	(1.093)	-	-
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου (έξοδο) / ωφέλεια	2.730	(437)	(8)	(52)
Σύνολο φόρου εισοδήματος	(37.056)	(19.963)	(8)	(52)

Βάσει του Νόμου 4334/2015, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ τη 16 Ιουλίου 2015 και τροποποίησε το φορολογικό Νόμο 4172/2013, ο φορολογικός συντελεστής των εταιρειών στην Ελλάδα για τα έσοδα των χρήσεων από το 2015 και έπειτα αυξήθηκε από 26% σε 29%. Η αλλαγή αυτή του φορολογικού συντελεστή οδήγησε σε αύξηση της καθαρής αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης κατά € (2.095,2) χιλ. την 31 Δεκεμβρίου 2015, εκ των οποίων € 203,3 χιλ. καταχωρήθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων και € (2.298,5) χιλ. απευθείας στα ίδια κεφάλαια.

Επιπρόσθετα, τα μερίσματα που διανέμονται υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου 15%, εκτός των ενδοομιλικών μερισμάτων τα οποία υπό προϋποθέσεις απαλλάσσονται του φόρου, σύμφωνα με τους Νόμους 4387/2016 και 4389/2016, οι οποίοι αύξησαν τον αντίστοιχο συντελεστή παρακράτησης από 10% σε 15% για διανομές μερισμάτων που πραγματοποιούνται από την 1 Ιανουαρίου 2017 και στο εξής.

Στη Ρουμανία, σύμφωνα με τον φορολογικό νόμο 573/2003, ο φορολογικός συντελεστής για εταιρικά εισοδήματα και κέρδη προ φόρων ανέρχεται σε 16,0%.

Ο φόρος εισοδήματος επί των κερδών προ φόρων του Ομίλου, διαφέρει από το θεωρητικό ποσό που θα προέκυπτε με βάση τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή, όπως αναλύεται παρακάτω:

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Κέρδη προ φόρων	106.176	68.285	38.776	36.135
	106.176	68.285	38.776	36.135
Φόρος βάσει του ισχύοντος φορολογικού συντελεστή (29%):	(30.791)	(19.803)	(11.245)	(10.479)
Φορολογική επίδραση των ποσών που δεν εκπίπτουν (φορολογητέα) κατά τον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος				
Προβλέψεις για αποτίμηση χρεογράφων	452	104	-	-
Προβλέψεις εκμετάλλευσης	(553)	(241)	-	-
Έξοδα μη εκπιπόμενα	(1.032)	(272)	10	16
Έσοδα απαλλασσόμενα από φόρο	85	249	11.227	10.411
Ζημίες από μεταβίβαση χρεογράφων μη εκπιπόμενες	(5.287)	-	-	-
Διάφορα	(253)	(199)	-	-
Διαφορετικοί φορολογικοί συντελεστές σε διάφορες χώρες	324	200	-	-
Σύνολο φόρων	(37.056)	(19.963)	(8)	(52)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 38: ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Έως τις 4 Αυγούστου 2016 η μητρική της Εταιρείας ήταν η Τράπεζα Eurobank Ergasias A.E., (Eurobank), που εδρεύει στην Αθήνα και είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών, η οποία κατείχε το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας.

Το Νοέμβριο του 2015, μετά την ολοκλήρωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Eurobank, η οποία καλύφθηκε εξ' ολοκλήρου από θεσμικούς και λοιπούς επενδυτές, το ποσοστό των κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου της Eurobank που κατείχε το ΤΧΣ μειώθηκε από 35,41% σε 2,38%. Παρά την προαναφερθείσα σημαντική μείωση του ποσοστού συμμετοχής του, το ΤΧΣ θεωρείται ότι συνεχίζει να ασκεί ουσιώδη επιρροή στην Eurobank.

Στις 4 Αυγούστου 2016, ολοκληρώθηκε η πώληση του 80% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας και ο έλεγχος μεταφέρθηκε στην Costa Luxembourg Holding S.à r.l., ενώ η Eurobank διατήρησε το υπόλοιπο 20% του μετοχικού κεφαλαίου και επομένως ασκεί ουσιώδη επιρροή. Η νέα μητρική εδρεύει στο Λουξεμβούργο και ελέγχεται από κοινού από την Colonnade Finance S.à r.l., μέλος του Ομίλου Fairfax και την OPG Commercial Holdings (Lux) S.à r.l..

Η Εταιρία πραγματοποιεί συναλλαγές με τα συνδεδεμένα μέρη μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών και σε καθαρά εμπορική βάση. Ο όγκος των συναλλαγών με τα συνδεδεμένα μέρη και τα υπόλοιπα στο τέλος του έτους παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα, στον οποίο για λόγους σημαντικότητας οι συναλλαγές με την συνδεδεμένη Eurobank έχουν απεικονιστεί ξεχωριστά:

ΟΜΙΛΟΣ (ποσά σε € χιλ.)	31/12/2016			
	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Eurobank				
Καταθέσεις Όψεως και Προθεσμιακές Καταθέσεις	93.097	-	722	127
Ασφαλιστικές Εργασίες	2.856	6.082	38.469	19.980
Επενδυτικές Εργασίες	-	-	5.392	-
Λοιπές συναλλαγές	1.714	1	58	681
Σύνολο	97.667	6.083	44.641	20.788

ΟΜΙΛΟΣ (ποσά σε € χιλ.)	31/12/2016			
	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Συνδεδεμένες Εταιρείες				
Καταθέσεις Όψεως και Προθεσμιακές Καταθέσεις	1.036	-	1	1
Ασφαλιστικές Εργασίες	343	68	4.695	1.957
Επενδυτικές Εργασίες	13.382	-	5.292	14
Λοιπές συναλλαγές	744	250	1	754
Σύνολο	15.505	318	9.989	2.275
Συναλλαγές με μέλη Διοίκησης	1	143	93	181
Αμοιβές και Παροχές σε μέλη Διοίκησης				4.079

ΟΜΙΛΟΣ (ποσά σε € χιλ.)	31/12/2015			
	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Eurobank				
Καταθέσεις Όψεως και Προθεσμιακές Καταθέσεις	213.347	-	1.738	3
Ασφαλιστικές Εργασίες	1.572	3.025	39.397	13.892
Επενδυτικές Εργασίες	177	-	-	15
Λοιπές συναλλαγές	4	5	28	682
Σύνολο	215.101	3.030	41.163	14.592

ΟΜΙΛΟΣ (ποσά σε € χιλ.)	31/12/2015			
	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Συνδεδεμένες Εταιρείες				
Καταθέσεις Όψεως και Προθεσμιακές Καταθέσεις	3.358	-	37	-
Ασφαλιστικές Εργασίες	53	52	4.567	1.769
Επενδυτικές Εργασίες	103.791	73	2.205	703
Λοιπές συναλλαγές	487	279	-	656
Σύνολο	107.690	403	6.809	3.129
Συναλλαγές με μέλη Διοίκησης	-	297	111	122
Αμοιβές και Παροχές σε μέλη Διοίκησης				2.458

ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ποσά σε € χιλ.)	31/12/2016			
	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Eurobank				
Καταθέσεις Όψεως και Προθεσμιακές Καταθέσεις	46.253	-	339	123
Σύνολο	46.253	-	339	123

ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ποσά σε € χιλ.)	31/12/2016			
	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Συνδεδεμένες Εταιρείες				
Λοιπές συναλλαγές (Συνδεδεμένες Εταιρείες)	-	54	-	54
Σύνολο	-	54	-	54

ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ποσά σε € χιλ.)	31/12/2015			
	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Eurobank				
Καταθέσεις Όψεως και Προθεσμιακές Καταθέσεις	41.513	-	416	-
Λοιπές συναλλαγές	-	-	-	71
Σύνολο	41.513	-	416	71

Την 31 Δεκεμβρίου 2016 τα δάνεια προς τα μέλη της Διοίκησης ανέρχονταν στο ποσό των €53 χιλ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €24 χιλ.)

Στον παραπάνω πίνακα δεν περιλαμβάνεται το αποτέλεσμα από την άσκηση του δικαιώματος προαίρεσης της Fairfax Financial Holdings Limited, το οποίο περιγράφεται αναλυτικά στη Σημείωση 32 «Κέρδη / (Ζημίες) παραγώγων».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 39: ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Δεν εκκρεμούσαν αγωγές κατά της Εταιρείας και του Ομίλου ούτε λοιπές ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις την 31 Δεκεμβρίου 2016 οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά την οικονομική θέση της Εταιρείας και του Ομίλου.

Οι θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου έχουν ελεγχθεί φορολογικά έως και τις χρήσεις που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Εταιρεία	Φορολογικά ελεγμένες έως και την χρήση
ERB Ασφαλιστικές Υπηρεσίες ΑΕΜΑ	2009
Eurolife ERB A.E.Γ.Α.	2008
Eurolife ERB A.E.Α.Ζ.	2009
Διεθνής Κτηματική	2010
Eurolife ERB Asigurali De Viata S.A.	-
Eurolife ERB Asigurali Generale S.A.	-

Οι ελληνικές θυγατρικές εταιρείες (με εξαίρεση την Διεθνή Κτηματική) έχουν υπαχθεί στο φορολογικό έλεγχο των εξωτερικών ελεγκτών όπως προβλέπεται από τις διατάξεις του Άρθρου 82 του Ν.2238/1994 για τις χρήσεις 2011 έως 2013. Οι χρήσεις 2014 και 2015 έχουν ελεγχθεί από εξωτερικούς ελεγκτές σύμφωνα με το άρθρο 65α του Νόμου 4174/2013. Κατ' αντιστοιχία η Εταιρεία έχει ελεγχθεί φορολογικά από τους εξωτερικούς ελεγκτές για τις χρήσεις 2014 έως 2016, ενώ η Διεθνής Κτηματική έχει υπαχθεί στην διαδικασία του φορολογικού πιστοποιητικού για τις χρήσεις 2015 και 2016. Οι Εκθέσεις Φορολογικής Συμμόρφωσης για τις χρήσεις 2011 έως 2015 εκδόθηκαν χωρίς διατύπωση επιφύλαξης ενώ ο φορολογικός έλεγχος για την χρήση 2016 είναι σε εξέλιξη.

Σύμφωνα με την ΠΟΛ.1006/2016 του Υπουργείου Οικονομικών που αποδέχεται τη γνωμοδότηση υπ' αριθμ. 256/2015 του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, οι επιχειρήσεις για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επισημάνσεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας δεν εξαιρούνται από τη διενέργεια φορολογικού ελέγχου και την επιβολή επιπρόσθετων φόρων και πρόστιμων στο πλαίσιο των νομοθετικών περιορισμών (πέντε χρόνια από τη λήξη της χρήσης στην οποία η φορολογική δήλωση έχει υποβληθεί).

Για τις χρήσεις που αρχίζουν από 1.1.2014 και εφεξής στο νόμο 4174/2013 ορίζεται ως γενικός χρόνος παραγραφής, η 5ετία από τη λήξη του έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής δήλωσης.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, ο Όμιλος είχε εκδώσει εγγυητικές επιστολές ποσού € 18.170 χιλ. υπέρ του Δημοσίου, εκ των οποίων εγγυητικές επιστολές ποσού € 4.000 χιλ. έχουν εκδοθεί από τις θυγατρικές και εγγυητικές επιστολές ποσού € 14.170 χιλ. έχουν εκδοθεί από την Εταιρεία, προκειμένου να ληφθεί η απαλλαγή φόρου εισοδήματος και παρακράτησης φόρου εισοδήματος με βάση τις διατάξεις του Ν. 4172/2013 αναφορικά με τα ενδοομιλικά μερίσματα. Οι ανωτέρω εγγυητικές επιστολές έληξαν στις 26 Σεπτεμβρίου 2016, με την πάροδο δύο ετών από την σύσταση της Εταιρείας. Την 31 Δεκεμβρίου 2016 δεν υπήρχαν σε ισχύ εγγυητικές επιστολές υπέρ του Δημοσίου που να έχουν εκδοθεί από τον Όμιλο.

Τα ελάχιστα μελλοντικά πληρωτέα μισθώματα λειτουργικών μισθώσεων των μη ακυρώσιμων λειτουργικών μισθώσεων την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 αντίστοιχα ανέρχονταν σε:

(ποσά σε € χιλ.)

31 Δεκεμβρίου 2016

Έως 1 έτος

Σύνολο

ΟΜΙΛΟΣ			
Ακίνητα	Αυτοκίνητα	Λοιπός εξοπλισμός	Σύνολο
366	90	72	527
366	90	72	527

(ποσά σε € χιλ.)

31 Δεκεμβρίου 2015

Έως 1 έτος

Σύνολο

ΟΜΙΛΟΣ			
Ακίνητα	Αυτοκίνητα	Λοιπός εξοπλισμός	Σύνολο
366	78	76	520
366	78	76	520

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 40: ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Τα μερίσματα λογιστικοποιούνται μετά τη λήψη της σχετικής απόφασης από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων.

Στις 27 Μαΐου 2016 (πριν την ημερομηνία της Συναλλαγής), η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Εταιρείας αποφάσισε την διανομή μερίσματος στον μέτοχο Eurobank ποσού € 34,0 εκατ. Η διανομή του μερίσματος προήλθε από τα κέρδη της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015. Το ποσό καταβλήθηκε στον μέτοχο στις 7 Ιουνίου 2016.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 41: ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Στις 7 Φεβρουαρίου 2017, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της ασφαλιστικής θυγατρικής Eurolife ERB A.E.Γ.Α., αποφάσισε την διανομή μερίσματος στην Εταιρεία ποσού € 13.943 χιλ. Η διανομή του μερίσματος προήλθε από τα μη διανεμηθέντα κέρδη παρελθουσών χρήσεων μέχρι και την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014. Το ποσό καταβλήθηκε στην Εταιρεία στις 13 Φεβρουαρίου 2017.

Στις 19 Φεβρουαρίου 2017, ο Όμιλος, μέσω της ασφαλιστικής θυγατρικής Eurolife ERB A.E.A.Z. συμμετείχε ως στρατηγικός επενδυτής στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Grivalia Hospitality S.A. (η «GH»), με έδρα στο Λουξεμβούργο. Συγκεκριμένα, το μετοχικό κεφάλαιο της GH αυξήθηκε κατά € 58,0 εκατ. εκ των οποίων €30,0 εκατ. καταβλήθηκαν από τον Όμιλο και €28 εκατ. καταβλήθηκαν από την Grivalia Properties ΑΕΑΑΠ (η «Grivalia»). Μετά την ολοκλήρωση της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου, το μετοχικό κεφάλαιο της GH ανέρχεται σε € 60,0 εκατ. με ισόποση συμμετοχή του Ομίλου και της Grivalia. Σημειώνεται ότι η GH ιδρύθηκε από την Grivalia στις 26 Ιουνίου 2015 με αρχικό καταβληθέν μετοχικό κεφάλαιο ποσού €2,0 εκατ.

Στις 19 Ιανουαρίου 2017 επήλθε συμφωνία μεταξύ της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος («ΕΑΕΕ») και της Ομοσπονδίας Ασφαλιστικών Συλλόγων Ελλάδος («ΟΑΣΕ»), με την οποία συμφωνήθηκε η χρηματοδότηση του TEA-ΕΑΠΑΕ, η διακυβέρνηση του και η εξώδικη επίλυση των διαφορών που είχαν ανακύψει μεταξύ του TEA-ΕΑΠΑΕ και των ασφαλιστικών εταιρειών, στις οποίες ανήκει και η ασφαλιστική θυγατρική Eurolife ERB A.E.A.Z., αναφορικά με τον καταλογισμό ασφαλιστικών εισφορών προηγούμενων χρήσεων (βλέπε σημείωση 25 Εμπορικές και Λοιπές Υποχρεώσεις). Εν συνεχεία, στις 25 Ιανουαρίου 2017 το Διοικητικό Συμβούλιο του TEA-ΕΑΠΑΕ αποδέχτηκε την από 19/1/2017 συμφωνία μεταξύ της ΕΑΕΕ και της ΟΑΣΕ και στις 2 Φεβρουαρίου 2017 το Γενικό Συμβούλιο του TEA-ΕΑΠΑΕ ενέκρινε την παραπάνω απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου. Έως την ημερομηνία δημοσίευσης των εν λόγω οικονομικών καταστάσεων εκκρεμεί η έκδοση και δημοσίευση στο ΦΕΚ της απόφασης του Υπουργού Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης που θα εγκρίνει την τροποποίηση των καταστατικών διατάξεων του TEA-ΕΑΠΑΕ.

Δεν υφίστανται λοιπά σημαντικά οφισγενή γεγονότα που να απαιτείται η αναφορά τους.